

మంజరీమధుకరీయము.

శ్రీ కోరాడ రామచంద్ర ప్రసాదంబు నాటి,

MANJARIMADHUKARIAM

A DRAMA

BY

KORADA RAMA CHENDRA SABTRI GARU

Late Senior Puntil, Noble College.

EDITED BY

his son

K. D. NAGESWARA

Senior Pandit, Noble College.

Manipalam.

PRINTED AT THE C. M. N. "DOVE"

1908.

All Rights Reserved.

Price Rs. 1-8-0.

మంజరీమధుకరీయము.

శ్రీ కొరడా రామచంద్ర ప్రసాదరాజు వారికి.

MANJARIMADHUKARIAM

A DRAMA

BY

KORADA RAMACHANDRA SASTRI OARU

Late Senior Pandit, Noble College.

EDITED BY

his son

K. D. NAGESWARA

Senior Pandit, Noble College.

Madras.

PRINTED AT THE C. M. S. "DOVE

1908.

All Rights Reserved.

Price Rs. 1-8-0.

శ్రీ ర స్తు .

శ్రీమత్పరాభట్టారికాయైనమః.

మంజరీమధుకరీయము.

ప్రథమాంకము.

~~~~~

శా॥ శ్రీరామున్లు రుకామయంత్రణవనీ సీమందగందాపసా
కారంబూనివసింపఁబూర్వబుధుఁ డాగారాపుదేవింబలా । త్కారంబ
వ్వరియింపవానినని నాకప్రాప్తుఁ జేసిప్రియం । బారందాన జగంబ
ల్కనుచు నాయాద్యుంబరు న్లెల్చెదన్ ॥ ౧ ॥

శా॥ శ్రీవత్సంబును గొస్తుభంబు మిగులం జిత్రప్రదీపప్రభ
ల్గావింపన్వనమాలికా సరదుచుల్గాం తప్రవాళప్రసూ । నావశ్యంచిత
శోభలీనరమ కాష్టదాలయంబైతగు । శ్రీవత్సంబున మించువేల్పు
మనలన్ శ్రేయంబులగ్రబోవుతన్ ॥ ౨ ॥

ఉ॥ కైరవపుండరీక హితకారుల కారణ వైరవృత్తి నే । నా
రికిఁ గీర్తిసంపదలు వావిరిఁ గల్గవటంచు నీక్షణా । కారతనే మహాత్ముని
ముఖంబు వసించి రమాహృదబ్జ దృక్కైరవ ముల్లసంప నితకామ
లొ వానినుతింతుమాధవున్ ॥ ౩ ॥

సీ॥ కరవిరాజదు దారకంబు సుదర్శన కమలఖడ్గోల్ల సద్భవ
మహిమత । నవియోగ సంభక్తి నడరు హంసావృతి పుండరీకావాస
పుణ్యఘటనఁ । బాత్రకైరవ మిత్ర మిత్రాంబక ప్రభాప్రసరభాసి
తభక్త భవుక్కుగణలక్ష్మీసువర్ణపీత వసన ఘనశోభిమంగళ మయ
ధామ మహితధామ । మాదిగల ధర్మములధుల్లయైయభీష్ట । దాంప
తీ లాభసంతుప్త దయితహృదయ । మామ్రుంచి మహాలలితాళి
హరిని । రసమయుని జేయుశ్రీ దేవి రసములొసగు ॥ ౪ ॥

నాంద్యంతంబున సూత్రధారుండు ॥

సీ॥ బ్రహ్మప్రమోద సబ్రహ్మచార్యా నందమయ శాసనము
జనుష్కంతులకిడి । తనయాన నూనని జనులుగ్రశిత్వార్థు లయ్యును
గుసునుమయాంబకముల । మోమచుదత్తుతి నొడనంబునకయి పా
టీరఘనసార పల్లవనుమ । తల్పాదిసే నలుదగు పథ్యములు గాఁగ నొ
నరించి బ్రోచుచునుపహరిహర । విధులుదమవత్సతను ముఖవీధులం
దు । దారదంభంబునఁ దనయుదారశాస । నంబుదాల్చి సుఖంపనా
నాజగతుల । పృథ్విసేయు విభుఁడు మీకుఋద్ధులిడుత ॥ ౫ ॥

ఇట్లని పుష్పాజలిం జల్లి యాతటం గాంచి సానందంబుగ.
ఆహా! కల్యతుల్యంబిక్కాల్లంబు ఇద్దియుచితంబ । ఎందునుండియనిన

చ॥ చరమగిరీంద్ర శృంగశుభసాధన కేతనయైనయామినీ । సర
సిజనేత్రపుష్ప శరసాయక వంచితయైలసత్త మోం । బరధర తారహార
భరభాసినియై విధుఁగాంచి వానితో । వరరతి సౌఖ్యమంది నిజవాసము
సేరెడువాఁడు దోడుగన్ ॥ ౬ ॥

మఱియును.

గీ॥ తానొక కతంబునను దవ్వుతావునుండ । నెఱిగి నెలకొన
చెలితమ్మి యింతిసిరులఁ । దోచుకొనఁ బ్రాప్తు వానిని జూచుటకయి
బంపుబంట్లనఁ బులుగులు బయలఁబాగు ॥ ౭ ॥

మ॥ విశదాంశుండను రాగ నిర్భరభగావేశంబున న్వాఝణీ ।
దిశనాశ్లేషణ తర్జితంగరములం దీపించుచుంజేరబ్రాగ్దిశయుద్యద్గరు
డా గ్రజచ్ఛలమునం దీపించుకోపాంతయై । కృశసంవేశ కపోతహుం
కృతి తతిన్ తేపించుచుంజూపడున్ ॥ ౮ ॥

వెండియు నడఁకువ యడరనెడలి చూపొడయని దెసవేడు
కం బొడగని.

సీ॥ మహదాధిపతి నిర్మగ్నకోకనికాయ ములఁగరసారణమ్ము
లనతిఘృణా నుద్ధరింపుచునూత నేడ్దప్రభాపాళిగురుతిమిరంబుల గురు
తుఁబాపు । చునుదుర్భర విరహజోరు సంతాపార పద్మినీ కాంతనుసా

త్తభవుకఁ గావింపుచుఁ గులిశాంకదిగంబుజాక్షి నెన్నోమున సిందూ
రపురుతమాల । పత్రదితప్రభా స్ఫూర్తిఁ బరగఁజేయు చునుదయశి
ఖరి శిఖరాగ్రసంప్రకూఢ । గుచిరకంకేళి మంజరీచోచసూన । బింబు
డగుచును జూపట్టునంబరమణి ॥ ౯ ॥

కావున స్వాభిధాన గణ పారాయణ నిజచరణ సేవాసమూ
చరణ పరాయణులకు నశేషాభిలాషవిషయ సంప్రాపణంబునం గీర్వా
ణధరణీ గుహాయమాణుండగు నీన భోమణి । బణుతించెద.

సీ॥ ఎవనిచే గమలేశుఁడితదృష్టియైయొప్పు బురహగుడెవనిచే
బూర్ణతనువు । నెవనిమయాఖముల్ భువనంబులకురస హరణసభ
రణ కలాత్కములు । నెవఁడుదుర్దమఘోర వృజినప్రభూత దుర్వాప్తి
ధి దుర్దుర్గదవానలాఖ్యఁడెవనికిమూర్తి యైయిరవైఁచు నిగమంబు లె
వనిచే విలసిల్లు శెల్లవిధులు । నతనినిబిడతమో భరాహతపరార్థ ।
సంవిదాంతరబాహ్య విజ్ఞానకరణ । జీవనవిధానమహిత సంజీవనోష ।
ధీలసదభిఖ్యనహిమదీధితినిఁగొలుతు ॥ ౧౦ ॥

(వెండియు సంతటఁబరికించి సవిస్తయంబుగ) అన్నన్నా యె
న్ననలవినెందని మన్ననల విన్నాణంబులగు నావేసగ్గియన్న దొరత
నగువు నదనివుడగడువేడుక లడరఁబొడగానంబడుచున్నది ఎక్కతంబు
ననంటివేని.

క॥ పతిచిరసందర్శనమున । సతివలె వికసన్ముఖంబు జాతస్ఫు
రితా । తతసర సామోదగుచుం । ధుతతనుతయి పద్మినీవ ధూటి
సెలంగు ॥ ౧౧ ॥

కం॥ భూరుహవల్లదళపట । చోరుండగు శిశిగుడిపుడు సురభి
సమయభూ । దారుడుశిక్షయొసగునని । భీరుండయిపోయెగుప్త్య పే
తుండగుచున్ ॥ ౧౨ ॥

మఱియును.

చ॥ తనప్రియుడైన యామని ముదంబలరారగఁ జేయజేరని
ప్వని కవిముక్త కార్యయయివంచిత భూత వియోగభేదయై దనరె
డు పల్లవాంశుకము దాల్చిప్రసూనవికాసహాసయై । కనదురుగీతికాళి
వృత కాతుకము సతిపౌలె సల్పెడున్ ॥ ౧౩ ॥

మ॥ పికదష్టా మకిసాలదలత పటియత్పినన్ఘరత్సౌరభ । ప్ర
కటోద్ధార రజోగుళుచ్ఛకుచభార ప్రహ్వసంజాతకో । రకరోమోద్గ
మ సాంద్రమంద్రకలనిర్ద్వాదస్వ నగ్రీవయా । సకలశ్రీవనియామనిం
గదిసి హృజ్జక్రీడలన్ సల్పెడిన్ ॥ ౧౪ ॥

చ॥ హిమహృతిఋన్న యశానలినిహృద్య వసంతసమాగమం
బున । నివిమతవిముక్తయైమృల విస్తృతగంధవికాసపద్మయై । య
మరు రసప్రరోహముల నాసరసాలులశోత్రపేయ సత్కమమధు రో
క్తులన్వలసి కాతుకముల్లనువారికిచ్చెడున్ ॥ ౧౫ ॥

మఱియును.

సీ॥ మధుపాన సంక్షీబ మధుకరర్ముకృత ల్కాగధస్తుతిపాఠ మ
హితములుగ । స్ఫుటకృపీటజకుందసుమచూత ముఖ్యముల్పహరణరీతి
ని బరిధవిల్ల । సహజమదాటోప శారికాశుకపాళిపటుబిరుదావళిపాఠక
ముగ । నభినవామప్రవాళాస్వాదిపటుకంఠకలకంఠములు భటోత్కట
తమిఱు । మలయమహీధ్ర సంబంధగంధవహళి మదవారణశ్రేణి
మతినెనర్ప । వికచప్రసూనద్రు వితతిపల్లవసక్తయయి చిత్ర రథశో
భ నావహింప । శాఖాశిఖారూఢ చారుకోరకముతా కేళికుల్కంత
సంకేతములుగ । వికచను మోద్వాంత పికాశాఖములు పటుఘో
టకాటోప నటనలీన । సకలసంయమిజన జయసంభృతేహుఁ । డగు
మరుని జైత్రయాత్రకు నాప్తవృత్తి । వాహినీశతనెందిన వానిఁబోలి
సుమసమయుఁడిపుడేవున సొంపునెందు ॥ ౧౬ ॥

మఱియును.

ద్వీపద| పల్లవితాళోక పదజృంభమాణ| పల్లవాస్త్రప్రతా
 పశుచిసంభరిత | ములపుష్పితాశేష భూరుహపూహ | ములకై త
 వంబునం బురణించుకామ | యశములనలరారు నారామతతుల! వశ
 తదప్పినపాంథ వర్గాకులములు | పరభృతకలరావ పటిమసంధాన
 వరభేషజామప్రవాళాంకురములు | నవచూతకిసలాదనవిధూతమాం
 ద్య | రవవిదళితపాంథ రాజకర్ణములు | తరుణకోరక పుష్పతలిగుచ్ఛ
 నమ్రు || తరులతాసంశోభిత వనాంతరములు మలయబంధీకృత మా
 రుతచరణ | విలగితశృంఖలా విచ్ఛేదకములు | వికచకౌసుమగుచ్ఛవిగ
 శన్తరంద | నికరసిక్తామోదనిబిడంతవనులు | తినువాతసముదితాత
 నుపుష్పరేణు | వినుతవితానాప్తి విలసదభ్రములు | సామయసంకేత
 సంపన్నకూజ | సీమంబులనుజేరి సేమంబులమర | సరసవిహారముల్ప
 లుపుచున్నట్టి | హరిణాక్షులరశ నాహంసకప్రముఖ | భూషణకంధరో
 ద్భూతగంభీర | ఘోషణార్భటుల సంగోపితంబులుగ | నెనరించులీల
 మత్కటమహిమ | దనరారుసమయ కృతప్రకృతిజని | మదకల శారి
 కామధుపాన్యపుష్ట | మదనాశ్వముఖపత్రి మధురారవములు | తుహి
 నాపగమమున దోచు సంపదల మహిమసాంపౌందురమావాసకుసుమ
 వనములవిహరించు వాగీశవాహ | ఘనచక్రసారస కారండవాది | జ
 లవిహంగవ్రాత సంచితప్రచుర | కలనాదవాచాల కాసారకములు |
 మదకలమాతంగమహితఘ్రింకృతులు | ముదమొసంగుమృదంగపురు
 రవంబులుగ | బహువిధవిహ గౌఘభవ్యరుతములు | బహుమాన్య
 తాళ శబ్ద మధురంబులుగ | నవిరత పుష్పంధయారవా ర్భటులు | స
 విశేష సంగీత సంపదలాగ | మలయశైలాగత మాతరిశ్వండు | కల
 సూత్రధార సత్కమతసు మీల వల్లీవనితలక వారిగన్పత్తు | సల్లలి
 తంబుల సంపదలింపు | గావింపుచును మించు కందర్పసఖుని | యీ
 వింత దినములనెల్ల ప్రాణులకు | నర్తాశయంబులు నవనవంబులుగ |
 శర్మమయంబులై జగతిసాంపౌందు ||

చ॥ సకలజనాభి నంద్యముల సద్గుణహాప మహావిభూతులం ।
 బ్రకటిత నవ్యభవ్యత మభాసుర హేలలభూరిసమ్మద । ప్రకరములిచ్చు
 చున్వశుగ రాజ్యజేసినకుందవల్లిక । నివ్వకలనెనర్చిచేరె నళివంతగనె
 ప్పెడు చూతవల్లరి ॥ ౧౮ ॥

వెండియు నిటలసంఘటిత కరసరోరుహ పుటుండగుచు నెక్క
 చక్కని దృష్టింగూర్చి

సీ॥ సకలభువనవనజనివనస్థితిసముత్పాతనోత్కటమదార్భటిక
 కరటి । పటుభుజబల సమున్మటని శాటభటాఘరుధి రౌఘసంసేక రూ
 ఢినవని । సంజ్వర మార్పంగ సదయత నవతరించిన కైటభ ద్వేషి ఘ
 నుషరామ । చంద్రుడు లక్ష్మణజనకజాసహితుడై బుధులెల్ల గొల్వగ
 బోధమయత । నిటవసించుట సకల భద్రదేడితాత్ముఁ । డైన యీభద్ర
 గిరి సేసినట్టిపుణ్య । మొక్కటియకాదుశ్రుతిపురాణోక్తధర్మ । సంది
 తాస్తిక్య జనపుణ్య సంచయంబు ॥ ౧౯ ॥

సీ॥ అపరిమితబ్రహ్మ హత్యాఘసం హతివిమటిత ప్రాణుడౌవి
 ఘ్ననాథు । బుత్రుగాంచి హిమాద్రి పుత్రికమిగుల శోకార్తయై ర
 మణశిక్షాదరమున । నిఖిల వేదాంతార్థనిధియైన యేభవ్యనాహ్వయ
 తంబున నతనివీను । సిక్తంబుసేసి విముక్తనిద్రుని బోలెనుద్ధితుడౌను
 తు నుద్ధవమున । గాంచెనట్టియశేషలోక ప్రసృష్టిరక్షణవసాన సువిధా
 నదక్షులలితుఁ । డఖిలవేద శిఖార్థ సాధాంతరాళ । దీపుడగు రామభ
 క్రుడు దివ్యుడైతడె ॥ ౨౦ ॥

మ॥ నిజలావణ్యకణావధిరి తశరన్నిర్మలప్రజాద్యోల్లస । ద్వి
 జరాజవ్రజమైనయీజనక జాధీశాస్యశోభాగంబజరాహారముగ్రోలి
 హృష్టమతులై హాన్యసభాగ్రస్థలి । న్సుజనుల్వల్ల భగోష్టి కల్పనల
 చే జోద్యుబుగానుండెడు ॥ ౨౧ ॥

వెండియునంతటం బరికించి యమందంబుగా నానందంబు
 కందళింప నాహా యిపుడుగదా మనభాగధేయంబు సువిదిత నామధే

యంబు శుభయత్నోద్దుతం కార్యయను కల్యాణధిషణా భాషణం
 బుననిష్టార్థ నిర్వహణంబుకై యవిలంబంబుగావర్తింపపలయుననినేప
 థ్యాభిముఖంబుగం బరిశర్తించి సంకేతం బొసరించుచున్నాడు.

(ప్రవేశించి హరిషుండు) ఓయీభావా యిదియేమి ? సముది
 తతరణికిరణ సంస్పర్శ విమలకమల విభాసమానంబగు నీయాననంబు
 చింతాసంశతంబై హిమానీ సంవళితంబగు సహస్రదళం బచుకరించు
 చున్నది.

నూ॥ ఓయీ మారిషుండా యిప్పుడు చతుష్వప్తి కలావిమల
 మణిశ్రేణీ గుంభిత హారాలంకృత హృదయులు సదయులుసరసకవితా
 పుంభావనాణులునగు నీయంతర్వాణుల సమక్షంబున నక్షీణ విచక్ష
 ణత సమగ్ర సమ్మద ప్రాపకంబగు రూపకంబభినయింపవలయు, అది
 యెద్దియని నామనంబు చింతించుచున్నది.

మా॥ ఓయీభావా అట్లకానిప్పు విచారంబునకుం గారణంబే
 మి? అనవద్య సకలవిద్యా నిషద్యాయమాన రసనారంగ నానట్య
 మాన సరస్వతులును సమగ్రక వనధోరణీ మహానిర్ఘరిణీ సరస్వతు
 లునగు కాళిదాస భవభూతి ప్రభృతులు భువన జనోపకారార్థంబుగ
 నానావిధ ప్రబంధంబులు సకలసత్త్వద సంబంధంబులు పెక్కులు రచి
 పుంచియుండిరిగదా !

నూ॥ ఔనుస్వేచ్ఛాలాపస మానాకాశం సృష్టవిస్పష్ట గుణా
 ంకార రసాత్మకవివిధ ప్రబంధ బంధులగు నాయా కవితాదురంధరు
 , భూరిభేదప్రబంధంబుల నేనెఱుంగును — ఆ కవిశిఖామణి సంగ్ర
 ధితంబులగు రూపకకాండలం దఱుచుగ నీసభాస్థానము సవిస్తారం
 గం బరికించియుండును. అక్కతంబుననే కాబోలు వారి యాశ
 బన్యాభిలాషంబై చూపట్టు ! వారియానతియైనమీఱఁ దగనిది
 రూపకంబును ప్రాయికంబుగగానఁ బడమి ననుత్పన్నంబువలె
 చుగాన నాచేతంబు నితాంతచింతా తాంతంబగుచున్నది.

మా॥ ఓయా ర్యా యద్దినీ కల్లు విదితంబయ్యె.

సూ॥ సకలదోషదన్యులగు నానదన్యులుగై సేసిన పత్రికా
లోకనంబున

మా॥ దానింబరింపుము.

సూ॥ పరింపుచున్నాడు క॥ ఆద్యప్రకృతి ప్రకృతులఁ జోద్య
బులుబహువిధములు సూచితిమిమహా । విద్యాధికరూపకముల । ప
ద్యాద్య ప్రకృతివికృతి హితరూపకము ॥ ౨౨ ॥

క॥ శుచిమయరసబహుళంబును । శుచిమయహృదయావసీ
శుభచరితంబున్ । నిచితగుణాలంకారము । గుచిరంబగు రూపకము
రూపింపదగు ॥ ౨౩ ॥

మా॥ ఓయా ర్యా యట్లయినం జింతింపనేటికి ?

సూ॥ అట్టిరూపకంబుగలదా ?

మా॥ మున్నుమనమా యానహాధ్యాయులతోడం గూడి ద
నింజదివితిమిగదా ?

సూ॥ సాశ్చర్యంబుగ తాదృశంబగు రూపకంబెక్కడిది ?

మా॥ సస్థితంబుగ వినిపించెద నాలింపుము

సీ॥ కారణపుగుమాది కారణంబగుపర దేవతామణిగాఢ తీర్థ
యమ । దుశ్చరతరమా పురశ్చరణంబున ననిచిత కరుణారసాప్తు త
యగుచు దృగ్విషయయై యధిక వత్సలతనిజ్జేష్టమెఱింగింపు మె
పనిన । నాత్మీయవంశజుల సప్తమావధి సకలశాస్త్రాగమ సభనుంగ
గోరియామెవలననిష్టపూరితుడయి గ్రహముకౌండిన్యగోత్ర
మహితకోరాడవంశ నిర్మలమణియయి । దీప్తి విలసిల్లె నవ
శాస్త్రి ॥ ౨౪ ॥

సీ॥ వర్ధిష్ఠు సంతతి వైభవంబగు నవ్వుహాదేవశాస్త్రికి నమల
దశములు భవసింధు తారకశ్రీరామ మంత్రజపామల మతికి

లక్ష్యము. కాగమవేత్తకు నగ్రతనూజుండు శ్రీశిష్ట వంశాభిశిరకరుఁడు । సకలవిద్యాజన్త
సద్భావమానజిహ్వంచలుఁడమిత కావ్యాళికర్త । యయిన శ్రీకృష్ణమూర్తికాపదాబ్జసేవ
నాత్మ సద్గ్రంథ కల్పనావిత నుమతి । విరచిత శ్రీవ్యదృశ్యాత్త వివిధకావ్యుఁడయిన
యారామచంద్రుఁడార్యాళి వశుఁడు ॥౨౫॥

ప॥ మఱియుం బహుల గుణంబుల ననేక లేఖనీ విలేఖిత హృద్య పద్యావళిసం
తోషిత పరజన స్వామితుండగు నతండొక్కనాడు నానావిధ ప్రబంధ ప్రకారంబు
లు గోష్ఠీనశంబునం దలపోయుచు దృశ్యశ్రవ్యకథామయంబులగు కావ్యంబుల శ్రీ
వ్యచూత్రంబుల సవిశేషవిశేష సుషమంబులయిమహాకవులచేఁదిలింగభాషయందు గ్ర
థితంబులుగఁ దృశ్యంబులగు నవి తాదృశంబులుగామికిం జింతించి తద్గ్రంథన నిషేధ
కారణంబు గానక మరియు నారూపకంబులఁదత్తత్ప్రత విశేషంబులకుం బ్రాకృ
త భాషరూపకాను శాసన విహితంబయ్యును వసంత తిలకవల్లవీ పల్లతాలలాస శృం
గార రంగాదిభాణంబులు రూపక విశేషంబులయ్యును బ్రాకృత మిశ్రంబులుగాక
ననిమిష భాషయందు సవిశేషంబుగఁ జూ పట్టుటన్ మరియు మిశ్రంబులయందు గ్రథి
తంబగు ప్రాకృతంబును ఛాయవీడి సకల జనంబులకానంద విధాయకంబుగా నేరమి
నింతియకాక నామిశ్ర రూపకంబులయందును నొక్కొక్క చక్కిం బ్రాకృత వ్యవ
హార యోగ్యంబులయిన పాత్రంబులును సంస్కృతం బాశ్రయించి వచించుటయుం
బొడనూపుటవలన నాప్రాకృతభాషలేమియత్యంత నిషేధాపాదక్షంబు గాదని తలంచి
సంక్షిప్తోత్సాహుండయి సంస్కృతాంధ్ర మిశ్రంబుగాఁబ్రాచీనాను శాసనోక్తలక్షణ
లక్షితంబగు నటుల సకల సరసపదార్థకుసుమ వనీవాటియగు మంజరీ మధుకరీయంబను
నాటికవి రచించి మనకుం గైసేసెఁగదా।

నూ॥ సవిస్తయానందంబుగఁ ఆహానాయనవభావతఁ అకారణకరుణారమణిం బరి
ణయించి యమితరీతి సంగత పరోపకృత లలిత కీర్తల నమందంబగు నానందంబు నొగ
డి యస్తోక విశదగుణ సంస్తవ్యయశ స్తోమసంతాన సంతానంబులంగని వానిచే నా
తరణిహారిణ కిరణంబుగ నిజాభిజననంబు వర్ధిష్టువుం జేయుపుణ్య వదగ్రణ్యులకు నే
యేభువనంబుల నేయేవిబుధనాథ సన్నిధానంబున నెట్టెట్టు కళ్యాణసుఖంబులు గలు
గునో యను నధ్యాహారాధీవన మనస్కృతవిస్తృతినొందినను లెస్సగననుస్తారి తుండవైతి

కాన నిపుడఖిల సద్గుణగణంబుల నిభ్యులగు సభ్యుల సద్భావంబునం బ్రార్థించెద,
అని పరివర్తనంబొనరించి యుదంచిత ప్రసృతియగుచు॥

చ॥ సకలకలావచక్షణులు సద్గుణ పుష్పబు ధావనీరుహు! ల్వికసిత సంశ్రితాశు
లు నవీవక్యతీహులునైనమీరలు । త్సుకతగడుంగనుంగొనగ శోభిలునంచలు వైననా
దురూపక పరిపాటివేడెదను వారకమీరలను గ్రహింపుడీ॥ ౨౬॥

గగనంబునవీనుందాల్చి యేమి యానతిచ్చిరి సదస్యచతురాస్యులారా॥
సదస్యులు॥

గీ॥ నీవిటులమమ్మువేడుటనీతి నిపుణ । దూరదూరాధ్వచంక్ర మహోరుభేద
మునను బానీయ కాంక్షికి మోదమోదపావిందు సేయుట గాదొక్కొవిందునమరి॥ ౨౭॥

మారిషుడు॥ ఓయిభావామనభాగధేయ మహీరుహంబీ యెడగవామిగుల
నామూలచూడ ఫలితంబు । ఎందునుండియని యను యోగించెనవా యవధరింపవ
య్యా! మనకుం గమనీయంబగు మహనీయ పరికరప్రకరంబున కొక్కింతయైనం
గొఱంత చిరంతన కథాప్రాయంబయ్యెఁ గనుంగొనుము॥

ఉ॥ ఈసమయంబశేషకుసుమేడిత గంధక గంధవాహకం! బీసభకున్తహామహ
మ హీతన. దూరమణుండువల్లభుండీసభవారు వాక్పతి సమీద్యకలావిభవాభిరాములా
యాసకల ప్రకారనట నాగమ సింధు విలంఘనోద్భటుల్॥ ౨౮॥

క ॥ అనియెన్నవిదిశులుగదా । మనవారందఱును మిగులమహితకృతిశ్రీవనిత
యు సముచితరీతి! ధ్వనితల సద్వృత్తికృష్ట ధన్యాశయచే॥ ౨౯॥

నూ॥ సప్రమోదంబుగ! ఔనూయిభావా నీవువక్కణ సేసినదంతయునిక్కం
బ । అదియెట్లన్నను ॥

క ॥ పరసంతోషణకృతి తత్పరత న్వర్తిల్లుసుజనహాలికి సుగుణా । కరసమ
భిమతార్థంబులు । పరదిష్టముచే లభించు బహుదుఃఖులన్॥ ౩౦॥

ఇద్దియెట్లనుచున్నావా కనుంగొనుము॥

ఉ॥ కంధిగభీరఘోర తరగర్భవిలీన హృషీకధోరణీ! సంధిత దుష్కువాటఘ
న శౌక్తిక మాక్తిక జాలమెక్కడన్! బంధురభూమికుక్షిజ సువర్ణము నెక్కడ నవ్వి
పద్మినీ! బంధుకృతాంధ్య యావతవిభాసుర ధామము తోడగూడవే॥ ౩౧॥

మా॥ శమాభాసు భావాతత్త్వ వేత్తవయితివోయి - అయ్యర్థంబట్టిరయి - విలంబంబన లంబింపంబడినదేని భావిభావుకవ్యాహంబులకుం బ్రత్యూహంబుగాఁగలదు - గాననవిలంబితంబుగ సమంత తస్యం క్రాంతనిజగుణసౌభాగ్య కాంతంబగుప్రకృత వసంత వనీకాంతంబధికరించి గానంబనూన గుణనిధానంబుగ నొనరింప వక్కాణింపందగు.

సూ॥ నేపథ్యాభిముఖంబుగ - చెలియో సంగీత శారికా॥

పం॥ ఏమయ్యా ఓయార్యా యిచ్చటనుంటినయ్యా॥

సూ॥ మారిషభాషణంబులకు నీశ్రవణంబులు శరణంబులయ్యెనా॥

సం॥ ఆర్య వేరుగఁజెప్ప నేల ఇద్దియయిత్త రంబైయొప్పు॥

ద్విపద॥ తనకు మేల్మఱిగాగ దనరినసిరుల నెనలేని సొబగులనెడపకమించి ముద్దుల నొసఁగెడి మొల్లలతోట హద్దుమీఱిన వేడ్కఁ పదనులఁబుచ్చి తనచెలి మేల్బొంతి తామరతీవె యెనసిన యివమంత యింతయిపోవ ॥ యామనిరాకచే నలతి గానట్టి యేమరమి బూనియెలమినిజేయు సొంపులగుంపుల జూచువారలకు నింపులొవేడ్కల నిడుచున్న దనుచు దావిమో తరిసేరి తనకెఱుగింప వావిరివేడుకపడి దానిఁజూడఁమరునిసిం గానికి మఱియు మరిడుచు వరలు తేటులబారువచ్చెదానికడ॥

సూ॥ మర్ఘ మర్ఘ - ఆశ్చర్య రసార్ణవంబిప్పు డతివేలంబతి వేలంబగుచున్నది - ఎప్పంటె నంటివేని - తనకుమారీ కుంజరియగుమంజరి బాల్యాపగమనంబున నంకురత్తారుణ్య లక్షణంబుల పీక్షణలక్ష్మీయగుటం బరికించి యానందరంగదంతరంగ యగుచు శృంగారవల్లి స్థలీలా మతల్లియంపిన దూతచే నాహూతయై యాత్మీయ వయస్యావలోకన కుతూహల తనాయాత యగు నామోదరేఖ వృత్తాంతంబు ప్రాకరణికంబై నాయంతః కరణంబుననుండె దానికనుకూలంబుగ నకదా యీశ్రువ గానవిషయంబై యొనరింపంబడినది - అని సంగీత శారికనవలోకించి - బావులే సంగీత శారిక బావులే

మా॥ ఓయిభావా యిద్దియెట్టి విస్తయంబు - పరంగి తజ్ఞాన ఫలకంబగు బుద్ధిచే నిర్దస్వాంతులగు వారలకు నిసర్గంబకదా

సూ॥ అట్టిబుద్ధిసత్త కయ విస్తయంబు గలుగుచున్నదంటిని ।

మా॥ అద్దియిప్పుడభినవంబై

సూ॥ గుణంబుచిత సమయంబునంగణింపందగుంగదా ।

మా॥ ఔనిద్ది తధ్యంబ అనిపరివృత్యవలోకనంబొనరించి ఓయిభావా భర్తృదా
రికయగు మంజరి భూమికంబరిగ్రహించి చంద్రరేఖయుం దదీయ వయస్యయగు నా
మోద రేఖావేష ధారిణియగుచుం దరంగిణియు నిట్లయేతెంచుచున్నారు-కాబట్టి మ
నము ననంతర నిర్వహణీయ కార్య నిర్వహణంబుకై యత్నింపవలయునని యక్క
డనుండి వెడలిరి ॥ ౩౨ ॥

ఇద్దిప్రస్తావన ॥ శ్రీ శ్రీ ॥ అనంతరంబున మంజరియు నామోదరేఖయుం బ్ర
వేశించుచున్నారు ।

ఆ ॥ హాళిమంజరి సుమాళంబుగ నుంటివిగదా ।

మం॥ అత్తిక వీవచ్చుట నింక నింకని యద్దిగలుగునని నెమ్మనంబున సేన ప్తిదనే॥

ఆ॥ హాలాయిట్లంటివేమే ।

మం॥ అత్తికా నీవు నాచెంగట నుంటివే ।

ఆ ॥ హాలా నీ కురంగట నవ్వమొదలుగల వారందఱున్నారుగదా ।

మం॥ అత్తిక యీయవ్వ తొల్లింటి యవ్వయనుకొంటివే ।

ఆ ॥ ఇప్పుడు గొత్తగ మఱియొకతె యేతెంచెనే ।

మం॥ కాదే యవ్వయనున యద్దియేకాని దానియాత్తమారినదే ।

ఆ॥ ఓసిచెలియా కాదే తొల్లింటికంటె నీయాత్తమారినదే - దానినెఱుంగ
కయమ్మను వితగదూరుచున్నావే ।

మం॥ అత్తికా । నీవుకొన్ని నాడులు దడవున నుండుటనీయాత్త యుందాఱు
మాఱియొనని తలంపందగునే ।

ఆ॥ స్వగతంబుగ ఈచెలి పలుకుల కిప్పుడయడం బొడగూర్పం దగదు । కొం
తదడవు దీని నుడువుల కొడంబడునట్లుండ వలయు - సప్రకాశంబుగ ఓసీ యవ్వయా
త్తదడబడెనని కడునిక్కంబుగ నుడివెడవుకదా అద్దియెట్లొ నాకుందెలియ వక్కా
ణింపుమీ ।

మ॥ అక్కరో యట్టడుగవేచెప్పెద - పిమ్మటనామాట బూటకంబు గాదని
నీకతేటపడు- నాదశయంతయు వచించెద హావణిక నాలింపుము

క॥ చెల్లినీవూరికివెడలుటా దొలిగా నాయెదనుమిగులదొడుగుగఁ దోరం బు
లునల్లని ముక్కుల మఱిలలి బంగరు బొంగరంబులాగునఁ గంతుల్ ॥ ౩౨ ॥

క॥ పొక్కిలి మిక్కిలి లోతగుఁ జెక్కిలులనైరువు వొడమె చెలివెడదతనం
బక్కునఁగొనున జిక్కుటానిక్కంబిదియేమికింకొ నెఱినాఱయుమీ ॥ ౩౩ ॥

క॥ కును నాయుదరము నూచితే । వనజాక్షిఁ పచ్చపట్టుబాతిగనుండుకా
కనుమిపుడిచ్చటఁ బొడమెను! దనువగు నలనల్లత్రాచు తరముగ నేడుకా ॥ ౩౪ ॥

క॥ ఫిరుదులుగడుబరువులగుంజరణంబులు నడలయందుఁ జడజడములగున్!
సరిలేని బలుపు నమరెడుఁగురువులు మఱిగురువులగుచుఁ గోమలికంటే ॥ ౩౫ ॥

క॥ పుట్టొంది ప్రొద్దుప్రోద్దున! పట్టొందక పెంపుజెంద నవకము మీఱకా!
బట్టురవిక యొత్తుటచే । గట్టిగానావెన్ను నవసిగాసియొసంగుకా ॥ ౩౬ ॥

క॥ తొలితోడెంబయ్యునువెత । గలిగిన యెడనాకు నవ్వగడువంతలచే । నడరె
డిది యట్టిదిపుడ । ర్తిలిఁజూడదు వినియు నగునుమీఱిన వేడ్కకా ॥ ౩౭ ॥

గీ॥ ఎదకు నీవెక్కురులు వంతలిడునవైన । వగల మిగులంగజెందను వా
సిమీఱ । వెక్కురులు సూపిమందిడి వేగమనుపు । మనినవిని తలినగుటకునడరుదుగ
డు ॥ ౩౮ ॥

ప॥ మరియు మన యవ్వ నడతయంతయు వింతయై గానంబడు-అది యెట్లం
టివేని మునుపు నేనెప్పుడెప్పుడు సాటిబోటులం గూడి సయ్యాటంబులు సలు
పువేళల నయ్యాకేలీ వశంబున వలువలు మాసినం గైసేత సెదరినను మిగులంగనలి
గద్దించుచుండు - మఱియునుం దనువున నెప్పుడైన నొక్క వెక్కురు నిక్కంటై
గానంబడిన దానికిం బెక్కులు పపచారంబులం గల్పించు - ఇప్పుడు కింకచే బిం
కంబునెడి యలసి సొలసి యీబాదకతం బాలోచించి మందుదెప్పించి యిప్పింపుమని
పనిఁబూని బతిమాలిన వీనుసారనీదు - మఱియు నదనంబులగు నీకదుముల రాయిడి
వెలమించు నాకంచెలు పటాపంచెలుగా పంచితంబులు గాగంగని నవనవంబులయి

పెలుచు వెలవెలయు వానిందెప్పించి యిచ్చుంగాని లోనికి మందొసంగింపదు- వెలకి గట్టిగఁబట్టయినం బట్టింపదు- వధ్యంబును జేయింపదు అనుటయు నప్పుడా యామో దరేఖ యిట్లుదిత రహావనయగు నావయస్యకులుకు లనలరు పలుకుల నిలింపాహార రస ధారలంబోలి పీనుల నానుచుఁ దనమనంబున ॥

క॥ తనువనికి సురభిసమయమ! తనువిభ్రమములకు దోహదశ్రీవిభవం! బును రతివల్లికి గందము! ననువగుజవ్వనమ చూవె యవనిదలంపక ॥ ౩౯ ॥

గీ॥ మధువుకంటె నధికమైన మదనిదాన! మకనకమణిమయంబైన మహితభూ ప ॥ మంత్రసంస్కార రహితసుమాస్త్ర విజయ! లగ్నకాస్త్రము యశావనలలితలక్ష్మీ॥౪౦॥

క॥ సంతసములఁగడునీనుచు ॥ వింతగబొడసూపునొడలి వేడుకచిన్నె! ల్పం తసిలక యీచిటుతుక! వంతలఁజేయునవి యనుచు వగలఁగలంగుక ॥౪౧॥

క॥ తొడవులుగఁ బొడముగుబ్బల ॥ నడవడి నెదవెడదయగుచు నయికల్తి యగుక! నడుమనయ మనయసంపద ॥ వడువునగడం బడలియున్న వన్నియలీనుక॥ ౪౨ ॥

సీ॥ మరుని టెక్కెపు సొంపు మఱులించుఁ గన్గవ గమ్మెమలతని సింగాని సొబగు ॥ మోమునందమతని మొదటి ముల్కలకల్తి మోవియాతని తేజబువ్వపండు పల్వరసయతని నాల్వతూపులగుంపు నవతనిమామ విన్నాణపుసిరి ॥ కుత్తుకాతనిగెల్లు గొనియాడుచిందము గైలునాతని తొలిక్రిలుతూపు ॥ లెదవుట్టుపులువాని యెలమి బొంగరములు మఱివేలుపుల తావుమల నిసువులు ॥ గొదలువానిసింగారంపుటద్దముల్కి నుల తనియవ్వ వెలయురూపు! వేనలికల్తి యాచిరుదు సొంపగు నల్లె బుజములాతని తోటఁబొలుచుతీవ! లారుతీరాతని యడిదంపు తీవియకొను నాతని యయ్యకడిదియ డుగు ॥ పొక్కిలి యతని పొల్పొసగు కేశాకూఢిసిరుదులాతని తేరు పేరుటజ్జు ॥ కురు వులాతనితావుగూర్చిన యనటులఁదనరు విక్కలువాని తరకసముల! నడుగులు వా ని రెండవమూడవ మ్ములగోరులాతని యత్తలారుసిరుల॥ నట్లు గావున నిదిమది నరయఁ బొడము! పరువమున బొల్పుచెలువమే పారసంజ! కడను గన్నట్టు నెలవెల్లుకల్తి నెగడు! వేలుపులత్రోవ చాడ్చున వెలయునుగడు॥ ౪౩॥

గీ॥ అహహ యజ్ఞాతయా వనయైనదీని పలుకులలకల కండలపలుకులరుచి
లుములను వేలుపుల బువ్వకరణిఁ దెగడి మనమునకు నిర్భరానంద మహిమ
సేయు॥ ౪౪॥

ఇట్లుండ నేపథ్యంబున ఓసికనకాంగీ యయ్యగారు తన పుట్టింటనుండి యా
మోదరేఖ యేతెంచి యమ్మాయిగారి యొద్దనున్నదని యాలకించి యచ్చటి సేమంబుల
రయ విచ్చేయఁచున్నారు-కాని మీరందఱును హావణికగనుండుడు-దారులందొలగుడు
వేగంబతోలగుడు॥

కనకాంగీ॥ ఓసిచంద్రాననా యవు నేయనుచు నందఱుగలసి తమ కుచితంబుగ
నచ్చటచ్చట నుంచున్నారు॥

సీ॥ ఘనసారమృగమద ఘనసారవీటికా నురభి పురోధ్వగస్ఫురణదెలుపఁ
జరణవిన్యాసముఖ రనూపురంబులు మదహంస కూజిత మధురిమగనఁ లలిత వేల్లిత భు
జావలయ శింజితముల శ్రవణ మంగళపాశు లవతరింపఁ రసకుంభ శుంభదురసిజదుర్భర
భరాభరణ దభ్రంబయి వడకనడుము నిజవదనోద్యదంబు జచిదాగత భృంగములు
ప్రూణచంపకాకలనఁ దొలగఁ దృజ్జరీచిస్ఫూర్తి దిశల నీలాంబుజ వ్రజసంచిత శ్రీల
రాసులూసగఁ దనులిప్తమహిత చందన గంధ సంబంధమున గంధవహ మర్ధితను
జెలంగఁయావకార్ద్ర పదవిన్యాస చిహ్నంబులు నవహల్లకశ్రీలనవనికొసగఁకంధరాధార
ముక్తాహారదీప్తులుకామునీ సంచారకలన లీనఁ గమన వైచిత్ర్యంబు లమలచ్ఛదంబుల
మదగజంబులమాద్రమదమడంపఁ పరిపీవరనితంబ భారసంవహనజాయాసనిదాఘపయఃక
ణాళి లలితచేటి కరాకలితజ లార్ద్రాంచ దనిల శాబకపిపాసాప్తినుడుపఁ బంధుకుశలా
వబోధ సంవర్ధమానఁ కుతుక బాలాతపావేశ వితతదీప్తి మహితవదనాంబుజ శ్లాఘ
మాసమాపయగుచు వెల్వడునారాజ హరిణనయన॥ ౪౫॥

అహా॥ హాళియమ్మ యేతెంచుచున్నది గాన నీనుడువుల నిపుడు నిలుపుము॥

మం॥ అత్తికా ఉన్నమాటకేమి జకుకే - అమ్మయెదుట నేనే వచించెదను
నిక్కంబుగ నాలింపవే

అ॥ హాళి నీవచనంబులన్నియు నాకు విదితంబుయ్యె నేనే యవ్వ

తో నాలోచించెదను గాని కొంత సేపూరకుండుము . అని తదీయచరణాంబుజ
గుంజన్తంజుల మంజీరశింజితాది శ్రీవణప్రముఖలింగంబుల నాదేవి నతి సమీపగతః
గానెటిగి తనకేల నాచెలికయిం గీల్కొల్పి యెదురుగంజని యామెయడుగులను
గెందామరలకు నిజనిటలనయన విరచితమృగ మదకజ్జల గంధంబున నిండిందిరసంగ
తశ్రీవేలయబ్రిణ మిల్లుచున్నది - దేవి - సప్రేమంబుగ సముచితాశీర్తుఖరముఖర వి
బోధిత తామరస యగుచు నెత్తి గాఢాలింగనం బొనర్చి గండంబులం జూచించి
ఓనాపట్టి యెన్నిదినంబులకు నాకన్నులకుం గర్పూరకలికవైతివే.

అ॥ ఓయ్యవ్వా నీయవ్వ నాకట్టిభాగ్యంబు నేటికిఁగలుగఁజేసెనే- ఇత్యాద్యున్
క్తుల నభినందించుచు వారందఱు విహారశాలంజేరి సముచితాసనంబుల యధార్హం
బుగ నుపవిశించుచున్నారు-

దే! ఓసిపట్టికో ॥

చం॥ తనదు కృపాణవల్లి విమతాస్పృగనార తపాన మత్తయై దనరుపిధానగే
హమున దాసుఖవిశ్రమ మొందవేడ్క-నా! యనతన యుల్నయంబుననిజార్థములన్నెర
వేర్పపండితా! యనసభ ధర్మసంహితల హాయిగఁ బ్రొద్దులుపుచ్చునేకదా ॥౪౬॥

ఉ॥ నూతన మౌవనంబున విస్తోదపరత్వము నంబుధానశీఘ్రాతదురంతచింతన
లఁ దూలకతాలిమికల్కినిచ్చులున్ శాతమనీష ధర్మనయ శాస్త్రుతిన్గురు భక్తులైహిత
వ్రాతరిరక్షనుందురె విరాజదురుక్రమరీతి సోదరుల్ ॥ ౪౭॥

క॥ జనకుండానతియిచ్చిన! వినయంబునఁ బూనిసుతులువెసనాకృతుల! శ్చన
మునకు నెలమి మిగులగ! ననయము నెరవేర్చి యతని నలరిం చెదరే ॥ ౪౮॥

గీ॥ అంబలక్ష్మీ సమారాధనాది నియత! నిగుల నలసతసెందక వేడ్కలమర
పూజ్యకృత్యములెల్లవిబోధ మహిత! యగుచు వెలయుంచుచున్నానైయత్యమమర ॥౪౯॥

శా॥ కోడ డ్రందరు నైకమత్యపరులై కొండాడఁ గానర్హమా నాడెం బొ
ప్పసుశీల వృత్తులయి సన్నాహంబుతో నిత్యము! నీవైడెంబాదిగ సూపచారములతో
వేడ్కందగంజేరివే! చూడాం చత్తది తాజ్ఞలైజననికిం జూపింతురయ్యిష్టముల్ ॥౫౦॥

శా॥ రాజ్యాంగంబులునెల్ల సారవిభవా రామంబులై యొప్పునే! పాశ్చాత్యనం

దముతోడం గూడి సుజనుల్రాజైన మాయప్పనుం బూజ్యాత్తుండని యాత్త నెంతులె
మహామోదా వృతస్వాంతులై । వ్యాజ్యాయోజిత యత్నులైన కుజను ల్యావహర్యమాను
ల్లదా ॥ ౫౧ ॥

ఆమో॥ ఓమహారాజ బిడౌ జస్తనూజానీవీరపత్ని విదుషీమ తల్లి నీయనుయో
గంబు లెల్లవిదిత సత్యయోగంబులగుటం దధేవపదార్థోత్తరంబులై విలసిల్లుచున్నవత్సా-
దేవి-సానందంబుగ - ఓపట్టి నీవువారివారిభావు కోదంతంబు విదితంబు సేయుట నా
డెందంబు సురాహార సరసీని మజ్జనంబూని మిగుల నెలమివెలయుచున్నదే॥

ఆ॥ ఓయత్సా యిదియేమి కొత్త యాప్త జనకుశలవార్తా- శ్రవణంబకాదా శ్ర
వణానందరసాయనంబు.

దేవి॥ బాలకో వారివర్తనంబులు విన వీనులు మిగులం గుతూహలంబు నొందు
చున్నవే॥

ఆ॥ ప్రధానంబులగు ప్రతివచనంబుల వచించెద నాలింపుము.

ఉ॥ తాతప్రతాపహేతి విమతవ్రజ సత్తర వారిభంగసం । ధాత మహార్య
సప్త శిఖిదాయ భుజంబగుచు న్వెలుంగదు॥ స్వాత తమోభర స్ఫురణ పర్వతకుక్షులయం
దకన్పడుకొ । స్ఫాతదురంత పంకకృత సంకట కోటులువీచి కూటముకొ ॥ ౫౨ ॥

మత్తకోకిల॥ నీదుసోదరులెల్ల నెల్లడ నీతిఘోషణ వృత్తులై । సాదరంబుగ స
త్కవీశ్వర సారవాక్సుధ గోరిలుచు । న్వాదశీలుర గెల్పుచు నృణవాదిగోష్ఠుల మీటు
చు॥ న్నాదితార్త్యను జీవులై సరసాశయుల్గడు నుందురే ॥ ౫౩ ॥

క॥ రాముని పోలికఁ దనయులు । నేమంబున జనకునాజ్ఞ నెటుమన్నింపం
గామింతురైన నాతఁడు । రామావశుడగుట పక్షిరధి గాఁడుసుఖి ॥ ౫౪ ॥

గీ॥ అవ్వ సమృద్ధమయ పిత్తయగుట నవిది । తాధిపతిదేవతార్చ నాష్టాదితమతి ।
మిగులు తఱివిదుఘలఁ గూడిమిగుల వేడ్కఁ బుణ్యగోష్ఠుల నుండును బూతవృత్తి ॥ ౫౫ ॥

గీ॥ అత్తదయఁ బడయంగ మహార్థలాభ । బుద్ధినయోన్యబద్ధ ప్రభూతగాఢ
మత్సరంబున నుపచార మహితవిధుల॥ వెలయుచుండియుఁ గోడండ్రు భిన్న మతు
లు ॥ ౫౬ ॥

క॥ శరదాగమ కమలాకర । వరవైఖరి నప్పరాజ్య వైభవములస । త్పరికర భా
రోత్కరమై కరమరుదుగఁ దేజరిల్లుఁ గమలాకరమై ॥౫౭॥

దేవి॥ సామోదంబుగఁ ఓయామోదరేఖా నీవక్కడనుండి వెడలునపుడు మా
యమ్మయు పదినెయు మరదలు నేమిచెప్పిరే.

ఆ॥ క॥ తలినీ నునుపుంజెక్కుల నలదిన కస్తూరి రచనయభి వృద్ధముగా నల
గొనిముద్దిడి సేమంబడిగితినని చెప్పమనియె నర్చిలి మీఁక ॥౫౮॥

నీవదినయితే ॥క॥ తనమోము నలరువీడెం బునఁ జెక్కున నొక్కచుక్క బొ
డమింఁచియుం । బునసక్తార్ద్రంబగునఱి వనజారింజేసి కుశలవచనము వల్కె ॥౫౯॥

అని వచింపుమనియె ॥క॥ తననుదుటన మరుకుంకుమ । కణగణములు పుష్ప
రేణు కార్యముగానీ । తనరు చరణాంబుజంబుల । కనయముమొక్కితేని మరదల
ర్చిలి బలికె ॥౬౦॥

గీ॥ పాదము జవ్వనమునఁ బుట్టియొడలమీఱు । నన్నెచిన్నెల నలరారిలయు
వరుని । కాలుతోక్కొంది సకల సుఖాభిహళిఁ । జెందుమని యవ్వ దీనికిఁ జెప్ప
నంపె ॥౬౧॥

దేవి॥ సాకూతస్థితంబుగఁ గూతుంగనుంగొని ఓయామోదరేఖా మాయమ్మ
యిట్టికందునకుఁ జెప్పనంపె నే.

ఆ॥ ఔ నమ్మ నిక్కంబుగ నేనచించెదనే.

దేవి॥ ఈబొట్టె యవ్వ దీవనలకు సంతసిల్లునని తలచెదవా ?

ఆ॥ ఓయవా యిట్లంటివేమే?

దేవి॥ మంచిది యిదియిట్లుండనిమ్ము నీచెలి నామీదం గొండెంబులేపాటి
ప్పెనే ?

ఆ॥ ఓయవా నీపట్టికింజెట్ట వెట్టెడిదానవే యిట్టనాచకు.

మంజరి॥ సరోవంబుగ । నేను లేనిపోని నుడువుల నుడివినంగదా కొండెంబు
లగుట ఉన్నమాటన్న మన్ననసన్నంబగునా ? నిక్కంబో హుళిక్కియో కాని నే
నిట్లంటినని తొలితోడెంబయ్యను ఎదనునీ వెక్కురులు అనుపద్యంబులం దిరుగం జదివి

యక్కరో దీనికన్న నేనెక్కువ మినుకుల నీతోనేమైనం బలికితి నే నిక్కంబుగం జెప్పమని వినుచున్నది.

ఆ॥ సంతానవల్లింగాంచి ॥గీ॥ ముగుదతనమున నీచిన్ని బుడతవయసుఁ బొడము వెక్కురులను గింకపుట్టువులని తలచివగలాంద నిక్కంబు దెలుపకీవు మిన్నకుంటివి తల్లిచేమన్నన యిది ॥౬౨॥

క॥ ఈబాల బేలగావున నాబాల విదిత వయోభవాంకముల శ్రీ॥ శాబాయుధగతి యువలకు నాబారిని జేయునవని యారయదుగదా ॥౬౩॥

దేవి ॥గీ॥ మించియోపట్టి నీవు వచించినట్టి వచనమట్టిదయ్యెనఁ బట్టువడక నాననీయానమనమున నానఁ బూన నానుడొందితి నానాడు నయమువలక ॥౬౪॥

క॥ జాబిలి వొడమెడు నెడల న్వావిరిగా నిరులు విరియు వరుసను వేళం బావిర్భవించు పోయపు తావింజెడదయ్యె ముగుద తన మీచెలికక ॥౬౫॥

ఆమో ॥ ఆ॥ ఇంతదానవైన నీడెఱుంగని పిల్ల లెదుటనైన దల్లియాలివువిడఁ దెంపుసేయ నేర కింపైన ముద్దరా ల్తనముతోడ నెల్ల తఱినిగడుపు ॥౬౬॥

దేవి ॥ కం॥ పెద్దలచే నేమంబునఁ దద్దయుగరపబడు చెపుడుఁదనరెడినడత ల్వద్దన్నను విడివెడలక నొద్దన గడువేడ్క నుండునో చెలివింటే ॥౬౭॥

ఆమో ॥ ఉ॥ అందరు బుద్ధిమంతులె హితాగమ తృష్ణ గృత ప్రయత్న లే యందరకన్నదామస నయాధిక వృత్తి వసింపగామలే వందిత శైలియైనగురువర్యులబోధల శ్రద్ధచొప్పు నేయందికొనుగ్రుతుత్ఫలములప్పుస మొప్పగలోకులెచ్చటక ॥౬౮॥

గీ॥ నీవు గురుజన బోధల నియతవృత్తి జిత్తమునగూర్చి కఱచిన నుత్తమాత్మ వగుటవాని సంస్కారముల్వాయ వెపుడు నీమనోవృత్తి నియమించు నేర్పులమర ॥౬౯॥

క॥ దివిజాల యందును గురుభూ దివిజాల దైవజ్ఞమంత్ర తీర్థములందుక శివతాతి వృత్తులుజ్జ్వల శివతాతిస్తుత్యగతి వశీకృతులెకదా ॥౭౦॥

క॥ సాధితములైన మహితస మాధిని పేవులకుఁగలలు మహిమదనర్ప న్నాధితములు గాకుండెడి సాధుఫలము లిచ్చునట్లు జడులకు నిడునే ॥౭౧॥

దేవి॥ ఓపట్టి- యిది యట్టుండనిమ్ము.

ఆ ॥ వీని వలన మేలకాని సేగించుక। యేని లేదటంచు నెన్నిమార్లు । నుడి
వి యున్నవినగ నూల్కానదింతైన । నేను దీని వంతనేఱఁ జెరుప ॥ ౨౨ ॥

క॥ సిబ్బితి విడిసేనెన్నడు । నిబ్బరముగ వీని నిజము నేరుపనేరం । దబ్బిబ్బు
వడకయుండగ। గబ్బితనంబునను దెల్పిగావుము దీనికొ ॥ ౨౩॥

ఆమో॥ ఓయమ్మా యౌనమ్మా నీమాట నయములమూటయై పాటింపందగు.

క॥ శిక్షకులెప్పుడు శిష్యుల। కక్షయమగు ప్రేమయున్న నదిమనముననే। దక్ష
తను దాచి దానిని। రక్షణచేదగు నదనలరాజింపదగున్ ॥ ౨౪॥

మరియును.

చ॥ గురుజను లిట్లు జవ్వనపుగుర్తు లసాజముల న్ఫలంబులం। గురుకొని పిన్న
వారలకు గోరికమీఱవచింపుటొప్పుగా। దరయనటైన వారులఘుతాహిత చిత్తులయైప్ర
మత్తులై। కరము నయంబువీడి తమకంబున నెంతురు సాటివారిగన్ ॥ ౨౫॥

కావునను.

గీ॥ ఇట్టి మర్తపు సంగతు లిష్టసఖుల । వలన దెలియంగవలయును వలనుమీ
ఱఁ । గాననావలనన యిద్ది గౌతుకంబు । దనరనాలించి సుఖిగావు తనుతమతిని ॥ ౨౬॥

మ ॥ చెలికారంబునఁబట్టి నెట్టి కతలకొ శ్రీమంతులు నిస్సవలు । న్నలవత్తై
ర తమంబులుండినఁ గడు న్వానిండి గఁద్రోచిని । శ్చల విస్రంభమునం బరస్పరమ శే
షాఖ్యా తరాహస్యమై విలసన్తైత్రిఁ బవిత్రవృత్తులయి యెవ్వేళ న్వసించందగున్ ॥ ౨౭॥

గీ॥ కాననోతల్లి మేము సంగతులగుట । వలయు పలుకులఁ బలుకుట వెలికిఁ
గాదు । కావునఁ దనరు వితములు గారవమునఁ జెప్పిదీని మనంబున కొప్పునేతు ॥ ౨౮॥

దేవి॥ ఓసి- నాకూనా-నీవెంతనీతిమంతురాలవే-నాయాశయం బంతయు వింత
వీడి పచించితివి-తొల్లినాయమ్మనాకు- నయమ్ములు ~~ననయమ్ము~~ గరవునపుడీ-యరతమ్ములను
నిట్లు వచించెగదా ॥

క ॥ నెచ్చెలుల తోడనైనను । విచ్చలవిడి గ్రామ్య కథలు వీడంగదగున్ ।
జెచ్చెరనగ వేతెంచివ । నచ్చపురదముల దృగవిషయంబుల జేయన్ ॥ ౨౯ ॥

కావున నేను నీని జడుపు వెడలింపం బ్రోడగానైతిని - కాననీవ దీనికిం దగు

మినుకులం బలికి తెల్లంబుగ నుల్లంబునం- గలవంతలం బెల్లగించి వింతలగు సంతసం
బులం- బల్లవింపఁ జేయుము ॥

ఆమో ॥ ఓయమ్మా - నీవిక్కార్యం బింతవట్టు నాకుందెలుపవలెనా - నాకిది
మూర్తంబై బహిర్భూతంబైన - ప్రాణాంశ సమష్టియేకాదా ॥

దేవి ॥ ఔనేయమ్మాశూ . ఈయరతంబు నీవలపోరిచి యీతయదనునకింత!
చదువు గఱపుటచేతనే తెల్లంబగుచున్నది, మనము వేరుగ నుడువ నేమిటికే ॥

ఆమో ॥ ఓయమ్మా నీసంతసంబెగాదే - నాజీవితంబునకు రసాయనంబు - నీయా
నతియకాదా నాకిలు గంటునకు నూనకుతుకురాయి-మంచిది యిది యిట్లుండనిమ్ము
ప్రకృతంబైన.

క ॥ సుమహిత తౌర్యత్రికచం । క్రమణధురీణాగ్ర గణ్యగణ నీయయ్యోక్
విమలమతియింక రసకా । వ్యములంజదువంగ వలయు నవహిత బుద్ధిక్ ॥ ౧౦ ॥

గీ ॥ సరస కావ్యామృతా స్వాదసౌహృదమున । దీని జాడ్యము దొలఁగు నిం
తింత యగుచు । సకల హిమకర రుక్మటా సంగమమున । విరిసిపోవడె తేయిది
మిరభరంబు ॥ ౧౧ ॥

సాక్షాత్స్థితంబుగ ॥ క ॥ కావ్యరసానుభవంబున । దీప్యత్ప్రతిభై మనోజ దేవన
పరతన్ । నవ్య ప్రకృతియ యయ్యెడు । భవ్యగుణు న్వరునిఁ దేగఁ బ్రయతింపు
మికక్ ॥ ౧౨ ॥

దేవి ॥ సాశ్చర్య స్థిత వికాసబాలా తపాలంకృత వదనారవిందంబుగ - ఓసి
నాపట్టి - ముద్దుల పట్టి - యీ పట్టికా యిట్టి యుంపు నట్టువుల పుట్టువులు - ఆ
టైన నితట్టి కట్టిదో యొకనట్టు పుట్టునని నే గట్టిగ నుట్టంకణం బొనరించివక్కా
ణించెద.

నేపథ్యంబున ॥ క ॥ నల్లందనమున నిరులను । నుల్లంబునఁ దన్ను జెరుప నొగిమి
న్నంబెక్ । దెల్లంబుగఁ బ్రౌద్ధనుచుండల్లడపడి మాకు మొదల దాగెడునీడల్ ॥ ౧౩ ॥

గీ ॥ కర్తృకు లొనర్చు నిగమసత్కర్త హామ । దేవనిర్దిష్టధూప ప్రదీపధూమ!
వటలముల జయఘంటి కా వటురణముల । నెమ్మ లిమ్ముగ నాడెడు నీరడమతి ॥ ౧౪ ॥

చ || - సరణివశంబునం దరణి సామన సాయన మధ్యదేశముం । దొరకొని
యుండఁ జాయగని తొల్లీయశేష విశేష సక్తగాఁ । బరగిన దొటఁ దన్నినుడుఁ పాం
సులగాఁ దలపోసియుగ్రించై । పొరిగొనునంచు భీతయయి పొందుగ సెందెడి దీన
భావమున్ ॥౮౫॥

మ || చిరసంప్రపాప్తర తోత్యవానుభవ సంసిద్ధాధికాయాససం । పరణోదీర్ణ
మృణాళ ఖండ కబళా స్వాదోన్మదాత్మంబులై । తరుణస్యందన పాదపక్షి యుగముల్ల
ల్పంబులై యొప్పుతా మరపత్రంబులఁ బవ్వళించెడిమిశన్త స్తాగ్ర నాళంబులై ॥౮౬॥

చ || హరికరసంప్రబోధిత రమాంబుజ వాటములందునూటిగం । గురుతృష
లుల్లసిల్ల మణికుత్తిక బంటిగ నానితేనియ । ల్వరమద సమ్మదంబులయి వారకతేటుల
కూటువల్పర స్పరమిళితంబులై శ్రుతిరసాయిత గీతములోలిఁ బాడెడున్ ॥౮౭॥

శా || వాతా మాత దళద్ద శావళి సముద్వాంత ప్రసూనద్రవ । వాతాశాం
తనిషిక్త మంజుసురశ్శేవ్యాప్త ద్రిమూలాంచిత । స్థితానాత పదేశ తల్పలముల నాసీ
నుల్మయానుల్వినిఁ ధూతాశాతర విద్యుతి ప్రహతులై దూరాధ్వగుల్ని దిత్తుల్ ॥౮౮॥

గీ || తామసాశేష విభ్వంస ధర్మసుహృద । మైననీదు ప్రతాప సమాధిగనగ ।
గగనమధ్యమునేరి వికర్తనుఁడు । మిగుల వెలుగొందు మిత్రలక్ష్మీప్రియతను ॥౮౯॥

మరియును ॥సీ॥ సంపత్ప్రసవసద్మసత్త్వత్రవంశాఙ్గైలబ్ధోదయబుధ సందృబ్ధమహి
మ । విమలగుణాత్మతుల్య మహితసోదరసంతాన సంతతోజ్వల యశుండు । నిజగుణ
ప్రసవోఘ నిర్మితాను గ్రహమకిరంద పుష్టసన్నధుకరుండు । తామసాహంకార దార
ణ పటు కలానాధాగ్ర జన్మగుణాకరుండు । సహజవితరణ విషయ భూషాద్యశేష
విషయితోష దసద్వస్తు విత్ప్రహృష్ట । విబుధరమణీమణిగణవిదిత పుత్ర । భావకృష్ణశు
భోక్తి సంభావితుండు ॥౯౦॥

కం || కావునననుధర్మశ్రీ । భావుకతమ హరిజాత పదవాచ్యుండీ భూవిభుఁడా
చంద్రార్కము । గావుతసకలేష్ట సిద్ధిఁగాశ్యపి నెల్లన్ ॥౯౧॥

॥క॥ అనుచు శ్రోద్ధా విధిభర । ముననన్యూనోపచారముల విప్రవరుల్ । బా
నరఁగ నర్చితపరమే । శునిపైఁ బెట్టుదురు మంత్రశుభపుష్పములన్ ॥౯౨॥

ప॥ మఱియు నీపారిజాతక్షితిపురుహూతుండ కారణ శరణాగత జనతాభర
ణా భరణుండును వివిధాధి నిధానదుర్విధ దుర్విధతాంధ తామిస్ర విస్రంసనాజ స్రస్
మాశ్రితఘ్రస్సాస్వామి మహోస్రమహిముండును గావున నీమహారాజశేఖరుంగాంచి సే
వించిన నాకసుఖంబులం బడయానగునని తలంచి మించిన కుశుకంబులం దత్తద్వి ద్యా
న వద్యపద్యా చంక్రమణజంఘాల సంఖ్యావత్సంఘంబులు దూరాశావశులై దూరా
శావశంబులనేతెంచి: స్వపాండితీనర్తన సమాప్లదిత భవదు పలబ్ధ తత్తత్తర్షతాసంజని
తహర్షా క్రాంత స్వాంతులై వెండియుఁ దమకడలకు వెడలు నెడల నతివినయ భక్తి
శ్రద్ధా భరంబులం ద్వదపనీతంబులగు పదార్థంబులం బాకంబులంగావింపించికొని ను
స్థాస్ను చేతస్కులై యప్పరమేశ్వరు వివిధ తద్విధి విషయమంత్రంబుల నభిషేకించి సం
పూర్ణోపచారరమణీయంబుగ నువికచస్యంద మానమరంద బిందు సందోహసుందర త
రకుంద మహాత్పల నీలోత్పల విచికిలపకులసేవంతికా ప్రముఖ సుముఖ సుగంధ బం
ధుర కుసుమ స్తోమంబుల సురుచిరత్రి పంచశత్ర భాసుర తులసీశైలాషాది దళ విశే
షంబుల సహస్రినామార్చనంబు లొనరించి మిలమిల మెలగు శాలోదనంబును
గంధగ్రహవిషయ జీవనౌషధ వివిధ ద్రవ్య వాసనా సంవాసిత గోఘామ
సిక్ధసంపక్వ శర్కరామయ పాయసంబును రసావధిలక్ష్యంబులగు నానావిధ
భక్ష్యంబులును కంటకి ఫలాంశుమత్ఫలా ప్రముఖ శలాటు మయంబులును
మూటసూరణాది కందమయంబులునగు శాకంబులును బహువిధలేహ్యంబులునుసర్వ
పామ్రజంబీర తదీయరస భావితార్ద్ర కాద్యుపదంశంబులునుసాగు క్వాధ ప్రసా
దిత పరిశుద్ధపయః పరిణామంబగుట సుందరీరదనాంబర పాటల ప్రభాస్వాదాడం బర
పాటచ్చరకలంబులగు దధిశకలంబులును సుమహితపానభాజన విన్యస్థంబగు హైయం
గనీనంబు నురసనామృతంబులగు సహకార కదళీకంటకఫలాది ఫలంబులనుం గనుంగొ
ని భవదీయభక్తి విశేషంబున కరుదందుచు గతిసంభ్రమంబున నాప్యషాకపికి సమ
ర్పించి నిర్వర్తిత తత్కాలోచితకృత్యలై యమందానందకందళిత హృదయారవిందులై
యభ్యాగతజనంబులతోడం బ్రతికబళంబునకు భగవంతుండగు నీశ్వరునినామంబులు
భవదీయేష్ట కామస్తోమసిద్ధి ఫలకాశీర్వచనంబులతోడ సంస్మరించుచు భుజియించుచు
న్నారు దేవాయ వధరింపుము ఇట్లునుచు ద్వితీయప్రహారా వసాన సూచకంబుగఘం
టామణిం బ్రహరించుచున్నారు దేవి ససంభ్రమంబుగ ఓపట్టి యార్యపుత్రుండు

విశ్రాంతికి శుద్ధాంతంబునకు రాదటయ్యెనీటి కాదానవీజనాది కృత్యంబులనే నే
వింపనేగవలయు దీని నీయుపాయంబులంగుశలినిఁగాఁ జేయుము ఇట్లునియమ నాం
గీకరణంబుల నందఱుసంతస్థులు సోచితస్థానంబుల కరిగిరి.

ఇదియాద్యంకము. శ్రీరామాయనము.

—:0:—

ద్వితీయాంకము.

శుభమస్తు.

పదంపడి మంజరి యామోద రేఖయుం బ్రవేశించుచున్నారు.

ఆమో॥ ఓభర్తృదారికా యవధరించితేయంబయిది తంబులు.

మంజరి॥ అత్తికానామినుకులు నిక్కంబులని లెక్కించుటకు మక్కువల వెల
యించుచున్నవిగదా.

ఆమో॥ (స్వగ) ఇప్పటికయినదీనికి మాతయంతరంగంబు సంగతంబుగాద
య్యె నయ్యో దీనిమాధ్యంబు (స) అద్దియట్టుండనిమ్ము అమ్మా నీయుమ్మలికకై నెమ్మనం
బునం జింతించుచున్నదని యిమ్ముగ నమ్ముచున్నావా.

మంజ॥ అట్లు నేనెట్లునమ్ముదు నే యత్తికా నేనప్పుడప్పుడం తలింతలని వచింప
రాని వింతవింతలగు వంతలనంతంబుల నొందువానివలెఁ జెంతంగనుపించినను సంతసి
ల్లుదానింబోలె నుండునుగాని యింతయేని గనికరంబుగలిగి నాపొంత మంతనంబునేసె
నే నానుడువులు హుళుక్కులనితలప వలనుగాకుండ నీయెదుటనే వచించితిగదా నీవు
వచ్చుటంజేసి యేమితలంచెనో నాకింకనింకం హంకంబుగం బరికింపుమని ననునీకొప్ప
గించెఁగాన నీవలన నీగోడువీడందగు అమ్మవలె నీవూరకుండవని నమ్మెదనే నెమ్మనమ్మన.

ఆమో॥ సదరహాససుందర వదనారవిందయయి కౌగలించికొని వాతెరలం జె
క్కుల నొక్కి కురువునం గూర్చుండబెట్టుకొని ఓచెలియా యామీద నీదిగులు నిమ్ము

సంబుల వెడలించెదనే నీకన్నది వలంతిగా కూరకుండెగాని నేనట్లుజేసెదనా బెగ
డు వీడుము వెసగన నీయుసురులకుం గసరు విసరించి పసిము మసలు సంతసంబులనొ
సంగెద నాపలుకుల నాలింపుమని దానియెడకు బెడగుల జాడలనిడు నాజవ్వనంపునం
గమచ్చల పుట్టువుల కతంబులు న్వాని వినియోగంబులు నిట్టిట్టిని వీనులవినుచుచున్నది

మం॥ కోత్తగందళొత్తి గబ్బితనంబున నుబ్బు మబ్బుబోలి యబ్బురంబుగ
సిబ్బితి నిబ్బరంబగుచుఁ దన యెడఁచును తచ్చిన ననుగప్పి మొగడ పోడిమింజేయదా
వెలవెలబారు మొగంబునం చలెవాంచియుంచున్నది.

అమో॥ ఓచెలియా యెందుకే నాననానెడవు కేలచూచుచుంటివేమే ఎందు
కే ననుంగానవు నేనిట్లంటినని నామీద నలుకయుంగలిగెనే యనుచున్నది.

మంజ॥ (స్వ గతంబుగ) దీనికేమని మారు మినుకు మినుకుదును ఊరకున్నది
యుల్లసంబులాడు తెలివిలేమి నెకదా తల్లియుల్లంబుగానలేకపోతిని గాన నిపుడేమి సే
యవలయు నోయని సందియంబునం గుందుచు సభయ వ్రీడంబుగం గన్గెనుచున్నది.

అమో॥ చెలియా బెదరు వదలి మాటాడవేని నాయాన.

మంజ॥ గీ॥ అన్ని తెఱగుల లగ్గుల నమరగోరు నవ్వయుల్లంబు దెలియక నవ
యునేను । హొన్న నానిడగుత్తుక నొప్పఁ బట్టు । దాని నురివేయు దానినిఁ దలచు
నొక్కొక్క ॥ ౧ ॥

ఉ॥ కన్నది సేయుమన్ననల గారవముల్పఁకింపలేకనే జిన్నతనంబున న్వేతలు
సేయునవంచును నామెమూరునా కన్నను సన్నమా తెలివి గల్గినదేకద యెద్దియద్దితా
వెన్ననొసంగ నున్నమిడి వేవెతసేయవలంచితీవను ॥ ౨ ॥

క॥ తానువినగ నీతోడను । నేనుటలంటిని నటంచు నేరము నాపైఁ బూని
చికనలి మనంబున । జానుగనన్నేమిసేయు చాడ్పుదలచునో ॥ ౩ ॥

క॥ అత్తుమనంబెట్లుండునో । యత్తుక చెల్లిపుడు నీవయమరువెరవుచే । నుత్తుగి
లకుండ నెత్తుది । నత్తులి కలకత్తునేయ నొగిబూనదగ ॥ ౪ ॥

అమో॥ (స్వ గతంబుగ) ఈబాల నావలన నీనడుమం బొడమిన నడియాలంబు

లయందుఁ గింకలక్ష్మణంబులను శాశంక వెడలించి పరువంపు గురుతులని యెఱిగి
యావంత వీడియుంగన్నది దిన్నని మన్ననలకు విన్నపాట మరనరమరలంజేసి యేమిదం
డనంబు జేయునోయని బెగడుగొనుచున్నది గాన నిమ్మలగు నమ్మికల దీనినెమ్మనంబున
కు సంతసంబు వెలయింప వలయు.

ప్ర క॥ జడుపేలనీకునోచెలి జడతంగద పలికితిట్లు జననియుమదినీ వెడగు
తనంబెఱిగికదా వెడలునొయిది యెప్పుడనుచు వేసరుచుండున్ || ౫ ||

క॥ మనయమ్మ మిగులశీల ముననలరినయదియ కాన మోమోడీవడిన్ మన
హడుకొన్నమాటలఁ దనమోమునఁ జెప్పవలసి తావెతఁజెందెన్ || ౬ ||

ఆ॥ జనులకెల్లనిద్ది సాజమైకన్పట్టు తనయులెపుడు వెద్దతనమునొంది ప్రియ
జనంబుగలిసి ప్రేమలుప్పొంగంగ హాళులాందుదురని యజయుచుంట || ౭ ||

అ॥ జనకులకు నపత్యజాతంబులుండిన మిగులఁ దండ్రడిగొడుకు మేలకోరు న
మ్మయైనదాని కటువదిమణుఁగులె క్కుడుగఁదములఁ జేయుఁగూతులగు || ౮ ||

చ॥ అదియట్లులుండ లోకమున నందఱకుం దమ యాత్మ జన్మలం దదనముగం
జెలంగు కడునర్తిలియంతయు నొక్కటైననా యదిమన యమ్మనీయెడల నందినప్రే
మకు నుద్దిగాఁగనో పదులఘుతూల లేశములు భర్తముతో సరియకానె పెక్కు
లున్ || ౯ ||

ఉ॥ ప్రాణులకెల్ల లోకములఁబ్రాణములైదని కింవదంతియా పాణిములుం
డ సత్యములపారత మించెడికార్యపాలివి న్నాణముమీఱఁజేయుదురు నన్యగుణస్తు
తమాతనీవను పాణిము లగ్గునుండగ నరాజిలునర్తిలి యెంతో చూడుమా || ౧౦ ||

గీ॥ అట్టిహృదయాశువగుట నీయవ్యయెఱుక వీడినీవొనరించిన వెట్టితనము
దలచిదండించు ననుకొంటదమ్మి పగతు జూడగంటికిఁ గాకనియాడుటగద || ౧౧ ||

గీ॥ చిరుతమెయిపుట్టువులు ప్రేమకిరవులగుటమాత్ర పితలకు మిగుల నమాయ
వృత్తి పాలివి న్మల సరసకవాలీయన్న సరసఁబల సలికెడు సరసగతిని || ౧౨ ||

క॥ బాలురనుడువులు వక్రత । పాలుపడియుఁ బ్రేమసేయువారికి మిగులం
జాలగ ముదంబులొసగుచు బాలేందుని మూర్తివోలె బాటింపబడున్ ॥౧౩॥

గీ॥ నీవికను వీడు బెగడును నిన్నుదల్లి గారవించునుఁగాని వికారమొంద ద
ర్భకోక్తులు పితలకు సార్వదముల యగును నెటులైనఁగును మప్రహరగతుల ॥ ౧౪ ॥

మ॥ గీ॥ అక్కరోయిపుడిటు లీవుమక్కువమర వక్కణలు సేయనామది
వంతదొలగె నిక్కముగ నేను బ్రతికెగ సొక్కుటుడిగి వెక్కురుల నక్కలకిడెద న
క్కజముగ ॥ ౧౫ ॥

గీ॥ ఇంతమాత్రపుమాట నాకింపులలర దల్లిదొల్లియ నుడివిన దల్లడిలక పెర
పెలుంగక హాళిచే వెరవరినయి యుండుదునుగద చెలియరో పండువమర ॥౧౬॥

ఆ॥ తెలివిలేమి యనెడు తీండ్రంపు కింకకు దల్లియీలు వమరెడనరుతోడు
పాటుగాన నట్టిపాటులొందిన నాకు బ్రతుకు మందువైతి వెతలుదొలగ ॥ ౧౭ ॥

ఆ॥ ఆడుబడుచు లందునర్చిలి యెప్పుడు నదనమగుచునుండు నమ్మకనుచు
ప్రజలు నెప్పుకొందు నిజము గాదదియెన్న జెలియ కని వచింప జెలువమమ
రు ॥ ౧౮ ॥

ఉ॥ కావున నీవు నాకు హితకారిణివౌట సువిత్రికఁటెనా ప్రోవుటయందు
నెక్కుడుగఁబూనితి ప్రేమను సేమమయ్యెనా కీవుగదా హితాహిత సమీహిత
బోధనిబద్ధ భావత న్భావుకధాత్రి విల్లెపుడు బాయక కావుము చాలవేడెదన్ ॥౧౯॥
అని పార్థింపుచు దానిచరణంబుల నెరగుచున్నది.

ఆమో॥ దానిం బైకత్తి ముద్దిడి కురువుననుంచి.

గీ॥ ఈవిటుల నన్ను బతిమాల నేల చెలియ కొత్తదాననె నీకు నేఁగొమ
రుమీరు నీదుకోరికలన్నియు నేమమమర వారకయ నెరవేర్చుట వరవునాకు ॥౨౦॥

క॥ ఇట్టులగుట నీకిప్పుడు గట్టిగ నేనొకటిజెప్ప గడగెదనీవు బట్టుగ
నాపట్టునునిక నట్టువడక చేసెదేని ననచుముదంబుల్ ॥౨౧॥

ఆ॥ నావచించుమాట నయమొప్పు జేసితిని వేని నాదుజన్మ మీడితమగు ననిత
లంతుగాన నలరు నుల్లముతోడ నట్లుజేసి ముదము లమరగూర్చు ॥౨౨॥

క॥ పనిపూనియిట్లొనర్పగ నినువేడెద నిజముసుర్తు నిత్యప్రేమఁ బునఁ గాన
నాదుకోరిక మనుపుము మహితాత్మవగుము మాన్యులలోనక ॥౨౩॥

ఆ॥ చెలిమియొత్తయున్న చలనిపు భర్తృదా రికపుగాన ఏట్టిరీతినిన్ను వేడవల
సెనిపుడువేడుక లలరంగ నాదుతముల నింపునర్తమర ॥౨౪॥

ఆమో॥ అక్కఱో నీవిట్లు చెప్పెదవేమే.

ఆ॥ నీవ తల్లివంటినీవ నామేనికి జీవితంబవంటిజీవనాపః కంబవంటి నిట్లుదయ
యయగునన్ను గూర్చియటుల నుడువ గుటపుతనమే ॥౨౫॥

చ॥ మతిమతియిట్లునీవు బలిమాలుట నుల్లమునందలంపవఁచితమతిచేత నా
యనెడు శేముషిగల్గును గానయద్దియున్ హితమని యెన్నగాదగదు హీనమతిన్నను
గేలిసేయగా గతకపుకాయ యంతయున కార్యముగన్పడ కున్నినెట్టులక ॥ ౨౬॥

గీ॥ కనలినీవిట్లు చెప్పవుగాని చెప్పే దేనిసాపడుటుడిగెదనెట్టిరనణములను వీ
డెదవీడెద ముదముతోడ మేనినైనను మేలనిమిగులనలరు ॥౨౭॥

ఆమో॥ సన్నేహహాసంబుగ దానిం గవుంగలించుకొని తనయూగుపీఠింజేర్చి
వాతెరచిపురుచేతం దానిగండంబులు నిబిడంబుగంబీడించి ఓసి నారతనాలకుండా
యటుచేసెనవే నీవన్నమాటతప్ప గూడదుసుమీ అట్లయిన నాయభిమతంబు వినరింతు
సావధానంబుగ విని యట్లునరింప నుద్యోగింపుమా.

సీ॥ జూడ్యతమశ్చన్న సకల పదార్థాఘ సంప్రకాశనవిధి సవిత్పదీప్తి యాధి
నిదాఘమహాతపాభిష్టాన కైరవ వనసుధాకర్షకరాప్తి సలలితశర్త వీజప్రరోహాద్యాభి
తి హృదయ ధరిత్రీకంబుద విఘాతి ప్రమదవరాలంబ ప్రతిభావిలాసినీ విహరణాసేచ
నక హరివనిక మహితభూరి విధచమత్కర్త భాసురాలంకార భాసురరసమయైన కలి
తినధూలలితంగ వృత్తిరీతి గుణాఘసౌభాగ్య విజ్ఞానజన్యహర్ష పీయూషలబ్ధి బవిత్ర

దేవాత్మత ధ్వన్యధ్వ విజ్ఞానధన్యతావి భూతి సేవశీలత్వీ బోధైకధనికధీ క్షామదీన్ముర
ణ రాకాధిహేల సకల చింతాతంతు సంతానకర్తన కర్తనీప్రాధవికారలత్వీ విగళిత
నిశ్శేష వేద్యాంతరత్వలక్షణ మహానందరసప్రసేవ శారీరకాగమ జ్ఞానలత్వీలబ్ధి శ్రో
తృశబ్ద గ్రహసుఖదపచన కల్లోలమాలికాఘటన ఘటాంభోభి మార్దవపారుష్య మ
హితవర్ణవాచ్యగ్రధనమూలపాక భాసురవృత్తిరీతి మయకృతి సంప్రీతిమాతా శ్లాఘ్య
కావ్యక్షీర సాగరాంతర్జీన సారస్యపీయూష సంగ్రహవిధి మంథానభూధర మహిత
విభ్రమరమ శ్రోత్రవపాపేయ సుఖితపుణ్య జనసంవిద జరతా జననసుధారస ప్రసవ
మంధన భంగరహితశరధి గీ॥ గానసాహిత్య విద్యయ గానసహిత మగుచు సరసజ
నాశ యాహ్లాదభరవి ధానసువిధాన విభ్రమాధానియగుచు సకల విద్యామతల్లియై
శ్లాఘ్యమగును ॥౨౮॥

గీ॥ ఇట్టిసాహిత్యవిద్య నీవిపుడువేడు కడర జదివిన నీనేర్చినట్టిగాన కలకు
విమలమణీకనక ప్రసాధానమునకామోదసంపద నటనగాదె ॥౨౯॥

క॥ నీవీచదువుంజదివిన నావేడుకలెల్ల మిగుల నయమహిమముచే జేవనలరు
సిరులకరణి నీవులవలె వినయకలన నితశోభములై ॥౩౦॥

క॥ ఈపనినీకు విధింపఁగ నాపోవనియిచ్చవుట్టై నాత్మనునాకుం దాపురమేల
వదించితి గోపము సేయకయచేయు గోరైలు మిగులక ॥ ౩౧॥

ఆ॥ చెలిమియెంతయున్న చెలినీవు భర్తృదాకపుగాననిట్టి రీతినిన్ను వేడవల
సెనిపుడు వేడుకలలరగ నాదుతములనింపు నర్తమమర ॥ ౩౨॥

క॥ పలుకులు ములుకులువోలుత గలకండల పలుకులొండెగారాపుసిరి నైల
యింపునాడుకోరిక నలరింపుమునీదు ప్రతినననయము చెలిరో ॥ ౩౩॥

ఆ॥ ఇట్లుచేసితేని యింతకులోఁగడనీకుఁ గఱపినట్టి పుణవంద్య మైనగానక
లకు నర్హదక్షిణనొందు నటులసంతసిలుదు నట్లొనర్పు ॥౩౪॥

మం॥ తద్వయస్యా వచనరచన సమాకర్ణనజనిత చిత్రతంజిత్ర లిఖిత పుత్రి
కాకారవాత్రంబగు చుంగడు ధడ్డుదాని వదనవిశదాంశు మండలంబున నిశ్చలనిర్ని

మేషంబుగ లోచన మేచకాంబు జంబులం గీల్కొల్పి యెట్టకేలకు.

క॥ ఇదియెట్టి వేడుతేచెలి సదయతననుఁదెలివియీనిసమధికవిద్యా । స్వదమో
నరజేయబూనితి । గదయిది యమనంబునకును గదరీతియగు ॥ ౩౫॥

గీ॥ ఇట్లు వేడుటకాఁబోలుహితము సేయు । వారికుపకార్యులయెడవర్తనంబు
ఘనుడు జీవనమిడువేళ గర్జితంబు సలుప బనియేమిగాదేని సమయమట్లు ॥ ౩౬॥

గీ॥ బెగడులిడుచును గొట్టుచుబిడ్డలకును । బెద్దలగో వారుబుద్ధుల బ్రేమనిడు
దు । రహహనీవైన దెల్పుచు స్వార్థపరతః హితవిబోధముచేయుదువెపుడుచెలియ ॥ ౩౭॥

గీ॥ గులకతాల్జతనంబున గోరువాని । కసురగురుడైవ తమణి మహానిఘాన । మ
బ్బుటయకాదెయతి నీచహాస్యమతిని । యైననాకిటు దయసేయుచుట దలచు ॥ ౩౮॥

ఆ॥ గురులు శిష్యజనుల గోరంతయైనను । బ్రేమవెలికినిడకబ్రీతియున్న । మూ
సికలలనెల్ల వాసికెక్కెడుదాక । గఱపవలయు గర్వమెఱుగకుండ ॥ ౩౯॥

క॥ బెగడడకువ బత్తియునొలు । కగవేడినగాని కలలగఱప రువిబుధు ల్జగతిని
నీవైననువిరి । విగనర్తిలి నేసిగఱపవేడుదుపహహా ॥ ౪౦॥

క॥ పెక్కులు వక్కుణ సేసిన్ గక్కసమది నీదుమదికి గావించు నెకో । యక్క
రొనిక్కము వినిచెదమక్కువ మరజెప్ప నే రమనుపుము కృపచేన్ ॥ ౪౧॥

చ॥ తొలుతన తెల్విప్రేమి కడుమాషిత మానసనైతి నిద్రియే । దెలుపగ నేల వే
రుగను దెల్లమునీకయియుండు నింతయుం । దలిపనినిన్ను నమ్మెదను దప్పకనింతయకా
ని యుండు నే । దలచుగజాణగాను గృపదాల్పుముగావుమువేడెదంగడు ॥ ౪౨॥

ఆమోద॥ చ॥ చెలియరొ యెంత వింతమది జేసితివేయిది గాక నీకునే । గలు
మల హాయులోలి జవిగాంచెడి దానికి నింతకలెసేబలుపునిడందలంచెదనే పల్లవకో
మల గాత్రదీనికే । కళ వళమందు చుండియును గార్యవశంబునఁజెప్పవచ్చెనే ॥ ౪౩॥

చ॥ గురువులశిక్ష నెందక నిగూఢజడత్వము నన్వసించువాడుగుణులైన దా
రుదమయోజము రంజిల జేయనింతయు ॥ వెరవరులొటకుం దగరు వెగ్గలనూబెరడుం

డ హీరమున్ | సురుచిత మెప్పు నొక్కొ నిక మాపలకాపవిశేష రోషతన్ || ౪౪ ||

ఉ॥ కావున గర్జముల్చిగుల గర్మశలోహ వికారవల్లివే | ధావితతవ్యధాభరము
దాల్చి మణీమయ హేమకర్ణికా | భావిత తిన్వేలుంగుక్రియ బాతమునందగుబాధకోర్చి
సనిభావిత పాండితీమ హితమండన సంపదనుల్ల సిల్లుమా || ౪౫ ||

మరియును బాండితీ మహిమ వాక్రచ్చెద నాలింపుము.

సీ॥ గాఢవిమూఢ తాఘన తరతిమిరాఘ విఘటన శారద విధువిఘాతి | వైధే
య తాగ్రహవగ్రహా గ్లాన చిత్తోర్విము త్సస్య పీయూష వర్ష | మధిక యధాజాత తా
తపక్లేశ సంహరణ గీర్వాణాపగాంబుసేవ | యనభిజ్ఞతా హితాధ్యపయశఃపంకనిష్ఠా
షణ భీషణ పౌషణఘృణి | యవిదిత హృదయనర్తాంకు రావిర్భాషనవ వారివాహు
భవభరంబు | సంతాన సావాససంక్లాఘ్యశుచియశస్సార సౌఘవిలాస సారసవని | రసిక
భావుక భావరాజమ ణిస్థలీహార్దర సోద్యార హరిమరీచి | నిజనర్తనకలా వినిద్రీకృత
స్వాంతశాంత వేద్యాంతరసభ్యసమితి | స్వరసానుభవచంచుసమాన్తనోరత్న సాత్కర
ణోత్కట స్వవిభవంబు | సకలేస్సి తార్థనిష్పాదన దుశ్చరతరత పశ్చర్యాప్త ధాతృ
వరము | పరహృదయ చ్ఛందపరిభావనానల్ప శిల్పకల్పన కలా కల్పవల్లి | నుఖదుఃఖ సం
ధా తృకుభతది తరకర్త విధినిషేధవి బోధవిమలదీప || గీ॥ మఱిత విహితవిని యోగ
హర్షితార్థి | జనకదంబక మైయును శశ్వదుదిత | మహిత పృథ్వీను రద్ధతాసుహితమగుటఁ
బాండితీయ జనులకుఁ గల్పపాదపంబు || ౪౬ ||

గీ॥ మిగుల విలసిల్లు సౌభగులుప్రియని బేమ | వాని నెద్దియు వెలుగునవార్యభంగి |
వానిగడునడరు యువతి పాండితికల | నివ్వయును దానదద్దయు నెలమినలరు || ౪౭ ||

క॥ గుణముల నెల్లనుజాలిన | గ్రానీయంబైన విద్యగానకయున్నం | బణితుఁడు
గాజన నొపఁడు | మణికాణ విఘృష్టివీడి మహితంబగునే || ౪౮ ||

క॥ ధీరులుభావిఫలేచ్చా | ధారులగుటదాదికోగ్రతరభేదముట | స్ఫూరములదాల్చి
రుచిర | స్ఫూరయశక్తినుఖములబచరించుటకై || ౪౯ ||

కావున.

మంజరీమధుకరీయము

గీ॥ నారికేళ తరువునాటి హావణిచే! ఫలము నిచ్చుదనుకఁ బ్రబలమయిన! బడలి
కోర్చి సుచిర బహువిధ సుఖముల! నొందునట్లు నీవు నొందుజదివి ॥ ౫౦॥

మంజరి॥ స వినయామోదంబుగా.

క॥ తలియలతి తెలివిగలుగుటఁ గలనైననునిట్లు కలలఁ గఱపఁగదలపం । గలనా-
యటులైననుచే! టలగరుల దివంబు వోవుటకుఁ దలపనొకో ॥ ౫౧॥

ఇట్లు గాకున్నను.

గీ॥ అల్పులైనను జగతి మహానుభావ! భజనమున దారవర్ణతాపాతులయ్యు ।
నలసువర్ణ తఁగాంతురయస్ను రసవి । శేషసఁగతి రసమాట సిద్ధమెకద ॥ ౫౨॥

అక్కతంబున.

గీ॥ జడతచే నిపుడేన్గడు సడలియున్న! నీదుకృప నీమహార్థంబు నిర్వహింతు!
నతిజడంబైనఁ దేజనా యతశలాక । వలెనధర్వవిధీరణ బలిమికలిమి ॥ ౫౩॥

క॥ ఇదియెటులఁ జదువవలయునొ, యదిమదికిం దేటసరువు మర్తిలివెలయ ।
న్నదినుంచి దానినరసెదఁ జదివెద । నీకనికరంబు జక్కనిదగుటన్ ॥ ౫౪॥

ఆమోద॥ సాదరానందంబుగ.

క॥ నీచేఁగాదంబి నివలెనాచిత వచనరచనల నుసభివతావ్యా! కోచితధారలఁ
బోలెన్ । నాచేత మునుల్లసిల్లు నవసస్యగతిన్ ॥ ౫౫॥

క॥ చెలినీవిట్టు లనుటచేఁ దెలిసెను నీయుల్లమెల్లఁ దెల్లముగానా! పలుకులు
నీయెదఁ గడలి! న్వలెఁగితిసి తిరంబులగు తవరక్షువోలెన్ ॥ ౫౬॥

ఇప్పుడు వివక్షితంబగు దివిషద్భాషాధ్యయన ప్రకారంబెఱింగించెద సావధా-
నంబుగ నవధరింపుము.

సీ॥ తొలుత నర్థంబులతోడ శబ్దంబులఁ జదువంగవలయును శక్తికొలది నవి
మనంబున నెప్పుడమరియొండుటకయి చింతనల్లఱి వఱిసేయవలయుఁ బదవడి హావణి

కబడ పదార్థంబుల సంబంధములజాలఁ జక్కగాను విపుల విభక్త్యర్థ విజ్ఞానమమరం
గఁ జదువుచుఁ దాత్పర్య సరణి గనుచుఁ గ్రమభవ సమాస కుసుమ సంగ్రధన విధిని
దనరి యభినవ శబ్దార్థ తతులనట్లు । పొసగునటుల వితర్కించి పొలుపుమీఱఁ జదివిన
ను బాండిత్యమరి చక్కబడును॥ ౫౭॥

క॥ చదివిన పదములు మగుడం జదివెడు నెడఁజేరవాని సంగతిలోఁబైఁ బద
ముల యరతము లరయుచు ముదమొదవఁజదువవలయు ముచ్చట లమర॥ ౫౮॥

ఇట్లధ్యయన ప్రకార నిరూపణం బొనరించి పదంపడి దైవజ్ఞ దత్త కుభ ము
హూర్తంబునఁ గావ్యాధ్యయన ప్రారంభంబు విధి విధానంబుగ మహోత్సవంబు లు
ల్లసిల్లం జేయించి యంచిత క్రమంబునం జదివించుచు నొక్కనాడాత్మ గతంజున॥

క॥ నాయాద్యోచ్చారణముల నాయాసత దీని మంజులాత్మఁ దగిలివా లాయ
ము విడువఁగ నొసపు నాయమయి దెవరువరశరణము వదలెదరో॥ ౫౯॥

గీ॥ అహహ నాయుపదేశములన్ని దీని నాత్మనంటి తొలంగక హాయి నమరు ।
కుందనపురవణమ్మున గూర్చినట్టి మణికణికల తెఱంగునమహిమ మీటు॥ ౬౦॥

గీ॥ అతి సరసమైన దీని చేతోంబుజంబు బుధజనులు సల్పు ఘనతర బోధము
లను వ్రాయమస్మణ శిలామల ఫలకమగుచు నొప్పుచున్న దివిప్పయియొప్పులమర॥ ౬౧॥
ఆహా దీని మనీషావిశేషంబు॥

సీ॥ గూఢదురూహార్థ కోటిసాత్కృతికయి విమల మతింజేయు విగ్రహార్థ
పుష్పిభేదనవేశఁ బరగు దైవధీభావకలయై పదార్థ సంఘటన తఱిసి । సంధికలాలక్ష్మి స
హజయై యర్థ తాత్పర్య శోభాగతిఁ బరమయాన రూపమై సిద్ధాంత రోహణాసన
మయి కలిత చమత్కార కలనకలుము । ఎను సమాశ్రయమగుచును లలితరీతి వినుత
మగు దీని మతి యతి తనుతరాత్మ యతి నిసితశస్త్రిజోలి పదార్థభిదల మూర్తయగు
నీతికై వడి ముదమొనర్పు॥ ౬౨॥

క॥ ప్రచురాధ్యాహార క్రమ రుచిరంబగు దీని యాత్మ రోహద్యవి ప్రచుర
ఘోరము నహిమకర రుచిపాలిక నామబోధ రోచిష్టువగు॥ ౬౩॥

చ॥ దురధిగమార్థ బోధ విధిదుష్పథ చంక్రమణోరు భేదులగురువులకార్తిశ్రా
నడచి గోములహాయిఁ జెలంగఁ జేయఁగా నరయఁద దీరి తార్థవిభవానుభవంబునఁబొ
ల్చు సమ్మదాస్ఫరణ మనోజ్ఞ శిష్యముఖశోచిర బాశయమే సమర్థ మా॥ ౬౮॥

కా॥ సోపన్యస్తములై ననర్చెడు మహానూక్త్యర్థ భావంబులం దీపంబై వెలు
గొందు శాతమతిచేఁ దెల్లంబుగాఁ బ్రేమతో । నేపారంగని వీడి మల్లట మహా హిం
బోలి నిశ్శంకుడై యాపాలావయి వాగ్రసంబిడు జనుం డబ్బున్తహాభాగికి॥ ౬౯॥

క॥ అనుచు పచించు నుధీశ్వరు లను దచ్చందజ్ఞ నాట రాజిత మతినై । కొని
యాడెద నాకిపుడిది యనుగుణయగు శిష్యయయి మహాస్పదమగుట॥ ౭౦॥

చ॥ విడువక కొంతకాలము వివేకినియై యలపోర్చి నేర్చినం । గడువడిగాన నీ
బుడత కాప్యములందగు మర్తజాతము । ల్పడివిడితేటగాఁ దెలియఁబ్రోడగు నీడగువారి
కల్లడం బెడగడరంగ జేయు మటివెగ్గల మానుడి యాలమందిన॥ ౭౧॥

క॥ నుమతియగు దీనిమనమున నమరపఁబడు నాదువిద్యయతిమహిత మహీ ।
సమవహితక్ష్మప్త వల్లీ । సమమయి నుచిరంబురుఫల కాలిని గాదో॥ ౭౨॥

ఉ॥ కొంచెపు తెల్విగల్గుటయుఁ గొంకక తామ వివేకులంచుదు । స్సం
చిత గర్వులై యెఱుగఁజాల కలాతుల తెల్వికల్లుల । న్వంచనసేయఁ గోరుదు రవారితు
లైయిదియైనఁ దెల్వించే నంచితవే ద్యజాతవిహితాదరయై వినయంబునూ నెడు॥ ౭౩॥

క॥ కర్షకుడును విద్యార్థియు హర్షము చేదగినతటిని నలపులనెల్ల । న్నర్షించి
పాటుసేసినఁ దర్షంబుల ఫలములంది తగమనుదు రిల॥ ౭౪॥

సీ॥ ఈడేరుతటి దీనికెపుడేగు దెంచెడుఁ బరువంపు చిన్నెలు బయలు పడెడు ।
చదువుల మర్తముల్జాల వశములగుఁ డీకుపాటులగు నుట్టికితములుఁ కై సేత మెఱిగుల
నాసలమరియొండు రసపు కబ్బముల సరసతమించు చిట్టల రూపుల సేవింపమది యె
చ్చువన విహారాదుల వలపు మెలగు సరళతనుమించు సకులవచనరచనల కుడుగకయ
చేయు వక్రతనూహ బలిమి సలలితవ్యంగ్య కలితార్థ సరణిమీ॥ భాషణ ప్రాధి మ
యుఁ దీరి పరిధవిల్లు॥ ౭౫॥

మఱియు నిది.

సీ॥ సాటిబోటుల మీఱు సౌరుతీరులఁగాంచి మురిపెంబు లలరగ మోవివీరు
చు॥ నాలేఖ్య లిఖితాఖిలావనీ వరవరాకారము ల్బరికించి నీరసించు । స్వప్రతిక
ప్రకాశావబోధచ్చల గ్రధితోపమాన వర్గా ప్రశస్తి । వ్యాఖ్యాతములగు నర్థాశయాంత
రకల్పనలజేయు నితఃపాతు లలిత భణితి । చెలులు దనచెంతఁ దమలోనఁజెలిమిమీఱి
మరుని కలనుల సుద్దుల మాటలాడఁ॥ మోమునతమైన సిబ్బితి ముద్దులొలక । వీనులిడు
నిభృతాక్షియై వానిదెసల॥ ౨౨॥

గీ॥ ఆత్మనంబుధివలె యశావనాభ్యుదయము । పర్వదినశర్వరీశునిపగిదిఁ దోచు ।
విభ్రమార్భటు లురుభంగ విధలఁ బొడముఁగాని వానిని వారించు కతముగల్గెదె॥ 23॥

చ॥ మరునకు గెల్పు లచ్చినిడు మాయల మందుల పెట్టె విభ్రమోత్కర కమ
లాకరి స్ఫురణగాఢ శరద్రమ భోగతృప్తి । సరణ ఘనాఘనోదయము సన్నద బర్హిణ
తాండవక్రియా । కరణ నవాబ్దమాను గద కాంతము యశావనమెల్ల వారికిఁ॥ 24॥

క॥ ఇది యిప్పుడంతి పురమున । ముదమున నుండంగ వలయుముక్త వశయయై ।
యదిగావున వేగమయిది । సదువనలంకార కలల సమయంబయ్యె॥ 25॥

ఉ॥ మంకుతనంబు వీడి గరిమంబుననొప్పెడు నోర్పుచొప్పునా । శంకతనొజ్జ
లంగనుచు శశ్వధధీతములైన పాఠముల్గొంకక చింతనల్పలిపి కూసమువీడిన త్రాచు
వోలెదు । శృంకలు సేయువారియతిసాహస మార్పవవేకలల్ల దా॥ 26॥

చ॥ సకియిక గొంతవట్టదుపు సగ్గుట నొందకనుండఁబోలువెండికడిమి వూని
కొన్ని యగు టీకలఁ గూడిన నాటకంబులన్వికలతలేక నేర్చినబ్రహ్మణ కలావతియై తన
ర్పునిం । చుకతటియేని దీనిమఱి చోద్యముగాఁ జదివింపమేలగు॥ 27॥

చ॥ చదివిన కావ్యసర్గములచాలును మీదనలంక్రియా కలల్బదువగఁ బోలుతె
ల్వియును జాలినదై కనుపట్టుగాన స । మృద మమరంగ నిప్పుడు సుమాళిముగాఁ జది
వింప నొప్పున । ప్పిదపని జేచ్చునుండఁదగుఁ పేశల లీలరాణివాసము॥ 28॥

గీ॥ చదువు జెప్పెడి వేశలఁ జతురమతులు । శిష్యులెంత హావణికలఁ జేయు

చున్న । గట్టియను యోగములగట్టి నట్టునడిన । నీసడింతురు తదధికాభ్యాసము క
యి॥ ౭౯॥

గీ॥ అట్లు కాకున్న వారల యంతరంబు । గరువమునఁ బొంగితమ చేయు
కార్యములన । లసత నొందఁ దె యట్లులైన లభ్యకార్యః ఫలములు గిడిసపడుఁగాక భ
వ్యముగదా ॥౮౦॥

గీ॥ లాలనంబున బహు దోషలాభమనియుఁ దాడనంబున బహుగుణ తతియ
వాప్తి । యని పచింతురు విబుధు లట్లౌట సుతుల । సేసరుల నియమింప విశేష మం
ద్రు॥ ౮౧॥

కా॥ అంతేవాసులనుండు ప్రేమలని గూడార్థావ బోధక్రియాః సంతానంబుల
వెల్వరింపవలయుం జాతుర్యముల్లోపవాః సంతాభ్యాగమ కీతి ధీవ్రతతికికా సౌరభ్య
భాస్వత్కలాః సంతాన ప్రసవంబు లీనునది యీషత్ప్రత న్వారికిక ॥ ౮౨॥

సప్రకాశంబుగ॥

ఓచెలి నీవికఁ గావ్యపాతంబు నిలిపి ప్రత్యహంబును బూర్వాష్ట పరాష్టాంబు
లయం దలంకార రూపక పాతంబుల విశేష శ్రద్ధా సహనంబు లొప్పఁ జదువందగు.

మంజ. ఓయక్కా నీయానతి నాశిరంబునకు విచికిల కుసుమ సమాకలిత మహి
త మాల్వంబుగదా.

ఆమో. ఈకృతులభినవ సంకేత నికేతనంబులు గాన ననన్యవృత్తిత నభ్య సిం
పందగు.

మంజ. ఈజనంబు త్వదాజ్ఞావశంచే । అని యాభయులు నత్యుత్సాహంబున
సమర్యాదంబుగ స్వకార్యంబుల నిర్వహించుచున్నారు.

ఇట్లుండ నొక్కవాసరంబున - ఆమో. ప్రకాశంబుగ . ఓభర్తృదారికా.

మంజ. స్వగతంబుగ - ఈమె యెల్లతలుల నన్నుంజెలి శబ్దంబున సంబోధిం
చు నిప్పుడేమొకాని గౌరవాభిధానంబున నాహ్వనంబు సలుపుచున్నది - పరికింపనిది
సకారణంబయి యుండుఁ గావున నియ్యెడ శిష్యాచారంబలంబించి సవినయ భ

యభరంబుగ సంభాషింపందగు - ప్రకాశంబుగ - భగవతి యీజంతువు శ్రీమదను కా
సన మహావ్రత విధానంబున వాత్తను గృతార్థంబు నేయం బ్రతీక్షించుచున్నది కావు
న ననుగ్రహింపందగు.

ఆమో. దరశ్చేరవ్యంజకనిభృతనయనంబుగఁ ఓసీ నీసంభాషణ వైఖరి వైఖరి
క్షణ్యంబునం గానంబడు.

మంజ. స్వగతంబుగ ఆహాదీనికిం బ్రతివచనం చేమని వచింతు- స్నేహ
గౌరవ మర్యాదలు పరస్పర విరుద్ధంబులగుట నియ్యెడ నెద్దియు సావకాశంబై చూప
ట్టదు- “పశ్చాద్ధర్తః పురతోంధు” వసునయంబభినయ విషయంబై ప్రాప్తంబయ్యె
ననియవనత పదనయై యూరకుంచున్నది.

ఆమో. స్వ! ఇయ్యెడనిదియై య్యుత్తరంబుఁ జెప్పంజొప్పుగానక విప్పుగ
నొప్పు సంకోచంబున నవ్యాకోచ స్వాంతయగుచున్నది- కావున లాలనంబున దీనిం
బ్రకృతి నొందింపవలయు- ప్రకాశంబుగ- ఏమేచెలియా నేనిట్లంటినని సంకోచించె
దవే- నేనిట్లంటిననియలుగుచుంటివాయనికుచువునంగూర్చిగండంబులంజూచించున్నది.

మంజ. సవైలక్ష్యస్తీతంబుగ- అమ్మా యిపుడునీచే నిట్లొనరింపంబడి జీవిం
చితివే.

ఆమో. ఇప్పటికియు నీమనంబునకుం బ్రసాదంబు గలిగెనని నాకుందోచదే.

మంజ. ఏమే సకియ యిట్లంటివి.

ఆమో. ఇడనిటులననే- నీడెందంబు ప్రసన్నంబయ్యెనని తెలిసికొంటినిగ
దా- కావుననీకొక్క మడుపు మడువనాయుల్లంబు పల్లవించిన వేడుక నుల్లసిల్లు
చున్నదే.

మంజ. అక్కఱో నీవెప్పుడు వక్కణసేయదలచిన నాకుహితంబచేయుటకుం
బరికించి దుర్వహ భరంబాకోపింపఁ బ్రార్థించువానివలె నెక్కుడు జతనంబునంజేప్పె
దవే- సహజవాత్సల్య పౌజన్యమామ్యులగు వారివర్తనం బాదియందతి పరుషంబైయవి
వేకంబునం దెలియంబడియు నేవిధంబుననైన దానిం బరిగ్రహించు వారలకుం గ్రమం

బున నమలగుడ ఖండంబు తీరున ననవరత రసం బొసంగు తల్లులు స్వరూప సంభూత ప్రేమధామ మానసులైనం బసిపిల్లలకుఁ బాలువ్రాయు తఱిని నొరు దెరువమన్నం జెక్కిలి నొక్కుదురుగదా- అక్కతంబున నీవును నాకొక్క కొమ్మేలొనరింపం బరికించి యిట్లొనరించుచున్నావు- నాయంతరంగంబంతయు వింతగాక నీస్వాంతంబునకు విదితంబ- కావునం దావకీనాను శాసన సుధారస సమాస్వాదవ్యగ్రతా గ్రహంబులగు నాశబ్దగ్రహంబులకుం దూర్ణంబుగఁ బూర్ణంబగు సమ్మదంబు సంధానింపుము.

ఆమో. సానందవిలోక నంబుగ- ఓసి పట్టి యొక్కటి వినిచెదనీహృదయమ్మున గాటముగ నాటింపుము- నీవింకం గావ్యపాఠంబులు నిలిపి ప్రత్యహంబునుం గొన్నియలంకార ప్రబంధంబులుం గొన్ని రూపకంబులుం జదువనేఁగోరెదనే.

మంజ. అక్కరో విధివిధంబున సంధానింపందగు నివ్యాహారముల మధుర తరనవ్యాహారంబులం బోలియాస్వాదింపం బ్రతిక్షణ ప్రతీక్ష మాణంబగు నామాన సంబునకు విలంబంబు సలుపుట సలుపులం జేయుటకయకదా.

ఆమో. ఇంతత్వరయేమే వాక్రుచ్చెద వినుము- దినదినంబునంబూర్వాహ్లాంబున నీయలంకార నిబంధనంబులు నపరాహ్లాంబున నీరూపకంబులుం జదువుచునేతదంతరా వసరంబుల నధీతపాఠంబుల నామ్నాతంబు లొనరించుచుం బరిష్కమాణ పాఠంబులు యోజించుచు విశేష శ్రద్ధాసహనంబులొప్పఁ జదువందగు.

మంజ. మహాతినీయానతిగదా నాకు సౌభాగ్య కల్ప వ్రతతి- నాశిరంబునకు సువికచ విచికిల కుసుమ నమాకలిత మహితమాల్యంబునుగదా.

ఆమో. ఓసి పసికూనా నాయెడల నీకింత వినయం బేమే.

మంజ. అక్కరో గోఘలయందు హయవ్య వంటిదానవై నను విద్యావిషయ సంభాషణ ప్రసక్తులయందు మామకిన మానసంబీ సాహసంబునే యనేరదే.

ఆమో. నేనేమిచెప్పదు నీకెద్దియిష్టంబట్లు వర్తింపుము- ఈకృతులభినవ సంకేత నికేతనంబులు గానననన్యవృత్తి తనభ్యసింపందగు.

మంజ. ఈజనంబు త్వదాజ్ఞా వశంబెకాదా మహదనుగ్రహంబని మహా తాహంబున సమర్యాదంబుగ నట్లు స్వకార్యంబు నిర్వహించుచున్నది.

ఇట్లు కొంతయవసరం బపసరింప.

విదప నేతెంచుచున్నది సలలిత డోలాయిత భుజవల్లీ మూలవాచాలవలయకోటి స్థపుటిత మణిగణ ప్రభావిభాసిత పరిసర ప్రదేశయునిరర్గళ సంవర్ధ మాభయకావన మదనిభృత పరితః ప్రసారి తసితాంభోజ దళపృథుల నయనకాము దీవిశదీ కృత ప్రాంత దేశయుక్షుద్ర జనమనస్సు త్కైద్రధారాధోరణీ మధుర రసాధార విభ్రమప్ర పంచన ప్రసంజిత వర్తనయు బహువిధ సుగంధ ద్రవ్యసంభరిత భవ్యతమ వీటిగంధ కషాయిత వదన ప్రసూత బిసప్రసవా ధ్యాహారా భ్యాగతా భ్యాశదేశ పరిభ్రమ ద్రుమరగణ నివారణ నిపుణనాసికా విలసచ్ఛాంపేయకయు నగుచుం గుంభస్తనియ నుచేటిక.

మఱియును.

సీ॥ క్రొమ్మడి ముడిచిన కుండకుట్టలముల దండనిండిన తావినండనేరి జంజు మ్మనెడు సద్దుసాంపుగ సలిపెడు తేటికూటువలను దీరుమీఱు పరివర్తి తాస్యతాప్ర త్యక్ష నాసికా చంపక కోరక చాకచకిని నదలించుచును దృఢన్యస్తపాదాగ్ర సంల గ్నమంజీర విరావములను నిబిడవలమాన మణికింకిణీ విరాజమాన కంకణ రశనాది మహితశింజి తములఁ దనరాక దెలుపుచుఁ దనరువీటి కాయ తామోదవాసితాశాంత యగుచు ॥౮౩॥

ఆమో. దానిమిటారంపు నటనలంగని (స్వగతముగ)

గీ॥ అల్పులగువారు దమవృత్తి నరయుచుండి యునువిశృంఖల వృత్తిచే ను త్కటాశః యబలమున నుండుదురనుట యరయ నిక్క ॥ మందుకిదియని దర్శనంబ గుచునుండు ॥౮౪॥

కుంభస్తని. ఆమోదరేఖంగాంచి యడకువ యడర- ఆమ్మగారూదండాలు చి

త్తగింపుడు

ఆమో. గట్టివయసునం బెక్కుతటి మనుమని దీవించి- ఓసీ యొక్కడనుండివచ్చెదవే.

కుంభస్తని. అమ్మగారూ యేలికరాణిగారి చెంగటనుండివచ్చితిని.

ఆమో. మాయమ్మకు సంతోషంబుగదా.

కుంభస్తని. సంతోషంబేయమ్మగారూ.

ఆమో. అమ్మయిపుడేమి సేయఁచుండెనే.

కుంభస్తని. ఇంతకు లోగడసకులతోడంగూడి చదరంగంబాడుచుండఁ బదిని ముసంబులకుం దొలఁతి నెవ్వతోకాని యొక్కజడలాచి డేగుదెంచినది- అంతటనా యాట నిలిపి యాయమ్మతోడముచ్చటించుచున్నారు.

ఆమో. (స్వగతం) ఇయ్యెడనిది నుడివిన జడదారితోటి చండయోగినిగావలయు- పరికింపనామె యాగమనంబు సకారణంబైయుండుఁగాని నిశ్చిదానంబు గానేరదు- ప్రకాశమ్ముగ- అమ్మనీతో నెద్దియైన నుద్దివాక్కుచ్చి పుత్తెంచెనే.

కుంభస్తని. ఆజడలమ్మ మనయమ్మయిగారినిం జూడవేడుకం బొడగానుపించెఁగాబోలు- ఏలికరాణిగారు దమతో మనవిసేసి యమ్మయిగారిం దోడ్కొనిరమ్మని నెలవిచ్చినారు.

ఆమో. స్వగ. ఇందుకెద్దియొ నొక్క గొప్ప హేతువ యుండందగు - అని నిష్పంద నయనంబుగం గొంతతరి చింతించి - ఆయాను - ఇందుకిది మూలంబుగా వలయు. ఏతదంతరంబునం గతి పయవాసరంబులకు లోగడ సర్వకలాభిమానిని గుగునాచండయోగిని కంతేవాసినియగు కల్పవల్లి నిజవిద్యా వైచక్షణీ వివక్షార్థంబుగ నాపెచేతం ప్రేషితయొ కాబోలిచ్చటి కేతెంచె - అప్పుడు మన మంజరి దాని యనుయోగంబులన్నిటికిం గృతముఖ పిథానంబుగం బ్రతివచనంబులు వచించి పదంపడి యాబాలికను “ సదూరేతివృద్ధేవదత్త ఇవాభాతి ” యను వాక్యమందలి యలంకారంబెద్ది! ఇచ్చటం దద్దేవదత్త కబ్బంబుల భేదవిషయంబు లగుటం బ్రసిద్ధోపమాన లాభాభావంబు ననుపమని రషకాశంబు - ఉత్పేక్షయునట్టిదయ. కావున నీవాక్యంబుననలంకారం బెయ్యది నిరూపింపందగునని యనుయోగించె - అప్పుడా బాలిక యెయ్యది నుడువ

వాకురాక మూకయ్యి కూకటి వోటుం గోకుకొనుచు నుడుమని పట్టంబోయి మహా
నాగంబుగ నెటింగి బెగడు వడి మగుడు మాడ్కిదన దిట్టతనంబను నీటి పట్టుకుంగ
ట్టు తూటుగావించి కొని వెడలెగదా । పిమ్మట నాబాల యాయుదంతంబు దన యా
చార్యతోఁ జెప్పంబోలు - తొలు తనయాచండ యోగిని యెప్పుడెప్పు దొరులు నా
తెలివి గొంత మంచెదనివాకువ్వ - నాయన్య నెవ్వగల చిన్నెలం గప్పుకొనుచు వితగ
నీసడించునని వినబడు - కావున నియ్యెడ దేవీసమక్షంబున దీనిం బరీక్షించివంచి
యావంచన నాయందు సంచితుబుసేయం దలంచి యుండు - అందుకే కాబోలు
యమ్మ యామెచే మంజరీ మాత్రంబు రావింపజలయునని నియమింపం బడియుండు
కాకున్న నన్ను వీడి దీనినొక్కతెం దోడ్కొని రఱ్ఱుని పచించునా - ఎన్నడైన నేవి
నరాని నుడువులాయమ్మ కుంగలవా - మంచిది యట్లుకానిమ్మ - పాండి తీరీతిచేనాపె
దీని నీసడింపం దగదు - స్తంభన విద్యా వినియోగంబుననైతే పంచింపందగు - ఆచండ
యోగిని యన్వార్థాభిధాన మిగుల కుటిల స్వభావ పండిత మానిని యీర్ష్యానూయా
మయాత్త - కావున నిట్లొనరింప నుద్యోగించు - సరే సంఘర్షించుట మణికి నేగియే
వై పరీత్యంబున దానికిం బ్రకాశ కారణంబయగు - ఇప్పుడొక్కటి కొంతయై కా
నంబడు - అద్దియైనం దగిన మధ్యస్థుని లేమియ - పరికింపగనద్దియుం జూపట్టదు -
దేవియా మాధ్యస్థ్యంబు సేయమోపు - మరియును మత్సన్నిధానంబున దీనిపంచింపనో
పమిగనా నారాక కనుమతింపకుండె - నేను లేనియెడల దీనిశేఁద దానవంచితయ
య్యెనేని నదియభూయశ్శ్రేయంబు - దీనికొక రక్షంగూర్చి - పంపవలయు - అని
దాని కొకరక్షంగూర్చి ప్రకాశముగ.

గీ॥ ఆంతరంబగును పధిచేనణశఁగోరు వారలకుదాని కంటెన వారియైన । క
జటమూనియ వినయముగా నుపింప వలయువజ్రము భేదించు వజ్రముకద ॥౧౫॥

ఓచెలి నీవిపుడు దీనితోడం గూడి మనయమ్మ కడకు వెడలి యచ్చటి ముచ్చట
ల నెచ్చితి చనుదెమ్మ.

మంజరి. అట్ల చేసెదనని వెడలుచుది.

ఆమో, ససంకోచంబుగ. (స్వగతం)

చ॥ ఇది పసికూన యెల్లడల నింటవనించియి । తోచినట్లు తాజదు
వుచు సాధువృత్తి దివసంబులఁ బుచ్చుచు నేగిచేతల । న్నదిదల పోయినైన శుభమానస
తన్ నిపుణాత్మగాకయుం డదయ విహీనయాపె కపటంబున వంచననేయఁ గోరె
డుక॥ ౮౬॥

క॥ సవిమర్శంబుగఁ జదివినఁ సువిదిత వాక్యార్థలైన శుభవాక్తతులం । గవిజ
నుల తోడ సభలోఁ సువిమలమతిఁ జెప్పటరయఁ జోద్యము మిగులక॥ ౮౭॥

గీ॥ పుడమి నొకసారె బన్నంబు వొడమి నేని నెంత కోవిదునైన ధీహినుడం
దు॥ బవిసిఁ బట్టొకసారి సువక్తయైన విబుదుడండీ॥ దిలోక వివేకమగును॥ ౮౮॥

గీ॥ చండయోగిని యిదిజూడ సార్థనామ యిది మిగుల బేలగావున నిపుడు
దాని । చెంతకును జేరి యెటులవచించు నొక్కొక్క నాయదృష్టము తీరెట్లు నాణెమ
గునొ॥ ౮౯॥

క॥ దుష్టులు లాభము లేకయి కష్టము లొరులకును జేయఁగణగుదురెపుడుక॥
నష్టాత్తులగు దురంతట । నిష్టంబున వృశ్చికాది దృష్టాంతమునన్॥ ౯౦॥

క॥ నేదీని మిగులఁ జదువరి మోదముతోఁ జేయదునని ముదితాశయయా ।
యాదేవి దయకునిప్పుడు నేదుర్గతి నొందకుండు నేర్పటలగునో॥ ౯౧॥

ఇత్యాది బహువిధంబులం జింతాతంతు సంయమిత చేతస్కయై యెదుటం
గొంతదూరంబునం గాంచిసానందంబుగ.

ఆశ్చర్యము॥ దేవ్యను జీవిని యస్తద్వయస్యయునకు మనోజ్ఞ సవికాస భాసుర
వదన సారసయగుచు నిట్లేతెంచుచున్నది - దీని విభ్రమంబు వీక్షింపం బ్రాకరణిక
భిలాషిత విషయంబై స్వాసాధారణ ధర్మం బొనరించుచున్నది - వెండియుఁ జెంతం
బరికించి । స్వగ । సంతోషోదంతంబు నివేదించు దానింబోలె జూపట్టుడు.

ప॥ ఓసఖీ మనోజ్ఞా యిపుడు నాకన్నులకుం గర్పూర కళికపై యొప్పుచుం
టివే యేతెమ్మి పీతంబున నుపవిశింపుము - మనోజ్ఞా అట్లుచేయుచున్నది.

ఆమో॥ ఓసి పయస్యా నేనిక్కడ నొంటరిగా నుంటినని దయనంటి మాట
మ్మ నిన్నంపెనా.

మనో. సస్తితంబుగఁ ఓసి చెలియా ముగుదలు నిన్గొలిచి చండవృత్తుల యొడ
లం బ్రచండ వర్తనులగుట నిండుగం జూచియు నీకు బెడంగడంప నాడేవి నాబోటి
బోటిని నీకుం దోడ్పాటు సేయునే.

ఆమో. ఏమే యిట్లంటివి - మనో - చెలియా యిదివరలో నేనెరుంగనే
మంజరి యిపుడిట్లనిపించుచున్నది.

ఆమో. మంజరిట్లనుమన్నదే.

మనో. చెలియా యలతిగ నన్యతంబయ్యెనేక్షమింపుము - అద్ది ప్రత్యక్షంబు
గ వచింప తేదు కాని దాని వాగుపన్యాసం బీయర్థంబు విశదించఁ జేసెనే -

ఆమో. అదెట్లు నీకుం దెలిసె నే । మనో - సవిధంబున పసించి పీక్షించుట
వలననే - ఆ - ఎప్పుడెక్కడ.

మనో. ఇప్పుడెక్కడ.

ఆమో. పరినిష్ఠిత ప్రమాదంబుగ - అట్లైన నీజాత యవ్వు వద్దకు వచ్చుట ను
త జరిగిన దంతయు సవిస్తరంబుగం జెప్పవలయు.

మనో - నీకు వినుటకై కుతుకంబయ్యెనేని వానికగ్రిమ వృత్తంబుతోడఁ గూ
డనుడివెద నాకర్ణింపుము.

సీ॥ సామంత కన్యకాచార్య యాచండ యోగిని దురహంకృత్య గీర్ణవృత్త
నీపాండి తీతైలి నిక్కరబెరుంగక నిను వంచనలనేతు ననుచుదలచి లోగడఁ నొకశి
ష్య నాగడంబున నంపి పరిభూతయగుదాని వలనఁగినిసి తొలుతనామంజరి నలయిం
చి నిన్నును నీసడింపఁగఁ గోరి యిపుడుదేవి కడకునేతెంచి మంజరిఁ గానవేడు క
య్యె దానిని రావింప నియ్యకొనుము నంగనాదేవి యొడబడి యట్లుచేసె నాయు
దంత మతి రహస్య మగునుజుమ్ము॥౯౨॥

ఆమో॥ అవిదితబాతి యాశ్చర్యం బభినయించుచు - ఓమనోజ్ఞా యేమే యిట్లంటివి- ఆమె నాయెడల సంచిత వంచితాభిసామ్రాయ యగుట నిర్విదానంబుగదా.

మనో॥ ఏమే చెలీ యిట్లంటివి- అందరు నీవంటి వారనుకొంటివా- కొంటెలగు వార కారణంబ సాధుజన విధూన నసంబద్ధాదరులుగారే.

ఆమో॥ శౌను లోక స్వభావంబు భిన్న భిన్న వృత్తికంబు-అదియటుండనిమ్ము- ఆపె తల్లి యుల్లంబునకు మల్లడితోడనీబుడత డెందంబునకు బెగడువోడమింతెనా.

మనో. అట్లుగాదె-

ఆమో. మఱియు- మనో. వికాసంబుతోడ నుత్సాహంబే-

ఆమో. ఇట్లునరిచుట కెద్దికతంబు-

మనో. మాగ్ధ్యంబు కంటె నుండెడిది.

ఆమో. ఇట్లయ్యెనా. మనో- మఱేమి-

ఆమో. ఇంతమాత్రంబున నామనంబు సంతసింపదు గాని యీబాల యచ్చటి కేతెంచినది బట్టి జరిగిన యానదుదంశంబు శ్రుతిసంగతంబుగ శ్రుతి సంగతంబుగా వింపుమీ.

మనో- నీయిష్టంబెట్లు యట్లు ముఖ్యాంశంబులు వచించెద నాలింపుము-

ఈబాలరాగినే దేవియా యోగిని దీనికింజాపి ప్రణమిలు మనివదించె పిమ్మట నిదియు సవినయంబుగనో భగవతీ యీబాల మ్రొక్కుచున్నదని జోత యొనరింప నుద్యోగింప నాపె యెందుకెందుకుఁ గూర్చుండుమని పదంబులు ముడుచు కొనియె. అట్లైన నీబాల తత్పరిసరంబున నెరిగ నాదేవియో భగవతీ యీబాలిక దీ వింపుమని వేడె- పిమ్మట నాపెయేమో మోము మటమట లాడించుచు దీర్ఘాయాపతి వికమ్మని జాకుచ్చెఁ గాని మహారాజ కన్యార్థంబుగ నాశీర్వచింపదయ్యె- తనమాటె యావత్సౌభాగ్య నిదానంబగునని కాబోలు పిచ్చరండ యట్లునరించె.

ఆమో. సవికాసంబుగ- అయ్యెడ యమ్మయభిప్రాయంబెట్లుండెనో-

మనో- దేవియాత్మశుద్ధిబోలె గాంభీర్యగుణంబునను విశ్ణుపదిగానె- ఐనను నీవు ప్రప్తవ్యాంశంబను యోగించితివి కావున నతిసూక్ష్మ దృష్టిచే జెప్పవలసె- అప్పుడు నేనును నాబోలులును దేవీవదనంబునందమాడ్కులు నిగిడించి యుంటిమి- దేవిపక్ష ప్రాప్తంబు లవమాత్రంబొత్పటి మాత్రంబోకాని తిరంబయ్యెనని మాకుం దోచినది- కానియామె భావంబు మాకు దుర్జ్జయంబు.

ఆమో. (స్వగతంబుగ) అమ్మయభిప్రాయంబు మాతొననుటకు నంతమాత్రం బపర్యాప్తంబు-ప్ర. మంజరి యాశయంబో.

మనో- ఇదిమిగులబాలగావున దీనిమనంబున నొక్కవికారంబు కురించినదని వచింపజాలను- కానిప్రత్యుత్తర పదానవేశలయందు నప్పుడప్పుడు దుల్యభావంబు కానియడఁకువజూడఁ దోచదు.

ఆమో. (స్వగతంబుగ) అట్లయిన నస్తదుపదేశంబు దానికి హృద్విలగ్నంబు ప్ర. సరేపిమ్మట నేమయ్యెను

మనో. ఆయోగిని దీనింగాంచి యిప్పుడు పాఠంబెట్లు చదువుచుంటివని స వ్యాఖ్యంబుగా నానిర్వాఖ్యంబుగా నాయను భావంబునంగాబోలునను యోగించె ఇదియంగుకు భగవతి యాచార్యచెప్పిన చొప్పున ననియుత్తరగంచిచ్చె-ఆపెసవైలక్ష్యం బుగ దీనింగని యాచార్య యెవ్వతెయని యడిగె- పిమ్మట నిదియన్న సంవేద్యధార్మ్యం బుగ నాయాచార్య యామోదరేఖయనియె-ఆపెయియామోదరేఖ భగవతి పదాభి ధేయగుచున్నదాయని వాక్కుచ్చె- ఇదికొందఱకుం గొందరు కార్యవశంబునంబూ జ్యోతాపదంబగుటయందేమి యద్భుతంబు గలదనియె! అంతటనామె కొఱకొఱలాడు చు నీవిద్యావైచక్షణ్యంబు పలక్షింపనేతించితినిగాన నెద్దియైననుయోగింపఁ జెప్పు దువాయని వచించె ఇదిసర్వతంత్రస్వతంత్ర వాదనియగు భగవతి యెదుట మాబో టరులు వచింప నెంతవారు- ఆయిన సరస్వతీ సన్నిధానంబు మాకలకు వాకులీన ని పుణంబకాదా- కాముషీయోగంబున నైందవదృషదంబులు దంచిత ఘనరస్సంబులగుట కు విస్మయంబే కావున ననుయోగింపందగు నేర్చినంత వచింతుననియె- పదంపడియా

కెయిట్టిగౌరవంబు నీయాచార్య యందారోపింపుమననిది యదియచ్చట సాజంబెయ
ని నుడివె- అంతట నాయోగిని మందస్పందిత మస్తకయై విష్ణుండ నిరీక్షణంబుల
వీక్షించి యిట్టిట్లును యోగింప నీమంజరియు నాప్రశ్నంబులకుం బ్రతిపచనంబుల
వాంతరకృతాక్షేప విక్షేపపూర్వకంబుగ వర్ణించె.

ఆమో॥ సామోదంబుగ- ఓసీ మనోజ్ఞా యీపసికూన యాచండ యోగిని
యెదుట నిశ్చంకయై శబ్దంబులం జెప్పెనే

మనో॥ ఓసీ వర్ణించెనని నేనుజెప్ప నిట్లడుగుచున్నా వేమే-వినుమయ్యెడచం
దంబు.

సీ॥ శబ్దధా రావళీ సర్జన వేశల స్వాతీగతా సురాచార్య ఘటిత- కాదంబినీ
హేల ఘనతర ప్రతిపక్ష పూర్వపక్షాద్రిదంభోలికేళి- యత్కించిదాగమి యజ్ఞానమ
హితాత్తులకు సుధాజలధర రాజభూతి- యుక్త్యపన్యా సచ్చలోన్మిర్ణబహుకాస్త్ర
చరోచ్చిత్తి విప్రబ్ధ శతజనాస్య- యగుచు శ్రవణానుభవ వేద్యహర్ష సారమయ పచన
ధారల తతుల మహిమమిరి- దిట్టయైనట్టు లేక యదీకొనంగ నాపెయును విస్తయాబ్ధి
లో నడరియుండె॥౩॥

ఐన నియ్యెడ నిది విశేషాశ్చర్య ధుర్యంబుగా నేరదు- “తేజసాంహినవయస్స
మీక్ష్యతే” యను సభియుక్త వచనంబు వితథంబే.

ఆమో॥ సవిమర్శంబుగ! ఔను నిర్దుష్టబీజ త్రేత్ర సంయోగంబున జనించిన
యంకురంబు కారణగుణాధీన గుణంబయకదా.

మనో॥ బాగుబాగు యట్టి యంకురంబున కుంబర భాగ సౌభాగ్య సంపాదకం
బగు సామగ్రి యబ్బేనేని యయ్యది మణిశ లాకకుళాణో త్రేజనంబుగాదా.

ఆమో॥ సస్థితంబుగ! మంచిది. ఇది యిటుండనిచ్చు! వేద్యాంశంబంతయుఁ
గొఱంతగ నుండె! కావునం దత్రిత్య ప్రసంగ రీతిని రూపింపుము.

మనో॥ సోల్లాసంబుగ- అపాంతర ప్రసంగ రీతులన్నియు నిరూపింపనేజూ
లకాని ముఖ్యంబులగు నుత్తర ప్రకారంబుల వచించెద నాకర్ణింపుము- పదంబనగా

విభక్త్యంతంబనియు నట్టి పదంబు వాచకంబు లక్షకంబు, వ్యంజకంబని త్రివిధంబని యు వీనిలో నసంకేత వృత్తిచే నర్థబోధకంబులు శక్తంబులు వాచకంబులు ననియు శక్యసంబంధ రూపంబగు లక్షణా వృత్తిచే నర్థబోధకంబులు లక్షకంబులనియు నభిధా లక్షణాద్య బోధితార్థ జ్ఞాన జనకత్వరూపంబగు వ్యంజనావృత్తిచే నర్థబోధకంబులు వ్యంజకంబులనియు సంకేతంబునా సేతత్వదంబు శలన సేతదర్థంబు వేద్యంబను నీశ్వరేచ్ఛారూపంబ శక్త్యభిధాది పర్యాయంబుల వ్యవహార్యంబనియు నందు దా శరధ్యాధి తాత్పర్యంబునం బ్రయుక్తంబులగు రామాది పదంబులు శక్తిచే నభిధేయ వాచకంబులగుట శక్తంబులనియు నాశబ్దంబులలో నిరవయ వశక్త్యపేక్షంబు నాసముదాయ శక్తిచే నర్థప్రతిపాదకంబులగు పదంబులు రూఢంబులనియు శానికి మాణి నూపురాది పదంబులుదాహరణంబులనియు యోగంబు నానవయవశక్తి-తన్మాత్రంబు న సేకార్థాభిధాయకంబు యోగికంబనియు నట్టి వివాచకాది పదంబులనియు; యోగరూఢులసేకార్థ ప్రతిపాదకంబులు యోగరూఢంబులనియు నట్టి విశంకర సరో హదులనియు- అభిధానలక్షణలను వృత్తులు శబ్దధర్మంబులనియు వ్యంజనావృత్తి శబ్దాద్బోధయధర్మంబనియు; దీరాదితాత్పర్యంబు ననుదితంబులగు గంగాది పదంబులు లక్షణావృత్తిచే నభిధేయ బోధకంబులగుట లక్షకంబులనియు నట్టి లక్షణావృత్తి గంగ యందు ఘోషంబుగల దిత్యాది వాక్యంబునందలి గంగాది పదంబులే కాంత శక్త్య పరిత్యాగంబులగుటం దీరాది బోధకంబగు వృత్తియైన లక్షణ జహ్నలక్షణయనియును నిదియ తీరగత శైత్యపావనత్వాది గుణగర్భితంబగుట ఫలలక్షణయనియు కుశల ప్రవీణాది పదంబుల వయవార్థ పరిత్యాగ పూర్వకంబుగ నిపుణాది పర్యాయంబులగుచో నిరూఢలక్షణయనియు; గుంతంబులు ప్రవేశించుచున్నవి యిత్యాది వాక్యంబులం గుంతాది పదంబులు తాదృశంబులుగాక తత్సంయుక్త పురుషాదిబోధకంబులగుట నజహ్న లక్షణయనియు ఛత్రవంతులేగుచున్నారిత్యాది వాక్యంబుల ఛత్రాది పదంబులుఛత్రవత్తదితర పురుష బోధకంబులగుటను మఱియుం బ్రతిపదంబున సేచందుండు ప్రయత్న-సందర్భనీయుండయ్యెనా యీచంద్రుండు ప్రయత్న సందర్భిత సకల పదార్థ జాతుండయ్యె నిత్యాది వాక్యంబులం దదేతత్పదంబులు తదేతత్కాలాది కృతభేద ప్రమాణ పూర్వకంబుగఁ జంద్రీప్య క్త్యాది మాత్రబోధకంబులగుటను జహ్నజహ్నలక్షణయనియును అభిహితంబులైన విషయ విషయంబులగు

ముఖచంద్రాది పదంబులకు నభేద ప్రతిపత్తి రూపారోప జనకంబగు సామానా
 ధికరణ్యం బాహ్లాదకరత్వాది గుణనిమిత్తంబయ్యెనేని గౌణ సారోపయనియు నం
 దుకు లక్ష్యంబులు ముఖచంద్రుండిత్యాది వాక్యంబులనియు నదియు సాదృశ్యేత
 ర కార్యకారణాది సంబంధ నిబంధనంబయ్యెనేని శుద్ధసారోప యనియునందుకుదా
 హరణంబులువిద్యయధనం బిత్యాదులనియు విషయ నిగరణ పూర్వకంబగువిషయనిబం
 ధనం బధ్యవసానంబనియు దానితోడం గూడినది సాధ్యవ సానయనియు నిదియు గు
 ణనిమిత్తంబయ్యెనేని గౌణసాధ్యవ సానయనియుఁదద్భిన్న సంబంధనిబంధనంబయ్యె
 నేని శుద్ధసాధ్య వసానయనియు దానికి నితడు కల్పతరువనియు నితడా యువనియు
 గ్రమంబున లక్ష్యంబులనియు నిట్లులక్షణావృత్తికి సాప్తవిధ్యంబు నిరూపించి వాడు
 వదాన్యుడు వీడుకూరుఁడిత్యాది వాక్యంబులందు వదాన్య కూరాది పదంబులు శ
 క్తిలక్షణాద్య సిద్ధాశ్రయణీ యావమానా సహత్వాద్యర్థ బోధకంబులగుట నాశబ్దంబు
 లనుండు వృత్తి శబ్ద శక్తిమూల వ్యంజనయనియుం దదేతత్పదంబులుఁ దదర్థవ్యంజకం
 బులనియుఁ దదర్థంబులు తచ్ఛబ్దవ్యంగ్యంబులనియు- గంగయందు ఘోషం బిత్యా
 దులయందు గంగాది పదలక్ష్య తీరాద్యర్థంబులు శైత్యపావన త్వాద్యర్థబోధకంబులగు
 ట నిచట లక్ష్యార్థంబు వ్యంజకంబగుటచే లక్షణామూల వ్యంజనయునర్థం బవ్యంజకం
 బనియుం దాదృశ ఘోషంబ విదిత సంతాపంబనఁగ గంగా పదవ్యంగ్యశైత్యపావ
 నత్వాద్యర్థంబు ఘోషాశ్రయజన సంబంధి నిరఘత్వ రూపార్థ బోధకంబగుట వ్యం
 గ్యార్థంబు వ్యంజకంబనియు- విజనంబున నాశ్యామ నాయకునింగని రోమాంచాంచి
 తతనువయ్యె నిత్యాదులయందు రోమాంచిత తనువిత్యాది పదంబులు సంభోగాభిలా
 షా ద్యర్థకమకంబులగుట వ్యంజకంబులనియు నిత్యైఙున బహువిధత దవాంతరభేదో
 పన్యాసంబొనరించి సంయోగవృత్తిచే రసోపస్కారకంబులు గుణంబులనియు న
 వివి మాఘశ్యాజః ప్రసాదంబులనియు నితరమతంబున నివ్వియుశ్లేష సౌకుమార్యార్థ
 వ్యక్తిగుమతౌదార్యకాంతి సమాధులంగలసి పదియనియుం బరతర మతంబున నివ్వి
 యునుదాత్తతా సుశబ్దతా ప్రేయఃకౌర్జిత్య షెస్తర సౌత్త్య గాంభీర్య సంతేష భా
 విక సమ్మితత్వ ప్రాధిరీతి గత్యుక్తులుంగలసి యిరువది నాలుగనియు రసావస్థానమాచ
 కంబులగునవి వృత్తులనియు నందత్యంత సుకుమారార్థ సందర్భాత్మికయగు కైశికియ
 ను వృత్తియత్యంత సుకుమారంబులగు శృంగార కరుణ రసవ్యంజకంబనియు నత్య

ద్భుతార్థ సందర్భాత్మికయగు నారభటియను పృత్తి యత్కుద్ధతంబులగు రాద్రీభీభత్స
ర సవ్యంజకంబనియు నీషన్తృద్వర్థ సందర్భాత్మిక యగుభారతి యనుపృత్తి యీషత్సు
మూరంబులగు హాస్యశాంతాద్భుత రసవ్యంజకంబనియు నీషత్ప్రేధార్థ సందర్భా
త్మికయగు సాత్వతియను పృత్తి యీషత్ప్రేధంబులగు వీరభయాన కరససూచకంబని
యు నాల్గు పృత్తులని రూపించి ప్రాచుర్యంబుగ విభిన్నపదత్వ లక్షణశబ్ద ధర్మవ్యం
గ్యంబయి యానంద నిష్పందిత రూపంబగు మాధుర్య గుణంబు శృంగార కరుణా
శాంతర సానురూపంబనియు దీప్త్యాత్మకంబును జేతో విస్తార నిదానంబును సమాస
భూయస్త్వంబును నగునది యోజోగుణంబిది వీరకౌడభీభత్స భయానకర సానుగుణం
బనియు చిత్త సంవ్యాప్తి లక్షణంబను బ్రసిద్ధార్థత్వవ్యంగ్యంబును నగునది ప్రసాదగు
ణంబనియు నిది సర్వరస సాధారణంబనియు-గుణశిష్ట వర్ణసంఘట నాత్మకంబులు
రీతులనియు నందు బంధపారుష్య శబ్దకాఠిన్య రహితయు ననతిదీర్ఘ సమాసయునగు
రీతి వైదర్భియనియు నౌజః కాంతిగుణో పేతయగు రీతిగౌడియనియు నేతదుభయా
త్మికయగు రీతి పాంచాలియనియు వాని నిరూపించి రసాపకర్షకారణంబులు దో
షంబులనియు నందు శ్రుతికటుచ్యుత సంస్కృత్య ప్రయుక్తాదులు పద దోషంబు
నియుఁ బ్రీతికూల వర్ణోప హతలుప్త విసర్గ విసంధ్యాదులు వాక్యదోషంబులనియు
నశుష్ట కష్టవ్యాహత పునరుక్తదుష్కృమ ప్రముఖంబులర్థదోషంబులనియు వానిలోఁ
గొన్నిటికిం బ్రకరణవశంబున గుణ త్వంబును నిరూపించి నాయికానాయకాన్యతర
రూపంబగు నాలంబన విభావంబునను సృక్చందన చంద్రికామలయా నిలకోకిలాలా
పాద్యుద్దీపన విభావంబులను శులలిత కటాక్ష వీక్షణ భుజాక్షేపాదికంబులగు ననుభా
వంబులను పరగత సుఖదుఃఖ భావనాభావితాంతః కరణరూపంబగు సత్త్వంబున జనిం
చిన వౌట సాత్వికంబుల నంబరగు స్తంభ ప్రలయరోమాంచ స్వేదవైవర్ణ్య వేపధు
వైస్వర్యాశు నామకంబులగు నెనిమిది భావంబులచేత సర్వరస సాధారణంబులగు
ట వ్యభిచారి సంజ్ఞాకలితంబులగు నిర్వేదగ్లానిశంకాదిత్రయ స్త్రింశత్సంచారి భావం
బులచేతను స్వాగుత్వంబు నొందింపఁబడిన స్థాయిభావంబు రసంబనియునట్టిరసం
బు రతిహాస శోక క్రోధోత్సాహభయ జుగుప్సావిస్తయ శమంబులు స్థాయిభావంబు
లగుటం గ్రమంబున శృంగారహాస్య కరుణ రాద్రీ వీర భయానక భీభత్సద్భుత
శాంతంబులను నామంబుల నుల్లసిల్లునని తదంతర తత్కృతాక్షేపంబుల ఓషంబుగఁ

బ్రచండ వాతంబు జీర్ణపర్ణంబుల కరణింబు క్షేపించుచు లక్ష్య లక్షణంబుల ని
రూపించె.

ఆమో. సామోదంబుగ- డెలియకో మనోజ్ఞా యాపసికూన యింతకోర్పు నే

మనో. ఇదియేమి యద్భుతంబు- వయసు చిన్నదిగాని తెలివి చిన్నదా- అది
యట్లుండనిమ్ము - నేను నీకంటె దాని ప్రతిభావిశేషంబు మిక్కిలి యెఱుంగుదాననా
ఆబాల్యము నీవాచెలి కాచార్యపు - కావున నీకు విదితంబుగాకుండునే కావున నీకి
ది యబ్బురంబుగా నేరదు- ఇంతకు మున్నెపుడును భర్తృదారిక విద్యావైచక్షణ్యంబు
పలక్షింపని వారలకు పట్టుకొందగు|| ఇదియునుభవదీయ శిక్షావిలస సంబేకాదా కావు
నఁ బరికింపఁగఁ జిత్రంబుగాదు- మఱియును దీపంబు స్వభావంబున నతివిపులంబుగా
కుండినను దమోవిజృంభణంబుల దరికిఁజేరనిచ్చునే - ఆయోగిని తమో విజృంభణంబు
సలుపనిది దీపశలాకయయ్యె- మఱియును- సుజాతంబు మణిశలాకశాసోత్తేజితంబ
య్యెనేని చకచక మినుకుల నీనుట యాశ్చర్యకరంబా- శశికాంత శిల శారద కాము
దీసంస్కృతంబయ్యెనేని పయఃపూరంబులం బ్రపింపఁ జేయుట విస్తయంబా- కావై
న నీకిది యొక యబ్బురంబుగా వింపందగదు.

ఆమో. సరంకోచంబు కరణి- రత్నంబు జాతిమంతంబుగా దేనినికపోపలని
కావంబెట్టి విశేషంబు సంధింపంగలదు - ధరసారవతిగా దేని ధారాధరాదికంబుచే నే
మగు- ఉపకర్తృ వర్తనంబునకుం బ్రకాశకరంబు పాత్రంబగు నుపకార్యంబుగదా-
అది యట్లుండనిమ్ము - ఈబాలిక యభ్యాసాద్యవృద్ధి యాదిగవికసత్ప్రజ్ఞయై విలసిల్లు
చున్నది.

మనో. ఇది యేమియబ్రమ- జాతికలిక యుదయంబు నొందినది నాటంగొ
తెయకాదంబినీ సంగతిఁ గందళితా మోదగాదా.

ఆమో. అది యట్లుండుఁగాక- తదనంతరం బేమయ్యె - ప కృతకథ ప్రస్తా
వాంతరంబున నంతరితంబయ్యె సాకల్యంబుగ విన్ననుగాని నాచేతంబు ప్రీతంబు
గాదు.

మనో. ఇంకను నీకు శంకయగుచున్నదా ఛాత్రజనజయంబునకే.

ఆమో. కృతార్థయై వచ్చినదానింగని కానినాస్వాంతంబు నిశ్చింతంబుగాదు
కావున నవ్వలి పర్తనంబు వచింపుము.

మనో. - అట్లేని యాలింపుము వక్కాణించెద- ఇట్లు బాల నిరూపింప నా
చండయోగిని నిరుద్ధాక్షేపార్థవయై గురుతమ ప్రయత్న నిహ్నుతెర్వాని సర్గయగుచు
దీనికి బోధించు దానివలె దోషరహితంబులై గుణాలంకార విశిష్టంబులగుచు నొప్పె
డు శబ్దార్థంబుల కదాకావ్యంబని కావ్యలక్షణంబుని రూపించెనని యర్థోక్తంబునంద

ఆమో. సాశ్చర్య విషాదంబుగ - అన్నన్న యాపె యెంతశకురాలు అప
ర్యాప్త నిదానంబొకానొకండు మనంబునం గీలించుకొని యీబాలిక వంచింపనేలెం
చి యిది ప్రిక్షిప్త స్వాక్షేప జాతంబుగ నుత్తరంబులు వంచింపనేమియుఁ జేయనేరక
యేతావంతాత్రంబునఁ దనకాచార్యత్వంబు నిర్వహించుకొనను గాబోలు తెంపటియై
యిట్లు నుడివె.

మనో. ఇది యంతట నూరకుండెనను కొంటేనా.

ఆమో. మఱేమి.

మనో. అంతయు నాలింప కెందుకుఁ దొందర నొందెదవు - పిమ్మట భర్త
దారిక ముట్టియాపెతలంపు సాంపొందనిచ్చెనా.

ఆమో. ససమ్మదంబుగ - ఇట్లుగానట్టి మఱియొక విశేషంబు గలదా యట్టైన
నాకర్ణంబులు తచ్చ్రవణంబున నతితూర్ణోత్కంఠంబులగుచున్నవి కాన వచింపు మనం
త రోదంతంబు వచింపుమని యతిత్వరాసక్తి నభినయించుచున్నది.

మనో. అబిడయిట్లు వచింపనిది సవినయంబుగ నాయోగినింగని యోభగ
తీతారు వచించినది నాకభినవ వేదనీయంబై యుండెననియె.

ఆమో. సవిషాదంబుగ - ఈబాలిక యిట్లున్నదా.

మనో. సావధానముగా నాలింపుము.

ఆమో. అట్లయిన వృత్తంబగు వృత్తంబంతయు నవ్యాహతంబుగ వ్యాహరింపుము.

మనో. పదంపడి యాపె సవికాస నయనయగుచు దీనింగని నీవుబుద్ధిమతివి కావున నీవంటి పాత్రంబునందు మాయుపదేశంబు సజ్జితంబయ్యెనేని మాకుపస్కార కారణంబు గాఁగలదని వచించెనను నర్హోక్తంబున.

ఆమో. (సాశ్చర్య విషాదంబుగ.)

అప్పుడమ్మ వదన విలాసంబెట్లుండెనే.

మనో. నసంకోచంబుగ నుండెఁగాని విశృంఖల విలాసంబై యుండలేదు.

ఆమో. మంచిది-తరువాత నేమయ్యెను.

మనో. పదంపడి యాబాలిక జననియభిప్రాయం బవగమించి మృదులసల్లాపంబుల నతివినయంబభినయించు- చిట్లనియె - ఓభగవతీ యిద్దయ కావ్యలక్షణంబు సరేకాని దీన నాకొక్కండు సంశయం బుదయించె - అనగ నా చండయోగిని సధార్మ్యగోపిత తద్వత్కృమాణాక్షేప సంకోచయై ఓసీ ఛాత్రజనవర్యా యీలక్షణం బయినే కాలంకారనిబంధన ప్రబంధభిమతంబుగావునఁ గంఠీర వకంత ఘంటాయితంబు గదా- నీకెద్ది యిందు సంశయనిదానంబు.

మంజ. ఓభగవతీతాదృశంబులగు శబ్దార్థంబుల కావ్యం బయ్యెనేని యాకావ్యంబు నేజదివితఁగాని దాని యర్థంబు నాకుంబుద్ధంబుగాలేదు- ఇక్కావ్యంబున నర్థగౌరవంబుగల దక్కావ్యంబున నలంకార గౌరవంబు కలదు- ఇత్యాది ప్రతీతులు లోకానుభవ సాధారణంబగుట నర్థంబులకుం గావ్యశరీర ఘటకత్వంబెట్లు పాటిల్లునని యనుయోగించె.

ఆమో. సాశ్చర్యంబుగ - భళా యీబాల బాగుగ ననుయోగించె - తర్వాత నాపె యేమివచించె.

మనో- అప్పుడాపె యేమియుండెప్పు నూరాడకూరకుండె - తొలుతం గొన్ని

యెడలఁ గుయుక్త్యపన్యాసంబు సేయఁబూన దేవియమాధ్య స్థభరంబవలంబించినయ
పథంబేర్పరచె - కావున మఱియేమిసేయు.

ఆమో. పదంపడి.

మనో. అప్పుడీబాల మఱిమఱి సవినయంబుగాన యోభగవతీ శిష్యజనవత్స
లా నాయెడంగరుణించి యీశంకా పంకం బింకఁచి భవచ్ఛాత్రంజేయుమనివేడుట
యను నెపంబున నధిక్షేపించె.

ఆమో. సోల్లాసంబుగ - పిమ్మటంబిమ్మట.

మనో. అప్పటికి నూరకున్న దేవియు నామెంగని యోభగవతీ దానిం
గనికరించి దానిసంశయంబు సంశయింపఁజేసి శిష్యజనవాత్సల్యంబు ప్రకటింపఁజే
యవేయని వేడుకలువేడుకొనియె.

ఆమో. (స్వగతంబున) అప్పుడు నామెయందు గౌరవంబువీడె. సోత్సా
హంబుగ. పృ. పిమ్మట పిమ్మట.

మనో. పిమ్మట నేమున్నది తూష్ణింభావంబుగాక.

ఆమో. పిమ్మట యమ్మ యేమిదలంచెనే.

మనో. అప్పుడాదేవి కూతుం గని మంచిది యదియట్లుండనిమ్మ కావ్యలక్ష
ణంబు నీవే మని పరిష్కరించెదవని యనుయోగించె.

ఆమో. (స్వగ) అన్నా అమ్మ యుపకారతత్పరత (ప్ర) అనంతరంబనంతరంబు

మనో. అంతట నీబాల మాతంగని నేనా చార్యోపదిష్ట వాక్యార్థావధారణా
సమర్థనయ్యును భగవతీ పృశ్న మహిమంబునఁ గదా యింతవట్టుతప్పులేకాని యొ
ప్పులేకాని తోచినట్లు వచించితిగాని స్వాతంత్ర్యంబున వచింప నేనెంతదాననని వ
చించె- అప్పుడా చండయోగినియు విదితదేవ్యభిప్రాయయై మంజరింగని యదియు
ను నాయను యోగంబకావునందల్లక్షణంబు సాక్షాత్కరింపందగు ననియె.

ఆమో. అంత నంత.

మనో. అప్పుడు మనమంజరి యడచువ దప్పకయ యా పెంగనిమియెదుట దానినిరూపింప నేనెంతదానను మీయానయైన మీఱరానిది కావుననాచార్యా స్తరణం బొనరించి నాకుదోచునటుల వచించెదఅక్కతంబున దీని నేమయిన బాధకం టుండిన నన్నేషించి కరుణాభరణత వచింపగోరెదనని రమణీయార్థ ప్రతిపాదక త్వంబు కావ్యలక్షణంబుగాఁ దగునని వక్కాణించె.

ఆమో. పదంపడి యామె యేమనిపచించె.

మనో. ఏమియు వచింపలేదు.

ఆమో. ఊరకుండెనా.

మనో. ఊరకుండనులేదు.

ఆమో. అట్లయిన మఱియే మొనరించెను.

మనో. అంతగొంతసేపు నిష్పందవిస్తృతంబులగు లోచనంబుల వియత్తలం బెల్లఁ బరిశుద్ధంబొనరించుచుం దలపంకించెను.

ఆమో. సాట్టహాసంబుగనోసి మనోజ్ఞా! యింక నేమియో వచించెద వను కొంటి నిద్దియేనా తానికి వచింపవలసిన యుత్తరంబు.

మనో. మఱియేమనుకొంటివి.

ఆమో. సప్రమోదంబుగ అట్లే యనుకొందును - అనుచు నెదుటంగాంచి సఖిమనోజ్ఞా యన్తుచేతను దంతంబు పొప్పితంబుగాఁబోలునే - చేటిముఖ్యకుం భస్తని యిట్లేతెంచుచున్నది.

మనో. కాకున్న దీనికి నిచ్చటనేమి కర్జంబు.

ఆమో. మనకుం దొందర దగదు వచ్చినకార్యంబదియ వచించుగాక.

మమో. అటులగానిమ్ము (ఏతెంచికుంభస్తని అమ్మగారూ దండాలు.

ఆమో. దేవీ దయాపాత్రవై ఓరంబు మనుము అమ్మాయి సంతోషంబుగా మడనే.

కుంభ- బాగాసంతసంబుతో నున్నారు.

ఆమో. ఏమి వృత్తాంతంబు.

కుంభ. ఏలిక రాణిగారు తమరినిమనోజ్ఞాంబగారితో నేతెమ్మని తమతో మనవిచేయుమని నెలవిచ్చినారు అందుకైవచ్చితిని.

ఆమో. మంచియని సఖింగాంచి - ఓమనోజ్ఞా యమ్మపుత్తెంచినసుద్ది యాలించితివిగదా - లెమ్మువెళ్లుదమని యట్లుచేయుచున్నారు.

ఆమో. భగవతి చండయోగిని యామోదరేఖ ప్రణమిల్లుచున్నది.

చం. పరమేశ్వరునకై ప్రణామంబగుత.

దేవి. ఓపట్టి యిచ్చట నుపవిశింపుము.

ఆమో. అట్లుచేయుచున్నది - మనోజ్ఞాయుఁ దనచక్కినిఁ జేరుచున్నది.

దేవి. ఓపట్టి యాయోగినీమణి సుతః ప్రహస్తత నిజకటాక్షధారల నస్తత్వం కంబపనయింశ్రుట నీదినంబు సుదినంబుగదా.

ఆమో. ఇందుకేమిసంశయంబు - ఓయత్త యిట్టి దిష్టంబొడఁ గూడుటనీ భాగ్యంబుగాదేయని యాయోగిని నాలోకించి భగవతి చండయోగినీ మమ్మును దితభాగ్యలం జేయంగదా నీయాగమనంబు. అనునర్థోక్త బునంద జనమధ్యంబున రాజయోగిని యుత్తిష్ఠమానయి యోగుణవతి యామోదరేఖా ద్రుతంబునకు స్వత్వంబు చేసి కొంటివేని పరేంగిత జ్ఞానఫలాహి బుద్ధయ యనునభియుక్త తాత్పర్య విషయలక్షణబుద్ధిమతి వగుదువని నేదలంచెద.

ఆమో. ససంభ్రమంబుగ నాలోకించి సరభ సకృతోత్థానయై - భగవతి రా

జయోగిని జనాంత రితవగుటనినుం జూడఁ జాలనైతిఁ గాన నాయపరాధంబు వితథంబు సేయందగునని ప్రణమిల్లుచున్నది.

రా. దానిం జేరి గాఢా లింగనంబున సన్తానించుచున్నది.

ఆమో. భగవతి యిటునుపవిశింపందగునని యిరువురు నిరంతరంబుగ నుపవిశించుచున్నారు.

దేవి. ఓపట్టి యీమె యదృష్ట పూర్వ జనాంతరితయు లోఁగడఁ దూష్టికయు నై యుండుటంబట్టి సత్కరింపనే నెఱుంగనైతినే యని వినిచి సరభసకృతో త్థానయై భగవతి యోగినీమణియని జోత యొనరించుచున్నది.

రా. దేవి సకల సౌభాగ్య సేవధియు సమస్త శస్త్రగుణ నిధియు నగు తనయామణిం బడసితివిగదా ! ఇంకను.

క॥ ధిషణాధిషణుని పదనఖి । సుషమాలంకృత కిరీట శోభిత మహితా । శేషావనీశు భూభృతి । శేషాకృతి సుతుని బడయు శివహితశివయై॥ అని యాశీర్వదించుచున్నది॥ ౯౮॥

దేవి. ఓపట్టి యీభగవతి వృత్తం బెప్పుడు జెప్పవైతివిగదా.

ఆమో. ఓయమ్మా యీమె వృత్తం బిప్పుడు చెప్పనొప సైరింపుము-ఇప్పుడు పరిశీలనీయంబైన యొక యర్థంబు భగవతి వచించిన వాక్యంబునందుఁ గానంబడు వది పరిశీలింపవలయునని నామెంగని భగవతి రాజయోగిని యింతకు మున్నవ్యవహితోదితంబు నాకు విదితంబు గాలేదు-కావున వెండియు దయసేయఁ గోరెద.

రా. మంచిదని ద్రుతంబున కిత్యాది వాక్యంబు పఠింపుచున్నది.

ఆమో. ఎచ్చట ద్రుతంబునకు.

రా. భవదు క్త మమ్ము నిత్యాది వాక్యస్థ ప్రధమ ద్రుతంబునకుఁ సభాసద జనంబంతయు సాక్షాతంబుగం బరస్పరవదనావలోకనం బొనరించుచున్నారు.

చం. సదా-ర్ష్యంబుగఁ గృతోద్ధాన యగుచు! ఓదేవి దీని దుండగంబు నూచితి
విగదా-తప్పని యొక్కింతయుఁ దలంపక యింతమందిలో నన్ను మిమ్ము వినాశితభా
గ్యులంజేయ నాయాగమనంబుని దూషించుచున్నది-ఇట్టి యసభ్యుల సభకు రావించు
ట నీవును దండనీయవేకాని నీవవిదితై తదాగమనంబు గలదాన వగుట నియ్యోడ
నీయెడల దోషంబు. మాకు రోష ప్రభవంబు గానేరదు-కావున నిది దండనీయ యని
తిరిగి-యోభ్రష్టయోగినీ యేమంటివి-నన్నెరుగవా చూడిపుడు నిన్నేమి చేసెదనో
యని సారెసారెకు సాటోపంబుగ సతభాషించుచుం బరిభ్రమించుచున్నది.

రా. సప్రహాసంబుగ-ఓసి పిశునాత్తా నీన్నెఱుంగనటే-నిన్నెఱుంగక నేనిట్లం
టిరనుకొంటివా-నీవతిదంభశీలవనియు నతిమాత్సర్య ధుర్యచర్యానటివనియు విద్యుస్వ
స్త్రీ స్ఫురణగణనీయ యుద్ర మంత్రోపాసనా సిద్ధిసమిత్థ గర్వవనియు నేనెఱుంగుదు
నే-అను నర్థోక్తంబునంద.

చం. ఓసి పాంసులా మదుపాస్యమాన మంత్రంబులం దూషించెదవే-చూడు
మేమి నేసెదనో నామహిమ.

రా. ఓసి మూఢశిష్య జనమాన్య మహిమా-యేమో చేయుదునని పలుమాఱు
ప్రేరేదవు-అందుకు నేను వారును వీరును గానుగదా-లేదా యట్ల యనుకొనుము-మం
చిది యది యటుండనిమ్ము-నీవు సద్యోగి-నివైతివేని సుశీలయగు నీబాలం బరీక్షింప నీ
యోగంబున కేమిసాధనం బనుకొంటివి-వైదుష్య గ్రహాణంబుచే సంతోషించుట కని
యందువా-దీని వాఙ్ముఖ సర్వతోముఖ నిర్ఘర ప్లవమాన మనీష వై దీనికెన్నియైనను
పప్లవంబులు మిగుల నిదివరలో-ఁజింతించితివిగదా- అవి యన్నియుం బతివ్రతా ప్రహీ
తంబులగు నభికానురాగ విలాసంబులం బోలి వితథంబు లయ్యెగదా- నేనిచట బ్రచ్చ
న్న వృత్తిచే నెందుకేతెంచి యుంటిననుకొంటివి-నీవు నీసామంత గృహంబులం జేసిన
ప్రతిన యాలించి నీచేయు తుంటరి చెయ్యులు మంటగల్పనే-ఐన నాప్రయత్నంబంత
యు నీయామోదరేఖ మోఘం బొనరించె-అయిన నామనం బంతకంటె మహానంద
సంవళితం బగుచున్నది - దీనికి మూలంబేమనుకొంటివి - ఈ యామోదరేఖ సంకల్పం
బేసుమీ-కావున దీని సన్నిధియందుట నీవేమియు-జేయలేవు-కావున నానవూని మి
న్నకుండుము-లేదా యేమి నేయుదునో యేమి నేయుదునో యని సారెసారెకు వెఱపిం

పనేల- నీచేత నే నయిన నయ్యెనేని మాకడం గనికరంబునీడి మోడగు దండితనంబు పొడ గానిపింపుము.

చం. (మహారాటంబుగ) ఓసీ కులటా మాబోటరులకు బెట్టిదంపు రవరవల నెట్ట పంట నేలనె రచియించెదవే.

రా. అసన్నహిను ప్రదర్శనంబు కులటా ధర్తంబ కాదటే.

చం. ఓసీ దుశ్శీలనాయంగితం బెఱుంగక పలుమాగు నాకసరు మిగుల నేల తెక్కినిపించు చున్నావే.

రా. నీమహిమ యిట్టిదని యందఱకుం బ్రకటంబగుటకే.

చం. లోగడ నామహిమంబు ప్రకటితంబయ్యెనేని సభాత్తోభంబగునని నైరిందితి - ఈదేవియు నిట్టి నిన్ను పాఱదోలింపక చమత్కారంబని మాచుచున్నది- కావుననిఁ కనైఁచునోడ- కాచుకొనుము - కనుగొనుము - నామహిమ యని యసదు తటిధ్యాన నిమిలిత నయనమై హుం మహా భైరవీయని పూత్కారం బొనరించు చున్నది- సభాజనంబు ససంతోభంబుగ.

క॥ ఇదియెట్టి దివ్యశక్తియై మది నెన్నఁగనలవిగాదు మనకుం బూత్కృత త్యుదిత మహోల్కయి యొప్పెడుఁద్రుద నెట్లగునో యటంచు దుర్తనసమగున్ ౯౫॥

రా॥ ఓసభాసదులారా బెగడొందకుండు - వి నొదంబుగంగనుంగొనుఁడు అనుచునట్ట హాసంబొనరించి తన నొటం గైకొని కబళించుచున్నది-(సభాజనం బతాళ శ్చర్యంబభినయించుచున్నది.)

రా॥ ఓసీ చండయోగినీ యాభీల జ్వాలార్ధ్రాత్తకంబగు నీమహిమంబనాద్యంబై యుండెఁగదా.

చం॥ సరోషభీషణా కారంబుగ- కానిన్దు- ఇపుడేమయ్యె- ఈసారెగాచు కొనుమని వెండియుం దొల్లింటి యట్లు ధ్యానంబభినయించి తనజటంబెఱికి నేలర ట్టుచున్నది.

సభాజనంబు- అత్యాహితకబళిత స్వాంతంబగుచు- ఆహా యాదిప్తంబునంది
ప్తంబిప్తంబువీడి యెంతకప్తంబు వుప్తంబుసేసె- పీడవిడచినం బిశాచి యావహించెనను
నయంబు హృదయంబున ననయంబు సంగమించుచున్నది- ఎక్కతంబున నీజట.

నీ॥ అసిత దృషద్యుగా భాభోగభీషణ భోగధిక్క్యతయమో ద్యోగయప్తి
ప్రచురపూర్వార్థారాసము దీర్ఘ భైరవ గరళాగ్ని దుర్వారహేతి వికట పరిస్వర
ద్విజహూరతోద్వాంత విఘ్నఖండ రాహ్వస్య విధముఖంబుశశ్వగుద్వమిత విష్వక్ష్పి
సర్వత్స్వలింగోత్కర ద్రావితాత్యూహజనము దారుణేక్షణ నిఘ్నాత దహనకణము
ఘోరవలమాన జిహ్వకశోరహేల మసక్యదుదిత ప్రసార శూర్పాధి భోగ మైన ఫణి
యయ్యో మహదహిశాస్త్రగతిని ॥౯౬॥

ఆమో॥ రాజయోగినింగాంచి- ఓభగవతి మహానుభావా యియ్యోడం బరిపూ
రిత భక్తజన మసారథుండగు విష్ణురఘండ సమాహూతుండయ్యోనేని సభాసంక్షో
భంబు మిగులంగాలదు- కావుననీయుద్యమంబుప సంహరింపుము- శిష్యకల్పయగు
నన్ననుగ్రహింపుము.

రా॥ ఓయాశీ నీయాప్సితం బసంపన్నంబుగావుత.

ఆమో॥ భగవతీ మహదనుగ్రహంబని త్రిరిగియా కుశానా పృథాకువుంగనియొ
క్క పూర్వార్థంబొనరించుచున్నది-

సభాజనంబు- సవిస్తయనిష్పందనయనంబుగ - అన్నన్నా యాయామోదరేఖ
మహిమంబు- యాచిడ యిట్టిదని యెన్నడు నెఱుంగ మయితిమి- శమివాయు సఖి
ఖంబోలే కాదంబిని యశనిరేఖ చందంబున నిజాంతరంబునదనమహిమంబు దాచిపె
ట్టినది- మంత్రమునులేదు యంత్రమునులేదు తంత్రమునులేదు- ఉప్పని యూదుడు
నాకాంబో దర్శికరంబు కరంబదృగ్గోచరంబయ్యెననుమ బహువిధంబులం బరస్పరంబు
మిగుల నాశ్చర్యంబభినయించుచున్నది.

చం॥ ఆత్మగతంబున - ఆహా యెంతకప్తంబు వాటిల్లె- మన మంత్ర మంత

యు వింతగనంతంబు నెందె- కావున నీవిపుడే వెఱవున దీనినోడింపం దటిగాదు
ప్రచండ దోర్దండబలంబునన దండింపవలయునని సమహాధ్యత్యంబుగ రాజయోగినిం
గని- ఓసీ బూదిమోసూ నిన్నునిర్హాలింప నిట్టియుత్సాహంబు గావలెనే యొక్కచ
పేటింకంబుడమింబడగొట్టెదబొడగనుమని మిగులం గర్జిల్లుచు బాహు- ప్రసారణం
బొనరించి నా మెమిద లంఘింప నుద్యోగించుచున్నది-

సభాజనంబు- ఆహాకష్టముకష్టము- ఇదిపెద్ద తాటకవలె నీపెమిదగ బడజతనం
బు సేయుచున్నది- ఇప్పుడేమి సేయవలయునని సారెసారెకుదొందరనొందుచున్నది.

రా॥ ఓసభ్య జనంబా మీరేల కళవళపడుచున్నారు- ఇదియన్నివిధంబులందా
టకయని చెప్పవచ్చు- కాని రామశిలీముఖరేఖ నాకు శరణంబైయున్నది- కావున నె
వ్వుదింగనుంగొనుడు.

చం॥ కరంబు ఘోరాకారయగుచు హరిణిమీదికి వ్యాఘ్రీయుంబోలె ల
ఘించి కొట్టచెయ్యెత్తుచున్నది-

సభాజనంబు- విస్తయకబళిత చయంబుగ ఆహాయోగిని మణిమహిమ-
యీమెంగొట్ట భుజబెత్తబడుడు నాయత్తంబుగాక యట్లవిష్టబ్ధంబయ్యె- అనుచు వి
స్తయ సమృదంబు లుప్పొంగ నవలోకించుచున్నది.

చం॥ సవిషాదంబుగ నధోముఖియగుచున్నది.

రా॥ దీనివృత్తంబంతయు మీకెఱుకపడదు- దీనియెదుటనచెప్పెద నాలింపు
డు- ఇదిమిగుల దంభశీల- కొన్నియగు శాబర మంత్ర సిద్ధులు గలుగుట విజృంభిం
చి తాను సర్వతంత్ర స్వతంత్రయు మహామహిమయనియు మరహంకార పూరితాం
తరయై ప్రకటించుచు సామంత శుద్ధాంతంబులంజేరి వారికింగొన్ని యుపదేశంబు
లొనరించుచు- దానసిద్ధురాలని తేటపడ నితరుల నందఱి నిరాకరించుచు దీనికిఁ గొం
దఱు వెరవక ననుయోగింప వారికిం బెక్కులగు వెక్కురులం జేయుచుడు- అక్క
తంబున సాధారణ జనంబులు హరిణంబు వ్యాఘ్రీంబోలె విశరణంబులై దూరదూ
రంబుగం బరావృత్తంబులగు- దైవవశంబున నిదిసమీపించె నేని పాదాభి వందనాది

కంబుల దీనింబ్రసన్న జేయుచుండును- అక్కతంబునం గాయంబునం బోలిపోగతు
ననుమిగులం బలిసి మైమఱచి పెక్కు- జనంబుల శిష్యులం జేసికొనుచు నెల్లజనంబుల
ననేక ప్రకారంబులఁ గడుభీతులంజేయుచుండు- ఈలోగడ నెక్క సామంత గృ
హంబునందత్తు-చు రికకుఁ బాఠంబు నెప్పు నెడలఁ బ్రసక్తి వశంబున నక్కడ జనులు
మన మంజరి బుద్ధిమతియనియు నామోదరేఖ విశేష విదుషియనియుపేస్తు గతిచేఁ బ్ర
శసింప నదియంత యిదియెంత వీరలకేమి దెలియునని యీసడించి చూడు నాశిష్యయ
గు దీనిచేత నిరువురనోడించెదనని ప్రతిననూని యాబాలిక నంపెనట- అంతనాబాలిక
మంజరి చెంగటకేతెంచి యుప్పుడేమి జరిగెనోకాని దీనిచేతనపరాభూతయై తిరిగి పో
యెనట-- పిమ్మటసిదియాటోపంబ విశంకటంబై యొప్పు వారికేమియుఁ దెలియదని
పించి వచ్చెదనని పంతంబువట్టెనట- లోగడ దీనిధౌర్జన్యంబు గొందఱు నెప్పిననుమన
కెందు కెవనికర్తంబు వాడ్యయశుభవింతునని తలఁచి యూరకుంఁ ని-ఇప్పుడీ ప్రతిజ్ఞా
వృత్తాంతంబు వినఁగ నిదియేదో దుష్కృతంబానరించునని తర్కించి యామోదరేఖ
గొంత పరిచితగావున దీనికేమి యెఱ్ఱసేయునోయనియు దీనిశక్తిం బరికింపవల
యుననియు నిత్యాదికంబుల నిచ్చట దీని కృత్యం బాసమాప్తంబు ప్రచ్ఛన్నత నుండి
పదంపడి జేపి సంభావితురాలనగుదునని యిట్లుంటిని- కానియామోదరేఖ యిట్టిమ
హిమవతియని యెన్నడు నొక్కింతయైన నెఱుంగనైతి- ఇట్లని తెలిసిన రాకుండుదాన
నే-ఇదివీరినిరువుర వంచింప గొన్ని నాడులనుండి జత్తనంబుసేసియ యేతెంచి యిక్కడఁ
దనశక్తి నంతయు వినియోగపరచెఁగాని యామోదరేఖారక్షితయగు దీనికి దీనిశక్తి వ
టుతమ ప్రాసాదాంతర్వర్తికి వృష్టియుంబోలెఁ దనరాక నెఱుకసేయుటకైనఁ జాలలే
దు దీనివృత్తం బిట్టిదియని తిరిగి చండయోగినింగని- ఓసియోగిమానినీ యీయుదం
తంబంతయు మాన్యతంబా యన్యతంబా- అలీకంబు వచించితివేని నీవుగురుద్రోహిని
వగుదువనుచున్నది.

చం॥ అవమానా పత్రపావనత పదవయగుచున్నది.

దే॥ నవికాసాననంబుగ- భగవతి రాజయోగిని యీమెమామందిరం బెన్నడు
పావనంబునెయిలెదు- మము నెప్పుడు నీమెంబరిచయింపలేదు- ఇట్లుండ మామోద నీ
మె యేలకోపించు- వంచింపనైన నేలదలచు- అనునర్థోక్తంబున.

రా. ఓదేవీ యిట్టివారలకిట్టి యాచారంబు క్రొత్తయే యాకర్ణింపుము.

సీ॥ బడలిక జ్ఞాడలఁ బొడనూపకుండఁగ జతనము ల్బరికింప జాణతనము॥ గోర
కనుంగఁగ గోరంతలైనను వంతలవెంటెలు వరగకుండ । జేజేలయిక్కలఁ జేరికొల్వక
యిండ మిన్నేరు మొదలగు మేటియేళ్ళఁ బ్రుంగుదు లిడకుండ రోయివిగాకుండ
నొక్కింతి మల్లట నెడమకుండఁ దానయేతే రవిప్రై నదమ్మ మమరనన్న కూళలు దా
ని నేమన్నననిడఁ కిచట నచటను నిడుదగు నిడుము లిడెడుక సటు కర్జము లొనరింపఁ
గడగుచుండు ॥౯౭॥

మఱియును సీ॥ పరదూషణ పరుష పాపాణ వర్షణ దుర్గ్రహ ప్రేరణ ధూమ
యోని॥ పరగుణ హరిణాంకకిరణ సంవరణ పార్వణ జృంభణోద్దామరాహు మహిమ
పామర ప్రమద సంపాదన పటుతమజాల్ప వ్యవహృతీంద్రజాలహేల॥ సాధుజనా
సంసర్జనమూతిక మదాగంతు కాఘ మహాసమ్పద్ధి యైహికాముష్మికార్థ సహాయప
చనారచన వల్లీనికృంత నలలిత హేతి నిరయ నిరయ వ్యధావమాన నిరుపమానభోగ సం
ధాన పటుదూతి మూర్ఖరసన ॥౯౮॥

దే॥ భగవతి రాజయోగిని కాషాయదండ మాత్ర ధారణంబున యతులరతి
యోగిలక్షణ లక్ష్మీతులగు భవాదృశులును సంసార సంగతులగు మాదృశుల కెల్లం బూజ
నీయులు- కావున యోగినీవృత్త పరిశీలనంబునకు మేమెంతవారము- ఆసాధ్య సాధుతా
పరీక్షణంబు పరస్పరంబు మీకయొప్పు.

రా. దేవి సాధుగ వచించితివి - ఇదియ మహాత్ములని సర్గంబు కానిమ్ము- “పరో
పకారఃపుణ్యాయ పాపాయ పరపీడనమ్” అనువచనార్థం బాబాలగోపాల విదితం
బకదా.

దేవి. భగవతి యట్లైన నామెయందొక నెపం బొనర్పం దగదని నేనెంచెద-
ఎందునుండి యని యందువా విన్నవించెద- “ఆయుఃకర్తవ్య విత్తంచ విద్యాని ధన
మేవచ॥ పంచైతానివి లిఖ్యంతే గర్భస్థవైవదేహినః॥ ముఖస్య దుఃఖస్య నకోపిదాతా
పరోదదాతీతి కుబుద్ధిరేషా” ఇత్యాద్యభి యుక్తోక్తులం బరికింప నాయాజంతువులకు

ననుభవకాల పశంబులై సుఖదుఃఖంబు లేతేరనవి పరకృతంబులని చెప్పటకెట్లుపయోగమ్మను నర్థోక్తంబునంద.

రా. దేవి కరుణావసతి యీశుమోగిని సలిపిన నవ్యనవ్యవ్యసనంబులు శరీరులకు స్వకర్తృప్రాప్తంబులగుట దీనికి నేనో నివాసంబులు గామినిది యర్చనీయయనియు దీనికి శిక్షమోక్షం ణీయంబనియుఁ గాబోలు.

దే. సవివయముగ - భగవతి నీకు విదితంబుగాని యర్థం బొకండు గలదే.

రా. దేవి సాధుశీలిని యేమమ్మా నీయాగార్యంబు - మంచిదియది యటుండ నిమ్ము - నీయనుయోగంబునకుం బ్రతిపచనం బీనలయు - “అహింసా పరమోధర్మః” ఆత్మవత్సర్వ భూతానియః పశ్యతి సపశ్యతీ” త్యాది మహర్షితాత్పర్యంబు విమర్శింప నేజంతువునకును సాంసరీయఁ గూడదనియు సర్వసత్త్వంబులయందు నాత్మదృష్టి గలిగియుండవలయునని తోచుచున్నది. మఱియు గామాది షట్కంబు నుచిరపర లోక శర్తృప్రతిబంధకంబును వాద్యశదుర్గతి ప్రాపణ నిపుణంబును నగుటంగదా బహిర్విపక్షవై లక్షణ్యంబుగ నంతశ్చత్రు లక్షణంబున గణనీయంబయ్యె - మఱియు నకారణ ద్వేషణా కరుణాది గుణంబులు దుర్జన్మైక శరణంబులనియు విచక్షుణులచే వివక్షింపంబడు - దీని ప్రవర్తనావిధంబై తే నంతయు మీకు నెల్లంబకదా - దీని వృత్తిమ రోడరాగుల కరణి స్వానర్థై నిదానంబే కాదు - వ్యాఖ్యాది వృత్తుల చాడ్పు నంబరాన ర్థసంధాన ప్రధానం బగుచున్నది - కావున వానికింబోలే దీనికిని బ్రతిక్తియ దండ రూపంబగునది యొనరింపఁ బడెనేని లోకోపకారంబగు - ఇష్టాదీ లోకంబు నందలివారు యత్కించిద్వ్యధా జనకంబులగు మత్కుణాది కంబులనేనైఁపనోపరు - శక్తులగువారు దుష్టునికారకారణం బంతకుం దొలుతఁ గాకుండియు నంతంత నగున ను తలంపున ఘాతుక సత్త్వంబులు లోచన గోచరంబులయ్యెనేని వీనివలన నెండఱ పాయంబునొంది యుండఁగో యింక నెండఱ అంచఁగలరోయని ప్రయత్నంబునం జంపుదురుగాని యేరుపేక్షింతురు - అట్లొనరించినవారిని సాధువులు సైతము శ్లాఘింతురుగాని యుపేక్షయైనది జేయుదురా - బహుతర భాషణంబుల నేమి. భగవంతుండగు నవ్యాసుదేవుండును దుష్ట నిగ్రహంబునకయ కదా యవతారంబు లెత్తి యధిక ప్రయత్నంబునఁ గష్టంబుల కోర్చి కృత కృత్యుండయ్యె మఱియునుం దఱుచుగ లోకోప

కార్యార్థంబులైన కార్యంబులు నిందనీయంబులై నననర్థోత్పాదకంబులు గామియ కాక
మహాన్దోత్పాదకంబులు నగు - చూడలేదా లోకములో పశుహింసాది కృత్యంబత్యంత
నిషిద్ధంబయ్యును యా గాడులయందు దేవాది ప్రీతికరంబై స్వర్గాదిలోక ప్రాపకంబ
గునని యక్కడా శ్రోత్రియులు దానిం గైకొనుదురు - కావున వృజిన వర్తనయగు దీని
కి నేనొనరింప నూనిన దండం బొనరించి తీరెదను

దేవి. (స్వగతంబుగ) అకటా సవిసవి యకటా- చరణబాధకు నౌషధ సేవం
దలచిన నీక్షణంబులు కాణంబులయ్యెనటులుండు నాయుర్ధ్యమంబు మనంబునకు సం
కోచ వికాసాద్య వస్థలు కాలవశంబున కాఖిప్రముఖంబులకుం బతిత పల్లవితత్వాదు
లం బోలె ననధ్యాహృతంబులయ్యు నేతెంచు నసుటకు నిదియ తద్దయు నిదర్శనంబు
య్యె- ఈచండ యోగిని యనాత్మనీనయు దురహమ్మత్య వరుద్ధబుద్ధియు నతి మూర్ఖ
యు నగుట స్వాపరాధంబు మైకొని ప్రార్థింపదు. ఈ రాజయోగిని యైతే దీనికా
పధ పరివర్తనంబు నివర్తింప నుద్యమించుచున్నది. సరేకాని యీకృత్యంబు మన
యెదుట జరుగుట భవ్యంబు గాదు. కావున నీమె యసుగుణగణ్య గావున నేతీరు
ననైనం బతిమాలి యాపె నిరుపప్లవం జేసి పంపదగు.

ప్ర. ఓభగవతీ నీకుం బ్రతి లపితంబులు వలుక నేనెంత దాననమ్మా : భవాద్య
కుల దర్శనాదికంబు మాదృశ విధేయజన ప్రియసంధాయకంబు గావలయుగదా-
నాని కేతనంబునకే యింగితంబుననైన నేతెంచి వికలాత్తులై ణోప సైపసూప - ఈ
మె యుదిత భవదీయ మహిమ గలది యగుటమీద నిటువంటి యనుచిత కృత్యంబు
లొనరింప నోటువడి యుండు మఱియు మహాత్ములకు నచిర క్రోధంబును నపరాధుల
యెడలఁ గొన్నివారంబులు సహనంబు నిత్యాది గుణంబులు సహజంబులుగదా - కా
వున ననుం గరుణించి యీమెను నిరుపప్లవం జేయుము.

రా. దేవి నీచకదా ధర్మశీలవు. ఎప్పుంటెనని యంటివా యపరిమిత ప్రేమ
ధామంబును సుగుణైక నిధానంబును నగు నపత్యంబునకుఁ గీడు వొడమింపఁ బూనిన
చండిపోతులయందు నైతము కనికడంబుకరంబుగ గానుపించు చున్నావు. కావుననో
యమ్మా సంసారిణియు వీరపత్నియు మహారాజ మహిషియునగు నీయమలధర్మబోధకం

బులై న వచనంబులు మాకుం గురూపదేశంబులంబోలి సమధిగమ్యంబులై యున్నవి. కావున మేమాయోగినులము వేషధారిణులముగాక ఆశ్రమాచారంబున నిషిద్ధంబుగాని నీవమాకభివంద నీయవు. అని తిరిగి చూచి ఓసీ పరమపతితా దురహస్తాతీ చూచి తివే దేవిధర్మంబు నీచేసిన దుర్వృత్తంబులీదేవి యెఱుంగక నున్నదనుకొంటివా ధర్మ పరాయణ యనుకొందువుగాని యవిదితయని తలంపకుము. నీచేసిన దుండగంబు న కీదేవి యన్నివిధంబుల నీకు ముండనంబు సేయించి మస్తకంబునకు శస్త్రంబుగ సుధా బిందువులేం బొడిపించిరాసభ యానంబున నగరంబు నందంతటం ద్రిప్పించి నీచేత వంచితులైన వారందరు నతి కుతూహలంబునం జూడ ఘోషణ సలిపించుచు నగరం బు వెలువడింపందగు గదా- ఐనం జూచితివిగదా నీయందలి కనికరంబు నీవకారణంబుగనకదా యనేకుల విపత్కదంబంబులకు మూలకం దంబవైతివి.

చం. సక్రొధప్రేక్షణంబుగ వదుగు వదురు ఇంతకుందటి యయ్యె-ఇపుడు నిన్నేమనంగలను - తొల్లి మహేంద్రుండు బిసాంతరంబునం దాగియుండలేదా - మహేశ్వరుండును మెక్క యదనున, లింగపొట్టకాయ నడుమ నిమిడియుండెనని కిం వదంతి - జగతి విదితంబైయుండలేదా దేహికిం గాఃపశంబున నప్పుడప్పుడా యా యవస్థలు సంభవించుట కాశ్చర్యంబా.

రా. సభవారింగని చూచితిరిగదా యీకుంక యింకనైన మంకుతనంబు వీడక పొంకంబుగ బింకంబుల నుంకించుచున్నది. - ఇది మిగుల మాత్సర్యశీల - కావున నిపుడు వీడంబడిన వ్రేటుదప్పిన కాలవ్యాళి వలే నరాళవృత్తింజేయఁగలదు.

దే. సాకూతంబుగ నామోదరేఖ నీక్షించుచున్నది.

ఆమో. భగవతి రాజయోగిని విదితశీలయగు నీదేవి నీకు మాననీయ యయ్యె నేని నీపెయవయ వస్తంభసంబువలన నవిలంబితంబుగఁ దొలంగింపవలయు.

రా. కష్టం బాహతద్దయు కష్టంబు - దేవి మాకును గురుప్రాయ యని వచించి యుంటినిగదా - కావునంద దాజ్ఞోల్లఘనంబు సేయందగదని తిరిగి యాపెంగని మనితివి పొమ్ముపొమ్మునుచున్నది.

చం. స్వాయత్తాప ఘనయగుచున్నది.

సభాజనంబు సవిస్తయా! కాంత స్వాంతంబగుచున్నది.

దేవి. సవినయ సంభ్రమంబుగ - భగవతి చండయోగిని నీపీతంబున నుపవి శింపుము.

చం. ఇది మాకొక సత్కారంబా చాలు చాలు కూర్చుండి నట్లే.

దేవి. భగవతి నీకు నేనేమపకారం బొనరించితి నమ్మా కానీ మాబోటి సంసా రు లొనరించునవి యన్నియు నపరాధంబులే - సహింపం గోరెదను - మాయం దుఁ గరుణించి తల్లక్షణంబుగఁ దాంబూలంబు గైకొనుము.

చం. మంచిది కాలాంతరంబునం గావచ్చునని గమనోద్యోగ యగుచున్నది.

రా. ఈతులువకు నీదేవీసత్కారం బర్హంబా పోనిండు శాంతంబు పాపంబు. శాంతంబు పాపంబు.

చం. తిరిగి నామర్నంబుగం గనుంగొనుచు - మంచిదని యెల్లకాలం బిట్టదని తలంపకుము.

రా. (సభాజనంబు గని) చూచితిరిగదా దీని దౌర్జన్యంబు. (తిరిగి దానిం గని) ఓసి మొండికట్టే యీతప్పు నీదిగాదే - ఏమంటివా - నీదుర్వృత్త విమర్శనం బు నాకిచటం జేయనలరినదిగాదు. ఈదేవి లోకసాధారణ యనుకొంటిని గాని యిట్టిదని తెలియనైతిని - నీవిప్పుడు దేవీసంరక్షిత వగుట కేమియుం జేయనేర - కాని యింకనైనం బుద్ధిగలిగి యుండుట లగ్గు - కాకున్న నపస్తృతివై పోదువు సుమీ నిక్కంబ పోపోయనుచున్నది.

చం. మంచిది మంచిదంచు ససంరభంబుగ వెడలుచున్నది - బద్ధాంజలిపుటి యగుదు చేటిక యేతెంచుచున్నది.

చేటిక. ఏలికరాణి గారూ మహారాజుగారు స్వారి వెడలి తిరిగి వేంచేసినారు. కార్తాంతికుండారు గంటలు గొట్టినాడని వెడలుచున్నది.

ఆ. అమ్మకు నగ్నపాసనా తత్పరుండగు నాయన సేవింప సమయంబయ్యె.

రా. సాయం సమయ విధేయకార్య నిర్వహణంబునకై మాకును నుటజంబు సేరందగు.

దే. భగవతి రాజయోగిని మదీయ ప్రణామంబుతో నీవీటింగై కొని దీనినన్ని విధంబులం బ్రవృద్ధవగుట నీసభ్యులకుం వాంఛూలంబులు దయసేయఁ గోరెదను.

రా. ఆహా యనుగ్రహం బనుగ్రహంబని యట్లొనరించుచున్నది.

దే. నికటవర్తినియగు మంజరిం జూచుచున్నది.

మం. భగవతి మంజరి యభివందనం బొనరించుచున్నది.

రా. దానింబట్టి కురువులం గీలించి నుగంధ తైల సంవాసిత తదీయ చికుర సంక్రాంత సౌరభ సేవనంబున గంధ గ్రహంబునకుం బండువొనరించి చెక్కులం జూచించి.

క॥ శ్రీతనయోజ్జ్వలు ధర్మ శ్రీతను జీవనుని విజయు సేవించి వరుణా । శ్రీత తి నుభద్ర వగుచును । శ్రీతరుణింబోలి నుసుత సేవధివగుమీ॥ ౯౯॥

దే. భగవతి యీసత్వంబు ప్రసన్న భవద పాంగ ప్రసార నుధాసార వర్షం బున నపగత పంక్తయగుటకుం దలంచి యభ్యర్థించుచున్నది.

రా. దేవి కల్యాణ శీలిని - కార్యాయత్తతం జెప్పను సత్యంబు - త్వత్సహ ర్దలాభంబ కదాయస్తత్కల్పిత నుకృత జాతఫలంబు.

దే. భగవతి యెంతమాట వచించెదవు. శిష్యజన వాత్సల్యంబున నాశీర్వ దింపుము.

రా. కల్యాణి నాయంతరాభి ప్రాయంబది - బాహ్య వ్యవహారంబులయందు నీకాయత్త నే.

దే. అనుగ్రహమ్మును గ్రహమ్మునుచున్నది. అప్పుడందరు స్వకృత్యంబులం వ లచుచు స్వావసథంబునకుం జనిరి॥ ఇది ద్వితీయాంకము. శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ.

తృతీయాంకము.

అనంతరంబు పవేశించుచున్నారు సుమతియు సంయమియునను తపస్వినులు.

సుమతి॥ సఖి సంయమిని యెన్నిదినంబులకు నాకన్నులకు నీమూర్తిని గర్వా
రకలికంజేసితివే.

సంయమిని॥ ప్రియాళి! భవదీక్షణ హరిణ కిరణకిరణంబులం గ్రోల జకోరంబుల
వనుకరించియున్న నానయనంబుల కభాగ్య రాహురేఖ యొకటి ప్రత్యూహంబయ్యె.

సు॥ ఏమేప్రియాళి! సఖిసమ్మాన నార్థంబేగి యిట్లనుచున్నావు

సం॥ అవిమాద్యశయగు మందభాగినికేల లభించు.

సు॥ అదితొల్లి మిగుల గుణవతియనియే వచింతువుకదా.

సం॥ నావచించుట యట్లుండనిమ్ము నిపుణులు పరీక్షింప నిక్కలంబున
నిద్రేశంబున దానిబోలువారు గలరే.

సు॥ నీవు రమారంగంబు వలనం గదా యేతెంచెదవు.

సం॥ ఆనగరంబున కానుభి ధానంబు జన్తాంతరీయ ప్రియంబైయుండె.

సు॥ లోకోత్తర గుణవత్తులగు నామహారాజ దంపతులు శృంగారవల్లీ పారి
జాతుల సేమంబున నుండిరిగదా.

సం॥ ఇదివరకు వార్జ్యుండవచ్చునని తలచెదను.

సు॥ నీవు వారినింగనలదా.

సం॥ వారు నగరంబున నుండెనేని యాయాత్రంబునకా నగరంబు పాత్రం
బగునా.

సు॥ వారు బలవత్సరి పంధినిగృహీతులయ్యెనా.

సం॥ వారికొకరు పరిపంధులుండినంగదా యీమాట.

సు॥ అట్లయిన వారికి నాధ్యాత్మిక తాపంబెయ్యదియైన నొడగూడెనా.

స॥ అట్లయిన నిదివరకుం గుశలులని యెట్లువచింతుననుచు బాష్ప దయా
కుల నయనయగుచు నత్యున్మంబులగు నిశ్వాసంబుల విసర్జించుచున్నది.

సు॥ మంజరి క్షేమవతియకదా.

స॥ ఆమాట నేచెప్పజాల.

సు॥ సవిషాదంబుగ జయంతుచే నరియింపబడెనా.

స॥ అదియునుం దెలియదు.

సు॥ ఆమోదరేఖ యెచ్చటనుండే.

స॥ అది మంజరి వీడి యుండదుగదా.

సు॥ మంచిది యానగరంబేమి కావలయు.

స॥ (సుగద్గదంబుగ) అతిప్రియత్న సముత్పాటి తాక్షరయగుచు శిఖిశిఖా
ఇత్యర్థోక్తంబున ప్రద్యోతన ప్రతీకాశ ప్రతాప సంభరిత జగత్పారిజాత విసుమతీ
కాంత పరిపాలితంబగునని యదృశ్య భూతంబు తద్వాక్య శేషంబు పూరించుచున్నది.
అతిమధురగం భీరస్వనంబున - నిరువురు ముహూర్త మాత్రంబుతిని బిడవిస్తయ విప్ర
భృ హృదయులగుచున్నారు.

సు॥ సఖీ నీవచన పరిపాటిం గలిగిన యాశ్చర్యాకూపారంబు నొకకూపకంబు
నేయుచున్నదే. యాయదృశ్య భూతవచనంబు కానిమ్ము మరియు దీనమనంబునానా
కుం బ్రసన్నంబగు నీకెట్లున్నదో.

స॥ ప్రియాళీ! నాకునట్లగు కానియాయవస్థ ముమూర్షు విజ్ఞానంబగు నేమో.

సు॥ ఓతపస్వినీ! నెవ్వుది నెందుము. ఇదివరకు విన్నపలుకులకైన నాయభి
ప్రాయవిభివర్ణించెద. సావధానంబుగ నాలించి పరిశీలింపుము.

స॥ సుమతి నూన్మతాభిధాన విచింపుము.

సు॥ నీవక్కడకుంజనిన పిమ్మట నేదో యొక యువద్రవంబున నగరంబునకు హుత పహుతత్వంబుపన్యసింపంబూని యిట్టి యమంగళవచనోచ్ఛారణంబునకైనో రాడకుండ నాయక్షరంబు లెట్టకేలకు బలుకంబడిన నదియ శాపంబగునను తలంపున నాభాగ ధేయంబు తూర్ణంబుగ నావాక్యంబు పూర్ణంబుసేసె. కావున యిట్టిమహా ను భావజే.

సం॥ శివశివ- నేనెంతదాననే యట్లునుటకు- బాధిత బాధనంబు సలిపెదవు గదా.

సు॥ ఓవయస్యా మనమాగతుక సంగతులమే యట్లుచుటకు పోనిమ్ము- నీతా త్వర్యంబు మదుపన్య స్తార్థవిషయంబయ్యెనాలేదా- నీహృదయంబును ప్రసాదంబు నల్పంబయిన నొందెనా లేనా- అదినిక్కంబుగ వచింపుము.

సం॥ అట్లుగనయ్యెనే.

సు॥ సఖీ. మరచితివా యిపుడు “ప్రమాణమంతః కరణస్య వృత్తయ ” య నునభియుక్తోక్తి అందుకుం బరాధన్య నిదర్శనంబు నదృశ్య భూతవచనంబ.

సం॥ సఖీ. ప్రకృతివశంబున శోచించుటగాని యవశ్యభావిని మనమేమిసే యగలము- అయిన నీయుపశ్రుతి శ్రుతిసంగతంబయి చిత్తంబున కుత్తంభనంబగు చున్నదే.

సు॥ సఖీ యూరడిలూరడిలు వారికి క్షేమంబయగు.

సం॥ “సత్యమస్తు వచనస్తవ” యని పలుమారు యభినందించుచున్నది.

సు॥ సఖీ యిదియంతమాత్రంబు వినుమిక సెక నిదర్శనంబు వచించెద.

ఇష్టదీలగ్నంబున నీయీగ్రహంబు లీయీ విధంబుననుండెగదా కావున శాస్త్రం బు వాస్తవంబయ్యెనేని వారలకుంగుశలంబేల గలుగదు చూడుమా.

సం॥ సఖీ నీవువచించిన యర్థంబెల్ల సత్యంబు అందుకు సంశయంబులేదుగా నియక్కడంగలిగిన యువ ప్లవంబునకు మనంబు నీరై యిదియంతయని పించుచున్నదే.

ను॥ సఖీ! యదియొకయబ్బురంబా “ప్రేమపశ్యతిభియాన్యపదేపి” యను వాక్యంబభియుక్తోక్తంబుకాదే.

సం॥ సఖీ నీవు వచించిన యర్థంబునంబట్టి నిశ్వాసమోక్షణంబున కవకాశం బుగానుపించుచున్నది.

ను॥ సఖీ చూచితివా యారాజ దంపతుల కుశలంబు దైవంబకామించియు న్నది. కావున నేటికీవిశయంబు.

సం॥ కొంతవట్టుబోధితనైతిని - మంచిది.

ను॥ నీవిచ్చటంజేరినది యాదిగ జరిగిన వృత్తాంతంబంతయు వినగోరెద వచింప వలయు.

సం॥ సఖీ యాకర్ణింపు మిట్టివృత్తాంతంబు మందభాగినై వచింపవలసె. అప్పు డీయుదంత ప్రకారం బంతయు నీకు విదితంబొనరించియకదా యిక్కడ వెడలితిని క్రమప్రయాణంబుల నక్కడంజేరి ప్రియసఖి నామోదరేఖం బొడగంటిని. అదియును. నిరుపమసౌహార్దర సంబునందనుప నామహారాజపుత్రియుఁ దొల్లి విదిత పూర్వయుస్వా చార్యులుగు దాని మన్ననల నవలోకించుచున్నదియు సరసాశయనగుట దానికంటె నధిక ప్రేమ విశ్వాస భగంబు నలరించుచుండె - కావున సుమతీంబుగ నయ్యాకలా ప్రసంగంబులం ప్రొద్దుబుచ్చుచుంటిమి - ఇట్లు జరగ నొక్కనాడు కల్యంబున నేను ను నామోదరేఖయు మేల్కొని యధాపూర్వంబుగఁ బ్రాభాతిక కృత్యంబులు నిర్వ ర్తింపంజేసి వాస ప్రాసాదాంతరంబున నుపవిశించి యధాపూర్వంబుగ నదివరకు మం జరిరామిక్త హేతు వితర్కంబులు సలుపుచుండ నయ్యెడ దాని ఛేతిక సహసాదంబు గనేతెంచి మముంగని.

కం॥ ఇదియేమొ వింతదలపుడు! మది మన యమ్మాయిగారు మరచిరి లేవన్ నిదు రతలిమంబు వలనను! నిదురయు గనుపడదు నాకు నెమ్మది తొలగెన్ ॥ ౧ ॥

గీ॥ కనులు మూయుఁగొంత కాలంబు వేగంబు | నులికి పడుచులేచి యొక్క తరిని చేతులలరజాచుఁజెరచెరమీరగ | మార్పులొనరజేయు నుష్ణగతుల ॥ ౨ ॥

ఉ॥ గోబ్బునలేచి పానుపున గూర్చుని విశ్వలజ్జేసి కన్నులన్ | నిబ్బర మొప్పు గాం
చి మరి నెయ్యపు టీకులు నాటిలంగ ద | బ్బుబ్బులు పల్కచున్ వెసద బేలున బేధన
పుప్పతిల్లగా | నబ్బర మొప్పు గానబడునయ్యయ్య బోర మొగంబు నంటగన్ || 3 ||

గీ॥ ఇట్టి వెక్కురులురువులై పుట్టుచుండుగింకయోగాక గాముల మంకుతన
మొ | పిలిచినను జూపునైన నాకలర నిడదు | గాన కర్ణంబు తెరువు నివాసతిమ్ము || ౪ ||

ఇట్లు చేటిక మాటలు శ్రుతిపుటంబులం గటుతరంబులై పడ నప్పుడు నాసఖి
యామోదరేఖ నిసర్గంబున నతి గంభీర హృదయయయ్య పాటాత్ ప్రప్తమైనాకగో
త్రప్రపాతంబున సంభాధిస్థలింబోలి విశీర్ణాత్తయగుట ము చార్తమాత్ర సందర్భితా
భ్యంతర వికారయగుచు నిట్లని చింతించె.

చ॥ సరస చిసాంకురంబున కసహ్య మహాగ్రహ వగ్రహంబు | నుదరకదళీ
ద్రుమంబునకు దారుణపాత మహాభిఘాతమున్ | సరసిజినీవ నీమణికి శైశరకాలవి జృం
భణంబునై గురుహృదయాధి సేరెనిది గొంకకనింక విసంకటెట్లగున్ || ౫ ||

కం॥ ఓయమ్మ యిట్టి కష్టము | లాయమ్ముల బారి మాడ్చి నాయమ్ములనే | గా
యమ్ములిడెడినాకే | నాయమ్మున బ్రతికెదీవు నాటిన నెడలొన్ || ౬ ||

అనుచు వివేతనయై పుడమింబడె.

సు॥ ఆహా సంయమిని పరంపరా దుఃఖంబు సమదెంచె.

సరి॥ సఖి నాయంతరంబు నీకు విదితంబకదా - నీవెట్టెనం దలంపుము - ఆస్వా
దిత మంజరీ గుణగణరసంబగు నాచెతంబట్టి దురుదంతశ్రవణంబున సంతసంబు విదళి
తంబు గాకుండె నంతకంటె వింతయెద్ది.

సు॥ ఔను ప్రేమానుకంపా సంపాదిత మార్దవస్వాంతులగు వారికిట్టి భావం
బు దుర్భావంచే - ఇక్కడున్న నామనంబు పరితపించుచున్నదే - కానిమ్ము - పిమ్మట
నేమయ్యెను.

సం॥ కొంత సేపునకది తెలివొందిన పిమ్మట మేమిరువురము మంజరిని కేతనంబు నకుం బోతిమి - ద్వారపరి సరంబు సేర నలపాలసంబులగు దాని విలాపాలాపంబులు నవ్యక్తంబులై వినుపించె - అప్పుడావయస్య మనమియ్యెడ నీకవాటంబు విఘటితంబు సేసి యీదారంబున జేరందగదు - ఇట్లు పరివర్తించి వెళ్లుదమనియె - పిమ్మట నిరవురముం గలసి నిశ్శబ్దంబుగందదీయ శయన నివేశకుడ్య గవాక్షంబాశ్రయించితిమి.

సు॥ తాదాత్మికతదాలాపంబులు వినుటకో.

సం॥ ఔను.

సు॥ ససంభ్రమంబుగ - ఏమి యేమి - అది యేమి వచించెను - మీరేమి వింటిరి । వచింపుము వచింపుము.

సం॥ నితాంత దయనీ యాకారయగుచునది యప్పుడిట్లుని వచించె.

కా॥ స్వీద్యత్సౌధ యురీ ధురీణ వచన శ్రీపుత్రతాబోధక । ప్రద్యుమ్నాంక రతిప్రియాద్యరస నిష్పాదిత్వ ముఖ్యంబులౌ । ప్రోద్య ధర్మములం బ్రమాన దను వై పుణ్యాత్తతక మిరి యాయుద్యోగి౯ శివహర్షదైక శరత స్థూతంచ నిర్జింతువౌ॥౭॥

ఉ॥ అర్జుడు మున్ను మున్ను విమలాత్తతనెంచి యసాధు సాధుతల్ సాస్వర్థ మ సంగ్రహించుఁ బదపన్నెప మెన్నక నెక్కతంబున । శ్చర్మముగా దలంచి యన పాయత మన్నన సేయుగాని యేగర్హణము౯ దలంపడు జగంబున నిద్దె కదా సుధర్మమా॥ ౮॥

క॥ శివశరధి విధులునొక కార్యవశమ్మున సేకరించి హాలాహల బా । డవశశ ముల విడచుగదానవతాప కళంక సేవనము లయ్యుగడు౯॥ ౯॥

సీ॥ తొలుతనే బ్రార్థింప దొలగితి నంటివా సాధువా శీల విజ్ఞాన మిదియ । పదపడినాకోర్కె పాగతంత్యాదుల నెడసేసితంటివా యది యన్యతమె । పరిణయ పణముచే బంధించి తంటివా యట్లుగాకున్న నాకవనమెట్లు । పరిరంభణాదుల వశపు గా వంటివా నా సేరమేయది నానకతము । ఐన ననుమతిచేనను నెలమి మిగుల రతుల వెలయించి రాజసమతుల మొప్పు । నిప్పుడా ప్రేమ విడనాడి యేకజేసి వెడలఁజే నీతి

నీకు వివేకివేన॥ ౧౦॥

సీ॥ ఎక్కడ జూచిన నీవకప్పడుదువు మనమున నీమూర్తి యెనసియుండు
 తేముడి యెప్పుడు నీమహా వ్యాపార గుణపరిశీలన గోచరమగు । నినుజూడ వేడుక
 శ్రేతముల్ వ్రాలవు నిన్నంటి తేవ నేనిపుణగాను । ఏమియు రుచిగాదు హితము నే
 సెదవేని నీకప్పగించుదు నికను మేను । చెప్పదలచిన మాటలు సెదరిపోవు నాయక
 స్థను దెలుపనానాడు మనము నీకడకు వచ్చియుండును నిజము నుమ్మ రమ్మ రతులిమ్మ
 నస్సెనిపొమ్మ లెమ్మ॥ ౧౧॥

క॥ బాధిత బాధనమిటులే వైధము వధసేసెదోకు వైరి విధమునన్ । సాధనమ
 నిన్నుజేరగ నాభుడవై యట్లుసేయ నాహిత మొప్పుక॥ ౧౨॥

గీ॥ నన్నుగడువేడి గారామునన్వరించిమించిన రతుల లాలించి సంచితాశుడ
 పయి పంచింపఱునితి నవయజేయఁగితవ యిటుసేయ నీకేమి కీర్తి కలుగు॥ ౧౩॥

గీ॥ ఆత్మదానంబు సేయనీ వర్తుడవని తలచుచుండంగ నివుడు దుర్లలితవృ
 త్తి । సుభగతాంజన మిడినాదు చూడ్కులందు దొంగిలించెద విటువంటి దూరిత
 మేల॥ ౧౪॥

గీ॥ స్వాపహరణంబు మిగుల దోషమనియెడు । మాట దెలియదొ మఱిసేను
 మానమలర । నాత్మనిడగోరి యున్న నునకటదాని కమృతోక్తులు దగునె మోహంబు
 సేయ॥ ౧౫॥

క॥ అవిదిత రతియగుననుననుభవ విషయ తదీయ శర్తబాటించి హృత । న్య
 విషయ జేసిటు వగలనునవధీరణ సేయదగునె యంతర్హితత॥ ౧౬॥

క॥ పరపురుషుతో వచింపగ వెరవెఱుఁగని ననిరంస విజిత వీరన్ । స్వ
 రసికతజేసి మతిరతి పరవశ నొనరించి విడుట పరధర్మమొకో॥ ౧౭॥

ఉ॥ మానగు నీదురూప మహిమా హృతచేతన యైతి నైననా । నేను స్వతం
 త్రగానిదియు నీతిహితార్థము గాదు కావున । న్నానుమటంచు బెక్కులగు మారులు
 సెప్పిన నల్లి బిల్లిగా । జానగునట్లు పల్కి వివశాత్తను జేయాట నాయమేకదా॥ ౧౮॥

క॥ నీచునముబోలె తనువును । వేమరు జపలాత్తమగుచు విలసిల్లెడునే । ప్రేమించి చూడగనుపడు । గామించి గ్రహింపబోవ గడుమాయఁబుగుక॥ ౧౨॥

సుమతి॥ ఓసీ ! వయస్యా యీయర్థంబు బోధించెడు వాక్యంబులు పల్కెనా ? యీపద్యంబుల నే చదివెనా ?

స॥ ఓయాశీ ! బాగుగ నడిగితివి- నిక్కంబు చెప్పెద. అది వచించిన పద్యము పూర్వీయే యీపద్యంబులు. ఏతచ్ఛ్రవణ కాతుకంబుచేతనే యయ్యెడ మాటు వడి యుంటిమి.

సు॥ ఓసీవయస్యా- యామంజరి యెంతకవయిత్రియే- మఱియును దాని భేదంబు ప్రత్యక్షంబుగఁ జూచుచుండియు నేకవార శ్రవణంబున హృదయంబున ధారణంబెట్లు చేసితివే.

స॥ తాదృశ దశావారాశి మగ్నయగునది రచింప మేమిరువురమే ఏకతానత నుత్సాహంబు సలిపి ధారణంబునేయుట యిది యొక గొప్పతనంబనుచున్నావా ?

సు॥ దాని రూపగుణంబులే యాశ్చర్య ధుర్యంబు లనుకొంటిని- వైదుష్యంబంతకంటె నాకంటికి నిస్సంకటంబుగ విశంకటంబై కానంబడుచున్నది - యిట్టి బాలకెట్టి కష్టంబీ దిష్టంబున దిష్టంబు రుష్టంబై న నష్టంబు చేయందలచి పుష్టంబొవరించునే ?

స॥ యీకృచ్ఛ్రంబు తుచ్ఛంబుగా నవిచ్ఛాయతం బొంద గర్జంబులేదు శర్తమయ ప్రేయ సంగమంబున నిది సువిధేయ ప్రతి క్రియయ.

సు॥ అవును సత్యమే - సంరూఢ యశావనయగు నీ సరసాత్మ స్వప్నంబున స్వసదృశనాయకుని తోడొకూడి క్రీడించె గాఁబోలు - అదివరకు ననను భూతతాదిక రతి రీతి సంస్కార సంవాసిత స్వాంతయుగుట నీదృశ వికారంబు నొందెడు.

స॥ కాక మరియేమి.

సు॥ మంచిది- యిదిగాక యింకొక యంగద గలిగెనని యందువా.

సం॥ మరేమని దలచుచున్నావు.

సు॥ సవిషాదంబుగ ! ఆహా ! యెంత యాభీలము - ఆవిదిత భేదాది ధర్మంబుల దీనికినిదియు మహావ్యసనంబని తలంచుచుంటిని - ఇంతకంటె నధికంబగు నింకొకవంత రింతగ నేతెంచెనా.

సం॥ దానికే కాదా ! యీమంద భాగ్య జీవనంబు గర్హించుచున్నది.

సు॥ అది యేది.

సం॥ బహుజన ప్రాయోపవేశ దీక్షావిధాయకంబగు నాచెలుల యదర్శనంబే.

సు॥ సవిమర్శంబుగ అందుకే గాఁబోలు నట్టి కల్యాణవాణి నభంబున శ్రవణ శరణంబయ్యె - ధైర్యంబు సవీర్యం బొనరింపుము.

సం॥ సఖీ యద్దియ నాప్రాణంబుల నాత్మతో బంధించు చున్నది - కాకు న్న నీపాటికే యాపుత్రాంత స్మరణంబున నాయసువులు విశరణంబులుగాకుండునా?

సు॥ సఖీ యదియ సూన్యతంబు - కావున విషాదంబు వీడి యనంతరోదంతం బు శృతి సంగతం బొనరింపుము.

సం॥ సరే ! తివ్యవచనబిట్లు రోచనంబయ్యెంగదా వీరలకతంబున ము మూర్ఛువులగు సహస్ర సంఖ్యేయ జనంబులలో నొక్కండైన శుభంయువుగాఁగూడద ను నిర్బంధం బున్నదా - అన్ని విధంబుల నాయందరకు మంగళంబసంగతంబు గావల యు - ఆలింపుము - పిమ్మట నాయామోదరేఖ దాని యవస్థంగని యవ్యవహితంబుగ నీచే నుదితంబైన యుదంతంబ మూలంబని చింతించి నాకేలువట్టికొని యప్పటిదారం బు దరికిం జని యాకవాటంబు విఘటిత పక్షంబు సేయ నిరువుర మంతరంబునం బ్రవేశించితిమి.

సు॥ చెలియా - మీరిరువురు దనచెంతం జేర నామంజరి సంజాత ప్రబోధ యై మంజుల వర్తనం బొనరించెనే.

సం॥ తేడే యవ్వడనుత్తాన శాయినియు యున్నదానింగని యామోదరేఖ రెం

దుమూడు సారులు క్రమ గంభీర స్వరంబునఁ బలువ నప్పటికిం దెలివివీడి యుండిన గరతలంబున గొట్టె - అంతట నదియు నులికిపడిలేచి యతి యత్నంబున జూడ్కుల నిగుడించి మముం దెలుసుకొనె - అంతట నామోదరేఖ దానింగని ఏమే ! చెలియా ! యిప్పుడొక జాము ప్రొద్దెక్కె ఇంకను లేవలేకపోతివి - అననది ఓచెలియా ! యెందునుండియో కాని నామనం బిప్పుడు మిగుల వికలంబై యున్నది. కావున గొం చెము సేపు నాతప్పు సైరింపుమని ననుం జూచుచు నాశయ్యం గూర్చుండుడని నూ చించి వెండియు నామృదుల పరిధాన వసనంబున నిండుగ ముసుంగు వెట్టుకొని పవ్వళించె.

స॥ చెలియా యిదియట్లొనరించుట యంతకుం దొలుత నుల్లంబు మల్లడి నొందినదిగాన దానింబొందు పఱుచుటకు (గాబోలునే యట్లొనరించె.

స॥ చెలియా యామోదరేఖయు నట్లు వితర్కించి నాతోడం గూడ నసదు దివ్య గనుండు తలిమంబునం గూర్చుండి యట్లు విషాదంబునం జింతించె :—

మ॥ చెలి యాబాలిక బాహులాంతర తమి సేవం బ్రహ్మార్ణాత్త యుత్పలి నీ సుందరి రేఖవోలె మిగులం భాసిల్లు నట్లైన నా ఖల రాహుస్సృతి దోషదానివలెనే కాలుష్య వీతాభయై యలతి శ్రీబాడ నూపునిప్పుడు గడున్నాహగతం బెద్దియో॥౨౦॥

చ॥ కనదురు తారుణీభరవికాసి మనోహర గాత్రపాత్ర యీ । వనరుహ నేత్ర చైత్ర కృతపల్లవ పుష్పమనోజ్ఞ మూర్తియై తనరెడి వల్లివ్రాలె మహితా కృతి నొప్పునవీనకాద్రవీ తనయవిషానిలాహతి నితాంతము తాంతగు దానిబోలేడిక॥౨౧॥

క॥ ఇది యిట్టగుటకు నెద్దియొమదిదలపగ సుక్కకతము మరియమరదగుక॥ అది పరికింపగ జన్వనముదిరమగుట చేత బాడము మోదపు కతమే॥ ౨౨॥

ఆ॥ మిగుల గోల యగుచు మెలగన యిది యిప్పు డిట్టి మరుని వగల నెలమి దొలగి యిట్టులుంట దల్లి యొక్కించి నటులైన నేమి దలచు నొక్కొయెదను గదిరి॥ ౨౩॥

క॥ ఇది పరువపు చిన్నెల సిరి మదిదెలియగ లేక బేల మనసున దెవులం

బొదవిన చెట్టకతంబని యదురుగ దీనవ్యగాంచి యలరునలజడికా॥ ౨౪॥

గీ॥ దీని బేలతనంబెప్పు దిరిగి చను ను । పాయనుడి యాలములనియ బయలు వడగ । బమను వీడి యెరుగు నొ యిది మరిమగని । కూటువల మల్ల మెప్పుడు గూర్చునొక్కొ॥ ౨౫॥

క॥ అనుచుం బెక్కు తెఱంగుల దనరెడి తలపోయుటలను దలకొని యపుడు । న్వనరుచు నుండెడి యాతలి గనుగొన విసదవ్వునయ్యెగద చీని వెతల్॥ ౨౬॥

చ॥ సుకృత సమార్జనైకమతి సూరిజనస్తవనీయ వృత్తితీ । ప్రకర ఖరప్రతాప విని వారిత దుర్వహగర్వ శాత్రవ ప్రకరుడు నౌట నీమహివరాగ్రణి వారణ శీపురీ మత । ల్లిక కిపుడేగ వేడ్క భువిలేక కుటుంబ సమాజయుక్తుడై॥ ౨౭॥

ఉ॥ ఆయన దేవి ధర్మమహితాశయకోక వధూపమేయ సం । స్థాయదమేయ భక్తి భరభాసుర గానననూని ప్రేమతో । నాయమదృశ్య జీవిత మయాత్మకుడౌ పతితోడనేగు టెనాయమ కానిదీని నిటనాటిగ మించుట యక్కజంబగుకా॥ ౨౮॥

క॥ బందుగు లెందఱునున్నను సుందరులకు రమణుతోడ సూచించుటయుకా । న్నందము గాకుండుట నీ యందపు పతితోడనేగు టచ్చెరువగునే॥ ౨౯॥

క॥ రవణము లన్నిటిలోపల యువతులకు నిదేశభక్తి యొప్పుగు సుష్టా । దివి దారలు వేలుండినఁ గువలయపతివీడి తయి గొమరొప్పునొక్కొ॥ ౩౦॥

ఇద్ది యాశ్చర్యంబు.

క॥ తనకంటె నేనుదీనిని మనుషగ నొసపరినియనుచు మఱిమఱిదలచే । మనమున నాచేతనిడెను । జనువున నాదేవి యెట్టిచందపు మనసో॥ ౩౧॥

ఇదియిప్పుడిట్టి కష్టంబు అనుభవించుటకే కాబోలు.

గీ॥ నేను నీతోడ వచ్చెద నెలమి మీఱినవ్వునాయనలనుగూడి యలరుచునన । నది వినక యిక్కడే యుండమనుచు నన్ను వీడ బ్రేమంచెగాని రావెడలదయ్యె॥ ౩౨॥

క॥ నాయన చెంగటనుండిన నాయమచేఁ దెలుపఁబ వ రాగ్రణి నొకని ,
న్నాయమమర రావించి యప్రాప్తాయము సఫలంబుసేయఁ బొధగుగదా॥ 33॥

గీ॥ ఇప్పుడు నేనేమిసేయగ నొప్పుదు నిది మరుని వేడికి మల మాడుచుం
డు । నెంతసేపని కతలచే నీసడింతు దీనివేదన కటాకటా దీననైతి॥

జగంబున జంతు సంతానంబునకు నెద్దియైన నొకవంత వింతగ సఁబయ్యె
నేని వానిస్వాంతంబు నితాంతంబునంతంబు నొందించు - ఆయాధియు బృథన
స్పంధానితం బయ్యెనేని నతిబంధుర ధీరతా ధురంధరులైనను సంద్రుత చేత
విగతమతులగు చున్నారగుదా॥ అదియెట్లంటే॥

గీ॥ తత్వ విద్యల నెల్లను జదివి చదివి యనుభవంబునఁ గూటువలను నితాంత
తుచ్చ సుఖకారులని యెంచి యచ్చమతిని విడువ లేరయ్య యోయెంత వింత బు
ధులు॥ 34॥

మ॥ అతి దర్శద్భట దుష్టహోటక పటుప్రారంభ సంరంభ సంహతిరంహః
క్రమచక్ర విక్రమహృషీకాఘ ప్రతిష్ఠంభస । త్కృతిలా భాశ విశీర్ణ పర్ణగిళ నాకీ
ర్ణ వ్రతుల్సద్యతుల్భృతి కష్టాప్త వృషంబుతోమడయ నాకృష్టుల్లదాకాముచే॥ 35॥

సీ॥ సహజచలంబైన స్వాంతంబు బంధింప నూత్రంబుకాయోగ నూత్రముల
ను । జదివిత దర్థంబు చతురతఁదెలిసియు నట్లు వర్తించియు నాప్తతతికి । నిరతంబు
గరవుచు నేర్పరులైనట్టి నియమ ధనులకైన నిల్పరాని దైయుండు ననయంబు నాదై
ర్య మటుగానఁ గూటువతమి మదిఁ గొరలెనేని మిగుల వేలగు నీబాల మెలకువమర
జవిగొనని కూటువుల హాయి చనువుగాన । నెట్టిమది దిట్టసేయునో యెటుగరాదు
తగువెరవు నెద్దియో నాకు దలపరాదు॥ 36॥

సీ॥ విమల కలాపూర్ణకమనీయ హృదయేందు మండలీష్టానితమః ప్రభూతి
శ్లాఘ్యసంకల్ప పుష్పామోద సంభృతధీ వల్లరికి దావతీవ్రసక్తి । ఘనతరమూల వికాస
మహోత్సాహ భూరుహ వ్రతతికిఁ బుష్పిపురుగు సంతూర్ణసార నిర్దుర వేగవిష్టంభ
పరిపాటి కనయంబు పాటువేళ । యతికతోర మహాధైర్య హాటకాశ్చ సంద్రవీకరణో
జ్వల జ్వాలవహ్ని । యగుచు నెటువంటి మగటిమి నంటువారిసేగి వంతలు వింతలు

సేయకున్నె ॥ ౩౦ ॥

క॥ మ వలె (వెలుగుగుములను) బ్రబోధు వెలుగులారాపుఁ మిటారములగము
ల వృద్ధతకర ॥ జూపులఁ బటలము పోలిక ॥ రూపణచు వెతల్పమోద రోహముల
హహా॥ ౩

స్థుబహుభంగుల నామోదరేఖ చింతించుచుండ నామంజరి యుల్లంబు ప
డి పీసికొనియు నతివిరళ విదిత బాహ్యభ్యంతర గ్లానియగుచు నచటం గూ
డి.

సు॥ పిమ్మట ॥ బిమ్మట.

సం॥ అంత నామోదరేఖ దానింగని యతివిక్లబాత్త యగుచు నేమే చెలియా
యిట్లంటివన నిదియు సనిశ్వాసంబుగ నభినవం బుగనపూర్వం బగు సంజ్వరంబు
నిరర్గళంబై యాత్మ బొడమె నిపుడు సవిస్తరంబుగ దానిం జెప్ప నేరననియె - అంత
ట నదియు వితర్కిత తదభిప్రాయ యగుట నపుడు పెక్కులం బలుకక హితంబుగం
భుజింపుచుండు మాషధంబునకు జతనంబు సేసెదననియె - పిమ్మటం గమలా కదలీ
విశేష ఫలాదులును శర్కరామిళిత పానీయంబు లాదిగాగల పదార్థంబులు నాహా
రంబు లిడుచు సార్ తరఘనసార బహుళపటీర పంకారేపంబున నతి సరసబిస శకల
కల్పిత గ్రైవేయాది భూషణంబుల నభినవ పల్లవ శయన నిషేవణంబుల నానాడును
మఱునాడునుం గడపెఁగాని దానికి స్వాస్థ్యం బొక్కింతయు నొడల గూడదయ్యె
(సాస్రనిశ్వాసంబుగ) అంతవారికిం బ్రలయకల్పంబగు నొక వాసరంబు ప్రాప్తం
బయ్యె - అవాసరంబునను యధాపూర్వంబుగం బ్రాభాతిక కృత్యంబు లొనరించి
యధారుచి విరచితాభ్యవహారలమై కొంతతఱి తొల్లింటి యట్ల నానాచాటు కథల
నొనరింపుచుండినను దాని మనంబునకు వినోదంబు గాదయ్యె - అంతఁ గాలయాప
నోపాయంబు సేయంబూనియుపవన విల్వోకనంబునకుం బైనంబు సలిపి మువ్వర
మందుం బ్రవేశించితిమి - అంత నిరుపమ నయ సొత్సవ బహువిధ వర్ణ భాసుర కిస
లయకునుమ ఫలభర మసోహర తరుల తాకుంజ పుంజంబులును - తటరుహ నిబిడ
విటపివిట సాటంక మంద మంద సంస్పందమాన గంధవహకంపిత కమలాంతరగళ
ద్రేణుకణగణ పింజర మంజులాంబు విహారమాణ సారస ప్రముఖ వివిధనాసిత ముఖర

ప్రాంత దీర్ఘికా విభూషితంబులును । సముచితాహార లాభ ప్రమత్త శుకపికకారికాది
కూజిత వాచాలత తద్విషయంబులును - భూయిష్ఠదిప్త వర్ణనీయ సౌభాగ్య భరితంబు
లునగు నుద్యాన విషయంబులం గనుచు మంజరికిం జూపుచు వానివాని వర్ణింపుమని
యొత్సాహంబు నెచ్చించుచు దాని కల్పనా కౌశలంబునకు సమ్మదించుచు నచ్చటచ్చట
సంచరించుచు నొక్కడ సకపట మృత్యు ప్రాయంబగు నొక్క హరిణంబు గంటిమి.

చ॥ నయన మరీచి వీచికల నల్లని దింటెన పూలసోనల నివ్వదవనీవలగ్నము
న వింతలజేయుచు ద్రష్టృవీక్షణ । ప్రేయజరతత్తమాల దలపేశల పర్వదపర్వ భాను
రోదయన విషాణ విద్యుతి విధమ్ములఁ గ్రుమ్మరుచున్న దానిని॥ ౪౦॥

కం॥ స్వనిరీక్షణముల యువతుల కనిశమ పత్రపనుజేయ నడరు ఖురముల
న్నినుకులఁ బరిసరధరణులఁ గనదహిరిపు రత్నమయత గడునిడుదాని॥ ౪౧ ॥

కం॥ వియదవధి నరయఁగోరియొరయమునఁ బవమాన వాజిరహినోడింపన్ ।
నియతినె మృగధర మృగ పరివయమున కోశశ్వదుదిత సత్పుతిదాని॥ ౪౨॥

మ॥ అతిచిత్తోత్సవన ప్రపాతవిధిచే నాకాశమునూర్భస్థలి । నృత కోట్యగ్ర
నిశాతశృంగ శశశశ్వద్వర్షణప్రక్రియ । వివ్రతతోత్సాహమున న్వేలుంగుమ వినిర్భి
న్నంబులంజేయ నాతతతర్షంబున మించుదానిగడు నుద్యచ్ఛార సంరంభము॥ ౪౩ ॥

సు. సఖీ దీనివలన నేమి వారు మోసపోయిరి - అయ్యయ్యో వారి పాలికిది
రెండవ మారీచుని మృగావతారంబయ్యెఁగాబోలునే - కట కటా.

సం॥ చెలియా యదియే యిది యేమోనని తలచెదనే.

సు॥ చెలియా యది యిది గాదే - ఆమారీచుండతినీమండై నను రామ భూ
మి కాంతర్వాత్తయగు నామధునిషూదనునిచే నిహతుండై యప్పుడముక్తుండయ్యెఁ
గదా.

సం॥ వయస్యా నీవచనంబు సరేకాని తొలుత నరసింహమూర్తిచే నిహతులగు
హిరణ్యకశిపు ప్రముఖులు వెండియు రావణాది జన్మంబుల నొందరేదా.

సు॥ మంచిది యది యట్లుండనిమ్ము - పిమ్మట నేమయ్యేనే.

సం॥ పిమ్మట నామంజరి దానింగని సముదిత కుశాహల పిహిత పురాతన మ
నోవేదన యగుచు నత్యాచరంబునంగనుచుండె - అయ్యెడ మేమును దీనికింగొంతప
ట్టు చిత్త విశ్రాంతి గలిగెనని సంతసిలితిమి గాని యిట్టి యాత్రాంబేతెంచునని యిసు
మంతైన నెఱుంగకుంటిమి

సు. పిమ్మట నేమయ్యె.

సం. అంత నామాయలమారి జింకయుఁ బొకంబుగఁ గురంగట విచిత్రచా
రంబులం జరియించుచు డాయంజేరుచు నతి విసంభంబు విజృంభింప నుత్కంఠంబై
యకుంత విభ్రానుంబులలర నడలోకించుచు మెలగుచుండ మంజరి - దానింగని యిది
పోషిత మృగంబుగాని యరణ్యంబునలన స్వయాధభ్రష్టంబై చనువెంచినది గాదని
యెంచి మించిన వేడుకంబట్ట నుద్యోగించె - ఆమాదరేఖయు దీనికిన్నిదినంబులకు
మనోవిమోదనవ్యాసంగంబు బవిసి యిచ్చంబొసంగెనని యంతరంగంబున సంతసిల్లు
చు నోసి వయస్యా యిది నీహృదయంబునకు సుదరంబై గనపట్టెనేని దీనింబట్టుకొ
ని మన యింటం గట్టిగఁ గట్టివేయుడమే యనిన నదియునుం దద్దయు సంతోషించె.
అంతట నాయరువురు నేనును వెంటనంట దానింబట్టుంగమకించి కొంత యాసదు దాని
తోడంగూడి పరువులిడి నెట్టెట్టో దానింబట్టుకొనిరి - పిమ్మట నాశాంబరీ కురంగంబు
ను నమ్మిక కిమ్మగునట్లుల బెదరు పదలి పెంపుడు దానింబోలె పెంపులసొంపుల వెలయిం
చుచుండె - అంత వారు నవాయగు నెలమి గానిలోబడుటం గొనియాడుచు నొ
క్కొక్క కేల దాని శృంగంబు వట్టుకొని పెరకేల విశ్వాసోదయంబుకై దానివేను
నిమురుచుం దదీయ లాభహర్ష విషయంబులగు భాషణంబుల సలుపుచుండ నాకుహనా
కురంగంబు ప్రచండ గండ భేరుండంబు శుండాల బాలికంబోలి యప్పట్టిన వారింగొ
మ్మలం గీల్చించికొని చివుక్కున తన యుక్కు మిక్కుటంబై గన్నట్ట నెట్టిన మిట్టికి
వెగనె - అప్పుడామాదరేఖ మంజరితోడ నోచెలియా యిపుడు మనకుంగడుఁ గడ
గంల్లోడమె నటులుండె గాన గాని కొమ్మ గట్టిగంబట్టుకొని యుండుమని వనించె.
ఇంతమాత్రంబు వినిపించుటవరకు నాకురంగం బతిమారంబుగ నంబరంబున కెగనె-
నని వారలండలచి హారనియాక్రందించుచున్నది.

సు. కొంతతడవు విస్తయ విషాదంబుల నిష్పందమాన పత్తయగుచు బదంపడి

డేందంబు పదిలంబొనరించికొని సఖియునురులం గసరుకొనకు - సమయవశంబునం బొడము నిష్టా నిష్ఠంబులనుభవింప నేరికిదీరు - అని ముహూర్తమాత్రంబు సింతించి యోచెలియా దీనిం దలంప నావామ నయనంబదురుచున్నదే - మనంబును విమలంబగు చున్నది కాని యావిలంపడదు అప్పుడట్లు జరుగుటంబట్టి నేనిప్పుడెట్లు వచించుటైతే తెంపరితనంబే - కాని యాయానిదానంబుల వారికి నెట్టి సేమంబ కలిగియుండునని నిక్కంబుగఁ దోచుచున్నది.

సం. సుమతి నివచనంబు నైనన్తునుప నొక్క దేవుండుండునా - మేమందఱు ము మందభాగ్యులమే యయితిమి.

సు. సఖి యట్లు వచింపందగదు మీరందఱుం బురాకృత మకృత జనితాదృష్ట వశంబునం బ్రమోద మందిర హృదయాలరకాఁగలరు - మంచిది యది యటుండని ము - పిమ్మట నిచ్చట వారెవరేమి జరిగించిరి.

సం. ఇట్లు జరుగసమీప ఐర్తునులైన కర్తకరులు హాహారవంబులు సెలంగనా గోరంబు గనుంగొని కరంబు గోరగింత గోడులిడుచు నారాజమాతకుఁ దెలిపిరి - పదం పడి యామె వారలదైన యంగదకెట్లు విషాదంబు నొందచచ్చునో యట్లు పగచి కూ పంబునంబడి ప్రాణంబులు వీడెదనని యట్లొనరింపబోవ నచ్చటి రాజపురుషులేతెంచి వారి జాడ నిక్కంబుగఁ దెలియక నిట్లొనరింపఁదగదు - కావునఁ గొంతి తఱి డాగు కొనిన మేమంతటం బరికించి వారి జాడం బొడగని యేతెంచెదమని విశ్వాస జనక ప చనంబులం జెప్పిరి-అంతట నారాజమాత మంచిది మీరిట్లు వచింపుచుంటిరి గదా - నేనిప్పుడీ జతనంబునం దొలంగెద - ఈదినంబు దినకరవాసరంబుగదా - అవ్యవహిత భావియగు నీవాసరంబున నీవేశకు వారలందోడ్కొని వచ్చినను లేదా వారల సేమం బు దెలిసివచ్చినను సరే - కానినాడు నాయాయెడలు హావ్యాశికశనంబు సేసెద . అ ట్లొనరింపకున్న భర్తృఘాతినీలోకంబునకు జనియెదనని శపథంబు వెట్టుకొనె - అంతటం బురజనంబులతోడ వారును సోమహారాజపత్ని వీరమాతా మేమట్లొనరింపమే ని నీసేవనంబువకెట్లు నెయ్యంబున నొడంబడియుంటిమి యట్ల లోకాంతరంబునను సేవింపంగలవారమె - అట్లు గాకున్న మాకెల్ల నింతకు లోకడ నిర్మించిన ఘోర నర కంబుల పర్యావృత్తంబులగుఁగాక యని దిరంబును ప్రతిపాదించిరి.

సు. అకటా యకటా యెంతకష్టం బుప్పతిల్లెనే.

సం. సకియా మరేమనుకొంటివే - నేనును వారింగలయఁ గృతనిశ్చయనై
యాబాల్య ప్రేయసివగు నినుంజూడ నేతెంచితిని.

సు. చెలియా యట్టాడఁ గూడ నేని నేనిస్విడిచియుందుననుకొందువా-అట్లుగా
కున్న వారల శపనమే నాశపథంబనుచు నతి దూరంబునం బురోదేశంబున దృష్టిఁ
బ్రసరింపం జేయుచున్నది - అయ్యెడ నొకతుక కాపాలిక భిక్షార్థినియై యేతెంచు
చున్నది.

గీ॥ జఘన సంవరణీకృత చారుచిత్రాకాయ కృత్తి యుదివ్యయోగాంజనాభి
కృష్ణ తిలకాంచ దళికయుం గీర్ణదీర్ఘమేచక కచాళికృత జటామిళిత పార్శ్వ ॥ ౪౪॥

ఆ॥ విమలశల్య శకల విహిత స్తద్ద్రవేయపాణిలగ్న గురుకపాలపాత్రా య
మల భూతికలిత యగుట నుచ్చితగుచ్చ కలిత కల్పశాఖ కల్పరూప ॥ ౪౫॥

కా॥ స్వీయాలోక మరీచి పీచికల నాశీతద్యుతిద్యోతన స్ఫాయన్నీలకువా ల
జాల విలసద్భాగం దివింజేయుచుం | ఛాయోదార విరాజమాన ముఖసంజాతాంబుజా
త భ్రమవ్యాయా మాగత చంచరీకముల నిర్యాపించు చున్నాసిక ॥ ౪౬॥

చ॥ అతిసితభూత కృష్ణ నిశానానువిలేపన యశాటనంత రాతతపరి శుద్ధసత్వ మ
హిత ప్రభయం దిమిడుండలేక బా | హ్యతలము దేహమూల పరమాణుగణాంతర దీధు
ల నిన్వినిర్గతయుయి యొప్పెనన్దలపు రాజిలఁ జేయు మనోజ్ఞమూర్తియై ॥ ౪౭॥

సు. ఓచెలియా యెదుటం జూడుము - ఇది యొక మహాయోగిని యని నా
మనంబు మిగుల సంతసిల్లుచున్నది.

సం. సకియా నాచేతంబును నీచిత్తంబు ననుకరించు చున్నదే.

సు. ఇట్టియోగినులలోఁ గొందఱు పరోక్షంబులగు భూతభావిఫర్తమాన కాలి
దంతంబులు దమ ప్రజ్ఞామహిమ పలనఁ దెలుపుదురని పెద్ద లా వినిచెదరు - మన
జ్ఞానా విషయోదంతంబుదలఁచు శుభ నిదానంబులుగానుపించుచున్నవి - కావున మన
మీయర్థంబు నీమహాభాగవలనఁ దెలియందగు.

సం. ఓవయస్యా నీవచనంబు సత్యంబుగావుత యని వచించుచుండ భవతిభి
త్వాం దేహీయనుచు నాకాపాలిక ప్రవేశించుచున్నది.

సం. సంభ్రమ సంవృతవిషాదంబుగ లేచి ఓభగవతీ మా యాయుశ్శేషంబున
కుం ఫలంబుగదా నీకిడునాతిధ్యంబు సుఖంబుగ నీయాస్తరణంబున నుపవిశింపుము-
కాపాలిక యట్లానరించుచున్నది. సుమతి సంయమినులు పాదిరంబుగం దొలుతఁ
బాద్యంబిడి పదంపడి మధురతర ఫలమూలమృణాళఖండాది వన్యాశనంబుల సమర్పిం
చుచున్నారు.

కా. తదుప పాదితాహారాభ్యవహారాతి సంతృప్తాత్త యగుచు ఓతపస్వినులారా
రా భవద్దత్తంబగు నాహారంబు నాచేతంబునకు మిగుల సుఖవిహారంబుల నొసంగు
చున్నది.

ఇరువురును సాంజలి బంధంబుగ భగవతి యతిపాపులమగు మాజన్తంబునకుం
బురాకృత దుష్కృత సంతానంబు పరిమితంబయ్యెనేని నీసందర్శనంబు సాధుతా జన
కంబగునని తలంచెదము - మఱియు నాసన్న వినాశలమగు మాకై నమరణ వేదన భవ
దవలొక నామృత ఝరీ సేవనంబున మనుష్య కులభంబై నస్వరానందంబై యయస్సు
రసవిశేషసంగంబున సువర్ణంబగునట్లు నతిలవణంబగు లవణోదశంబరంబు ముక్తిరో
దర సంవాసంబున మధురతాధురం ధరంబగునట్లుం బ్రేరిణమించుచున్నది.

కా. ఇరువుర సవిమర్శంబుగ నవలొకించి ఓతపస్వినులారా యిట్లేల వచిం
చెదరు - మీకు నింకం బెక్కు జీవితకాలంబు గలదు - మీలక్షణంబులం బరికింప
సూక్ష్మత చిహ్నంబులయ కానంబడు - కావున నిట్లేల మిగుల నిర్వేదంబు నొందెదరు -
ఇరువురు భగవతి భవాదృశులకు నఖిలవేద్యవస్తు జాతంబునుం గరతల కలిత మహి
మల కల్పంబై యుండ నేక విషయంబగు మామనోవ్యధానిదానంబు జిజ్ఞాసావివత్తా వి
షయంబయ్యెనేనిఁ దెలియనిది యెంతమాత్రంబు.

కా. అటయ్యెనేని పరికించి వచియించెదనని జటాంతర నిగూఢంబగు కరండి
కం దీసి యంసలి సిద్ధాంజనంబున ధ్యానపూర్వకంబుగ కనుంగవంగై సేసి ముహూర్త
మాత్రంబు ధ్యానా ధీన యగుచు సాద్భుతానంద సమస్తేషంబుగ ఓతపస్వినులారా

మహాశ్చర్య ధుర్యంబగు వ్యసనంబు పస్థితంబయ్యెడదా - ఐనను భవత్సౌహార్ద పా
త్రంబగు కన్యకాద్వయంబునకుం గుళలంబ ఇరువురు సవిస్తయ కందళ దానందధువు
గ నొండొరుల నవలొకించుచున్నారు.

కా. ఓచెలులారా మదుదితంబు భవజ్జిజ్ఞాసి తార్థాను మతంబకదా.

ఇరువురు సోల్లాసంబుగ - భగవతి యీవ్యసనంబు మహదాశ్చర్య ధుర్యంబని
యానతిచ్చితివి - అది యెట్టిదో నిభజింపఁగోరెదము.

కా. కియదవసరంబు కల్పితదిహిత నత్వంబులగు నాత్మీయ నయన కువలయం
బులకు రాకాంతరీ యత్వంబు సంధించి సస్థితంబుగ - భీరు సత్వధురీణంబగు నాహరి
ణంబు సలలిత దృష్టి పాతమాత్ర విహితస్వపరీ భావంబగు నాతరుణీ ద్వయంబుతన విషా
ణంబులం జేపట్టదానితోడఁగూడ మింటికెగయుటకంటె నొండెయ్యది యబ్బరంబు
ఇరువురు స్వవిజ్ఞేయార్థ తాభ ప్రమాద సూచకంబుగ నమ్రోన్యం బవలొకించుచు
న్నారు.

కా. ఓచెలులారా మీరు విలక్షణభావం బభినయించుచున్నారు మామకీన పచ
నంబులు సూన్యతానికేతనంబులుగాలేదా(ఇరువురు సవినయభయోదయంబుగఁగి భగ
వతీభవాదృశుల యుదితంబులు శ్రుతి సంగతంబులగుటనకదా శ్రుతి సంగతంబులగు
భవన్తహిమాతిశయంబునకేము విస్తయ నివసనుల మైతిమి.

కా. మదీయ వ్యాహారంబులు భావత్క భావనిగూఢార్థ నిదర్శనంబులయ్యె
డదా.

(ఇరువురు సప్రమాదాతిశయంబుగ భగవతి భవద్భాషితంబులాస్తాకీన జీవన
లగ్నకంబులనిమిగుల సంతసిల్లుచున్నాము).

కా. నావలనఁ దెలియంగల యర్థంబులెల్లను పర్యాప్తంబులయ్యెనా.

ఇర్వురు పాంజలి బంధంబుగ - భగవతి కరుణగూటివేని నిష్కాభీనీయంబాకం
దు గలదు.

కా. సప్రసాదంబుగ మిక్కులం జెలులనుకొంటిని గదా మీకేల సంశయంబు - సవిస్రంభంబుగం బ్రష్ట వ్యాంశంబులన్నియు ననుయోగింపును తగిన యర్థంబులం బ్రకటించెద.

ఇ. భగవతియనుగ్రహార్ణవంబతి వేలంబు మాదృశకృపణ జనంబులందతివేలంబు అస్తజ్జీవన నిదానంబగు సఖీభావు కోదంత సువాను భవంబున నిరాధులమైతిమి అట్లయినను “శ్రీయసి కేనత్యశ్యతే” యనునయంబనలంబించిన వారము గావున వలసినంతమట్టుకు నాశాత్యాగంబుగోరువారమయ్యాను నీయెడ నస్తన్తానసంబు లమితా శాసర్యటన జంఘాలంబులయ్యె. అక్కతంబున నాకురంగంబెట్టివో దానిచే నాచెలి కత్తియ లెట్లెచ్చటికింజేర్పబడిరో యిప్పుడెయ్యెడ నెట్లుండిరో ముందేమిగాగలరో యాస్పృహంతంబంతయు సంతతంబుగం గరుణించియానతి యిడఁగోరెదము.

కా. మీయభిలాషంబెట్లా యట్లయగుఁగాక యనికొంతసేపుధ్యానాధీనమన స్కయగుచుఁగన్ములు విచ్చి తేరిపారంగని సంయమినుద్దేశించి ఓచెలియా మృగంబు వారలం దనకొమ్ముల నంటించికొని మింటికెగయుటఁగురంగట నీకంటనీవకంటివికదా.

సు. సఖిసంయమిని చూచితివే భగవతి మాహాత్మ్యంబు.

సం. సఖి “కింసాధ్యంమహాత్మనా, మనునార్య భాషితంబు వితథంబే మతీయు” యద్దుష్కరం, యద్దుఃసహం యద్దుర్ధం యుచ్చదుస్తరం తత్సర్వంతపసాసాధ్యంతపో హిదురతిక్రమ” నానియభియుక్త జనోక్తి ముక్తా ఫలంబు మాడ్కి నతివిమలంబై తేజరిల్లదా.

సు. సఖి భవద్వచనంబునూనంబ ఈయుక్తు లేతావదవసరంబు శాబ్దత్వంబు నంబ్రమాణంబుని యెఱిగితిమిగాని యివ్వినంబునం బ్రత్యక్షత్వంబునం బ్రమాణంబు లగుటఁ గావమయితిమిగదా అద్దియిపుడు గంటిమి.

కా. చెఱులారా యేరికియుం బూర్వ పూర్వంబులగు ననుయోగంబుల నుక్త ర యాధార్థ్యజ్ఞానంబులతో శాస్త్రంబులగు ప్రతి వచనంబుల విశ్వాస జనకంబులగుఁ గావున మదుకం బెద్దియైన ననను భూతంబయ్యెనేని నావంక శంకవిడనాడినుగుడ నడుగందగు.

ఇ. భగవతి భవాదృశులగు పుణ్యమూర్తుల భాషితంబులొకప్పుడేని వంధ్యంబు లగునని మనంబుననైనఁ దలంపలేము.

కా. దైవదత్తంబగు జ్ఞానంబున విచించెద । అదియును మదీయ ధ్యానానుసారంబుగం బ్రస్ఫురింపంగలదు సావధానత నాలింపుడు.

ఇ. భగవతి మహాప్రసాదంబని కరశల్లవంబులు ముకుళించికొని తదీయ వదన నళినాధీన నయన వ్యాపార మనుకర ప్రకరులగుచున్నారు.

కా. ఆహరిణంబెట్టిదని కదా తొలుత ననుయోగించుచున్నారు. అనినిష్ఠం దనిరీక్షణంబొనరించి ఓచెలులారాయది యలోక సాధారణంబు. విశేషంబేమటెర్రా వినుండు. తొల్లియొక తపస్విని మాత్సర్యాత్త విశ్వావైచక్షణ్యంబున వీరల నూడిం తునని తగువారిముందఱం బ్రతిననూని వీరలకడకేతెంచి తానవానిశిష్యచేతం బరాధూ తయై యచ్చటి వారిలోనగునొక్కతపస్వినిచే మిగుల నీసడింపంబడియె. అదిదద్దయు దుర్వృత్త చిత్తయగుటఁ దనతపో మాయాబలంబున నెక్కదారుణ గీర్వాణ విద్యేషణురావించి యాకన్యకాద్యయంబు వంచించి యతిదవీయంబగు నొక యంతరీ పాం తంబునంబడప్రేముమని నియమింప వాడును శాంబరీ హరిణంబై యేతెంచి యట్లొన రించె.

ఇ. సోరస్తాదనంబుగ మహామహా పాతకిని మానుషవేష నిహ్నుత దుష్కర్మ వ్యాద ప్రకృతి చండయోగిని యిదియంతయు నీదుష్కృత విలసనంబే మాపాలికిద్యా దశాష్టమజన్తస్థులగు భూచ్చాయాతనయ తరణి ధిషణులయైకాత్వంబు వైతివి. ఓసి తులువా యిట్టి దురితార్జ నంబటే నీతపోయోగంబునకు ఫలంబు. అనియాశ్రోశించు చున్నారు

కా. ఓచెలులారా శివించుడు దైవంబుశరణంబుగల వారలకెట్టి దురాత్మలైన నొక్కొంతయు నేగి నేయనేరరు.

ఇ. భగవతి వీరట్టి వారైన నిట్టియాపద నొందుటకుం బట్టగుదురా

కా. అట్టు వచింపవద్దు. ఇదియును శ్రేయో నిదానంబు.

ఇ. ప్రమద మదో ద్రేకంబున “సత్యమస్తు వచస్తవ” యని పలుమారుల వచించి భగవతి సిద్ధ సాధనంబగు మావచనంబు నైరింపుమనుచున్నారు.

కా. మంచిది మరేమడుగుచున్నారు.

ఇ. భగవతి యల్ప మహిమగల కుజనులు సాధువృత్తుల శేమియాం జేయనేరరుగదా.

కా. వారుదురభిమానంబు వహించి యిహపరంబులకు దవ్వగుటఁగాక యొడై యొనరింపఁగలరు.

ఇ. భగవతి యిట్టి దురాత్ములకుఁ బరంబు మాటయటుండనిమ్ము జనులందఱు వీరివలన భయంపడెడు వారుగావున నిహంబునకు దూరంబగుట యెట్లుసంధిల్లు.

కా. చెలులారా “అత్యుత్కృతైః పుణ్యపాపైరి హౌవఫలమీత్యుతే” యనునభియంక్త వచనంబు మీరెఱుంగరా.

ఇ. భగవతి వినియుంటిమిసరే. ఇట్టిదుష్ట మహిమగల దీనికిని గొండొక కీడు వాటిల్లునా.

కా. ఇది యనగ నెంత.

ఇ. భగవతి యట్లయిన లోకంబులకు నిరుపద్రవంబవికలకార్యాలంబగు నరణ్యంబున హరిణగణంబులకుం బోలెవిలసిల్లుగదా.

కా. భవదుక్తంబు సత్యంబు.

ఇ. భగవతి దీనికెట్టి చెట్టవాటిల్లునో వినఁగొతుకంబగుచున్నది.

కా. అసదుతటి పరికించి సవిక్రాసంబుగ దీనికి నిహంబునంజెట్టగాఁ గలదితదను నర్థోక్తంబున.

ఇ. భగవతి దీని దుష్కృతంబిహంబున ఫలించుటకుం బర్యాప్తంబుగాదో.

కా. కాదంటినా.

ఇ. ఇది యేమిటి.

కా. ఐనదట.

ఇ. సాద్భుత ప్రమాదంబుగ భగవతి యదియెట్లు నీవు నూన్యతోడితవు గావు న నాయుదితంబు వినుటకు మావీనులు మిగులం దమకంబు నొందెడు.

కా. ఇంతకుమున్ను సభలో వాదావ సానంబున నొక్కతెచేత మిగుల నీతప స్విని యీసడింపబడెనని వచించితిగాదా. అయ్యెడ నాసభ్యురాలా దురితాత్తం గని యింక నేరికైన నెగ్గొనరించితివేని యపస్తృతివైపోదువని శపించె. దానివలన నా మాయా హరిణా కృష్టంబగు నీసఖీ ద్వయంబుతోడన దాని స్మృతియు మింటికెగసె. అదియు నపస్తృతియై సకల దుఃఖభాగినియయ్యె.

ఇ. విస్తయోల్లోలితప్రమాదసుధార్ణవంబునందుమునింగియెట్లకేలకు న్నజ్జనంబు లొనరించి భగవతియాప్తానాప్తజనకల్యాణవ్యసనజ ప్రహర్షంబు నతిశయించుచున్నది గదా భవన్తహిమాను భవసంభవ సంతోషంబు.

కా. అదియెట్లు.

ఇ. ఆరణ్య సంచార శీలవైనను మహారాజ శుద్ధాంత సంవృత్తవార్తలనైతము దృగాలీఢంబులం బోలె వచించుచున్నావు. అనిసాపత్రీపలగుచు భగవతి మాయయ్య వివేకంబు నైరింపుము. సకలలోక పర్తమానంబులుత్రైకాల్య గోచరంబులు పృథ్వీ త్త విషయంబులంబోలె గాంచెడువారికి మదధిలంఘన జంఘాలుండగు నాజగత్ప్రాణ తనూభవునకుఁ గుల్యాతరణంబు బాతినిదియేమి ప్రాశస్త్యపస్త్యంబు.

కా. మంచిది యిద్దియు మీకు నిదర్శనంబకదా.

ఇ. భగవతి త్వదుక్తంబు సర్వంబు సత్యంబనియకదాఁరణత్రయంబున విశ్వసిం చుచున్నాము.

కా. సంతోషంచే ఇంకనాచెలికల్తయ తల్లెచ్చటికింజేర్పబడిరో చెప్పవల యుగదా. వినుడు ఆకాంబరీకురంగంబు దమతోడ నుప్పరంబున కెగయుదుఁబెద్దక న్నియ దానినలోక సాధారణ హరిణంబని తలంచినిజతపోమహిమంబున దహింప ను

ద్యోగింప నట్లొనరింప వలువదని యశరీరవాక్కి కటిమింటవినబడె. పిమ్మట నదియే
మియుజేయ నేరక తనచెలిని దానికొమ్ముగట్టిగంబట్టుకొను మని వచించి యిట్లు విల
పించుచునట్లు సనియె॥ ద్విపద॥ ఎవరైనఁ బుణ్యాత్ములనుండిరేని-నవనవ సుకృతముల్ను
యమొప్పుజెంద । నెలకొనుకోరికల్నెఱుఁగియుమ్మిఱుఁగి దలతురు మదిలోన ధర్మ తత్పర
తఁ గలనులఁగలసి పగఱనీసడింప । వెలయు బంటుతనంబు వింతనొప్పుదురు । దీనుల
మనుషంగఁదిపురునుల్లముల్ । మానైనవాఁడుకల్పహినిగైకొందుఁడెపుఁడిచ్చిన శక్తిదేజ
రిలుచుండ । కావుమను జనుఁగ గావకనుండ । నేతెంచు పాపంబు లిట్టిట్టి వనుచు ।
వాతఁజెప్పటకయి వలను గావనుచు । తెలిసికొందురు వారిదీరిగావంగ । గలిగెడి ధర్మం
బు గడునెక్కుడనుచు । దాననిహపరముల్దవిలి యెల్లెడల । జానగు హాయిల సమకూర్పు
ననుచు । నెదనెంతురనిశంబు నింతయకాక । నుదలిపులగు దుష్టమతుల వధింపఁ బొ
డమిన యశములఁ బుడమి నెల్లెడలఁగడుఁబడయంగను గామింతురెలమిఁబట్టి వారికి
మేము నడరు మొక్కులిడి । గట్టిగ మాయవంగదలఁచెల్పెదము । చిత్తగింపుదు మీరు
సేమంబు సేయ । నత్తమిల్లని యాత్మనాదరముంచి । సాధుశీలురకెల్ల సంస్తవనీయ ।
మాధురీమహిత సంభాషణ నిపుణవిమలాన్వయోద్భవ వివిధకలాజ్ఞ । సుమఖాణక్షికి
సోదరియనఁగ । వెలయు పుణ్యాకారవితతశుభిలక్ష్య । కలిత యావనజన్మకన్యాలలామ ।
యైన యీబాలిక యాంతరంబైన । మానసవేదన మరలింపఁదలచి । యుద్వానవనము
చ నుత్కంఠమీర । హృద్యాగములఁ జూపు హేలతోనుండ । నకట యెవ్వడొ కాని
యసురాధముండు । మకురుమాయలమారి మారీచస్థముఁడు । మాయాకురంగమై మాచె
తఁజేరి । యాయావిలాసములతివి నొదముగ । నెచ్చిచరించుచు నిచ్చల బెంచి । మచ్చి
కలలంప నుగువలమగుట । నతిమూఢమతులమై యది పెంపుడిదని । మితిమీఱువేడుక
మేమపుదాని । కొమ్ములగీలించి కలుకుచుండంగ । నిమ్ముగనింగికి వెగసి పఱలెంచె
తొల్లిభూపుత్రినిఁ దువలఁజేడు । బల్లిదుండునునైన పక్షికంధరుని । బాలిమమ్మిప్పుడీ
పలలాశనుండు । నీతియొకింతయు నేరకదుష్ట వర్తనుండగుచును వడిగొనిపోవు ।
గర్తంబులో మమ్ముఁగలుపుఁగాబోలు । కొమ్ములు విడినను గుంభినిఁగూలియెమ్ములెల్ల
విరిగి యిపుడ చచ్చెదము । కామన్న మమువీడు గడగేమిసేయు । నొకమత్స్యితుని వీని
నోడింపరాదు । గడుగాయతనమున గడిదేరినట్టి ॥ గడుదిట్టయగు పంక్తి గళునకువీడు ।
జతయగుచుండును జగతినాశంబు । వితతబలుండు రవికుల ప్రదీపుఁ । డగురాముఁ
బోలుననఘుఁడెవ్వఁడేని । మిగిలియుండినవాఁడుమిక్కుటంబైన । తనబలంబున వీనిఁ

గఁబరిమార్చి । వనజాక్షి దీని నావసువాత్మజాత । వలెఁగరగ్రహణంబువారక చేసి లలిత
సుఖంబులలర మనవలయు । ననుచు శారికవోలెనతినిష్ఠరముగ । మనునాసనీడియ
మఱిమఱిమీటి । వాపోవుచును మూర్ఖవంచిత చెలికి । దాపోపశమనంబు దరిగానలే
క । కడగండ్లఁ గడలిలోఁగలసి గడునలసి వెడలంగనప్పుడు వియదంతరిమున । గాఢ
వశమున నాకాలికంబైన । కాలాంబుద మొకటి కమనీయమగుచు । శీతలజలకణాసే
కంబుసేయ । నాతతమూర్ఖవే నాబాలయపుడు । పరిముక్తయై పరిపరివిధంబులను ।
బరగు నెలుంగుతోఁ బలుమాటు నేడ్చె ॥

అనుచుఁ జిత్రంబునంజిత్ర కల్పిత త్రిమఁబోలె ము సార్త మాత్రంబు మి
న్నక యుంచున్నది.

సం. సఖి సుమతి యీ భగవతి యింతవరకును ననర్గళంబుగ వచింపుచు నిపు
డేమొకాని సందేహ సంద్విగ్ధాత్మయగుచు విస్తయంబున నిశ్చలాంగియగుచున్నది. అ
య్యెడ వారికి నెయ్యదియైన యపాయంబువొడమడుగదా.

సు. సఖి యూరక యపాయ చింతనంబేల బేలతనంబునం జేసెదవు. మనకు
నడుమ నడుమ నిట్టి వితర్కంబులు గలుగు నేమోయనికదా తొలుత వారి కుశలో
దంతంబానతిచ్చె.

సం. సఖి నీవచనంబు సత్యంబ అకాండ తూష్టి భావంబునంబట్టి యిట్లు విత
ర్కించెద.

సు. ఇక నేమి విశేషంబులు భగవతికి ధ్యాన గోచరంబులగుచున్నవో యం
తియకాక వేరొకండుండఁ నొసడు. అంతంగాపాలిక సన్నిత వికాసాననంబుగ ఆహా
దైవ మహిమ అన్నా వీరి భాగ్యంబు.

ఇ. సాశ్చర్యప్రమాదంబుగ భగవతి వింతగ నేదోయొక విశేషంబు యోగవిష
యంబయ్యెనని మానునంబధ్యాహరించుచున్నది మేమాలకింపందగినదేని దాని వినగ
నతి కుతుక పల్లవిత చేతమ్మలమగు చుంటిమి.

కా. సంప్రసన్నవిలోకనంబుగ చెలియలాగా? ఈ నాయుద్యమంబు కిమర్థ
కంబు భవచ్ఛ్రవణ విషయాకరణ ఫలంబేకదా.

ఇ. భగవతి యటులైన భవుకకల్ప వల్లియగు నీయనుకంపంగృతార్థులమే.

కా. మంచిది యది యట్లుండచిండని సంయమినింగాంచి ఓచెలియా య యిరువురలో రాజపుత్రయగు నొకతెకు నిట్లు వెలువడుటకుం దొలుత నీషద్యవహితంబగు నొకయామినీచరమయామ భాగంబున నొక్కటగు స్వప్నంబయ్యెందుగదా.

సం. సాశ్చర్య ప్రియోదంబుగ భగవతి యది యిట్టి స్వప్నంబయ్యెనని నాకుం దెలుపలేదు.

కా. నీవచనంబు నిక్కంబ అట్లయిన దానియొక్క స్వాప్నికవికారంబు పరదినంబున నీకవగతంబయ్యెనా లేదా.

సం. సవిస్తయాతిశయంబునం జూచుచున్నది.

సు. సఖీ యద్భుతాద్భిలో దేలుచుండి తత్కల్లోల సంఖ్యానంబు సేయ బూన నవధిగల్గునా కావున భగవతి సోత్తరంజేయుము.

సం. భగవతి కొంత వితర్కితంబు.

కా. అవునది యేమని వితర్కితంబయ్యె.

సం. సభయ సంభ్రమంబుగ భగవతి స్వప్నంబున నొకపురుషుని తొడంగలిసినది.

కా. ఇద్ది నిజంజేకదా.

సం. భగవతి యాసమయంబున నేనుం దాని చెలియును దాని గళంగని ముట్టనుకొంటిమి.

కా. అమృహానుభావుండె కదా యయ్యెడల వీరలకు రక్షకుండు.

ఇ. సంశ్లిష్యవాశ్చర్య సమృదంబుగ భగవతికి నాపురుషుండు మహానుభావపదవాచ్యుండయ్యెనా

కా. అవును ముమ్మాటికగును అందు విచిత్రకృత్యాపధంబుండె.

ఇ. భగవతి నాని కులశీలాదికంబు లాలింప కనులు మిగుల నర్థులగుచున్నవి

కా. అట్లయిన గొంతవట్టు వచించెద నాలింపుడు.

సీ॥ స్వరహరువలె సర్వ మంగళాంకిత దేహుడమల భూత్యుజ్వలుండధిక దృ
ష్టి । భుజగేంద్రు వలె బహు భోగ సక్తాచలాత్తుడు బలి సద్దైక భూషణుండు । పర
మేష్ఠి వలె ముఖ పద్మ నృత్యద్వాణి సత్య లోకావన సాధు చరితు । డమ్మతో దధివ
లె పద్మార్చిత స్వాంత రాసక్తామృతుడగాధ సత్వశాలి । యుత్తమ క్షత్ర సంభవుడు
రుతరప్రతాప దీపిత దుజ్జన పాప చరిత । తిమిర సంవృత సుచరిత నివ్యమహిమ ,
హిమకరోజ్వల కీర్తిక యా హేలిమూర్తిక ॥ ౪౦॥

ఇ. సానందంబుగ భగవతి యారాజకుమార పగమేశ్వరుం డయ్యవసరంబున
నెయ్యెడనుండె. వీరల నెట్లుకాపాడె నుడువంగోరెదము.

కా. సాశ్చర్యంబుగ అతండవ్వేళలోగడ దీనితో నను భుక్త సంయోగ సౌ
ఖ్యండు గావున దీనికంటెం దద్దయుగళిత ధైర్యుండయ్యు నుత్తమ క్షత్ర ప్రభవుం
డగుట నతి ప్రశుత్నంబున నంతస్సంస్తంభిత కామవికారుండగుచు నసహాయుండై
యాభేటకపటంబున నశ్వాసూఢుండై యరణ్యంబునకు న్వేడల వీరల భాగ్యవశంబున
నాథురంగమంబతి కురంగ తురంగ వేగంబై కాంతారంబునం గడు దూరంబరిగె.
అంత నాతండసమశర శరప్రహార జర్ఘ్నరితాంతరుండు నవశమహాశ్వ ప్రాప్తితాయ
తదేకుండును గావున నతి ప్రశుత్నంబున గొంత తఱికి నావాహంబు నతిమనూహరి
తరుప్రక రభాసురంబగు నొక్క సరోవర తీరంబున నిలిపి పీతపానీయుండై చాని
యుండ్రావించి యొక్కండగు వృక్షమాలంబునం గట్టి మంద మందప్రస్పందమాన
గంధపహసంపాతిత గంధగ్రహ విషయి పీయూషాయమాణ సౌరభ్య సంభరితంబులు
నతి ప్రాధంబులు వితస్తిమాత్ర మిళితంబులు నగు కుసుమ విసరంబుల సంవృతంబగు
నొక్కతీర పరిసరంబున శయనించి స్వప్నాను భూత తదీయలాలితీ తరుణిమరతిలలిత
విలసితంబులం దలంచుచు మీరిన నుత్కంఠగుంఠితధైర్యుండును సమ్మగ్ధ హృదయుండు
నైనై యుండ నయ్యెడ వారలట్లరచుచు నరుగుమండిరి.

చ॥ నృపవరుడిట్టి వారి మొర నివ్వరథాంగ వధూవిలాపదై । న్యపరవశోక్తి

శ్రోత్రకహరాంతరముంజని యాత్మతచ్చు చా । వ్యపగత జాగరూకత దయాది
గుణంబుల లేపసంభ్రమిస్వపచయమెప్పవీరి సరసాశయుడైదివిజాచేనంతటన్ ॥౫౦॥

గీ॥ భంగరాహిత్య సంకటా పన్నులగుట గద్దదికదూలుగళములు కరుణ
నతన్ । కినినటింపింపుచున్న వారిని గనియెను । జింకకొమ్ముల వెన్నంటి చిక్కు
వారి ॥ ౫౧ ॥

క॥ పిమ్మట నారాకొమరుడు । నొమ్మనీలగ డెందమపుడు । చోద్యోద్భూతిం ।
దిమ్మనయగు బీరంబున । గ్రుమ్మరుమది నిట్లుదలచెఁ గోవిదతలరన్ ॥ ౫౨ ॥

గీ॥ కొండొకండగు రక్కసి కూట వృత్తి గాని సాభారణంబిది గాదు తలప,
గోలఁగొట్టక యుండగఁ గూలదవని । నట్టొనర్చిన పీరికే చెట్ట యగునొ ॥ ౫౩ ॥

క॥ వెన్నంటి దీని నుండిరి । కన్నియ లిరువురును వన్నె గలుషముఁ గాగన్ ।
సన్నపు గోలలఁ గడుపున । జెన్నుగ వ్రేయనగుఁ దాన శిథిల బలంబొ ॥ ౫౪ ॥

క॥ అటులైన బుడమి దిగబడు । నటు మీదట వలయు కర్జున్ మరయగఁదగు
న । నృటుయిటులని తలపక వెసనటమట వెరవరిని వీని నణగింపదగున్ ॥ ౫౫ ॥

అని ధీరుండై నెమ్మనంబునన్బరికించి

గీ॥ చెంత నున్నట్టి సింగాణిఁ చేత బూనిద్రోనలఁగొలలఁగలుకుల దూసిదాని
కడుపు నిండంగ వేసెనా కడిది మగఁడు । నదియుఁ బలుకాలి మెఁము దొరగుచు
మొప్పె ॥ ౫౬ ॥

ఇ. సప్రమాదంబుగ ఓసీ షాపిష్ఠ మృగమా నీపని యయ్యెనా కూలితివా
నేలను. పడితివిగాని మాచెలులకు మోసంబు వాటిల్ల లేదుగదా. ఓచెలులారా మీక
వ్దంబులు నవ్దంబులై సచ్చుప్ప నుఖ లైతిరిగదా యని తద్దయు హాసికొంచుచు
వ్నారు.

కా. ఓసఖులారా యిల్లులకగానే పండుగైనదనుకొంటిరా. ఇదియవారలంద
౧ కని వార్యభైర్యత్యాగ సమయంబు.

ఇ. సవిషాదంబుగ భగవతి యది యెట్లు.

కా. బెగడు వడక యాలింపుడు. ఆపృష్ఠ శల్యంబు గర్భంబునండంతట నిశిత శర శల్యనిఖాతంబగుచు నాకూటహరిణంబు.

సీ. అగుల్బలంబమా నాసాఘోరాకారధూమలచ్ఛాయాది భీమజటుఁడు నర్థని
ప్ర్యూత మహాహాదినీఖండ దారుణా భోదగగ్గి దశనముఖుడు । సితశల్య భిత్తు సంధి
త భీషణ కపాల తరళకగ్రైవేయ భరితవక్షు । డగుట కహ్వశ్శ్రేణి కాజస్ర సంవృత
ప్రభాకరీ ఝరీ భ్రమకరుండు । నిబిడ నీలగ్రావ నిష్కరోరస్థలీ స్థగిత స్వగోచరా
శాముఖుండు । బంధుర విగళన్తదాంధ సింధుర కరగంధ వంధ్యకృతి ఘనకరుండు ।
వీక్షాసముద్గీణా విస్ఫులింగార్భటీ పటుఘోర తారకా బద్ధ దృష్టి । యతినిశితాశితా
యసశలాకోదగగ్గి మస్మణోదిత శ్త్రుమహితః ముఖుడు । ఘనజఘనాబద్ధ ఘణ ఘ
ణాం శబ్దన ఘన ఘంటి కావలీ ఘటితరశమ । డఖిలజనుష్కర్షదళి దారణ పటిష్ఠదా
రుణ భ్రమణవిధాచణుండు । నిష్పతద్భిదురధ్వని కఠోర నిస్సరదట్టహాస ధ్వానకుట్టి
మాస్య । డాత్తపక్షచ్ఛేత్త తాపరాధవిరోధి మధనోత్పతత్కృష్ట మహి భృదాభు ।
డతికఠోర కుతార మహాశరాస । శరధి పరిఘాఘన పాఠాస చంద్రహాస । ముసలకా
నూకు నూలేరి ముఖ్య వివిధ । భీషణాయుధ నివహవిభూషకరుడు ॥౫౭॥

అగు నతి దారుణాసురా కారంబునం బరిణతంబయ్యె.

ఇ. సాత్య హితక్రాంత స్వాంతంబుగ భగవతి యీబాలికలవ్వడెట్లుమనిరి.

కా. సప్రసాదము- సుఖంబుగ మనిరి.

ఇ. సానందంబుగ భగవతి యనె యెట్లు సంఘటిల్లె.

కా. వినుండు.

మ॥ మును వాండ్రొందన కాండ్రఁ జేసికొన నుద్యాతేహుఁడొటంగడు న్విస
యం బమిలయు న్వేలుంగ మదిలో వియ్యంపు భావంబునన్గనియోబాలికలార మీరు
విగతుంగాకుండు దేనియ్యెడ నమపింతున్నటు శక్తి శివ్వుటమ మీకామంబు పూరించె
దక ॥ ౫౮ ॥

ఉ॥ నాదగు వింత శక్తి నలినాయతలోచన తారగంటిరే । నాదెసమక్కువన్త

ననునం జరియింపుడు జంకు వీడివి । న్నాదపు చందమొప్పు నిక నాకవధూజన మాన
సాద్భుతా । పాదక శర్త జాతముల పాలుగ మిమ్మెనరింతు నమ్ముడి ॥౫౯॥

క । నేనిట్టి రక్కసుండని మానసమున బెగడు విడుడుమహితాత్తులరౌ । మీన
యమునకుందనరిన । వానిగ నెన్నుదుగు నన్న వారితముదచేక్ష ॥ ౬౦ ॥

మ । కడు నీచుండగు వీడు మిమ్మును గొనంగాబోలు నన్నాజిలో, వడి నోడిం
చెడినో జనుండునిపుడే వానిన్నహా హేతులన్ । మృడవత్తంబులఁ గూల్చి కాల్చి
విలసన్తీనాంక రూపుండనై । విడనాయాసమ మతఁకా మాన్య వసతి నేవ్వుచ్చెదనై
చ్చెదక్ష ॥ ౬౧ ॥

క । అనుచును దన మాయాబలమున నాయసపేటికపుడు ముద్ధాకారం । బహు
వృగరచించి యందున వనిజాస్యలవారినుంచె వైభవమలరక్ష ॥ ౬౨ ॥

ఇ. భగవతి యయ్యంతరంబున నిరువురంతరంబున నేమంతనంపు వృత్తినున్న
వారు,

కా. అప్పుడా భత్యాచారిక యేమియు నెఱుంగక విక్లబత నెందియుండె.
తత్సఖియైతేపానఃపున్యంబునందా దాత్విక శుభనిదానంబుల ననవధీరితధైర్యయై యె
ట్లొ యీయాధి విధాయకంబు వృధా సంభవంబగుననియు నిట్టి సువస్థయందు భవ్యం
బునవోదయంబై యన్యాహత ప్రభావంబగుననియుఁ జింతించుచుండె.

ఇ. భగవతి పదంపడి యేమయ్యె.

కా. అప్పుడాకండల తిండిపోతు సంవత్స సమయ నిర్నిద్ర మహారుద్ర రౌ
ద్రాకారుండగుచు నారాజకుమార రమా కుమారుంగని యిట్లనియె.

గీ. తొక్క బోయెడు పీడలఁ దొడరి పిలుచు । టేరికైనను గీడొనరించునది
యుఁ । బ్రకటమైయుండ నంబర పధికునన్నుఁ గతము లేకయ నొట్టితి కాయ
మెగ్గొ ॥ ౬౩ ॥

క॥ తరుణుండెవు శుకుమారివి చిర సమయము బ్రతుకఁ గలవు సిరిసంపదలన్
కరుణయ పదమందిడి నీవరయక యిపుడేల కోరదన్య జగంబుక్ష ॥ ౬౪ ॥

క॥ నయదూప మరయ నాత్మోదయము పరగ్లాని దీనిఁ దలపక యవిపర్యయ వృత్తినుండు వానికి నయఫలమెటులబ్బు దుర్తదాంధాత్తునకున్ ॥ ౧౫ ॥

గీ॥ తనకునెరవేర్ప రానివై తనరు కర్జముల దురభిమాన మూనిన మూలఁబడును । గాన నీవిపుడు తొలగుము కాకయుంటి । వేని నీయంగ బీసముల నెలమిఁ దిందు ॥ ౧౬ ॥

గీ॥ మూఢమృగమాత్రుఁడలచిన న్నోహబుద్ధిఁ జంప నేసితివంపఱసాంపు మీఱ । దీనవధ్యుడవయ్యు నజ్ఞాన మాగమునకు మార్జకమగుటచేఁ బొడవితీపుడు ॥ ౧౭ ॥

క॥ కదనముననన్నెదుర్కొన । మదమునఁగడగ దవయేని మనుజాధమ సం మదమయ్యె నీవిటులగుట । మదకరిహరిఁ గొట్టఁబూనిమలయుటగాదే ॥ ౧౮ ॥

ఇ. సవిషాదంబుగ భగవతి యాదురాత్తుండిట్లు సమదగర్వాటోపంబునం బ లుక నాత్మతీయ నుత్రాముండెట్లు వానిసోత్తరుంజేసె.

కా. అతండును వాని పరుషభాషణంబులాలించితైలధారాభిషంగంబునంబోలి ప్రజ్వలించుచున్నదైనను గ్రోధోషచ్ఛుధంబు ధీరోదాత్తుండు గావున సంస్తంభించి న యమధురంబుగ వానికీట్లని వచించె.

చ॥ అబలల సత్కులోదితల నర్హగుణోజ్వలలైన కన్యలం । బ్రబలమదంబు నిట్లు గొనిరానుచితంబె నృశంస వృత్తి నీ । దు బవిసి యింకఁ బొంకమరి దూలును గా వున వీరివీరి చోట బయలడించి మించిన మిటారపు హాయులనుల్లసిల్లుమీ ॥ ౧౯ ॥

కా॥ రాజన్యంతము సుమ్మి యీవిషయ మింద్రాదిప్రసాదాప్త నిర్వాజప్ర స్ఫుట విక్రముండు ప్రబల ప్రత్యర్థి నిర్జేతవి । భ్రాజదీన జనా వనాంకుఁ డనఁగా భాస్వన్నతుల్బోలు నీరాజొక్కింతయు పైఁ పడిట్టియఘమున్ రక్షస్సు చింతిం పుమీ ॥ ౨౦ ॥

అంతనారక్కసుండు మహారాజ వచనంబుల కలిగి యతనితో నిట్లు వచించె.

గీ॥ నీదు బలిమేనెఱుంగుదు నీవు నన్ను । బెగడువరచగ బలికెదు బీరమ్మమర । నింతమాత్రవకుడ నొక్కొయిపుడు నీకు । గిబ్బసద్దులకడరు నెబెబ్బులిలను ॥ ౨౧ ॥

క. ఎడైతనంబున నాపనికడ్డంబులు నీవు సలుప నడరెదవేనిం. జెడ్డలుగడు నిన్నిప్పుడు. సడ్డయొనర్పకయ వెసగ సడలించుఁజూమి || ౨౨ ||

ఇట్లు వచించు రాత్రించరునకు నాయనంతాకాంతుండు గ్రమ్మఱనిట్లనియె.

ఉ. ఓరి సురారి నీవిపుడు నుజ్వలబాహు బలుండనంచు మాయారణకోవిదుం డను నహోర్యుడ నంచును గావరంబుచే. వారకనందు విపుడు భవన్తహిమానలమే త దాధిధా. రారభసాహతంబగుట రాసభవృత్తి నెఱుంగవోగదా || ౨౩ ||

క. వేనీయెడఁ గామశరాళీ నిహతుడనగుట మిగుల లీనబలుడనే. యైనను ధమకారి రక్షయ నానావిధబలసమృద్ధి నాకగును జూమి || ౨౪ ||

ఉ. కావున వీరి వీడి సవికా సమవన్ముడనైన నాదు సం. భావన కాశ్రయం బవయి. భావుకసౌహృద భావమేర్పడం. బావనవృత్తి చేమనుము పాయమిదొనటుగాక యుండినం. దావక గాత్ర ఖండముల ధారుణిఁగప్పెదనొప్పువిప్పుగన్ || ౨౫ ||

గీ. ఇట్టి చెట్టల నొకులకు బెట్టు వారి మట్టగింపక నెట్టనమానడితడు. పట్టు వి డుకట్టు దలపుము పట్టి వనుచు. నిట్టుగట్టిగఁజెపుదునీతట్టు చెలిమి || ౨౬ ||

గీ. దురభిమానము వీడి నిర్దోషవృత్తి. వీరిబుడమిని దిగ్గుపుము వైరముడిగి. అ ట్లుగాకున్న సమవతిక కతిధివగుదు. విద్వియాప్తాక్తి యనిమది నెలమిగనుము || ౨౭ ||

అంత నయ్యాతుధానుండు దుర్భర కోధ విధాని ధానుండగుచు నాసుందరీమం దిరంబగు మందసంబు దనమహిమంబుచే నంబరంబునందనిలిపి- యారాజశేఖరమీద- నంధకుంబోలె నతినిశాతరో పారోపణంబు సేసిన నతండు నతిపుణ్యతాగణ్యంబగు నై పుణ్యంబున బాణంబులంబ్రయోగించి వాని నన్నింటి నిందుత్తుమురగం ఖండించె మ రియు నప్పుడామేదినీజాని దనుజ కుంజరులు సౌమిత్రి సుత్రామ జిత్తులంబోలి పర స్పర ప్రహరణ ఖండనంబుల నమోఽన్య శరీర సంధిభిదా సంధానంబుల నతి చండ వృత్తియు నాగ్రహధన సంవధికతంబగు ప్రధనంబు సలిపిరి. పదంపడి యయ్యను ర మహామహిముండు గావున దివ్యాస్త్రంబులం బ్రయోగింప నావీరకంఠీరవుండు య రాస్త్రాఖాదిని యను నొక్క శక్తి వానివలనం దనకు సంరక్షణంబుగా సంధించి నా

యసుర నెఱకలు ఖండించుచు భండనంబొనరించుచుండ వాడును దన దివ్యవరప్రభా
వంబున సంపూర్ణాంగుడై కనుచుడి యదృశ్యుండై నానా విధప్రహరణంబుల మిగుల
బాధింప నారాజకుంజరుండు సంజనిత ధైర్య ధుర్యుండగుచు బరమాయా విభేదియను
నొక్క యుస్త్రింబునందనీయ మాయాబలంబు దినకరుండు నిజకరప్రకరంబునఁదిమిర
భరంబు కరణి స్ఫురణీయత నొందించి వాని నీక్షణ లక్షణీయు సొనరించి.

క. తనకాధి జనకుడగుటము దనునకు సరిసేయ వేయిదహనాస్త్రము ద
వ్వనబెట్టి రువ్వరక్కసి తను విడిసురసుతను సురత ధన్యుండయ్యెన్ || ౭౦ ||

ఇ. సహర్షాతి శయంబున భగవతి శాంతము- పాపము. శాంతముపాపము. అ
స్సనీయంబగు సభీద్యుని సైంహికేయ నిర్ముక్తంబై సమగ్రస్కాంతియగు సుధానూతి
మూర్తియుంబోలె నిరార్తియై క్షేమంబున నడరగదా.

కా॥ వారికి సమగ్రక్షేమంబింకఁగాఁగలదు.

ఇ॥ సవితర్కంబుగ భగవతి విజితాభి యాతియయాతి సన్నిభుండగు నాభూ
వల్లభుండు వారలం గరుణించి తనపురమునకుం దోడ్కొని పోలేదా.

కా. దైవంబందుకు సంహింపలేదు.

ఇ. భగవత్ పదంపడి వారివార్త యేమయ్యె.

కా. చెలులారా అయ్యెడ నొక్క మహాసమీరణంబు విసర నామందసంబు
తదీయవేగంబున గగనంబున నతిదూరంబు దానరువ్వంబడి యొక్క మహారాజ ప్రమ
దావనాభ్యాంతర గల్పితంబగు క్రిడాశైలీయాయస్కాంత ప్రస్తరమయ సముచ్ఛ్రిత
శిఖరంబుచే నాకృష్టంబై సుకృత వశంబున నచ్చటందిగె అంతనారాజ మహిషి అత్య
శ్చర్య ధుర్యాత్మయగుచు నాపేటిక సేరంజని వారిం గని వారి దాన వెలువడించి మించిన
యత్కంతతో గారవించి మనువుచున్నది. ఇపుడు వారికి సేమంబు ముందుమిగుల భ
వ్యంబు గాగలదు. సవిశేషంబుగ జెప్పుటకిప్పుడనవసరంబు నావున నింకనీవ్నతాంతం
బు మీరిలదుగ వలువదు.

ఇ. సాంజలి బంధంబుగ భగవతి యాప్తజన కరుణావతీ క్షిమింపుము క్షిమిం

పుము. పిమ్మట నాజగతి పతిశచీశతి యేమయ్యెనో యుపదేశింపం గోరెదము.

కా. సాదరంబుగ జౌను. తదుదంతంబును మీకు నివ్వతగినదియ వినుడు.

మ॥ అయసత్వంబున నాఖలుందునిమి దివ్యాస్త్రంబునన్ తృతీయాన్వయ చంద్రుండతడవ్వడేగ నిజసంవాసంబుకై యుజ్జ్వల | జ్ఞయజా నందధుకాముదీఘన సమాజత్తద్వగూలోక నాత్యయ సంవర్ధిత తద్వియోగ భవశుక్త పార్ధితుండై క డుక్ ||౨౯||

దీనికొకకతంబుండె గావున యనంత రోదంతంబు మీకడుగం దగదు.

ఇ. మఱియుసవినయంబుగ భగవతి భవద్వచన సుధా స్వాదనముచేసి వేమి రువురముం బ్రతికితిమి. ఇంకం బహుజనంబులీ వ్యసనంబునంబట్టి యనల ప్రవేశంబు సేయ సమకట్టియుండిరి వారికి బ్రతుకుతెరవెలుంగింపంగోరెదము.

కా. ముహూర్తమాత్రంబు యోగంబవలంబించి ఓచెలులారా భవదుదిలంబు నూన్పతంబ. యీబాలిక జనకులు దేశాంతర స్థితులగుట దీనిపితామహిరాజ మాత యీవ్యసనంబు నైపసోపక యనల ప్రవేశంబు సేయ సమకట్టి యప్పుడు నిజప్రే ష్యలచేతం తదానయనంబునకుం బ్రతిష్ఠాతయై కొంత గడువుసేసె. ఆరాజపురుషు లుండమశక్తి కొలది కృతప్రయత్నులైనను మోఘీభూత మనూహులై యీవాసరావ సాసంబునకుం జేరగలరు. పిమ్మట నారాజ మాతదహ నావగాహనంబొనరింపనుద్యో గింపదదీయ జనంబులుం బెక్కులు సు క్కక నట్లొనరింప నుద్యమింతురు. అకటా మహత్కృష్టంబు పస్థితంబయ్యె.

ఇ. భగవతి యిట్టి కష్టంబు దిష్టంబుచే బుష్టంబయ్యెనేని నారాజదంపతులు ను నష్టప్రాయులెకగా.

కా. ఈయాపదయందుకుం దగయున్నదే.

ఇ. దుఃఖాదిశయంబు ప్రకటింపమ భగవతి యాబాలికల కుశలోదంతంబు వారికి శ్రుతి సంగతంచేసి నీకడగల్గ గడలుల పాలగుగదా.

కా. వారలకుశలంబు దెలిసివారందఱు సేమంబున నయుందురు.

ఇ. ఆపురంబతి దూరంబున నుండుట నిప్రవృత్తి వారిశోత్రవృత్తియొట్లుగు.

కా. ఓచెలులారా మీరువగలం భాగలకుఁడు, దీనికి నొక్కయుపాయంబు వాక్కుచ్చెద నట్లు నలుపుడు.

ఇ. తదవసరప్రాప్త ప్రాణుల కరణి మహాత్మాహంబుగ భగవతి మహా ప్ర సాదంబు. కృపఁదెలుపుము.

కా. ఓచెలులారా మీరు వారి కుశల వృత్తాంతం బట్టిట్లు దెలిసినట్లు నొక్క లేఖలిఖింపుడు. ఉదయంబున నీఘంటికం బూజించి మదీయాహ్వయ స్మరణ పూ ర్వకంబుగ నాలేఖ దీనికిఁగట్టి విడుదలు. ఈ ఘంటికయాలేఖం దీసికొని యవసరంబు న నారాజమాతకునిడును. మఱియును వెంటన నే నెయ్యెడనున్న నాచెంగటకుంజేరు.

ఇ. భగవతి యల్లైన నందఱు బ్రతుకుదురు.

కా. అందుకేకాదా నేనిట్లు వచించితిని.

ఇ. భగవతి యేతల్లేఖాప్రేషణావసరంబున భవత్సన్ని హాసంబు గోరెదము.

కా. చెలులారా యీవాసరంబున దినకరుండు చరమగిరి కందరంబునకుంజేరి కమున్న యిచ్చటికనతిదూరగబుననున్న శివాలయంబున కరుగవలయు. ఎల్లియుం దాని కవ్వలనుండు నొక్క పుణ్య పుష్కరిణికి సమయమజ్జనంబున కేగవలయు కా పున మీరొండు వక్కాణింపకుడని యాత్మీయ మేఘులాఘటితంబగు సుక్క కింకిణిం దీసి వారికిడి నేనుందు నాయని నిర్గమించుచున్నది.

ఇ. నాపెతో గొంతమారంబనుగమించి నిజ గౌరవోపచార సంవధిత వా త్సల్యయగు నాపెచే నాజ్ఞప్త నిజావాస గమనులై మగుడుచున్నాడు.

పిమ్మటం బ్రవేశించుచున్నది. నిర్వేద కఠినాత్మ రాజమూర్తి పరిచారికాంస ని న్యస్త కరతలయగుచు విషణ్ణ బంధు ప్రధాన జన సంకీర్ణంబున నాభ్యంతర మంతి యంబు పదంపడి యుచితాసనంబునం గూర్చుండి అంతటతగలయంగని

ఓయి కొమరులారా మన పదుమల సుద్దియొద్దియైన నింతమట్టుకు నేమియు

నెఱుకపడలేదుగదా.

ప్రధానజనంబు. మహారాజవత్ని మాయలక్ష్మీదేవి హృదయంగమ వాతాశ్రయ కాశనంబునకుం గుత్తుక బిగియబట్టెయ్యండె.

రాజమాత. ఓయి యాయభాగ్యంబునకంతకు నేగదా ముఖ్యభాజనంబు. ఇ న నాశ్రయవశంబున మీకును నయస్సంబంధంబున నగ్నికింబోలె నియ్యుపమర్దంబు సంభవించె.

అని మనుమరాలిందలచి.

ఉ॥ నీముఖ శోభ శోడిచిసి నీప్రసవంబును, యానలక్ష్మీకిన్, సామజతాజముం బదకిసాలతలాంతర మాశ్రయించుటకన్ సేమము మీర రాజమాహిషీ పదభూషిత వైచి రంబు స. త్కృమములన్ వెలుంగు దనుకాతుకమిప్పుడిటయ్యె నక్కటా ॥౧౦॥

క॥ కరహల్లకదళదంగుళు | లలరెడు కజ్జలపు రుచుల నడరించెడునీ | యలక ములును బొడవెట్లను | గరమాయువునుబొడవనియఁ గడుకొంటిగదా ॥౧౧॥

సీ॥ వర్షేందు బింబైణ భవ్యక్షణరమలఁ గార్జుక శ్రీకార గంధఫలాల | గనక దర్పణకంబు కరికుంభనభముల గాంగేయ చిసజసౌ గంధికముల | దక్షిణావతక హృద స్నిగ్ధ పైకతరంభాప్రకాండ గోరాజవాల | హస్తపల్లవకుచ్చ పాభాభరంబుల నిమిత్త తంబైమఱినిబిడమస్మణ | దూరదూరవి నీల సదూమికపట్ట | గుణసముత్కర లక్ష్మీచేగొ మరు మిగులు | నీచుమెయిగాంచి తలచితి నిరత మమిత సుత మహారాజ సుఖముల నుకటవనుచు ॥ ౧౨ ॥

క॥ జననీ జనకాన్వయముల | కనఘాత్తతదీపమగుచునమలసమాఖ్య | వనధి నిమగ్నా శేషభు వనుడగు నుతుగనుదువనుచు వరలుదునుగదా ॥ ౧౩ ॥

గీ॥ ఇట్టులనుకొంటిగాని నేనెల్లయెడల నిట్టియంగదగలదనియెప్పుడైన నెఱుఁ గగలనైన బవిసిని నెఱుఁగ నెవరు వెరవరులగుదురు బుడమి వెట్టి నెతి ॥౧౪॥

క॥ ఎక్కడ వివినచరమృగం బెక్కడ శుద్ధాంత జనము లెక్కడదానం బిక్క

ట వారరయంగా । నిక్కము దైవంబ దీనినిజమెఱుగవలెన్ ॥ ౮౫ ॥

చ॥ జగముననుండు జింకలవిజంకుతనంబున మీటియందునీ మృగమెటువంటిదో యకట మీటిన సత్వము చేత నిర్వారన్ । నిగనిగ నాడ వేడుకలనెయ్యమునందన కొమ్మలంటగా । బగగొని వార్చెకొనియ పారెను నింగికిదేమి చోద్యమో ॥ ౮౬ ॥

చ॥ ఇది తలపోయ నెక్క యసురేకుని మాయగ దోచు నిక్కమా । మది బగవారు పొంగి యవమానపు మాటలు మాటిమాటికిం । బద్దిలము వీడియాడ ననపాయత మించునకీర్తికోడి యేయెదదళితంబుగాగ నెటులేను సహింతు వహింతు బాణముల్ ॥ ౮౭ ॥

అని కోడలిందలచి.

ఉ॥ కోడల నాదు డెందమతి కుత్సితగండ శిలామయంబుగా । కోడినదాని యంగదన కుంతిత వృత్తి గ్రహించి యప్పుడే । చూడగరా కనప్టమగు సుమ్ముభవన్తన మైతె యప్పుడే జూడయొకింతలేక కులికా హతిబోలె నశించు నిక్కమా ॥ ౮౮ ॥

క॥ ఈమాట వినుటతోనే యామానముదూలి నీవు హాహాయనుచు । న్నామా వశేషితగుదు వుసీమాతిగమయినయట్టి సేగెటులొర్తున్ ॥ ౮౯ ॥

కా॥ నాయుల్లంబను నౌధసంబున నవీనప్రేమ ధారావళిం । బ్రాయః ప్రస్నుత మూర్తిజేయ మిగులం బ్రత్యగ్రవత్సత్తవై । చాయంబోలి యొకప్పుడున్విడక నాశర్మ ప్రమానాను సంధాయిత్య వ్రతశక్తి చేనిజసుఖ దానూర్ఘ్నితా సక్తివో ॥ ౯౦ ॥

ఉ॥ అత్తయుగోడలుం జగతినార్జవ ముఖ్య మహాగుణంబులన్ । దిత్తరపాటు వీడి సతతంబున కామమహాజనంబుచేహృత్తల వంద్య వృత్తులయిహృద్యత నొప్పియు నొండొకండుతో । హత్తరటన్న మాటగగనాబ్జము సేయుదుసాధుశీలతన్ ॥ ౯౧ ॥

సీ॥ పొద్దున యెమ్మిపూబోలి విప్పగు సొంపులలరగ ముద్దుల గులుకునీదు । నెమ్మోము నూచిన నెటి నెలములమీఱ నానాదువేడుకల్లాయులగును । నెలవగుచుండును నేమంబు వెలయంగఁ బిన్నవయ్యును గడుమన్ననలరజేజేలకుం బోలె జిగిగల్గు బత్తిచే నాకారగింపు లనయము సలిపి । కానినీరైన నావపు కరముపూవు । బోడివైనను

మగనితో బుట్టువులను । గాంచినయెడల చెలియండ్రీ గలుగునర్చిలివెలయింతువు ని
నుబోలు లేమగలదె ॥ ౯౨ ॥

ఉ॥ జైవము ధర్మవత్సలతఁ దప్పకయుండిన నిట్టికష్టము । లావగ నొందునై
న ను బురాకృత కర్మము లెట్టివారికిం । బోవగజేయశక్యములె పుణ్యముపాపము
లన్దొయిళ్లచేఁజేపసెడంగఁజంద్రువలె సేమముసేయ మెకింతయోర్పునే ॥ ౯౩ ॥

చ॥ పెనిమిటి మేనితోడ ధృతిపెంపున నామెయినట్లు హవ్యనా । హనున
కొసంగినందివిషదాలయ మంటు బుధేంద్రవంద్యనై తనరెడి భోగముల్పుతి హితంబు
ల నందఁగవచ్చునందు నేఁగనియుభవద్దుజానుభవ కామననట్లొనరింప నైతిఁగా ॥ ౯౪ ॥

ఉ॥ కూతులు పెక్కులైన నినుగోముల రీతులఁబోలలేరునీ బాతికిఁ బ్రియైనఁ
బ్రియవాదితఁజాలదు పోషణంబునన్ నీతుల గారవింప జననీ హితుఁడైన నుతుండు
మందగం దాతత పుణ్య యట్టినిను సాపదగాంచెటుదాల్తుఁ బ్రాణముల్ ॥ ౯౫ ॥

ఇట్లు విలపించి మంత్రులంగని ఓకొమరులారా పిల్లలకోయ నటగిన సేనాపతి
వచ్చెనా.

మాం॥ మహారాజ పత్నీ తారునియ మించిన యవధి సమాప్తంబగుటం బరికిం
చి కొందరు శాతులతోడ విషణ్ణుండై యేతెంచి దీనుండైయుండె.

రాజమాత॥ ధైవంబు సహకారంబుగాని యెడల మనవిషాదంబేమి సేయసమ
ర్థంబగు వానినిక్కడకు రావింపుడు.

మంత్రిలట్లొనరించుచున్నారు. సేనాపతియు దీనవదనుండగుచు నేతెంచి
స్వోచిత క్రమంబుగన్ బ్రణమిల్లుచున్నాడు.

రా॥ మంత్రివరుగాంచి ఓయీ యీతండస్తదను శాసనంబున నియ్యెడ వెడ
లి ఎట్టెట్టు వతింఁచెనూ యనుయోగింపుము. మంత్రీవరుండట్లొనరించుచున్నాడు.

సేనాపతి. సాంజలిచింధంబుగ । అఫలప్రయత్ననివేదనంబవకేశిసేవనంబు ।
భవను మహారాజపత్నీ చరణంబులయను శాసనంబున వాక్రుచ్చెద నాలింపుడు.

రాజమాత. ఓకొమరులారా యీయుదంతంబు శ్రుతప్రాయంబు మీరికమస
లక నింధనంబుల సమకూర్చి దహనంబు దరికొలుపుడు చుష్విషహ విషాద దుర్భరంబ
గు నీశరీరంబు భరింపంజాల.

మంత్రీ॥ దేవిమహతి యానతి యని యట్లు సేయనియమింపుచున్నాఁడు.

రాజమాత॥ మంత్రీవరుం గాంచుచున్నది.

మంత్రీవరుండు సూచించుచున్నాడు.

సేనాపతి. సేను న్నటిగొందఱు తురంగ సాదులు నియ్యెడనుండి వెడలి నింగి
కెగసి పఱచు నాకురంగంబు వెన్నంటి దానికొమ్మలఁ గరఁబులంగీలించి యార్తరవం
బులం బొగల పీరినిరువురంగనుగొనుచుం దోడనయతి మారంబరిగితిమి. అట్లతిదూ
రం బరిగి యొక్కెడ నరణ్యానిలోఁజేరి యతనిబిడకంటక మయగుల్లలతో తరు వితాన
నితాంత సంవృతంబగుట నచ్చోట ముందు నడుమటకొడి మింటవారిం గనుంగొనుచుం
డిరి. మఱికొందఱు పిరుందదెసకేగి పలుదెసల కరిగి యచ్చటచ్చట వారిం గనుగొను
చుండిరి. ఇట్లుండనా కురంగంబుమీదిక తిమారంబరుగ నాయతదృష్టి ప్రదాననిపుణం
బులగు కాచమాయ లోచనంబులందాల్చి హవణికంగనుం గొనుచుంటిమి. అంతటనా
లుగు గంటలయ్యె- అత్తటి నాకితవకమలంబును దరంబు ప్రదరంబుల నవిరళంబుగా
నాటంబడిచూ డంబడె. పిమ్మట నానాతాయువు గతాయువుగాక బహుప్రహరణ
నివహావహంబు నతిఘోరంబునైనకర్బురాకారంబు ధరియించె. పిమ్మట నారక్కసుం
డొక్క మందసంబు సురుచిరమణిగణఖచిత కాలాయసశలా కామయంబుగల్పించియా
బాలికల నిరువుర దానంబెట్టి యేమోచెప్పెనని మాపట్టెఁగాని యవ్వీవినబెడవయ్యె. ప
దంపడి భూగతుండగు నెక్కనితో గొంతసంవాదంబు గలుగునటులఁగానుపించె. పి
మ్మట వారిరువురకు నతిదారుణంబగు ప్రవిదారణంబునకు మాచక్రంబులగు కలంబనికు
రుంబంబుల సూర్యధా ప్రసారంబులు గనుపించె. అనంతరంబ నకరత్నంబుచరమగి
రి శిఖరావతరణంబుసేయు సమయంబున ధనంజయమయంబును నొక్కదివ్యాస్త్రంబు
క్రిందనుండియంబరంబున కెగయ నారక్కసుం డప్వేటిక గడురయంబున వియత్తలం
బునరువ్వె. అంతేలోన నాదివ్యప్రహరణంబు సముజ్వలజ్వాల జ్వలదుర్విలోకంబగుచు
దావపావకంబు శుష్కవిట పికరణి నాపిశితాశసు భసిత వశేషితుండేసె. అయ్యవస

రంబునందాదృశకృతాను ప్రకాశం బవలోకింప నేరక నిమిలిత నయనుల మ
గుటం బిమ్మట నా పేటిక జాడం బొడగనుటకు నెంతయత్నంబు సలిపియు వెరవలు
లముగాకపోతిమి. పదంపడియెన్ని వెఱవుల చేతనైన నెట్టిదుర్గమ విషయంబులైన నెం
త దూరంబులైన నంతటం బరికింపితిమిగాని యాయస్త్రప్రయోక్త నిలిచిన తావును
వానిగమనాగమనంబులకు సూచకంబులగు చరణవిహ్న దికంబులైనం గానవశంబు
లుగావయ్యె. నివ్వధంబునం గ్రుమ్మరివితథ మనూరఘలమై దేవీచరణ శాసనాను సర
ణంబు నన్బట్టి నిరర్థకంబులగుట దుర్భరంబులగు నసువులతోడ నేతెంచితిమి ఇదిని
క్కంబు. అని విరమించుచున్నాడు.

తత్రత్యజనులందరు నతివిస్తయ విషాద గ్రస్తచేతస్కులగుచున్నారు. అయ్యె
డనొక చేటికయేతెంచి దేవీ కర్ణంబునం గొండొక పలుకులు నుడువుచున్నది.

రాజమాత॥ ఓకొమరులారా పౌరులు గొందఱు దైవికంబగు నీదుఃఖంబున న
నలంబు న జొరజతనంబు నేయుచుండిరని వినబడె. వారొకప్పుడైన నట్లొనరింపంద
గరు కావున నీమీదనట్టిపలుకు నావీనుల కందించిన వారుమాయెడల ద్రోహులగుదు
రు. ఇద్దిమదీయ శాసనంబని యందఱకు నెరింగింపం దగుననుచున్నది. తత్రత్యజనంబు
లన్యూన్య పదనావలోకనం బొనరించుచు పిమ్మటన మనమందఱము పాపకాహుతీ కృ
తాత్తులమగుదుమని సూచించుచున్నారు.

రా. ఆయ్యనలంబుంగాంచి

గీ॥ అజలపరిసేక సాధ్యమనాశు గేంధన సహకారము నీశుద్ధనంజయమునకాశ్ర
యంబగు తను విదియడరి కాల్ప నీశిఖి సమర్థ మనుట ధీహీనతగద ॥౯౬॥

కావున నేను గృతస్నానయై యేతెంచువరకు సారవంతంబులగు కాష్ఠోత్కరం
బుల నిపుడనలంబున ననంబవిరలంబుగ నొనరింపుడని నిశ్చయించి నిష్క్రమించు
చున్నది. తదాప్తలొకంబంతయు తద్విషాదవ్య ధాభరంబు నైపనోపక యాత్మీయ పా
వక ప్రవేశ పోతిబంధకంబున నారాజమాత యనల ప్రవేశంబు ప్రతీక్షించుచున్నది
పదంపడి ప్రవేశించుచున్నది. విశుద్ధస్నానయు నిర్వృతిత తదవసర్థ సముచిత విహిత
కృత్యయునై రాజమాత

రాజమాత॥ విహిత హేతివ్రాత సంవళితంబగు నావీతిహేత్రాత్ర మండలంబు గనిమువ్వురు ప్రదక్షిణంబు సలిపి యర్థ నిమిలిత నానాగ్ర ప్రిణిహిత దృష్టియగుచు నేవ్విష్ట దేవతాధ్యానఃబానరించుచున్నది.

చ॥ మనమున వంతల న్వదలి మానగు సంతసమందు మిప్పుడీయనలములోజొరంగనగు యత్నము మానుమటంచు మంజులస్వనమునఁదెల్పురీతి సురవర్జమునఁగడు మోగుడిచ్చుచున్దనరెడు కమ్మతోబడెదదంజలిలో నొకగంటయత్తటికొ ॥౯౭॥

క॥ పదపడియు జ్వలశీలాస్పదమగు నాయనలమునకు పరితః క్రమణిబాదవి యదినాను మధుర నినదమయి మధుకరమరీతి సభమునకెగసెకొ ॥౯౮॥

రాజమాత తద్దయు దద్దిరిలుచున్నది.

మంత్రివరుండు తదీయ ప్రసృతిగళితంబగు నాలేఖనంతరంబకైకొనుచున్నాఁడు. తత్రత్యజనంబంతయు నాశ్చర్య ధుర్య ప్రమద ప్రకాశిత గద్గద స్వరంబున ఓయీ మంత్రివరా ఇదియేమిటి.

అందఱంగని సవికాసవదన శారసుండగుచు దారస్వరంబునఇదియావదస్త్రత్పాణసంత్రాణంబునకై దైవశంబున నేతెంచినశుభోదంతని వేదకలేఖ.

రా. జీవజ్జీవితయగుచు సాద్భుత ప్రహేదయగుచు ఓనాయయ్యా యిదియిట్టిదని యెట్టునిశ్చయించితివి.

మం. దీనిమీదంబాదలు పదావళిం గనుట.

రా. దానివచింపుము.

మంత్రి. శుభముసమశలసర్వాప్తజన మహనీయ విభవయగు రాజమాతకు సంయమినీలిఖితంబు.

రా. సమృద్ధ జీవితయుంబోలె నొయ్యాయది నిక్కంబైయుండునా.

మంత్రి. మహారాజపత్ని వీరామాత తపస్వినీమణియగు నాసంయమినీ లిఖితం బిట్లేతేర సంశయింపనేల.

పరిజనంబు. ఓయమిత సుకృత చరితా యిదియు మహానిదర్శనంబు.

క॥ దాని పరిక్రమణమున గృశానుఁడు విష్టభద్రాహాశక్తితజడుడై మానగుపిం
ర కుసుమనిధాన శ్రీవాసాయగుని తడుగను వేడ్క ॥ ౯౯ ॥

రా. తదీయశిశిరతప వెరగందుచున్నది. తత్రత్యజనంబులం దరప్పావకంబు
గాంచి సంతోష భరిత స్వాంతులగుచు దానిం గరంబులనంటినిబ్బరంబగు నబ్బరంబు
న నుబ్బుచున్నారు.

రా. ఓయీ యాకమ్మవిప్పి యయ్యదంతంబువినుపింపుము.

మంత్రి. మహారాజ పత్ని యియ్యెడ నిట్లుండి వినందగదు. అహా వస్త్రం
బులు ధరించి సముచిత ప్రకారంబున నాస్థాని నలంకరించి యీకుశలవాతా యాలిం
పఁగోరెద.

రా. అట్లయగు గాకయని నిర్గమింపుచున్నది.

మంత్రి. పరిసరవర్తయగు నారక్షకునింగని సవయస్యరాజపుత్రీ కుశలవా
తామృత ప్రదానంబున నస్తదీయ జన మనస్సముజ్వల జ్వలన నిర్వాణంబొన
రింపుము.

ఆ. మహాప్రధాన శేఖర యియ్యవసరంబున నేతాదృశాను శాసన పాత్రుండ
నగుట ధన్యుడననుచు వెడలి యట్లొనరించుచున్నాడు.

పిమ్మటనారాజమాత తదవసరసముచితమహాహా వేషయగుచు నుచిత క్రమంబు
న నాస్థానింబ్రవేశించుచున్నది. సర్వ జనంబులుం దమకుందగు చక్కల చిక్కటిల్లి
న వేడుకల మక్కువలమర నుపవేశించుచున్నవి.

రా. ఓయి మంత్రినరా యింక నాలేఖాబంధంబు విఘటించి దాని యర్థంబు
విరళింపుము.

మంత్రి. మహాలియానతి యని యాయుత్తరంబు విప్పి మహారాజపత్ని యవ
ధరింపుము. శ్రీమన్నిజ సుచిత విహితమిత సమిహిత వితతియగు రాజమాతకు

త్తరోత్తర ప్రవర్ధమాన సమృద్ధి సంసిద్ధ గనాశిషంబొనరించి లిఖించు కుశలోదంతంబు. అక్కడంబోడమునంగదకు సుమతితోఁ గూడ జింతించు నెడల సప్రీతి కుల దైవత ప్రేరిత దూత పనితల బోలె నొక్క కాపాలిక యేతెంచె. అయ్యెడం బ్రసక్తివశంబు న నానంత యాజంత వేదింప నాభగవతి యావృత్తాంతం బంతయు నిజమహిమంజేత స్సంగతంబు సేసికొని యిసుమంతయైనఁ గొఱంతవడకుండ గుళల పధానంబగు మనబా లికలవిషత్ప్రకారంబు విశ్వసనీయంబుగం దగిన నిదర్శనంబుల పెచించె. ఇప్పుడందు ముఖ్యాంశంబు లిఖించెద నాలించి సంతసిల్లవలయు. మన బాలికలంగొనిపోయిన కు రంగంబు చండ యోగినీ ప్రహిత దనుజనూయా పరిణామంబున మార్గ మధ్యంబున నొక్క మహా పురుషునిచే నది విద్ధంబై యప్పటి యాసురాకారంబు వహించె అయ్యె డ నారక్కసుండు భూతలవతికయగు నాపురుష కంఠీరవుతోడఁ గలనొనరింపనుసులు కై మన బాలికల నొక్క దివ్యంబగు పేటికయందుం బెట్టి గట్టిసేసి దానిం గొన్ని కరం బులం బట్టుకొనియపోరుచుండె. అంత నాపిర హర్యక్షండు దివ్యాస్త్రంబొక్కటే య నాయసుర యా పేటియగరంబు దూరంబుగ రువ్వి గగనంబున నాప్రహరణ ప్ర హారంబున స్తర్మవృంధయ్యె మన బాలికలును నామందసంబున సురక్షితలై యొక్క ట్లేమధామంబు సేరి కుశలంబున నుండిరి. మఱియును వారు కతిపయనాసరంబులకు నుత్తుంగ మంగళ సంగతులగుదురు. ఇందుకు ముఖ్య నిదర్శనంబీలేఖ చేయట యాది గాగల కార్యంబులును లోగడ వాదావసరంబునం బరా భూతయై దుర్లపితయగుట నొక యోగినిచే శపింపఁబడిన య చండయోగిని యిపుడున్నాద చర్యయై యుండుట యునగు. ఇద్ది పరికింప హానిసేయ నిడిన మంద దృష్టవంతునకురసాయనంబయ్యెనను నయంబనుకరించుచున్నది. “క్వభోగమాప్నోతి నభాగ్య భాగ్జన” యను నభియుక్తి క్తి తధ్యతమంబకదా. కావునమీరందఱు నెలమివెలయుఁడు. నేను గతిపయ దివసం బంబులకేతెంచి యావృత్తాంతం బంతయుసాంతంబుగనివేదింతు. కావున సవిస్తరంబుగ లిఖింపలేదు. ప్రహపికత స్వాంతవై యుండుము. ఇద్దియ య నేక భావుకానుశాస నంబు గ్రహింపవలయు. ఇద్ది సంయమినీ లిఖితంబు.

తత్రిత్యజనంబులందఱు దాని శ్రవణద్వారంబుల నాస్వాదించి దుర్విషాభిషం గులు పీయూష సేవనంబునంబోలె సమధిగత స్వభావులగుచు నానంద తరంగితంబ గు నాశ్చర్య సాగరంబునం దేలుచున్నారు.

రా. సానందంబుగ ఆహతపస్విని మణియగు సుయమిహితీణ్య కరుణావాత్సల్యాదిగుణ గణ గరిమంబు.

పరిజనంబు. మహారాజమాత యావదస్తజ్జీవనంబునకుఁ బునర్జనన జనకంబౌమె యకదా.

మం. దీని కేమిసందియంబుమఱియుమహిమ మహనీయతమంబై మాపట్టుగంట యెక్కడ లేఖ దెచ్చుట యెక్కడ ఇంతియ కాదు దాని పక్షిణంబెక్కడమహానలం బు శీతలంబగుటెక్కడ.

పరిజనంబు. త గ్యము భివడుదితంబతి తిథ్యంబు తపో మహితులగు మహితాత్ములకు దుష్కరంబెయ్యది. సరే అస్తద్విషాద వట్టికండంబగు నాచండ యోగినియప స్తానితానిహత చేతవయగునని యాతపస్విని వ్రాసెనుగదా యద్దియుం బరికింపందగు.

రా. అదియు నట్టిదైయుండు. అట్లగుటయు వీనికంటె నాశ్చర్యంబా.

పరిజనంబు. తాదృశతన్వార్తా శ్రవణంబును నాధునికానందసహకారంబు.

మ . ఓయెవ్వండక్కడ

ప్రతి హరియేతెంచి సప్రజామంబుగ మహామంత్రిశేఖర దేవర యానతి శిరం బుగ్గనేత నేయ నేవకుండు వేడుకొంచున్నాడు.

మం. వీతత్పురపరిసరా రామంబుననుండు చండయోగిని యిపుడెట్లుండు నొ పరికింపందగు.

ప్రతిహరి. మహతి యానతి యని నిర్గమించి వెండియు నేతెంచుచున్నాడు

మం. ఓకృతకృత్యుండవై యేలెంచితివే

ప్రతిహరి. దేవర యానతికి నేవకుండ నేయవధరింపుడు అయ్యమ్మ యుత్తదంబు న సామ్రాజ్య నైకరాని యోజంగుత్తురుచున్న దని యుత్తులందఱు నెమ్మనల్లిబున సమ్మదం బులలర నమ్మకంబుగ వచింపుచున్నారు.

పరిజనంబు. అట్టి యోగినీమణి కాపంబు మోటుంబగునా యిట్టి సంయమిని
జేఖనంబు వితథంబగునా.

రా. సానందంబుగ కొమరులారా వినుండు. ఇప్పడీయాపత్తిమిర భరవిదార
ణంబుకై సకల సద్గుణ గరిష్ఠయగు నావధూమణి భాగధేయంబ పార్వణ హరిణకిరణ
మండలంబని నేడలంచెద.

తావజ్జనంబును. సోల్లాసంబుగ మహారాజమాత యిద్దియుతంబ సకల కల్యాణ
విలసితయగు దేవిచేతనీయన్వహాయంబు సకల సంపత్సంపన్నంబుగాదగు. కావుననిట్టి
యుపప్లవంబు విదితంబుగాకుండ నంతహితంబగుటకు నాదేవి సుకృతంబనిదానంబగు
ట కెద్దివిచికిత్స.

రా. అండఅంగని కీయా యీదినంబిదివరకు మహానిరయ బాధానిధానంబైన
గొండొక భాగధేయంబున నిపుడు జీవించితిమి. మనమిపుడు గడుబడలియున్నవార
ము గావున వేళంబ గృహంబులకేగి మాధ్యాహ్నికక్రియల సుచిత క్రమంబుల నొన
రించి విశ్రమింపదగు.

తత్త్రత్యజనంబులు మహారాజుపత్నీ మహతి యానతి యని యందఱు నిష్క్ర
మించిరి. ఇద్ది తృతీయాంకము. శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

అనంతరమందు విదూషకుండుప్రవేశించుచున్నాడు.

వి. స్వ. ఆహా, కార్యవంశంబున నారాకకెంత తడవయ్యె - సుహృదక జీవ
నుండగు మహారాజ మధుకరుండొకప్పుడేని మదీయ చవీయస్థితి సహించువాడుగా
డు నిజేంగిత నివేదనంబులకు నన్నొక్కనిపాత్రంబొనరించినవాడు - కావున మ
నంబున ననుందలచుచు నెంత చింతించుచున్నాడో - మఱియు నేయేతలంపుల నెట్టె
ట్టు మెలంగుచున్నాడో - ఇద్ది యాలోచించి చెలికానింజూడంద - కావున మా
గాఁతరంబున నంతరంబున కేఁగి పరిచితంబులగు తత్రత్యజనంబుల వలనందడు దం
తంబు విదితంబొనరించికొనవలయునని యొక్క ద్వారంబునఁ గొన్ని యడుగులునడచి
యెదుటంగాంచి - ఆహా మన తలంపు మిగుల వీలు నొందెడు - ఇచ్చట జనసంబాధం
బొక్కింతయు లేదు - విస్మంభకధాభాజనంబు కుంభస్తనిదీవీచేటీముఖ్య యిట్లేతెం
చుచున్నది - కావున దీనితో సంభాషించి తత్తద్వృత్తాంతంబు లాలింపందగునని యు
దురుగం జనుచున్నాడు.

కుంభస్తని - ముందటంగాంచి - అయ్యా మీ సేనకురాలు దండమిడుచున్నది.

వి. పవిత్రాసంబుగ ఓసీ స్థిర యావననై చిరతరావసరంబు మనుము.

కుం. సమనాక్ష్మితంబుగ - నేనింతమాత్రపు దీవనకేదా నూచుకొంటివి.

వి. నిత్య సుఖాలోకంబగు పరలోకంబునకు లగ్నకంటై తనరు గమకాపదంబు
న బ్రవీణిల్లుచు సకల సంపత్సమృద్ధవగు నీకింతకంటె నాశాస్యంబగునది యుండెదదే.

కుం. ఇద్దియ కనికరంబునందనరు దేవర దీవనయని సంతసిల్లెద.

వి. ఓసి కుంభస్తనీ కుశలంబుగ నుంటివిగదా.

కుం. దేవరయక్కటికంబట్టి.

వి. సంతోషంబు - దేవియు మహారాజును నాప్తజనంబుగ నమక మయంబు
లగు శమకంబుల ననుభవించుచున్నారగదా.

కుం. ససంకోచంబుగ - కొంత తటి యట్ల జరిగె.

వి. సచింతావైలక్ష్యంబుగ - ఇప్పుడో.

కుం. అట్లుండలేదు.

వి. ఇయ్యెడ నేరికెట్టి వెక్కురుదయించె.

కుం. ఒరులకైన లెక్కింపనేల.

వి. రాజదంపతులకేనా.

కుం. ఔను.

వి. అది యెట్టిది.

కుం. పబువు వారికి నొడలు కింకయు రాణిగారికి నందునుండి డెందంపువెత
యనెయుండె.

వి. సవిషాదంబుగ - ఈబాద యెట్టిది.

కుం. ఇట్టిదని యేరికిం దెలియరాదు.

వి. అకటా నా ప్రియవయస్కుండగు మహారాజమధుకరున కెప్పటినుండి యీ
వేదన.

కుం. ఈనడుమ నొక్కనాడు వేకువను దొల్లింటి యట్ల మేల్కొని యత్తటికిం
దగిన చేయువుల సలుప బలిమివిడి వింతలగు వెతలకుం బాల్పడియుండె - అంతరాణి
గారీసుద్ది యాలించి వెజ్జలరావించి కొన్నికొన్ని మందులిప్పించిరి - మఱియుందాను
నప్పుడప్పుడు దఱుచుగఁ జెంతనుండి నలయు నూడిగంబులొనరించుచుండిరి గాని
యాయగారి మేన సేమంబు నొక్కొంతయుం బొడగానము.

వి. అబ్బబ్బ యిప్పటికి నట్లయుండెనా.

కుం. ఇప్పుడట్లుండిన మేలయకాదా.

వి. సనిశ్వాసంబుగ - ఇప్పుడప్పటికంటె యాబాధ ప్రవృద్ధంబయ్యెనా.

కుం. ఔను - ఏలికలెల్ల తఱుల నుల్లంబునకు లోబడినదుచువారు గాని ముం
దు వెనుకలం బరికింపరు - ఒక్క యజ్ఞన సెంత సంగతులైన బెగడు పడుచువైన

జమపు వీడియైన మేలు నుదువులు పలుక వాని నాలింపరు మఱియు వారి నలుకం జూతురు.

వి. ఓసి చెలీ నానయన్యండస్వస్థుండై యపభ్యకార్యంబు లేమైన సలిపినా

కుం. కాకున్న నిట్టివందు రెట్లువిందగు.

వి. అట్లయ్యెనా - ఆహా కానిచ్చు - అది యెట్టిది.

కుం. కింకనింకిన మానిసులు జంతు విడిక మెలకువ నుండందగుగదా - ఈయ నగారైన నట్లుండలేదు.

వి. మఱియేమి చేసెనే.

కుం॥ ఆ నెగులట్లయుండ నీనడుమ నొక్కనాడేరికిం జెప్పకయ యదను గడు పుటకై యొంటిగఁ దేజినెక్కి యెక్కడెక్కడ మసలియొకాని ప్రొద్దుగుంకినపిమ్మ ట చాలసేపునకు నేతెంచె- ఆతేయి మిగుల బడలికగలిగెనని సాపడలేదు- మరునా డు రాణిగారి యానతిఁ గింక పగఱలేతెంచి సంచులు విచ్చి మంచిమంచి మందులు దీసి వీనినేకరింపుడని యెంతబతిమాలిన వానింగొనక మీరిడినమందులు నాకుసేమంబ సేయ నడరియుండలేదు గావున నాయానయైన దాక మీరీచెంతకుం జేరందగదని యానతిచ్చిరి. కావునవారు మొగంబులు సిబ్బితివాంచికొని వెండియురానోడిరి. మఱియు రాణిగారితోడను నామెయి నుకంబు గలుగునందాక నాలావుకేలేరవలువద ని నెలవిచ్చిరి. మఱియుం గొలువుగాండ్రెయ్యెడఁ దమదమపనులం గనుపెట్టియుండి యాయనగారి యానతిచొప్పున నాయాకొలువుల నెరవేర్చుచున్నారు. బుద్ధిగు డును సాపడుటయునుం దొలుతఁగల చెయువులన్నియుఁ దొల్లింటి యట్లు జరుగకుం డు. ఇంతియకాదు । నాయానతిలేక నేవారు నిజీకుతోటకు జేరందగదనియానతిచ్చి రట.

ఇట్లుండ నేరికిన్తనంబున నెచ్చరిక యెచ్చయి యచ్చువడి యుండలేదు.

వి. సునిశ్చయంబుగ- అన్నన్నయెంతకష్టంబు పస్థితంబయ్యె! నుఖదుఃఖప్రా పణ నిపుణంబగు దిష్టంబేరికి నుల్లంఘింప నలవికానిది. మనమేమిసేయంగలవారము సరే. మఱియు నంతఃపురవార్తా విశేషంబులేమయినంగలవా.

కుం. సవి చికిత్సితంబుగ మంచున్నది.

వి. ఏమే సంశయించుచున్నావు.

కుం. ఏమి చెప్పుదునయ్యా.

వి. కలయుదంతంబులు.

కుం. వానివినుచుటకయకదా యీసందియంబు.

వి. నాతో పచించుటకు నిట్లు సందేహింపవలసివచ్చెనా

కుం. రాణిగారియానతి యట్లొనరించుచున్నది.

వి. ఆయానతియెట్టిది,

కుం. మేనివలన మనుకుల నెడఁబావునట్టిది.

వి. సాశ్చర్యంబుగ - ఆహార్యంత్రకూరనియమనంబు-

కుం. కాకున్న నామనంబు మీయెడల నిట్లుండునా,

వి. అట్లయిన దీనిందెలియుటకు నాకుదయించిన యభిలాషంబవేళి కుసుమ సమానంచేనా.

కుం. అట్లని నేనెట్లు నొనుకుదు.

వి. దేవీదరంబంతరంబుగ నితరకారణంబు దీని వినరించునెడల యజ్ఞాశట్టదు గదా.

కుం. మరేమి.

వి. అందుకొక్కయుపాయంబు వాక్రుచ్చెద వినుము - ఈయందంతంబు మదు దతంబున నితర శ్రుతి సంగతంబైనఁ గదా యపాయాశంక సేయందగు అట్లు గాకుండ శపథంబొనరించెద.

కుం. అట్లైన మీయెడల నాకు దాపరికంబేమి గలను.

వి. అట్లైన నిదియ తిథ్యంబు - పక్తవ్యంబంతయు సవిస్తరంబుగ వక్కాణిం పందగు.

కుం. అట్లెనవినిచెద నెప్పుది నాలింపుడు - ఈనడుమ నొక్కనాడు రాణి

గారు మాకు గడియల పొద్దు తరి జలువ తెచ్చెరం జవిగొన నంతిపురపు తోటలో నుండు నుప్పరిగకొన తావుకు నెనును మతేయు విగువురు వరపుకులుం గొలువంజని యచ్చటం గూగుచుండి మావలన నాయా సుద్దుల నాలించుచుం గారు గడుపు చుండిరి

వి. పిమ్మట నేమయ్యె.

కుం. అచ్చటచ్చట నెత్తుగరతశంబులం జెక్కినదియు నినకగోలలచే దట్టంబ గు నలవరిగలదియు వక్కణసేయ నువడని వెలవెలయునదియు నొక్క మందసంబు నివృళంబుగ నింగినుండి దిగజారె.

వి. సవిస్తయంబుగ - ఆసిమ్మట

కుం. ఏ కందఱకు మిగుల నబ్బురంబయ్యె.

వి. పిమ్మట.

కుం. అప్పుడు రాణిగారు మించిన యెచ్చక వడిగతవి మాతోడంగూడన యామందసంబు జెలితకుం జనిరి.

వి. పిమ్మట నేమయ్యె.

కుం. రాణిగారయ్యెడ వేళంబశామ దాని తలుపు విడఁజేయ జతనంబు సలి పియు మిల మెత్తనగు కైచిగుళ్ళు గలవాగుగావున నొకలేక నాకు నైగ నెసరి- అ య్యెడ కదానిగడియ వెడలించితిని.

వి. అందేమియుండె.

కుం. అందుంగొన్నయగు రవణములతోఁగూడిన పడుమలియవురుండిరి.

వి. వారియాకారంబెట్టిది.

కుం. సాగపరులలో నేరనైనం బూరికేనిందలంచుటకైనం దమిసేయని రాణి గారికి సిద్ధి తతోఁగూడ నబ్బరంబు నబ్బరంబు దమయాపు గబ్బితనంబున మోసరించి నదెయ్యనని.

వి. సాశ్వర్య నిశ్చలతార విస్తారిత నయనంబుగ - హయేంతమాటంటివి

కుం. ఇది నేనన్నది గాదు సామారాణిగాదు నెలవిచ్చినదే.

వి. అన్నా యేంతవీంత- అదియు నిజమేకావచ్చును - ఇంత ప్రపంచమందె
క్కడెక్కడ నేయేవి కేపంబులున్నవో యెవ్వరెట్లు తెలియనేర్తురు - ఈశ్వర సృష్టియం
దుండు వైచిత్ర్యంబాయనకే కాక పేరికొదలియ నలవడు - కానిమ్ము దేవిగర్వ సంబం
ధంబు నిక్కంబుగ శిథిలబంధంబయ్యెనా.

కుం. అందుకెద్ది సందియంబు.

వి. ఇదివరకు వచ్చించిన వచనంబులలోనిది నాకు మహానంద సంధాయకంబు
మించిదే పిమ్ము కిమయ్యె

కుం. అయ్యెడ రాణిగాదు వారినిరువురంగొంతసేపు రప్ప వాల్చక పరికించి
తాన నెచ్చిదాన నీలకంఠైయిద్ది రావించిరి.

వి. నదంపడి.

కుం. రాణిగాదు మిగులంగారవించి తాము గూరుచున్న పరువునందే వారికిచ్చ
వచ్చినట్లు తాపెసంగిరి.

వి. అంతవట్టుకు గారవించెనా.

కుం. ఇదియేంతమాత్రా.

వి. మఱియు నెట్లుగారవిగచె.

కుం. వారిరువురు గూరుచున్నపిమ్మట- ఓకన్నియ రతన చ్చలారా మీరలిరువు
రు మెయిదారులై యేతెంచిన లెస్సబవిసి యేలిక కలుములగొ కాకున్న మముంగనిక
రింప విచ్చేసిన వేల్పుల వెలదులగో పక్కాణింపం గొరదనని యడిగితి.

వి. గగనంబుననుండి యట్లవతరించుటంజనె యిట్లును యోగింమట యనవర
తంబు సాంప్రతంబ అందుకు వారేమి వచ్చించిరి.

కుం. వారిలో ఔద్ధిండుదు సెట్టూర్పు నిగుడించి-మేమట్టి వారముకాము- ఇది-

యత్తమ క్షత్రియ కన్య- నావలనం గతిపయంబులగు కలలం గఱచినది- సోద! నిర్వి
శేషంబుగఁ బాలితయయియుండు- ఒక్క కారణంబున నిట్లే తేరవలసివచ్చె- తక్కినవృ
త్తాంతంబు కాలాంతరంబున దెలుపందగుఁ గానియిత్తరి జెప్పడగదనియె.

వి. పదంపడి.

కుం. అయ్యోడ రాణి గారు వారల మిగుల మన్నించి మీయిచ్చవచ్చినట్లుమా
యంతి పురంబు నంచుండవలయునని యడఁకువమీఱం బలికి వారల నిలిపిరి.

వి. పిమ్మట నెట్లుండిరి.

కుం. ఆ టేతిరి వారికిందగిన చందంబుల మెసంగుటలం గావించి కొంతయద
ను చదువులమాటలం గడిపి పవ్వళించిరి.

వి. మరునాడేనుయ్యె.

కుం. పొద్దుటిపూటయూం గొంతనే వేమేమో విద్దెలపలుకులం జరిపి యెచ్చు
గ మెచ్చుకొని కొంతతఱి నాకడనుండ వలయునని వేడికొని పూలతోటలోనుండు
పటికంపు మేడలో వారిని విడియించి మిరిచ్చట నేయుండవలయు-మీకుం గావలయు
నరతంబులెల్లం బనిక తైల చేనడఁజేయుదు- నేన యప్పుడప్పుడు మీకడకే తెంచెదనని
వినిచి యప్పుడు నాతోనున్న చంపకాంగికిని శంపాలతకును మాత్రమే వారికొలువున
కానతిచ్చిరి.

వి. అందుకద్దియేని కారణంబుండునా.

కుం. అందుకు కతంబు మిగులగ సున్నది.

వి. అదియెద్ది.

కుం. వీరలఁజూడ యెరులకుఁ బొడనూప కుండునను తలంపే.

వి. అగుఁగాకదానంగలుగు ననర్థంబేమి.

కుం. అట్లయినం బబువువారి కంటంబడగలరు గదావారు.

వి. ఎవరే నేమి వాని.

కుం. అయ్యోపిచ్చినాయనా నాపబువువారాచిన్న పడుమంగనినం జేపట్టు గొన
కనూరకుంచురా.

వి. అట్లుగునా.

కుం. మఱిమి- దానిచదువుల విలువఁ దెలియ నే నేరనుగదా- అదిగొప్పరాచ
కొలమందుఁ బుట్టినందుకు దానిలక్కనంబులె సాకిరి తనంబిడు- దానింగన్న యెరికినిది
మెయి నూనిన మెఱువు కివెయో కాకున్న నట్టి బేసమ్ముల దొరవలపుల తల్లియగు బలు
సత్తియూ లెక తాతదేవర యెల్లజగంబులం దుండు చక్కదనంబునకు మారుగ నెంత
జలనంబొనరించియో దీనింబుట్టించెఱు. ఇవ్వి దొలుఁతంగల తరకటింపులు దెలవరుల
కు నేరికం గలుగవు.

వి. అన్నా యీనాడున నీమాడని రాచపడుచులు లేరుగదా నీకయింత య
బురంబయ్యెనా.

కుం. నేచూచిన నాడిది యొక్కటేనా- పెక్కునాడులెరుంగుదు- అందలియ
లరుబోండ్లు రూపరితనంబునఁ బేరొందిన వారిలో నేఁ గాననివారుండరా- ఇదేమిలెక్క
జేజేలపై దలులం బెక్కులఁజిట్టలంగంచితిగదా- ఎజ్జగంబునంచలి యవిదలును దీని
నుద్దికై పేరువడలేరు వారందఱు మగవారికే వలపులం గులికిఁచిరికాని నీవెచెపుమా
యేయాడుది యేయాడుదానికిఁగాని యొక్కడైనం గొగిలింతతమిఁగలుగఁజేసెనా-
దీనిరూపైన నట్టిదియ- ఇందుకు నేన సాకిరినై కణకణలాడు నగ్గుల నిగ్గు మినుకునీను
మానికంబులంబోలెదోయిల మూడునాడులైనంగట్టిగ బుట్టినోపుదు.

వి. అట్లుగా అన్నా యెంతవీరి- కానిమ్ము. అట్టిసంశయంబు గలిగిన దేవివా
రి నెందుకు విడలేదు.

కుం. వారిగొనంబులంజదువులం బట్టి వాగుదనకడనుండ పలయుననుక్రిచ్చు
విచ్చునెచ్చరిక నేయ నేరమి.

వి. అట్లయిన వారి నెక్కడనుంచె.

కుం. పూలతోటలోమందు తనకై నేతయుప్పరిగలోఁ బైయంతదువులయందు

వి. అబ్బా రాజుకైనవీ పెసెలపులెక ప్రవేశింప నలవడని లావుగదాయది

కుం. అందునుం దేకదా యట్లొనరించుట - ఇతియకాదు - వారిగనునపు

దు పనికి తైలము మేము మువ్వరముంటిమని వలికితిని గదా - మాలో వారినిరువుర వారింగొలువ యానతిచ్చి మమ్ముంగని వారిరాక మీమువ్వరకంటె యెరులేరును నె టుంగరు గదా - ఎట్లైననాజాడ బయలు వెడలిన మీమువ్వరనునురలతో నుండగ నేపాతించి మీద గోడ గట్టింతునని గోరంబుగ నెట్టు వెట్టికొని తీంద్రంబుగ నాన తిచ్చె.

వి. దేవి యన్నిటం భామినీమణియ కదా.

కుం. అన్నిటననుటకు నేనెటుంగను గాని యలుకరబట్టి యిలేనట్టిగదా.

వి. కానిమ్ము - ఎవ్విధంబునైన రాజునకుఁ గుశలంబుగావలయు.

కుం. ఆయనగారిసేమంబకదా మనకందఱకునునురులమందు - ఓసామీ మీ కు దండములు - ఇయ్యెడ మనము దడవుండఁగూడదు - జరుపంగల కర్ణంబుల జరుపు డు - నే నెలవు గైకొనియెదనని నిర్గమించుచున్నది - విదూషకుండును మహామార్గంబు ప్రవేశించుచున్నాడు.

పిమ్మటం బ్రవేశించుచున్నారు విదూషకుండు కంచుకియు.

కం. ఓయగ్రజన్త శేఖరా జోహారులయ్యా.

వి. ఓహూ భద్రముఖుఁడా యిష్టంబుల వర్ధిల్లుము.

కం. పెరనాడునుండి యెప్పుడేతెంచితిరి.

వి. ప్రత్యాపంబు సమీపింప గృహంబునకేగుదెంచితిని - పదంపడి మహా రాజు పయస్వదర్శనత్వరమాణమానసుండనగుటం దదవసరసముచితంబులగుకృత్యంబులం గతి పయంబులననిర్వృత్తిఁచికొని యేతెంచితిని.

కం. ప్రభువువారీ నడుమంగొన్ని దినంబులనుండి మీరాకకు దద్దయుం బ్ర తీక్షించుచున్నారు.

వి. ఆహా ఆశ్చర్యము - మాదృశులమృహారాజునకెందరు లేరు - లేదా యాన్య ప శిఖామణి యాశ్రితవత్సలుండు గావున నటులుంగావచ్చును.

కం. పరులయెడ నిట్లుగఁగాని మీయెడల నిట్లు తలచు.

వి. మఱియేమి.

కం. ప్రభువువారికి మీరు పంచప్రాణాధిష్ఠాన దైవతంబని.

వి. అనియెట్లు.

కం. యావద్వ్యవహార నిర్వహణప్రధానలైన ప్రధానులకే దుర్లభ దర్శనండగు తాజానిరంతరాభిలషిత భవద్దర్శనండగుట.

వి. స్వమనంబున - వయస్యుని స్థితి గొంతవట్టుకుఁ దెలిసియున్నను నవిదిత ప్రాయంబుగ నభినయింపవలయు.

ప్ర. నయనిలయుండగు నృపమండనుండు ప్రధానులకు దుష్ప్రవిలోకనం దగునా.

కం. ఈసమయంబిట్టిది.

వి. ఆవృత్తంబెట్టిదో యుండుగాక మహారాజపయస్కుండీపాటికిఁ గృతస్నా నుండై జపంబొనరించుచుండుఁగదాయని జపశాలా మాగాళాభిముఖుండై చనుచు న్నాడు.

కం. ఇట్లెచ్చోటికరుగుచున్నారు.

వి. మహారాజనికటంబునశే.

కం. ప్రభువు వారిచ్చటలేరు.

వి. మఱియెక్కడ.

కం. నందనోద్యానాంతగంబునందలి హేలానిలయంబును హీరమంటపంబున.

వి. జపాహోళావసరంబున వినోదోచిత మంటపాశ్రయణంబున కేమి కారణంబు.

కం. అస్వాస్థ్యంబు.

వి. ఆహా నానయస్యుఁడస్వస్థుండైయున్నాడె - ఎట్టిది యాయస్వాస్థ్యంబు.

కం. అద్ది యేరికిఁ దెలియ నశక్యంబు - విన మీకశక్యంబుగావలయునని యా యామంటపంబుచెంతకుం దోడ్కొని పోవుచున్నాడు.

వి. భద్రముఖా నేనిచ్చట నుండెదఁ గాని నారాక నానమస్యమణి కటింగింపుము.

కం. అబ్బబ్బ నాకచ్చటకుఁ జోవనానతిలేదు - మీరంతరంబునకుంబనివినుండని నిగ్రమించుచున్నాఁడు.

పిమ్మటం బ్రవేశించుచున్నాఁడు - మహాశాజుమధుకరుండు విరహజ్వర భరిత శరీరుండగుచు.

రా. ఆహా నియతి విపరీతంబైన నంతయుఁ దద్విధంబయగు తథ్యంబ.

చ॥ హిమకర రత్నలక్ష్మి నిటలేక్షణ వీక్షణ విభ్రమాంబులౌఁ గమల సతస్ప రత్నవనకంబుల హిశ్వర పూత్కృతంబులౌఁ విమల పటీర కర్దమము వింతఁగఁ జిత్రక పంక శంకమాఁ సుమకిసలాత్మ తల్పమును శుష్కకణావళి కల్పితాత్మమా ॥ ౧ ॥

సీ॥ పల్లవంబులనఁ దత్పాదముల్పాణుల నిజసంగ కృతహిమానితనలరుట । పీ యూషరశ్చినా ప్రేయసీవదనంబ నయన కర్పూర కణరుచియగుట । చందనమనఁ దద్దశనమహాః పటలంబ దర్శనమాత్రశీ తలదమగుట । బీసవల్లులనఁగఁ దద్బింబోష్ఠి భు జముల స్వాంగ సక్తిస్త సంజ్వరములగుట । సరస సారస దళవిలసత్కిసలయ । విసర వి రచిత హరియంత్ర వితతులెల్ల । మాప్తసంస్కృతి శీతల తోపలబ్ధి జనకములె తత్కు చవసన సరణిజూడ ॥ ౨ ॥

చ॥ మదనుడనంగుడౌటఁ గొరమాలిన డయ్యపు మేను బూని నాయెదనివసించి వించిన వహేలన బుద్ధిని బాధసేయునీ । హృదయ మహీనహరి మహితేత్థతమాగ్ని శిఖాళికంబునొతడవయహాశ్రయంబు విడి తద్దయు సౌఖ్యము లెట్లు గాంచునో ॥ ౩ ॥

క॥ ఇపుడీవల దొతవేకిను । డుపుటకు నెల్లాషధములు డొంకునకట త । ల్లప నాంతర వీటి యుదశ । నపరిచ్ఛదమబ్బుతేని నాశమనిజమా ॥ ౪ ॥

చ॥ సమసిపిశాచమై - పడిన సద్విధులన్ సమయింప వచ్చుఁగా । కమహతిజివి తుండయి సగర్వతఁ జేరిన భూరిమార్గణక్రిమముల సంహరింపనగు గప్తముగాదిది చచ్చి చావకు । న్న మదను వీని నెట్లు కలనంగని నెట్లు నెట్లువచ్చునో ॥ ౫ ॥

సీ॥ అడలాత్త తను మెప్పు కుచతటి ఘనరసాత్తతమీలు విలసదంతరము చేత ।
కుచిమయాత్తతమించు కుభరదనంబులఁ గమలగంధాత్తత ఘనత మీలు । వదనాంతరం
బున వరలు పుష్కరమయాత్తత నెచ్చు నవలగ్న తలము చేత । నరుణాత్తకంబగు నధ
రదళంబుచే నమృతాంశుమయతనొప్పు ముఖమున । స్ఫుటిత మూర్త్యవ్తకంబుచే ఘ
టిత మగుట । శ్రితకమలపాణి వృషపదిజ్జిప్త సర్వ । మంగళాభిఖ్యత నిదియ మహి
మహేశ్వ । రాత్తరక్షణ మిడదగు నతనువలన ॥ ౬ ॥

ఆహాహాయన ప్రాయనాడికంబగు నీసమయంబునెట్లు గడుపుదు - వయస్యం
దు నిదివరకును తాక తడవు నేయచున్నాడనుచు నితాంత చింతాతంతు సంతాన
సంయమిత స్వాంతుండగుచున్నాడు.

పిమ్మటం బ్రవేశించుచున్నాడు విదూషకుండు.

వి. ప్రతి పిద్ధ సర్వాత్త జనప్రవేశుండగు వయస్యండు కంచుకీ ముఖంబున
నన్నాకారితుండేసెఁ గావున హేలానిలయాంతరంబ ప్రవేశించెదనని సమీపించి గవా
క్షాంతరంబున విలోకించి - ఆహా యెంత కష్టంబుపస్థితంబయ్యె.

సీ॥ వాడియు వరలు దివాతనమల్లికా సౌరభశేష గుచ్ఛంబు పగిది । మంత్ర
సంబుధ్ధమై మల్లడి ప్పాల్పడు మహితాహి కైవడి మదనిరంత । నిష్క్రింద నిస్సార నిర్వి
ణ్ణవారణ వరము చందంబున వలంబుమాత్ర । లక్షణీయాత్తుడు రజనీశుచాడ్పున పాటి
నొందిన సతిత్పతివిగమన । నహహమహిమ మహత్తరమహిమ హేంద్రమణి సమహాకగు
ణ మణీరమాప్తశరధి । యైన యీనావయస్య పంచాన్యూడిపుడు । దురవలోక దశావళ
దూనుడయ్యె ॥ ౭ ॥

అసి తలంచుచు సమీపంబునకుంజని - జయించు జయించు వయస్యండు -
శేషాభిలాష విశేషలాభంబున.

రా. స్వ. మాన్యతాస్పదంబగుతబ్బాజాశిషంబు.

ప్ర. వయస్య యిచ్చటనుపవేశింపుమని యతని కరంబు నొని కూరుచుండం
జేసె - ఓయీ వయస్యా యెంత తటికి నాకన్నులకుం గర్పార ఘటిక వైతివి.

వి. వయస్య నాకియ్యెడ నియతిచే నుపస్థితంబైన యర్థంబు నీవ వచించితివి -

అని వయస్యుని సావధానతం బరికించి యంతరంగంబున

గీ॥ మొయిలు పింజలుగప్పిన మురిపెముడిగి । యడరు చందురు ఆరున నమరు
మోము ॥ మించు మంచడరించిన మంచి గలుగు తమ్మివమ్మలకిమ్మలై తనరుఁ గను
లు ॥ ౮ ॥

గీ॥ కాచిముంచిన యపరంజి కరణిమేను । మోము నూర్పుల సోనకు మొగి
లు కలిమి । ఎండవెండిన తూడులదండితనము । నొడలి భాగము లితనివి గడిమి
నొందు ॥ ౯ ॥

క॥ నవకము గడుఁజెడిపోయిన । నవయువములు దొలుత టవియ యగుటనితం
డా । యవని ఐరుండని తెల్పెడు । శివశివ తటతరులు గ్రీష్మ సింధువు బోలెక ॥ ౧౦ ॥

ప్రకాశంబుగ - ఏమోయి వయస్యా నీయాత్మ పరికింపం బ్రబలతరాధి సంగు
ద్ధంబు కరణిఁగానుపించుచున్నది.

రా. వయస్యా రేమి వచింతు.

వి. ఉన్నదే.

రా. ఎద్దియుఁ గానంబడదు.

వి. నీయంతరంబు దొల్లింటిదై యుండెనా.

రా. అద్ది తొల్లింటిదే కాక నడుమ మటియొకఁజేతెంచునా.

వి. నీయాత్మ తొలుతంబోలె నవికృతంబై యుండెనా.

రా. నీకేమి తోచుచున్నది.

వి. వికృతంబైనదని.

రా. నీవిత్కంబు విత్తభంబగునా.

వి. తన్నిదానంబు దురూహంబగు.

రా. ఏమని వచింతు.

వి. కీప్రియవయస్యా యీయాధిమూలంబు నావలనఁ గోపనీయంబై.

రా. మానసికవ్యాపారము లాత్మకుంగోపనీయంబులగునా.

వి. నేనెవ్వడను.

రా. నీవాత్మవేకావా.

వి. అట్లయిన నాకెట్లు తెలియకుండు.

రా. తెలిసియుండు.

వి. ఏమని.

రా. స్వప్నంబని.

వి. తత్ప్రకారంబెట్టిది.

రా. సావధానమానసుండవై యాకణికంపుము.

చ॥ ఫలభరనమ్రకమృ బహు భవ్య మహీరుహ బృంహిత శ్రీమంజులకుసు
మ ప్రసూత తతశోభన సౌరభపూరితాంతర । స్థలమమలాంబు భూకివిధ సారస కైరవ
పూర్ణ దీర్ఘికా విలసద ద్రభవిభ్రమకవిభ్రమ రౌఘమహాష్ట్ర నాదముక్ ॥ ౧౦ ॥

అగునొక్క మహోద్యానంబవలొకించితి.

వి. ఎయ్యస్య లెస్స లెస్స. పదంపడి పదంపడి

రా. ఆయా రామాంతరంబున నొక్క మహాసాధంబవలొకించితి.

వి. సానందాభినయంబుగ - ఎయ్యస్యా అది యెట్టిది.

రా. వినిచెద నాలింపుము.

సీ॥ అతిమృదు తూలపూరిత దృశ్యవ చైనకమ్రపటీకృత్తకశిపుతతుల । నతి

తాలముగ్ధపయః ఘనవిశదాంతరాసక్తముకుర చిత్రాశిభిత్తి । మూలకల్పితమహా మూ
త్యోపధాన వీధులసకల హరికరలలితాస । ననయన రేఖల నవరత్నదీప పాంచాలికాదిమ
హార్ధ సముదయములఁ । దత్తదుచితవివరణ సజ్జితబహుభేద । శిల్పకల్పిత మణిమయా
కల్పకాంగ । సంప్రకీర్ణక్షణా స్వాద్యసకలభాగ్య । తత ఘనా వదనుషేరవితానముల
ను ॥ ౧౧ ॥

అలరుచున్నదియు.

శా॥ నీతోఁజూపింపఁచంద్రపాద విసరోన్నిద్రోప వన్యంతరో దారోదంచిత ది
ఘికా కుముదసంతానప్రకాశాహృత । న్నారామోదసమీర దారితముఖస్థాయన్
హా మాఘ్య భూసారభ్యస్ఫురణోమిక సంవళిత కుత్యభోగ దృగ్భోగముక ॥ ౧౩ ॥

చ॥ ఉపరినిబద్ధ చంద్ర కిరణోత్కర సంకమణస్ఫుట శ్రవద్విపుల విధూషణ
ద్య మిత విస్తృత వాఃపరిశ్రాంతాశ్రన । ధృపరమహేమనాళ వితతాస్య విదృబ్ధనిరం
ధ్ర రంధ్రకాశ్యపచితమైహిక ప్రసరణోదిత శీతలతోప కంఠముక ॥ ౧౪ ॥

వి. సానందంబుగ - బాగుబాగు పిమ్మట నేమయ్యె.

రా. సోత్కంఠంబుగ - ఆమహాసౌధంబు చతుర్థ భూమికాముఖకాలాపురోం
చలంబున మహారాజ కన్యాహాంబులగు సమున్నత పీఠంబులం గూర్చున్న నిలువురు
కన్యలంగంటిని.

వి. సోల్లాసంబుగ - తర్వాత తర్వాత.

శా. అన్యోదం దౌలుతవినిద్రుండైన విషమశరుండు నాహృదయంబున మే
ల్కనియదయుండై స్వాశ్రయ భేదనంబొనరింప నుద్యోగించె.

వి. సాశంకంబుగ - అవసరగ వేషణ కుశలుండుగదా విషమేషుండు - వె
నుక వెనుక.

రా. అవిదితస్థలంబున నుండు నపరిచితలైన వనితల కడ కలుగుట నీతిగాదని
యెఱింగియుఁ దదీయ సదేశంబున కతిసాహసంబున నేగితి.

వి. వయస్యా యీసాహసంబు నీదనుకొంటివే కాదుకాదు-బలాత్కర ప్ర
వర్త యితయగు నాదర్పకుండే.

శా. సజగుప్యంబుగ - వయస్యా యట్లుకాకున్న నిట్టి యవివీతార్థంబు నిశ్చం
కుండైన యేనెనరింతునే ఇపుడెట్లు నేవలించుటగాదు-తొల్లినీ వరుంగవా నావర్త
నంబు.

వి. కాబట్టియకాక యిట్లుచించితి- మంచిది వదంపడి పదంపడి.

రా. నేనతిధీరుండనై తనుచెంతకుంజర వారలును సవిస్తయంబుగఁ గాంచిరి.

వి. ఇద్దియచితంబ తాదృశావసరంబునం దాదృశస్థలంబున నజ్ఞాత పురుష ప్రవేశంజేరికి విస్తయ జనకంబుగాదు.

రా. ఇంతియకాదు- మానస ప్రసాద సూచకంబగు వికాసంబున నతరు నిరీక్షణంబులంగాంచిరి.

వి. నీవు మహారాజ లక్షణ లక్షీతుండవుగదా- వారును మహాకుల ప్రసూతలు గావలయు- కావున నీయెడం దగిన గౌరవ విధాన బుద్ధి వారికుదయించె పదంపడి పదంపడి.

రా. వయస్య కతంబెద్దియొకాని యవీయంబగు కన్యారత్నంబు గద్దియ నిం చుకైనం దొలంగక నిబ్బరంబుగం జూచుచయుండెనని యర్థోక్తంబున.

వి. వయస్య తన్నిదానంబు నీకు దురూహంబయ్యెనా.

రా. కేవలంబు తథావిధంబుగాదు నిశ్చితంబునుగాదు.

వి. నీకేమిదోచినది.

రా. తారుణ్య సౌందర్య సత్కుల ప్రసూత త్వది గర్వంబునని యొక పక్షంబున.

వి. వయస్య యిద్దిసూహంబుగాదు.

రా. నీకేమిదోచుచున్నది.

వి. భవదీయ తారుణ్యాది లక్షణ నిరీక్షణైక తానత్వంబున.

రా. నీకట్లు దోచెనా.

వి. ధీరోదాత్తుండ వగుట నటువచించవు గాని నీమహాత్రమట్లుదోచెదో నీవయాత్మవని వక్కాణించెదవుగాని హృదయ మర్తంబు విడనాడవు.

రా. సానునయంబుగ- వయస్య కోపింపకుము ఒకపక్షంబున ననియంటివిగదా.

వి. సరేమంచి- పిమ్మటనేమయ్యె.

రా. పెద్దయగు లలనా లలామరంబు సౌహృద నివ్యంధులగు విలాకక్షుబుల నాశంకాతప్తంబగు నాశరీరంబు శీతలితం బొనరించుచు లేచి పరిసరవతి. యగో ను క్క మహర్షి వీతంబు గానుపించి దీని నలంకరింపుడని వచించె.

వి. బాగుబాగుయ్యె పిమ్మట.

రా. నేనుగూరుచున్నదిదప నాపె నిజపీఠంబునం దుపవిశింకె.

వి. వారిరువురం కంటివిగదా- వారయ్యవసురంబున నెట్టిభావంబునకుం. బా త్రంబులైరి.

రా. వారిలోఁబెద్దయనీయనీ భావంబునకు.

వి. యనీయసియో.

రా. సాపత్రపతన తాననుండగుచున్నాడు.

వి. విస్తృత ప్రతిజ్ఞ తార్థ్యండ్వైతితా.

రా. సాహసం బవలంబించి- లేదు వయస్యా వచించెదనాలింపుమా స్వరానల సందర్శ హృదయ సంజీవన సుధాధారయని.

వి. సానందంబుగ- సాధువు వయస్యసాధువు- ఆబాలికయట్టి లావణ్యాది గుణ మండితయే.

రా. దానిలావణ్యం బట్టిదయ్య-ద్వితీయయుం దానికి సోదరీప్రియ కుభలక్షణంబ.

వి. భవచ్ఛేతస్త్వేనయగు నీబాలిక రూపంబాలింప మిగులఁగుతూహలంబగుచున్నది.

రా. నాచిత్తంబునకు వి నూదకారణంబువైతివి- వచించెద నాలింపుమా.

సీ॥ లేనెలవెలిమాలి లెస్సల్లడిందిన కాని నెన్నోసటికి దారితోడు! మరువిండ్లు వాడక మఱిమఱి నెఱగిన దానికన్బొమ్మలకుఁ దరములగును! నల్లగల్వల సేరినయము సేవించినదాని కన్నులకగు దవ్వునుండ! సంపెగ నిరమయి సొంపొందఁగొల్చినదానినా సకుఁ దగుదరికిఁజేర॥౧॥

దొండపండుల లచ్చి దొడరికొల్చిన దాని వాతెర కరుమనివాళిబుట్ట! మగరా ల యుద్ధముల్ మసలక వవియూన దాని చెక్కిలులకు దాపునుండు! తిమ్మివూపులకల్లి దాని నెచ్చుట దాని నెవ్వ్రామునక నగు నెమ్మిసకియ! లేటిమబ్బు లుబ్బులుండల కొనినందాని నెఱుల నెనఱులంద నేర్పరులగు ॥౨॥

బంగారు తూడులు ఎవినక్కటికంట దాని భుజములజతచుగడిండు | చెందో
వలో గందర సేససేసినదాని కైదోయిచే బూన గరువమొందు | పైడి కొండలు సేరి బ
ద్దిగొల్చిన దాని చనుదోయి యుందంబు పైపడగును | ముచ్చిచ్చుతిన్నె సొంపులగఱ
చిన దాని వెన్నుకు వెన్నును నన్నువయగు || ౩ ||

నవకమునంటిన నటులు గొల్చినదాని కురువు సొంపులగొమరు మిగులు | కు
సుమ పొట్టల వెల్పు గోరికొల్చిన దాని మనువు పిక్కలనొత్త చూలుకొనును | తలిరా
కు కలుములు దెవిలిగొల్చిన దాని యడుగులకగు వరపుడులు గాగ | నపరంజిమను
మెత్తనియైన దాని మేనికి జాయ సగిగాగ్గనిండియుండు || ౪ ||

గీ | కాన మెండుగ నిండిన కలికితనము, మెప్పుచున్నట్టియన్నియాయెడలిపాళ్ళ | లో
నొకటి కైచను బుడమిలోన మాది | కాక మన్నట్టి సొబగుల కలిమిరూపు || ౧౫ ||

న || కచనిచయంబు మేచికవికాసకచాకచి చాకచక్యమారుచిర నిటాలమాశ
శిరరోచితలాశలి లబ్ధవర్ణమా | కుచరుచిచారు హేమనల కుట్టల కోటి పదాపనీడ్య
మా నచి రుచిందనుద్యుతియు హాయి గళాగళి నీసడించెడుకొ || ౧౬ ||

గీ | అపుడు విరిసిన కైతక హరిత్ర కోటి శోభల మిగులన కూటవృత్తి | న
పరంజేయునతానభి నతిసముల్భ | బాత్తికంబులు దాని దోగంతరములు || ౧౭ ||

పీ | తన్నుఖ శ్రీహృష్టి చగుల నూజాకాంతగసారిసారికగుదోషాకరితయ | నయ
న లక్ష్మీనర్ణనము మనంబునఁ జేరక కులావళికి విసారతయగు | కన్బొమ్మలనుగొన్న
గాము కోదండమునకు నగు మధు పగుణాభిషక్తి | దశనరేఖా శ్రీలదర్శిప శాక్తిక
శ్రేణికి ముక్తాత్మ రీతియ యగు || విమలకపాల భావిభిషముల్లముసేరమణి దర్పణము
దృషన్తయమ యగును | సురుచిర గలశీల చూడ్కులకక్కిన నలకంబు వునకుశంఖా
త్తతయగు | తనురోజ సొందరీ ధార వీక్షించినఁ జక్రముల్పరసాత్తసాదితముల | కాను
గన్నడువేరి గగనంబునకుఁ ద్రివిక్రమ సదత్వముల సత్క్రిమనుయగును || వళిపాలిమాం
జలి వాసేనాచిన నిత్య భంగతాపక్తి తరంగతతికి | రుచిర రోమావళి రూపుగాంచిన
నల క్యామలాహికరేళ మతమతగు | పొక్కిలిపాలుపు చూపులకు పాలైన నానభ
గీ | నైపుడు గాసారతయగు | ఘనజ ఘనాభిఖ్య గనపైకతములకు ఘనగోష్ఠిద్యుర్విలో

కలహం తనరు ॥ నురుగితంబుభిభిన్న సోచరింబున నేని చుక్రంబుదహురంద్ర సక్తమయ
గు । నుంజాలాంక శ్రీలు మగిఁజేరిగరముల కగును మాతంగాత్త తాపక్పష్టి । సద్గతి
ప్రధిత తన్మరణ సౌమమిఁ జూడ పద్మావళికగుణ పంకజసిత । తనువల్లి మహిమగన్గొని
న సన్యోఃపుల్ల కనక ప్రకాశాళి కాంచనంబు ॥ ముట్టుగావున లోకత్రయాశ్రయాన
వద్య సౌందర్య సంపద వగలదీసి । మదనుడఖిలజగన్త మోమధన విధికి । గానిజేసెను
విక్రమై తనరు నిదియ ॥ ౧౦ ॥

గీ॥ దాని కానుకు సరిగాగదగుదా ననుచుఁ బల్కి చదరున సింగంబు పన్ని
దంబు । వలన బరికించు వేళను దొలగితొలగి నోరు దెలుచుటచే దెలునోటిదయ్యె
॥ ౧౧ ॥

వి. ఓవయస్యా తాదృశకన్యా నిరీక్షణంబునం గృతానుండవైతివి - పిమ్మట
జేమయ్యె.

రా. ఆబాలికనను సాదగంబుగ నభినవహిమకర కిరణ సంస్పృష్ట కువలయు
దళ శ్రీగర్వ నర్వంకషంబులగు ననునంబుల నిరీక్షించి నాకేట్లనియె.

ఉ॥ నీదగుమేని చిన్నములు నిక్కముగా బరికించి చూడ నీమేదిని నెల్లనేలఁ
దగిమేలగు రాకొలమంగుఁ బుట్టుట న్నోదముగాఁగ దెల్పెడునమూల్య గుణాకర యి
ట్టివేళ నీవీదరికేల వచ్చిత సదీహితమొప్పుగ జెప్పవ్వంతయు ॥ ౧౨ ॥

వి. ఆహ యాబాలామణి వచనరచన కాతురీ పరిపాటి - మంచిది - నీవేమి వ
చించితివి.

రా. ఇట్లంటిని.

క॥ కార్య వశంబున నైనన । నార్యాశాంతైన యన్యతమాడ బెగడుదు
మూర్యప్రభవకులుడనక । దివ్యమతి దైలిమినీవ తక్కిన గుణముల్ ॥ ౧౩ ॥

ఉ॥ నేనిపుడైనఁ గొంత ధరణీవలయంబున నాజ్ఞ సిద్ధిచే । మానితదైరిసర్వవి
ధ మంగళ రేఖల నుల్లసెన్లునీ । పాణిపలంబ నంబునని బాటిగ నీయవనీ ప్రభుత్వ
మిం । తేనిఁ గొంతలేనటులఁ దెల్లమునుల్లము సంతసితెడు ॥ ౧౪ ॥

మ॥ విడుషీ సంస్తుత శేముషీ మహిత నీవేత్తుత్వ మస్తాదృశాహా దయాధా
యక శీల మాట మిగుల న్నన్దంబుతో నర్ధినై । మదకంగర్ప దరిప్రహాణమునకైమన్నీడ
నైనంగళ । న్నదతం జేరితినింక జేయునది నన్తన్నించి చప్పందగుక ॥ ౨౩ ॥

వి. ఓయినీవిట్లు వచింప నాబాలామణియేమి వచించె.

రా. ఇట్లు వచించె.

క॥ విదితా శేషసుచరకుండవదితి గుణాధీశ సముడవగుచేతన్ । ముదితాత్మ
గాఁగ జనకుల మదిగోరెద నేను విబుధ మానితచరితా ॥ ౨౪ ॥

క॥ పరవంశంబునఁ బుట్టిన పరవర్ణితులకు వనము ముఖ్యమునందున్వరయోగ
దశను బరతయ పరమని పలియింతురు గద వాగీశులిలక ॥ ౨౫ ॥

వి. ఆబాలామణి యుక్తి యుక్తంబుగ నిజానురాగం బపహ్నావించుట మిగు
ల ధీరయ్యఁ గలావతియైనై తోమ.

ఓవయస్యా మరియొక తెయైనం భవదీను దర్శనమాత్రంబునదృశ స్వాంతయై
కంతువ్యధనంతంబు నొందింపంగోరి నిన్నే కాంతునిగ జేసికొనదా.

మంచిది కానిమ్ము- పిమ్మట నేమంటివి.

రా. ఇట్లంటి.

క॥ అనపేక్షిత గురుబాంధవ జనమతి సమయగ్రహాను సరణమవిదితేం ధనకు
శ పహ్నిపురోధస! మనధి గతామ్నాయ నియమితాచారమునుక ॥ ౨౬ ॥

ఉ॥ కింతి హృద్యమండన విశేష కుభాత్మక వాద్యహృద్యముకా మంజుల
కాయమాన తతమంజు మనోహరవేది హరియుకా మంజు నిరంధ్ర భిత్తికృత మానిత
చిత్ర మహాసమాజము । న్మంజుళరాగ్ని సాక్షికము గాత్రవిచిత్ర పవిత్రహ
త్రముక ॥ ౨౭ ॥

క॥ అగుగాంధర్వ వివాహము మిగులుగోహావహంబు మివాభిజ్ఞానగురుక
సుప నీకులకుం దగునది కన్యాస్వతంత్ర తాపాదకముక ॥ ౨౮ ॥

కావున నివ్వధంబగు పరిణయంబున ననుంగరుణించి విషమ ప్రహరణు వలన
శరణంబ పగుమని మిగుల వేడికొంటి మఱియును.

మాలిని. సుచరిత పరిపాటి కోభితంబౌగడున్న సచన మరయనైన నవస్తుబు
ద్ధిం దలంపక. అచలసుకృత శీల హ్లాయ రాజన్య కన్యలచిగలయరె గాంధర్వోపప
త్తిన్సునీతీ ||౨౯||

క. నేనీకర్హుడనైన న్నానె నదియదియు నేనిమానకనిపుడీ నూనశరశరాభివ్య
ధ మానవతి విదిత వృత్తిమనువుము నన్ను ||౩౦||

వి. బాగుబాగువయస్యా నిరుత్త కావకాశంజగవచించితివి పిమ్మట నేమయ్యె

రా. ఆబాలామణి యేమియు వచింపక నవనతి పదనయ్యెయ్యండె.

వి. ఆహా యీబాలామణి యెంత ధీర- కాకున్నను వనితలు స్రగల్భలై నంద
మమమూను రాగంబు పరిచితులయందుం బ్రకాశింపఁ జేయురు- నీవవిదితుండవు.
ఇద్దియైనం గిన్నియ కాననిద్దియు మిగులనాశ్చర్య కరంబుగాదు- మంచిది- దీనికొ
కవయస్య యున్నదని వచించితివిగదా- ఆపె యీసంభాషణం బంతయు నాలించి
యేరికి నేమియు వచింపలేదా.

రా. అప్పుడాపె యీబాలామణింగని టుట్లువచించె.

గీ. అర్హులగువారు నన్నిట శార్యవృత్తి. నాత్మరక్షణమునుగోరి నాత్మజీర. నా
త్మదానంబుజే నైన నరణువారి. మనుచుటయ కాదె ధర్మంబు మతిమతులకు ||౩౧||

క. గణనాతీత సుధీనుత! గుణగణ భూషణులు దన్ను గోరినవారి! న్నణియించి
కోర్కెనీర్ప ద్రుహిణు వరదుని జేసికొనుటయెగాదెయిలక ||౩౨||

వి. మేలుమేలుబాగుగ వచించెగదా యావయస్యామణి- అందుకీ బాలామణి
యేమివక్కాణించె.

రా. వీమివచ్చింతు! అప్పటికిం బ్రతికూలంబుగాన వచించె.

వి. ఏమని.

రా. ఇట్లని.

క. ననుగవి కడుఁ గనికరమాన । మనిదిన తలిదండ్రులకును మమగుపరిచి
యాయనువున మేలొందుట నాకనయము నెదురనముగాదె యలరుదురెపజల్ ||౩౩||

క॥ చెలినీయెటుగని నాయంబులు లేవిలైన నిట్లు ముగుదగు నాకుం॥ దెలి
పెదవు దమ్ముమనియో తెలివింబరికింపఁ దలచితెగ నాడెదవో॥౩౪॥

వి. పిమ్మట.

రా. అను నాకాలామణికి నావయస్యా గత్తుంచిట్లను- ఓచెలియా నీవిట్లంటి
వి రెంతమాటే నివునంఁదనీయవా నేను పంచకురాలనా.

బా. కాదే యాళి యిట్టితలంపే నాకుఁబుట్టిన నొట్టేల పచింతునే- ముగుదను
గావున నేమియుండోచక నట్లడిగిలిసే.

వయస్య॥ చెలినురో యట్లయిన పచించెద వినవే- రాజకన్యలకు గాంధర్వ
పరిణయంబు విధిప్రణయంబనియకాదా తొల్లిమమద్వితీ శకుంతలా నర్తదోహిత్యా
దులు మాహాకులీనలు తత్తాదృశ గుణగణ మహార్జవులగు మైథిలీకు దుష్యంతపురుషుత్స
ధసంజయాది త్సత్రియాన్వయోత్తముల గాంధర్వవివాహంబునం బరిగ్రహించి యిష్టభో
గంబులనుభవించి సకలజన సమ్మాన్యతం బ్రశస్తికెక్కిరని నీవెటుగుదువా లేకా.

బాల. ఎటుగుదును గాని ప్రాచీనాదు నాతనంబులగు నాచారంబులకుగ బె
క్కులకు దేశకాలాది భేదంబువలన గ్రాహ్యగ్రాహ్యతలు గలుగుటజేసియు జనకవశన
గుటయు నామనంబు సందేహ నేనాంబగుచున్నదే.

వయస్య. ఓచెలియా గువియన్నియు దత్తోత్తరంబులు నావటే.

బా. చెలియా యిపుడేమి సేగువలయునే.

వి. నేపచింమనది యితరంబు లేదు - అని వారిరువురకు స్వస్థంకేత భాషచే
సంభాషణంబయ్యె.

వి. లెస్స లెస్స - గుణ నిగూఢణ నిపుణయగు నావయస్యామణి సహాయంబు
న దాత్కాలికంబగు నీయభిలాషంబు ఫలిత ప్రాయంబగునని తలంచెద.

రా. ఇట్లుగాదు ఫలితంబయని వచింపదగు.

వి. అహ నీవగదా ధన్యుండవు - ఇది యిటుండనిమ్ము - తదీయ సంకేత భాష
నీవెట్లెఱింగిలివి.

గా. తదీయవదనావలోకనావసరింబున వాణీవదనావ లోకనావసరింబునంబో
తె బుద్ధి ప్రతిభాత్తత నెందె కావున నాశబ్దబులన్నియు మనంబునంగీరితంబులగుట
ననంతరంబు తద్ధ్యాన ప్రసన్న హనస్కృతచేబరికింపఁ దదీయశబ్దావశువంబులగు వ
ర్ణంబులే తదర్థప్రతిపాదకవిపర్యయంబులయ్యె - అక్కతంబున నెఱింగితి.

వి. అప్రలిమ ప్రతిభాభాసుయండవుగదా వయస్యా నీవు - మంచిది - పిమ్మట
నేమయ్యె.

రా. అయ్యెడ నావయస్య యాబాలికంబు - మోచెలియా మభినవాకోపి
తంబగు మల్లీమతల్లిక నిన్న గొరకితంబయ్యె పుష్పితంబు గావలయుఁ జూచివచ్చెదఁ
గాని నిపుణంబుగ నుండుమరియుపవనాంతరంబునకు వెడలె.

వి. ఆహా యాలలానామణి యెంతకలావతి - కృతకృత్యుండవైతివే - పదంపడి
యేమయ్యె.

రా. అయ్యెడ నాబాలామణి సందుగ్ధముగ్ధమందాక్షానురాగ రసాల సుంబు
లకు నిరీక్షణంబుల నంతరంబునకే తెమ్మని పిలుచు దారి కరణింబులుహారుఁ జూచి
వెడలి॥

సీ॥ ఈగదిలోనుండి యాగదిలోనికి నాగదిలోనుండి గూవలిగది కీకాల
లోనుండి యాకాలలోనికి యాకాలలోనుండి యువకులుండు । కాలకు నతివిలాసాశ్ర
య సంసృష్ట యుగయుగత్కార సంజనిత హర్ష । మంజీర కల్పనాది మహితమండనము
గ వెడలుచు నొక్కచో నడసియుండి । వాతాక దడవుచు నాకు దన్నెఱుంగించు
టకు నూపురాంఘ్రి ఘట్టనము నిడుచు । నాజడచే రదయన మెఱింగియ వెంట
నంటినఁ గొంటెయై తొంటి చొప్పు । మరి మరి దిరుగుచు మురిపెమ్మలీనును నాసౌ
ధభూమికాహరి విధము । లన్నియుఁ బొడఁగన నవకాశమిచ్చుచు నొక్కొక్కచోట
ను జక్కనై । మెఱుపు తీవియకరణిని మెఱసి మెఱసి మల్లగుల్లాలబ్రెట్టుచు మరి మ
రలుచు । ఇతిశబ్దకేళిమందిర లలితదత్త । హీభరముపరి భూమికి యురవు సేరె॥ ౩౫॥

వి. పిమ్మట నేమయ్యె.

రా. ౩॥ స్వస్తికమునఁగుచమండలి హస్తగలాంసులిక పోల హాసితాధరముక ।
శన లలితములఁ గల్గుచు సుస్తనియది మోము సేర్చి సురుచిరశయ్యక ॥ ౩౬॥

క్రింద నిలవంబడియుండె.

వి. ఓవయస్యా యాశయ్య వర్ణింపుమి.

రా. ఓవయస్యా నావివక్షావిషయంబగు నర్థంబీవ అనుయోగించితివి. బాగు బాగు - వినిచెద నాలింపుము - అనుచు సోత్సాహంబుగ.

చ। అభినవ సర్గిపర్ణమ సృజాయా విద్రుమ కాండకోప్త వల్లభ పురుష ప్ర

మాణ రుచిరాంఘ్రియు నంతర సక్తసంస్కర । త్వరితమణి బండ మండిత సువర్ణమ
యోజ్వల చిత్రపాత్రికా సుభగమహాశ్చంద్ర భృగి శోభిత మంజుల కామమాన
ముక్ ॥ ౩౭ ॥

చ। మృట తమ శక్ర గోచరణ శోణ శృణీకవణక్షమప్రభా పటల దృగుత్స
వ ప్రభవబావుక పట్టకుణౌఘచిత్రీసం । ఘటననురూప మంజిమవికస్వరమాలతి మాం
జులీల సత్పట కృశబంధురాత్మ పరిబహా మహాహాత మోపబహాముక్ ॥ ౩౮ ॥

చ। సువిమలవర్తులోయతర శుక్తిమణీగణ క్షప్తరూప్లరీ కవచిత్ర గోటిలోచన వి

కాస విభూతిదకాయమానమా । ద్యుచితత దృబ్ధముగ్ధకనదంబుజ రత్న విహంగపాళికా
నివహమహావితాన పరిణీత మహాద్భుత కాగురూపముక్ ॥ ౩౯ ॥

చ। శరదప్రదాత పక్షగిరి శస్రభావాసర నిర్మిలోద భాస్వర శిశిరాంశు బింబవి
ల పచ్చశగర్భజరోమజాత ని । మృగపరతూల సంభరిత నూనసముత్కర పేళలోపధా
న గవిత చిత్ర కీర్ణతల నద్ధల సత్ఫలకాభిరామముక్ ॥ ౪౦ ॥

చ। సురుచిర శౌరసీర మయి సులదర కేసర వారపూరితాంతర పరచంద్ర
కాంత కలితచ్ఛద బంధుగక్తరవోత్కర । స్ఫుగణసముల్బణాభ్యుదిత శుభ్రమ యూఖ
మయూఖరాచిషీ భరిత గృహంతరాళ పరిభర్త్సిత దీపక కాయమానముక్ ॥ ౪౧ ॥

క। నిగ నిగ మెఱుగుల మెలగడు । తగురతనముల చిదురుపలదెనరు కరణు
లం । జగి నెచ్చు పైడి పలకల మిగులకవలరాదు వెడదమెట్టులనోలిక్ ॥ ౪౨ ॥

తననదియ.

వి. వయస్యా యిట్టి దైన దాని వైభవంబునకు గొఱంత నీనర్థ నాకాశలంబు నకు గొఱంత - కానిమ్మ పిమ్మట నేమయ్యె.

చ॥ మదనగు దానితోఁ గలప మక్కువతోనను మాటిమాటికిం బదనగు న మ్మలంబరపి బాదలు సేయుచునున్న ధైర్యము । న్వదలక మూక భావమున ఎర్తిలజే యును బత్త్రమంబులక । సుదతిని వెక్కఁజేరి మృదు శోభినఖంబులఁబ్రక్కలఁటి తిక ॥ ౪౩ ॥

వి. పిమ్మట నేమయ్యె.

రా. గీ॥ దాననంచిత కిలికించిత ప్రతీక । యగుచుఁ దొందరఁ జెందివియాతక రణి । నెదుగుగను భుజవల్లుల నీరు బారు । నాదు గళమునఁదగిలించె నాతీయాపుడు॥ ౪౪ ॥

వి. అహ వయస్యా నీభాగ్యంబేమని విదియింతు బ్రహ్మనందన బ్రహ్మచారి యును తాదృశ బాలానుజీ స్వయంగ్రహణ నుఖంబనుభవించితిని. పిమ్మట

రా. మ॥ అపురాబాలిక చెప్పితంబులు విసారాంకత్ర పాయంత్రాణ్యా ప పూర్వోత్తర సంధులౌట రసిక స్వాంతానుభూతిక్రమై । కషరిజ్ఞేయ రసోల్బాంబు లు ప్రదుద్ధానంద సందోహముల్విపులశ్రీనుక్మతైక లభ్యములనై వెల్లొందె నత్యంత ముక్ ॥ ౪౫ ॥

గీ॥ ఇవ్విధంబున నభిమత హేల లలర నలరు విల్తుని సేవలు సలుపుచుండఁ బ్రేమద సంగతకోక దంపతిరుతిముల బలయువై తాళికస్తుతి పాఠమమర ॥ ౪౬ ॥

క॥ ఆయెడ మేల్కని కన్నులు పాయంబున దెలివి చూడ బమిగప్పి మనం । బామెలనాగను గానమ నీయానదురంత చింత నియమితమయ్యె ॥ ౪౭ ॥

క॥ ఏదెసఁజూచిన నదియే మోదమడుచుఁ గానఁ బడెడు ముద్దులుగులుకక । ఏది వినబడినఁ దన్నుదు పాదాంగడ శంజితముల భావముడుగులుక ॥ ౪౮ ॥

గీ॥ కాని తాకంగఁ బోవఁగ గలికి యుపుడు । మాయనైపోవు రానుపుము

లక్షణి కన్ను మూసిన వెంటన కానబడుచు నన్ను గనుగొంటేవేయని నగు మబలుకు॥
౪౯ ॥

క॥ అపరివిరుండవగుటచే నెవమిడి వేనపుడు నీకు నెయ్యముమీతే । యవ
ఘనము దాచితి యొడ నపశంకత నొసగిత ననయముఁ జేకొమ్మి ॥ ౫౦ ॥

గీ॥ మరియూ నాకేళి వేళల జరిగినట్టి మాటలను దాహించినామానమడర ।
మల్లసంబులనాడుచుఁ బల్లవించు ప్రేమననయంబు నమచూరుఁ బేరువాడి ॥ ౫౧ ॥

క॥ ఇది కలయని యెట్లెన్నుదు నది జాగ్రద్దశలఁ జేర ననుభవ పథము । న్నది
బమవి యెటుల నుడువుదు విదితములెల్లను మెలంగు వితత స్ఫురణక ॥ ౫౨ ॥

వి. వయస్యా యయ్యవసరంబున వచ్చాలామణి ధరించిన వసనంబెట్టి చాయ
గలదై కానుపించె.

రా. విను వదించెద.

క॥ సురభి పయఃఫేనచ్ఛవి భరితంబైనను దనీయ భవ్యవపుష్కీ । భరపరివృత
మై మేల్చంగరు మెలుగులగుముల మిగుల ఘటియించునదై ॥ ౫౩ ॥

వి. వయస్య వికృష్ట ప్రాయద వన మహాపకరణ మహనీయ సౌధతాదృశ బా
లామణీవిలోకనాదికంబులు స్వప్న కాస్త్రంబున నభిష్ట కల్యాణ ఫలప్రదంబుల నివి
హితంబులగుట వీనిలో మెక్కిక్కటియ ముట్టిదగుటకుఁ దద్దయు సమర్థంబు - అ
ట్లుండ నన్నియు నీకనుభవ విషయంబులగుటం దదవసరంబు ప్రభాతప్రాయంబగుట
ను నీకు వేగంబు సత్తమాభిషార్థంబులు లభించు.

రా. సప్రమోది వికాసంబుగ - సత్యమస్తు వచస్తవయని సారెసారెకునుడివి
ఓవయస్యా నాయభిష్టం బాకన్యారత్న లాభంబుకంటెఁ దక్కినదెద్ది - అద్దిలభించిన
స్వర్గరాజ్యంబైన నభిలషింపను.

వి. వయస్యా నీవతిమాత్రంబు సంఖ్యావల్పంఖ్యాత వైదుష్యండవుగదా. స్వ
ప్నదృష్టంబైన యర్థంబు జాగ్రద్వ్యవహారంబున ననుభవించుట కభిలషించుట సమంజ
సంబేనా.

రా. కారు పయస్యా నేత్రజుంగుదు - ఐనను మనోవృత్తితాదృశంబయ్యె
అట్లైన వివేకధారనాభాంతి పంకంబపనముంచు మనంబునకు బ్రసాదంబు సంపా
దించుదుఁ గాలయాపనంబునకై యొక్కరుండన మృగయావ్యాజంబునఁ దురంగమం
బాళోహించి పురపాత్రంత కాంతారంబునకుం జన నయ్యది యాత్మీయ రయాతిశయ
ఖంజి కృతకురంగ తురంగంబై పశిసంగతంబుగాక ముహూర్త మాత్రంబున నతి దవీ
యంబగు నయనంబతిక్రమించి యవిదితంబగు నొక్క యరణ్యానీగర్భంబున నలిచె

వి. ఆహా బహుశంబగు కష్టంబనిష్ఠతమం బాదిష్టంబున బ్రాప్తంబయ్యెఁగాఁ
బోలు.

రా. ఇదివరకు నట్లకానంబడుచున్నది.

వి. ఆయ్యెడనైన బడలిక యొకటి కెందు దినంబులం బధ్యాహారాది నిషేవ
ణంబులఁ గుందవచ్చు నే.

రా. ఈయాసం బట్టిదనుకొంటివా - కారు - అక్కడ గొంత కర్ణంబు
జరిగె నద్ది వచించెద నాలింపుమని యాహరిణావృత పారితోక్షణల సార్థారవ శ్రీవణం
బు దొలుతిఁగ జరిగిన వృత్తాంతంబంతయు సవిస్తరంబుగఁ దెలుపుచున్నాడు.

వి. స్వ. ఆహా యెంత యాశ్చర్యము - ఆపేటికాంతరస్థిత కన్యారత్నద్వయం
బ కాబోలు కుంభస్థనిచేఁ దెలుపంబడినది - దైవంబీతని కాబాలామణి సంఘటింపని
ట్లొనరించెఁ గాబోలు - కాకున్ననిట్లు తటస్థించుగా అని స్వర శాస్త్రీరాధాంత ప్రి
కాగంబున నాడీ పరీక్షణంబొనరించి యాకన్యామణి నితండు పరిణయింపం గలవా
డేయని తలంచి.

ప్ర. ఓయి పయస్యా దురాత్తుండగు నాయసుర సమయించి యార్తజన శ్రా
ణంబున గన్యాత్తుండ వైతివ - వారును విధిమనోరథ విదంబున పరీక్షంపఁ గలరు ఇ
య్యెడ నీకు విషాదాతిశయంబున కెద్ది నిదానంబు.

రా. కలగేచిదానంబుత్తనుంబు.

వి. అద్ది కథనీయంబేనా.

రా. నీకు గోసనీయంబు గలదా.

వి. ఐన దాన నావీనులనిండింపుము.

రా. ఆకన్యాద్యయంబు స్వప్నంబున నాచే జూడబడినదయని తద్వపు
శ్చాతూడి నిరీక్షణంబునం దడియ స్వరంబునం ననుక్తి వైఖరీ విశేషంబునను నిక్కంబు
గఁ దోచుచున్నది.

వి. ఈయందంతంబు నితాంతం బద్భుత నికాంతంబై యుండె - ఆమందసం
బు చనుధరియందుఁ బ్రవేశింపఁదగు - అట్లైన దాని సంగతిం బరికింతయు - విషా
దంబు వీడి మజ్జనాది కార్యంబులు పరిశంపజేయుము - అని దారంపు దెస గనుం
గొని - ఓయవ్వండక్కడ - ప్రతిహరిప్రవేశించుచున్నాడు.

ప్రతి. ఓసుబ్రాహ్మణ మణీ నీయనుకాసనీయంబనుకాసింప నీజనుండు గడు
జేడుక పడుచున్నాడు.

వి. చెంతకుంజని వానికర్ణమూలంబున నిట్లుని జపించుచున్నాడు.

ప్రతి. భనదనుకాసనంబతి మహనీయంబని యట్లొనరించుచున్నాడు.

వి. వెండియు వంతరంబునకుం జేరి - ఓహహస్యా యియ్యెడ నొక్క మంత
వంబొనరించితి నేవి యేతెంచుఁగాని నీవియ్యెడ బాడమిన బడిలిక గడు నిబ్బడి
గా నభినయించుచుండుము - మరియు నత్తటి జరుగు చెయువులన్నిటికి విరక్షత వీడి
యేమియు ననుయోగింపక నానుకూల్యంబుచే నుండు.

రా. సోభ్యేగంబుగ - ఓరీ ఛాందసుఁడా యెంత పని నేసితివి.

వి. నేనేమి నేసితి.

రా. అనిష్టంబు.

వి. ఇతి అనిష్టంచేనా.

రా. దీనికంటె మణి యొక్కండగు నద్దియెద్ది.

వి. ఎంచునుండి.

రా. అద్దినీ వెలుంగవు గాబోలు - కానిమ్ము నచించెద వినుము - దేవి పూర్వ ముందే నాయందన్యాసక్తత శంకించుచుఁ బ్రసక్తిమాలియుఁ జిడుముడిలిడుచుండు ఏ తాదృశంబులగు నిదానీంతన వికారంబుల వాలోకించెనేని మిగులం గుపితయగు - ఇట్లగుననే కాదా యామయన్యాజంబున నేరికి నలక్షీతుండనై యిట్లంటి.

వి. వయస్య యట్లగునని కాతరత నెంచకు - దేవి నీయందతి మాత్రంబనుకం పాసంపాదిత సౌహార్దస్వాంతయగు నలుల నొనరించెద.

రా. ఆహా కష్టము - నీకుఁ దోచినంత సేయువాడవు గాని పౌర్వాపర్య విచారపరుండవుగావు - మదీయ భాగధేయవశంబునఁ గాఁగల కార్యంబులు నెరివేరఁ గలవు - కావున నీయిష్టకారంబున పతికాంక్షము.

వి. మంచిది యీభరంబంతయు నీకెందుకు - నీపూరక చూచుచుండుము - కర్తవ్యార్థంబంతయు మన కిరువురకు లాభికరంబుగ సంగఱుటించెద.

రా. ఇయ్యెడ నీవేమి లాభంబు సంపాదించు కొనందలఁచితివి.

వి. తినంబోవుచు రుచులడుగ నేల - చూచుచుండుము.

రా. ఇట్టి యవసరమందును స్వకార్య తత్పరతయేనా.

వి. స్వయంఠీర్ణః పరాంస్తారయతి యనునయంబు భవదీయ శ్రవణ నిలయంబు గారేదా.

రా. సప్రమాదంబుగ - వయస్య యాత్మసాదృశ్యంబున నన్ను వభిమతార్థ సంగతు నొనరింతుమా.

వి. అర్గుకేమి సందియంబు - నేను వచించిన కరణిగను కని నిపసింపుమా.

రా. అటుల సలిపెదనని మాతనితో నిష్టాలాపంబు లొనరించుచున్నాఁను.

పిమ్మటఁ బ్రవేశించుచున్నది భర్తృ పీడాకర్మతాత్పర్యగు దేవియు సఖియు.

సఖి. నీచే వజుస్యా దివాతన శశికల కళణి మిగుల శోభనీయాత్మవై చూప
ట్టుదువు.

దే. సవిషాదంబుగ - సఖి యీసమ కుంబున సమయింపనలవడని కడగండ్లకుఁ
బాల్పడితిగదా.

స. ఎప్పుంటెనంటివే చెలియా యిట్టు.

దే. ఆర్య పుత్రునకుంబెక్కు దినంబులఁబొడమిన్ యవస్థ యెఱుంగవే.

స. చెలి యిదివరకు నట్లెయున్నదా

దే. అట్లున్న సేమంబేకాదా.

స. నేను విశదంబుగ నెఱుగఁగాని యది యట్టిదో వచింపుమీ.

దే. ఔను ఈనడుమ మనము గలియమింజేసి యిచ్చటి నుద్ది నీకొక్కింతయు
విదితంబు గాకుండు - కావున వినిచెద నాలింపుమా - ఆర్యపుత్రుండు లోఁగడంగింకం
జిక్కి యుండుట నీవెఱుంగుదువు గదా - అట్లుండియయో నడుమ నొక్కనాడొ
క్కరుండ ప్రాద్దు పుచ్చుట కని సంజకున్జాముండమాపు నెక్కి వేట పొంటెఁబేరడవి
కింజనెనట - ఆరేయి రెండవ జాము గొంత జరుగఁదిరిగి యేతెంచెనట - పిమ్మటం
బరిచారకులేరును నెలవు మొందక సాచెంతకు రావలువడని యానతి సేసెనట - మరియు
నొక్కరుండ యాయుధ్యాన సౌధంబున నివసించెనట - ఈయుదంతంబు మరువాడు
దయ సమయంబున నేవిని యాతని చెంతకుఁ జేరి చూడఁగద్దయు వివశుండైయుండె -
మరియు.

చ॥ అపరిమితావనిశ మకుటాంతర హీరదుకార కాసనుం । డుపచితదర్ప విద్వి
షది భోత్కర ధైర్యభివామ్యకేంద్ర రా । వపటిమ చాపటంకృతియావాక్సతి మస్తక
తారలీవిధా । నపటుమనీషుడైన పతి నాకు పశుండయియుండు నర్హితి ॥ ౫౪ ॥

గీ॥ అట్టివాడయ్యు నన్నని యపుడు పగతుఁ జూచుకరణినిఁ బెడమోము సొల
పు మీఱు । జేసెనేనిది యేమని వాసిదొలఁగి యడుగఁ బడుగున సరిగాఁగ ననియె
నిట్లు ॥ ౫౫ ॥

క॥ ఓరాజపుత్రిని న్దన । నారాటము డెందమునకు నభిస్మద్ధమగుకొ । నీరాక నే
వచించెద । మారాడక ములి పొమ్ము మఱి యడుగకుమీ ॥ ౫౬ ॥

అని యుత్తరీయంబున నొడలెల్ల సిండంగప్పుకొని నున్నదెనని బాషంబులు
విడుచుచున్నది.

సఖి. సాశ్చర్య భేదంబుగ, ఓచెలియా యెంతమాట పుట్టెనే. ఇద్ది పరికింప
జాబిల్లి బిల్లి వలనఁ బిడుగువొడముటయుఁ దచ్చిఘ్రాలోనుండి యుల్క వెడలుటయుగ
వోధంబు వలనఁ గాకకూటం బావిర్చివించుటయు నననీత పిండంబువలన విస్ఫులిం
గోత్కరంబుదయించుటయు సాధుజనాననంబు వలనఁ బరాపకారై కాధంబగు భాష
ణంబు వెలువడుటయునై కన్పట్టు. సమయ వశతంబొడమునకన్తా విశేషంబునుభవం
బు వీడి యేరికి నిరూపింప నలవడవు. నైపుము. పదఁపడి యేమయ్యె.

దేవి. సఖి యప్పుడు నామనం బతిమాత్రంబు కోర్ధావమాన విషాద నిర్దగ్ధం
బగుట పెట్టిదశనొందెనో వచింపజాల. అట్టి దాననై వెంటన యేతెంచి కొంతతఱికిం
దాలిమిం దెచ్చికొని బ్రతికియుండిన శుభములఁబడయవచ్చు ననునయంబు జీవంబున
కాధారంబు నేసికొని యవధారిత ప్రాణ పరిత్యాగోద్యమంబునఁ దొలంగితిని.

సఖి. సాశ్చర్యవిషాదంబుగ. హయెంతపనిపుట్టె. సఖి తొలుతం దత్తరపా
టున ననుచిత వికారి పరవశవయ్యును బదంపడి సూహామహనీయమనీవవైతిని. అ
య్యెడ నీకు “సహసావిదధీతనక్రియామపి వేకః పరమాపదాంసదతి - పృణతేహీవిమృ
శ్యకారిణంగుణులు భ్రాస్వయమేవసంపద” యను కిరాతజాకనీయ పద్యంబుపస్థితంబ
య్యెనని తలంచెద.

దేవి. సఖి యాను.

సఖి. చెలి యట్లుగుటంజేసి వెనక సకల సౌభాగ్యసంపదలకు జననవికేత
బగుదువు.

దేవి. చెలియ యిదివరకైతే యట్టి తలంపు విలసిల్లుగాని యధునాతన స్థితి విత
క్కింపఁ వోచకున్నదే.

సఖి. అది యెట్లు.

దేవి. పెక్కువాసరంబులనుండి స్నాన పాన భోజనాది కృత్యంబుల మెక్కిం
తయైన వర్తనంబు దలవడి నైదాఘనిమ్మ గౌఘంబు చాడ్చున నతికృకుండై యార్యపు
త్రుండుండ నాకుభాభిలాషంబెట్టుఫలించునని తలఁతు.

సఖి. కి మదవసరంబు చింతించి. ఓచెలీ యిద్ది భూతావేశమూలకంచేమా
యని తోచుచున్నదే.

దేవి. సాశంకంబుగ. వయస్యా యార్యపుత్రునకు నద్ది గలుగునే.

సఖి. ఆయనకుఁ బురాతన మహిమంబునంజేసి యిది యనధ్యాహార్యంచేకాని
యిప్పుడు సూహనీయంబుగావచ్చు. అది యెట్లుంటివేని విను. గ్రహంబులు ధారుణంబు
లగు నిరణ్యంబుల శరణంబులం జేసికొనియుండుననియు దుర్బలులగువారు దారసిల్లిన
వారి నావేశించి బహు భంగుల బాధించుననియు జనశ్రుతి సంగతంబగు. కావున నీ
వయస్కుండును లోఁగడఁ గింకనతి ఖిన్నుండైయుండి యచ్చటి కేగఁ గావున నవ్వి
సోఁకియుయుండందగు. కావున భవదేకప్రాణుండగు నీతండు నీయెడ నిట్టి విరసవర్త
నంబు సలుపునా.

దేవి. సఖి నీకు నిట్లు తోచుచున్నదా.

సఖి. ఔను - ఇది యటుండనిమ్ము - పెరిగెనేనికైనా నిట్టి వితర్కంబు గలి
గెనా

దేవి. ఇంతకుమున్ను మాకెవ్వారికియు నిట్టి యూహ యుదితంబుగా లేదు
గాని నుబోత్తాణుండార్యపుత్ర ప్రేయవయస్కుండగు విమాషకుండంతకు లోఁగడనే
యాయనంగని యేమి పరికించియోగాని గ్రహబలిసాధనంబులగు పదార్థంబుల నహా
జనంబుచేఁ దారిపించికొనియే తేరవలయునని వార్తన నేనె.

అట్లైన నద్దియ నిక్కంబగు.

దేవి. తదీయ విచన విశ్వాసంబున నేను నట్లు గలుపు నుద్యోగించితిని.

సఖి. అట్లైనం దడవు వీడి వెసగ నట్లొనరింపుము - నేనును వెండియు నే తెంచెదనని నిర్గమించుచున్నది దేవియుఁ దాత్కాలిక కృత్య నిర్వహణంబుకై యద్యోగించుచున్నది.

పీఠ్వుఁం బ్రవేశించుచున్నది. ప్రాణశాధ సాధంబహుజన సంవాహితత్రినయ న ఫల పరిష్కాల మహాస్వాద ద్వాత్రింశల్లడ్డుక మహారజత పాత్రయుఁ దాదృశపాక పాటల గోక్షీర భరిత కనక కలశయుఁ బరిమిత పరిచారికానుగతయు దేవి.

వి. ఈషడ్వారంబున దేవింగాంచి- రాజాంజాచి-ఓవయస్యా దేవియేలెంచుచు న్నది గాని విషకుండవు గాక వైరస్యంబభినయింపుచు దేవితో నేవచించు వచనంబు లకనుకూలంబుగ నప్రమత్తుడవై ప్రవతించువుమని దేవి కభిముఖంబుగ.

దే. సుబ్రాహ్మణ యాజనముప్రణమిల్లుచున్నది.

వి. దేవి సమగ్ర సౌభాగ్య సాధ్వీమతల్లికయగుత.

దే. సుబ్రాహ్మణ భవదాగమంబునంజేసియియ్యెడ నిచ్చటికిరాగలిగె.

వి. దేవి యిట్లు వచింపనేల యంతరమ్మునకేతెచ్చు.

దే. అందుకుఁదొల్లింటి యార్యపుత్రుండు గాదు గావున నేనొల్ల.

వి. దేవి యవశంబునం బొడము దోషంబు లెన్నుట మహితమగుట కు వితంబేనా.

దే. (స్వ) ఆర్యపుత్రునకట్టి వికారము బొడమ నొక్క కారణంబుండవలయు - (ప్ర) సమనాగమర్షంబుగ - అవశరకెద్ది నిదానంబు.

వి. ఇయ్యెడ నేవచింపం బాలను గాని నేనుడివిన చొప్పుచేసితివేని యప్పు డాలోచించి వచించెద.

దే. ఇపుడేమి సేయవలయు.

వి. ఈషదార్థంబులతోఁ గూడఁబ్రతిజెంత కేతేరవలయు.

దే. ఆర్య పుత్రుండు మిగులనలగఁడుగదా.

వి. ఇట్టి సంభాషణలు కిద్ది యవసరంబే.

దే. పరిభవంబు విషాద ప్రభవంబుకదా.

వి. తత్కర్తచిత్తవృత్తివికృతం జెందకుండిన.

దే. అట్లైన నీయిష్టంబు చొప్పున వర్తిలెదనని యందరితోడఁ గూడి పలి స
మీపంబున కేలెంచుచున్నది.

వి. దేవి ఈవస్తువుల నిక్కడ నివసింపఁ జేయందగు.

దే. అట్లాజ్ఞాపించుచున్నది.

వి. దేవి వయస్యంజెట్లుంజెనో మాచితివా.

దే. కాంచి చింతాకులిత స్వాంతయగుచు నాహి యార్యపుత్రుఁడు.

కం॥ గృహపాలీ దాహకహుత । నహామహదాభీలకీల వాతాటోప । ప్రహర
మగును చవనాంతర । విహితమరసకదలి తరువు విధముననుండెన్॥ ౫౭॥

ఉ॥ కాంచి జలంబులందిడిన కాంచనవల్లిక మోలెవెల్లనై । నీచరుచిన్ వహిం
చు మెయి నిడితముల్ పలె భద్రలీలలన్ । దోచవుకన్ను లూర్పులదిదూరములై కడు
వెచ్చునెచ్చఁగా । వీచెడునీతడిపు వెతవెల్లుల పాలయియుండు నయ్యయో॥ ౫౮॥

మఱియు.

చ॥ దినకరిదీప్తి సువరణ దీనసుధాకర మూర్తిత్రైలు నీ । తనితగురూపు
తద్దయు మదావళితీరవికీర్ణ నీరస ద్వారహహోచనీయమగు వక్త్రము గాత్రము లెల్ల
నాహుత । శనగత్తిదాంత పల్లవదకావళతంగను నిప్పుడక్కటా॥ ౫౯॥

అనుచుం బరిదేవించు చున్నది.

వి. దేవి యీవీరంబునం దుపవేశింపుము. ఈబలివస్తు పాత్రంబిచ్చట నుం
పించుము.

దేవి. (యట్లానరించి) యోయి గుర్రబొమ్మనా మాచితివిగదా నీవయస్యనకుం
బొడమిన యవిధ్.

వి. దేవీ యశాను. కాలవశంబున నెట్టివారికి నెట్టికష్టంబులు నేరెంచుట నిది తంబకదా.

దే. ఈరాజిట్లు కృశించుటకే నిదానంబసిత పక్షాయితం బయ్యెనూనేఁ బరికింపం జాల నీవు సుగ్రాహ్మణుండవగుట శక్తుండ వగుదువని తలంచెద.

వి. దేవీ యిటునంటివారి కారణంబులు నిరూపింప నేనును మిగుల వెరవనిగాను. అయిన నాతెలివి బలిసికొలది వితర్కింపనిది గ్రహవేశ మూలంబని తోచుచున్నది. అందుకుఁ గతంబును భిన్నుండై యరణ్యానిం బ్రవేశించుట గావచ్చు.

దే. దీని నిక్కంబెట్లు విస్వస్థంబగు.

వి. అద్ది పరీక్షించుటకయే కాదా నీకట్లు వార్త నంపితిని.

దే. నీవు వదించిన పుత్రులన్నియు నానీతంబులయ్యె నిపుడేమి కర్తవ్యంబు.

వి. దేవీ యీపదార్థంబులన్నియు నీతని మోముచెంతకుం జేర్చి యోగ్రహ వరమాయాగ్రహంబునీడి యిపుడీయర్థంబు లాస్వాదించి యాయనకుం గుళంబు సంపాదించుమని ప్రార్థించి కొంత తఱి యట్లుంచి పదంపడి యొక్క దుర్గతి విప్రునకు యత్కిందిద్దక్షిణా సమేతంబుగా వానంబొసంగుము. అట్లునునం బిమ్మట దాని గుణగుణంబులు గొంతపట్టుకుఁ దెలి మందగు.

రా. స్వ. ఆహా యితఁడెంత గడును చాపలంబున లడ్డుకంబుల భక్షింపం గోరి మదీ యుంబు మదన నిదానంబగు నాధికి గ్రహవేశ మూలకతం గల్పించుచున్నాఁడనును వికపిశాకమండగుచున్నాఁడు

వి. దేవీ మాచితివా నయమ్యుని వదనంబు మన మీబల్యర్పణవిధిఁ దలపఁగా సంత వికసితంబగుచున్నది. కావున సత్వరంబుగ బలినర్పింపుము.

దే. అట్లునరించుచున్నది.

రా. తదీయ కైతవ ప్రమాదాకలన నిదాన హాసనంబ పహ్నావింపంజాలక ముఖంబు వికాసాధీనంబు సలుపుచున్నాఁడు.

వి. దేవీ కనుగొనుము. ఈయెడ వయస్యుని యాననంబు దొల్లింటికంటె వికాస విశదంబగుచున్నది. కావున గ్రహంబీయెడ నీతనిఁ గొంతవట్టువీడి బలిద్రవ్యం బావహించి యాస్వాదించుచున్నదని తోచెడి. ఇద్దియ నిక్కంబుగావచ్చు.

దే. సుబ్రహ్మణ్య యిదికామినీ గ్రహంబు గావలయు. కాకున్న నాత్తీ యాతొవిజితపుం గ్రహాధీశ్వరుండైన యార్యపుత్రునిఁ బరగ్రహంబు లెట్లు బాధింప శక్తంబులగు.

వి. దేవీ నూనంబ భవనీయ న్యాహారంబు మానంబని యెంచెదగు. అదియు ను మున్ను మున్ను విస్పష్టంబుగాఁగలదు.

రా. స్వ. సభయంబుగ ఆహా కష్టము కష్టము. ఈమాధుఁడు దొలుత నాకెటుంగింపకయదేవి రావించె. అపె నన్దాంచి యీవికృతి కామినీ గ్రహ విదానంబని యట్లొ వితర్కించి వచించుచున్నది. ఇంక మిగుల నధిక్షేపింపక మానదు. కావున నిత్యశంకితయగు దేవివల నంబరీభవభీతుండనగు నాయెడల దీని యుద్యమంబు వృణవ్యధార్తునకుఁ గటుశలాటుపంక లేపంబగుచున్నది అనుచు సదై న్యక్త్రోధంబుగ విఘోకించుచున్నాఁడు.

వి. విదిత తదభిప్రాయుండగుచు - ఓ గ్రహరాజమానీ నిక్కంబు బయలు పడునని చింతింపకు. ఈదేవి చాలదనియు విచారింపకు నీయిష్టం బొడఁగూర్చెనను - అని గోవింగాంచి - ఓదేవీ వయస్యుం డనామయిండయ్యెనేని మనమేమిచేయవలె నయ్యది గొఱంత.

దే. సుబ్రహ్మణ్య మన సౌభాగ్యంబంతయు నార్యపుత్ర మూలకంబకనా - సంతోషగబున నట్లొనరింతము.

రా. వికసితముఖుం డగుచున్నాఁడు.

వి. దేవీ వయస్యుం డీయెడను దొల్లింటికంటె బ్రహ్మండయ్యుండునని నేనెంచెద నీకేమి తోచుచున్నది.

దే. నాకునట్ల తోచుచున్నది.

వి. దేవి యట్టైన నార్యపుత్రు సెజ్జింజెంది కుశలం బనుచోగింపుము అను
కూలంబులగు నుత్తరంబు లొసంగె నేని మీదనాలోచితము.

దే. మంచిదని యాతనితలిమాంబునం దుపవేశించుచున్నది.

రా. దీనస్వరంబున దేవీ శాంతకురమ్ము తావకీనకర సరసిజ స్వర్ణవరిచితం బ
గుటచేతం జూచితివా నామే నెట్లున్నదోయని యశ్రూద్ధారం బొనరించుచున్నాడు.

శే. నవిశేషంబగు విషాదంబునం గలుపిత మనీషయాగుచు హా యార్యపుత్రా
నీకిట్టి కష్టంబు గ్రహమూంబై యేతెగచినని తెలియలేక యవివేకంబునఁ జాపలయా
లకంబుని తలంచి మహాపరాధినైతిసిగదా.

రా. దేవీ నాయభాగ్యంబునకు నీవేమిసేసెను.

దే. ఆర్యపుత్ర యాయభాగ్యంబునకుం ప్రధానస్వామిత్వంబు మదధీనంబు -
అని యతి యత్నుసంస్తంభిత బాష్పయగుచుఁ దనపాణి పల్లవంబున నతనిమేనంశ
టం బుడుకుచున్నది.

వి. ఐయాస్యా యీనడుమ నుపవాసంబుల మిశులం డెన్నియొంటివి - ఇపుడు
బుభుక్ష యేమైనం గలదా.

రా. సనిశ్వాసంబుగ. ఇదివరకై తే యామాట శ్రుతిపుటంబులకుఁ దప్ప నీస
సరసత నిచ్చెడిదిగాని యాపుడట్లుండలేదు.

వి. దేవీ గ్రహాంబీషత్తప్తంబగునని తోచుడి - కాని నంగతి యంతయుఁబడం
పడి పరికింతము నీవు వేళంబ వయస్కునకు నిష్టంబులగు పాకంబుల సలిపించి యధే
వ్యంబుగ భోజనం బిడుము.

దే. సనిశ్వాసంబుగ ఆహా యెన్ని దినంబుల కీభాగ్యంబునకుఁ బాత్రం బయి
తిని - కాని యింకొకమాట ఇద్ది నీవేతెఱచుటచే నిపుడు నాకు లభ్యంబయ్యె మోద
టినుండి నీవియ్యెడనుండిన నింత కష్టంబు వాటింపక పోవును.

వి. దేవీ గతంబునకుం బరితపించుటయు భావికిం బరీశీలింప మియమూఢ ల
క్షణంబులుగాని పండిత లలామంబులుగావు - కావున నివ్వడట్లు సలుపుము.

దే. ఇంతకంటెఁ బెరకర్జుం బెయ్యది - ఇది యెంతసేపు ఇదిగో అయ్యెనని స్వానుగత జనసమేతయగుచు విర్గమించుచున్నది.

రా. వయస్యా దేవి సపరివారయ్యి దూరంబుగ వెడలెనా.

వి. చాల దవ్వటిగ.

రా. ఓరి శకుఁడా యెంతకార్యం బొనరించితివి.

వి. సహసంబుగ నేనేమిసేసితిని.

రా. నీవెటుంగవా యితకంటెఁ గర్తవ్యంబెద్ది.

వి. నీకు దయ్యంబు సోకెనని బలిచ్చలంబున లడ్డుకాదులం దెప్పించుట.

రా. కాదా.

వి మఱియేమి సేయుచున్నావు - నిన్నఁ బ్రాద్దుననఁగా నత్తిసరన్నము దివి బయలుదేరి రాత్రివేళ నిద్రలేక నెనిమిదామడలు నడిచి నడిచి ప్రాద్దు పొడుమట నె రకు వచ్చితిమి. ఎంత యాహూసము గలిగియున్నదని చెప్పదు - ఒకమూల నాకలి యు నొకమూల నీ కువస్థయు నొక్కచూపే బాధింపం దొడంగ - కావున నట్లొన రించితి.

రా. సత్సితంబుగ - ఓరి మూఁడానీకు బుభుక్ష గలిగిన నంతరంబునకేగి య దుగ నిష్టంబులగు నర్థంబులు దేవి యొసంగదా.

వి. సరే బాగుగా నే చెప్పినావు - ఇట్టి నియవస్థ కట్టి విషాదించు దేవినినా కాహారంబిడుమని యడుపుటకు నేనంత ఛాందసుండనయకొంటివా - అదియునుం గాక కాసనంబున నీడ్చిండుకార్యంబునకుం బ్రార్థించువాఁ డెట్టి వెతఁది.

రా. జౌరామంచి వెరవరివి.

వి. ఇంతమాత్రమే చేతఁగాకున్న సతిదర్శణం బగు నీయభీష్టంబెట్లు సమ కూర్పు నేర్పరినగుదు.

రా. సన్నేహంబుగ వయస్య యట్లు పరిణించుచుంటివా.

వి. సప్రణయ కోధింబుగ - కాకున్న మాకుం బ్రతుకు పెట్టు.

రా. ఓప్రియసఖా దానింగూర్చి యెట్లాలోచించు మన్నావు.

వి. ప్రణయ పరణామంబగు నహర్నంబున - ఓయీ కొంతసేపూరకుండుమా నేనాకటి కోగ్వలేక యెంతో యాలోచించి యాలడ్డుకంబుల దుగ్ధంబుతో గూడరా వించికొంటిని. పిమ్మట నెంతో యుషాయంబున దేవికిం దగిన పల్కాలు పలికి యిక్కడనుండి వెడలించితిని. ఇప్పుడవి విన నుద్యోగించిన స్వప్నదృష్టయగు క న్యామణి నెజ్జకుం జేరినగాని నన్ను భుజించ నివ్వనట్లున్నావు - చాలాచాలా - కొంతసేపూరకుండు.

రా. పాతిహసితంబుగ - ఓకి మూఢా నీవు సర్వదా యుదర పూరణ పరాయణుండవేగదా.

వి. సధార్మ్యంబుగ - బ్రాహ్మణోభోజన ప్రియయను వచనంబు మఱచితివా - ఇది నా నెనుటనే విధి వ్రాసెనా.

రా. సస్తిరంబుగ - నుబ్రాహ్మణా యథేష్టంబుగ నీలడ్డుకంబుల నాప్యాడించి - దుగ్ధంబానుము.

వి. సవికాసంబుగ వసుస్యా యట్లు వచింపుము బాగు పిదప నెమ్మదినున్న నన్ను నడుగం గలయును యోగంబుల నడుగుము వచించెద - అంతవట్టుకు నడుమ నడుమ మాటలాడింపకు.

రా. మంచిది - అంతవట్టునకును నీకు పీముఖుండనై యుండెదగాని యిష్టంబు వచ్చినట్లు భుజింపుము.

వి. సవిహసితంబుగ - మహారాజువు నీవట్లుసేసిన బ్రతుకుదును. రెస్స రెస్స యని యట్లానరించి పరితృప్తి నభినయించుచు వసుస్యా యేమంటివి.

రా. నానుభిష్పితంబు ఫలితంబుసేయ వెరవెద్దియైనం జింతించితివా.

వి. అవునుగాని నీవొక్క చెయవొనరింపవలయు.

రా. వయస్యా వచింపుము - దానిశిరంబునం శేసెద.

వి. స్వప్నదృష్టయగు దానియాకృతి యొక్కచిత్రఫలకంబున వ్రాయవలయు.

రా. సప్రమాదంబుగ - మహనీయంబీ యనుకొనంబు.

వి. అట్లయిన దిష్టంబు నీయిష్టంబ కష్టంబుగ శైరవేర్చునని వితర్కించెద.

రా. నీవితర్కంబు సుతర్కంబగుత - అట్లయిన నాజీవితం బుదితంబగునని నిశ్చయించెద.

అని నిష్క్రమించుచున్నార.

పిమ్మటం బ్రవేశించుచున్నార బ్రాహ్మణి సపరిచారికగు దేవియు.

బ్రాహ్మణి. పరిచారికంగని - ఓసీ కనకాంగీదేవి మిగుల నవసియున్నట్లు గా నంబడు - కతంబెఱువడియే.

కనకాంగి. ఔనమ్మా దొరసానిగారు మనంబున నవసియున్నారు.

బ్రా. అందుకయ్యది కాగణంబు.

క. వీలికగారి యొడలనం గడుబడలిక వొడమె - దొరసానిగారందఱి గఱిత లపంటివారు గారుకదా - దొరగారిమేన నొక్కింతయైన వెక్కురు గలిగినవాడికంటె మిక్కిలి బాధనొందుదురు.

బ్రా. దేవి సతి శిరోమణి రమణైక ప్రాణ సకల ధర్మతత్వజ్ఞ గావున నిట్లుం డవలసివచ్చె - ఆహా యంతకష్టము - కాజాగారికి నసావ్యస్థ్యం బెన్నివాసరములనుండి.

క. వెక్కుశాళ్ల నుండి యమ్మా.

బ్రా. సుధా సదృశంబులగు నౌషధంబులకు నేవధులై ధన్వంతరి సదృశులగు నగదల కారులుండిరి కదా వారీయెడ నొడయని కారోగ్యంబు సొంపొంద మొనరిం పరేని రాబకృత గౌరవ పోషణ పూర్ణంబువలన నెట్లు విముక్తులు గాగెలరు.

క. అందుకు నేనేమి నుడువఁగలనమ్మా.

బ్రా. దేవి వదనలబువ లక్ష్మించుచున్నది.

దేవి. సనిశ్వాసంబుగ - నియతికృతంబులగు నాభీలంబు లనుభవింప కేరికిఁ బరిహరణీయంబులగు.

బ్రా. దేవి యజ్ఞాన వశంబుననిట్లు తలంచుటయ కాని తత్వదృష్టిం బరికింప నం తమాత్రంబేకాని యొక్కటి యలోచింపవలయు - జన్మాంతరకృతం పాపం వ్యాధి యాపేణ బాధతే తచ్చంతి రావధైర్దాన్యైశ్చ పహూమార్చనాది భిరిత్యాద్యభియుక్త పురుషప్రోక్త విధులుశ్రుతి విధంబులై విలసిల్లుచున్నవికదా - మహారాజా గారికివిధుల స్మియు నుకరంబులే - కాక ఫలదంబులును - కావున వవియాచరింపబడ లేదా - ఆ చరింపబడియు వితథంబులయ్యెనా.

దే. ఈయెడ నెవ్వయు నొనరింపబడలేదు.

బ్రా. ఎందునుండి.

దే. ఆర్యపుత్రుండీయెడ నెందుకు నవకాశంబీకుండుటను.

బ్రా. కొన్ని దినంబుల నేయుపాయంబులై న వినియోగింపఁ జేసెనా.

దే. తొలుతం గతిపయవాసథంబు లొషధ సేవంజేసె.

బ్రా. తొలుతం బొడమిన తనువికృతం బెట్టిది.

దే. ఒక్కనాడు ప్రభాతంబున మేల్కొని యత్యలస భావపరీతుండై స్నానా ది కృత్యంబుల విముఖుండై యుండె - అయ్యెడం జకిత్సకుల రావించి యావిధ ప్రయోగంబు లొనరింపించితి - అయితే వారివచన ప్రకారంబు మితాశియై యుండవచ్చునా యట్లుండలేదు.

బ్రా. దేవి భవద్వచన నాధవంతుండకదా యాన్యపశిఖామణి.

దే. ఔను నిక్కంబకాని యియ్యెడ నానుడువుం గరుజింపఁడయ్యె నేనుం నేమలాచార స్వీకారాభావం బయ్యెనేనిఁ దద్వయం గృశుండగునని యొత్తి వచింప వెఱచితిని.

బ్రా. ఈయెడ నాపదనేవ సలుపుచుండెనా.

దే. లేదు.

బ్రా. అందుకెద్ది నిదానంబు.

దే. అట్లుండ నొక్కనాఁ డేకాకియై యనుయాయులు ననుచర పర్వంబు మరలింది మృగయావిసూదంబు సలుపుదునని నాతోవచింపకయ యొక్క మహా శ్వం బాలోహించి చనియె - మరలి రాత్రియందు సారి యామం బతీత ప్రాయం బుగాఁ జేతెంచి యానుశ్వంబువలన ననరోహించి సంఘటితకహటుండై య హ ర్ష్యాంతరంబుననుండెనట అంత నశ్వపాలకుండేతెంచి యానుశ్వం బతిమాత్రభిన్నం బుగాఁ దలంచి తగిన యాహారంబిడి దాని సంరక్షించెనట మరునాఁడు దినకరుండు దితుండైన కొంతతటికి లేచి యశ్రాంతాల సతాశ్రాంతుడగుచు నాత్మీయ దర్శనాగతు లైనభిషగమాత్యాది పర్వంబునకు సరేకదా నాకుమ నానియమంబువీడి రాఁగూడద ని కాసనంబు విదితంబు సేసె.

బ్రా. ఆహా యెంత ప్రమాదంబు పశ్చి తంబయ్యె - మహారాజునిసర్గంబున రీషకుసుమ నుకుమార శరీరుండును సౌందరీ వధీరిత రతిరమణుండు - ఇట్టివాఁడు నవ సి మహారణ్యంబు సారఁదగునే- ఆయరణ్యం బతిమాత్రదృప్తక్రవ్యాద బలాత్కార సంహత మహాభూతలై యుండుట బహు విధగ్రహశ్రయంబునకు - ఈయెడ నీ మహారాజతి భిన్నుండై యుండెఁగావున నెద్దియైన నీయన నానహించి యుండవల యు కాకున్న నిట్లాహారాది పరాజ్ఞులుండై యుండునా.

దే. సువితర్కంబుగఁ బరిచారికం గాంచుచున్నది.

ప. అడఁచువమరరాణి గారూడెందమునం దలంపుడు ఈయన్తగారు వినిచిన పలుకును నిక్కంబై యుండు - జగంబున నిట్టి సుద్దులు గలిగేయున్నవి.

దే. నుబ్రావ్వాణి నీవచనం బాదరణీయంబై యుండు - అదియు నాలోచింపజల సినదే - దీని నిక్కంబు తెలియట కేమియిహాయంబు.

బ్రా. దే. నుబ్రావ్వాణి నీవచనం బాదరణీయంబై యుండు - అదియు నాలోచింపజల సినదే - దీని నిక్కంబు తెలియట కేమియిహాయంబు.

లగు విప్రశ్నిక లక్కడక్కడ నుండుదురు - కావున వారిరావించి యనుయోగింప దీని తత్వంబు విదితంబగు.

దే. స్వ. ఇద్దియు శాశ్వర్యకరంబై యుండు - వెనుక విదూషకుండు నిట్లు చెప్పె అంతమాత్రంబకాక బలిసమర్పణంబున బహువాపరంబుల నాహారాదిపరాజ్ఞులుండైన యార్యపుత్రుండు కాసంత ప్రకృతిం జెందియుండె అయ్యోయిదివరకు నేనుగానకపోతిని - ఇద్దియతధ్యంబు కావచ్చు - కావున దీనికిం దగిన ప్రతిక్రియఁ బరికింపవలయు. బ్ర. ఔను నీవచనంబు లెస్సంగ నున్నది - అట్లునరింతమని మరిచారికం గాంచి ఓసీ చంపకవల్లి నీవు రచ్చకేగి విప్రశ్నిక లెవ్వరైనఁ గానంబడుదు రేమో కాంచిరమ్ము.

చంపకవల్లి. వీలికరాణిగారి యానతి తలపూవని నిర్గమించుచున్నది.

బ్రా. స్వ. ఆర్యపుత్రుండు మాతరాయనుని విప్రశ్నికావేషధారింజేసి పను పందలఁచి తత్ప్రేక్షానుకూల్య సంధానంబుకైనన్నఁ బనిచె ఈయెడ వాదూరకు న్ననుగాక మఱియొకతె యేతెంచి పెరకరణిం దెల్పినను నీయద్యమంబంతయు గాణ నయనాంజనాలంకరణంబు కరణి మోఘంబగుఁ గదాయని చింతింపచు దేవీ వ్యసనానుకరణం బభినయించుచున్నది.

మఱిలఁజేరుచున్నది చంపకవల్లి.

చం. దేవి చాల పరికించి యేతెంచితి - తొలుత నెఱుక నొందిన వారేరును గానంబడలేదు - కాని యొక్కయాపె జడగారి కప్పురంబుకంటెం దద్దయచ్చంబగు బూడిద పూనుకొని కావి చీరఁగట్టి తావలంబుల మెడనూని బికిరంబు తట్టి కేలండాల్పి యీవీడిన యేతెంచుచున్నది - ఈనుద్ది తమతో మనవి సేయుదునని గ్రక్కున నేతెంచితి.

బ్రా. స్వ. హా యార్యపుత్రుని యర్హంబు ఫలితంబయ్యెనని సంతపించుచు నభిలాష విషయార్థ లాభజత్వ చ్చలంబున దానిం బ్రకాశింపజేయుచున్నది.

దే. శాంతిమూపరికించి - నుబ్రాహ్మణి యట్టివారిలో విప్రశ్నికులండరా.

బ్రా. దేవీ యిట్టివారికి విప్రశ్నికాత్వంబన నెంత - వీరు మహా యోగినులని తోచుచున్నది.

దే. వారిలో విశేషంబు కలదా.

బ్రా. దేవీ యోగినులకు విప్రశ్నికులకుం గంగాకుల్యలకుం భోత మహత్తార తమ్యంబుగలదు . దేవీకృతార్థవైతివి - విప్రశ్నికాశ్వేషణంబు సేయ యోగినీ సమా గమనంబగుట భైషజ్యార్థంబు సోపధులన శ్వేషించువానికిం దత్ప్రకృతిక దివ్యాష ధ లాభంబుగవా-మఱియును అవ్యాఘ్రేపో భవిష్యంత్యాః కార్య సిద్ధేర్హితక్షణమ్మను వార్యవచనమ్మన నిది మహిత మంగళ నిదానంబు.

దే. సవికాస పదనయగుచు - చంపకవల్లీ నీవు సత్వరంబుగ నేగి మద్వచ నంబున నాపెను దోడ్కొని రమ్ము.

చం. దేవి యాననూన కుతుక కాయని యట్లొనరించుచున్నది.

దే. ఆయోగినిం గనుంగొని ససంభ్రమ కృతోత్థాన యగుచు భగవతీ యీ ధీశం బలంకరింపుము.

యోగిని. అట్లొనరించుచున్నది.

దే. భగవతీ స్వాగతంబుగదా.

యో. దేవీ భవత్ప్రసాదంబున.

దే. భగవతీ నీకు నుఖంబకదా.

యో. దేవీ భూతమయంబగు ప్రపంచంబు కుశలవంతంబగునంతకు మాకు దా ని లోపంబు గానంబడదు.

దే. స్వ. ఇట్టి మహితాత్ములకు సర్వధా తంబులం దాత్మభావంబు పరిపూర్ణం బై యుండు - కాకున్న యిట్లు వచించునా శ్రీ. భగవతీ అనాద్య విద్యావరణ ని రాకరణం బొనరించుటఁ బరిస్ఫుట ప్రవ్యోతంబగు నాత్మజ్యోతి స్ఫురణంబున సమా

స్తూలిత తమస్సోమగంధంబులగుట నత్రివసన్నంబులగు మానసంబుల విలసిల్లు మహా
మహుల కానంద సందోహంబు నిష్పందంబ యగుచున్నది.

యో. సాశ్చర్యంబుగ - ఆహా దేవీ విదుషీమణి యాజననం బవిధిత విషయా
నుభవ లేశంబులై యింద్రియ నిరోధంబువలన నేమరక మఱిమఱి తపస్సమాచరణ
కర్మిత శరీరంబులై నుర్తిల్లు జనంబులకెల్ల దుష్ప్రపంబగు నర్థంబు మనోహర తారు
ణ్య శరణ్యాంగివియు మహారాజ పత్నివియునగు నీయవధీరిత సుధావిధంబులగు సం
భాషణంబులు శ్రవణానంద ధువులగుట నజస్రం బాశ్చర్యంబుగ - ఆహా నీవిజ్ఞాన
విభవంబు.

దే. భగవతీ యిట్లు వచింప మాద్యశజనం బెంతమాత్రంబు - అప్పుడప్పుడు
నైసర్గిక కరుణా సమాగత భవాద్యశయోగినీ మణుల నుగ్రహించిన వచనంబులం
గొంచె కొంచెము తెలిసికొని యిట్లంటినిఁగాని నే నేమియుఁ దెలియనేర.

యో. దేవీ నీవు సంవిత్త యాత్మనగుట మాద్యశజనంబుల గారవించుట నీకు
నైసర్గిక గుణంబు - ఆయిన నీయొడ మదీయాహ్వానంబు సకారణంబునిన్నురించుచు
న్నది - మఱియు విక్రాంతయునైతి కావునం బ్రప్తవ్యాంశం బనుయోగింపందగు.

దే. భగవతీ భవాద్యశ ధన్యజన కృపావలొకనంబునన తరణి కిరణ ప్రసర
ణంబునఁజామరస సంకోచంబు కరణి మాద్యశజన విపదంబు లపదంబులై నశించు -
మఱియు నభినుత శ్రీవిలాసంబులును విలసిల్లు - ఆయిన నీయొడను పశ్చింతంబైన కష్టం
బటదుష్టంబుగావున నచింపవలయు - ఆయిన నీవిపత్కారణంబు నైతము భగవతియ
సైలవిచ్చేనేని ప్రతికార విధియందు మామకీన మానసంబ జస్రవిశ్వాసాశ్రయంబగు
ననియుత్సహించెద.

యో. దేవీ నీయుక్తి యుక్తి యుక్తంబు - నీయభిలాషం బట్టిదేని యట్లు ప
చించెద - అని తోడెంబుతటి ధ్యానాధీన మానసతంగల్యకాలిక కుశేశయ పలాశవే
శా వేశనంబులగు నయనంబులకుం బ్రాప్తననాన నలినదళ కళల తళతళలకు నళిందత
నలవడంజేసి వచించుచున్నది - ఓ దేవీ భవదనుయోగంబు విషణ్ణరమణ తేమ విష
యంబు.

దే. భగవతీ యావిష్కల్పతకిం నిజానకంబు.

యో. గ్రహవేశ నిజానకంబు.

దే. ఆగ్రహం బెయ్యెడ నావేశించె.

యో. మహారణ్యాంతరంబున.

దే. ఆర్యపుత్రుండచ్చటికేగ నెద్దికతంబు.

యో. లోగడ నొక్క కతంబునం గలపిత చేతస్కుండై కాలవినోదంబు
సేయగోరుట.

దే. ఆగ్రహం బెయ్యెడి.

యో. రాక్షసగ్రహంబు.

దే. అయ్యదేమి కామించి యార్యపుత్రు నావేశించె.

యో. వైరనిర్వాపణంబు.

దే. వైరంబున కేమి కారణంబు.

యో. ప్రాక్తనతను విమోచనంబు.

దే. దానికెయ్యది మూలంబు.

యో. ఈభూరమణ మాదామణి యార్తజన సంప్రదాన పరాయణుండగుట.

దే. ఆగ్రహంబు దొలుతం గిమాత్తకంబు.

యో. నక్తంచరాత్తకంబు.

దే. ఆనక్తంచరుండెట్టివాడు.

యో. మహాబలమాతా నిలయుండు.

దే. అట్టివాని సమయింప నార్యపుత్రుండొక్కం డశక్తుండయ్యెనా.

యో. తదీయా యురపసానంబు బాసట మగుటం దాదృశుండయ్యె.

దే. అత్తటి నిరువురకుం గొంతదూరంబు దురంబయ్యెనా.

యో. ఘోరతరంబగు సమరంబయ్యె.

దే. అయ్యంతరంబున నార్యపుత్రుండు పరప్రహరణ ప్రహారంబుల నిపీడిత గాత్రుండయ్యెనా.

యో. తత్ప్రహారంబుల కితండు శరవ్యంబయ్యె నేని యిట్లుండుటెట్లు.

దే. అట్లయిన నిర్వారవాణుండగు నార్యపుత్రునకుం దద్వారణంబెట్లు గలిగె.

యో. సాధ్వీమణి యెయ్యెడం భవదీయ సౌభాగ్య మహిమా లంకృతంబగు తదీయ సుకృతంబ వారవాణుంబగుట తదీయ హయంబుతద ధిష్ఠితంబగుటం దత్ప్రహరణ ప్రహార జర్జరిత శరీరంబయ్యె నాయు శ్చేషత నుండె.

దే. ఆగంధర్వం బీయెడ నెట్లుండె.

యో. ఆనైంధవం బిదివరకును నాశ్యానప్రాకిణగణంబె.

దే. సాశ్వర్యంబుగ - ఓయిక్కడ నెవ్వతె.

కందుకిని. యేతెంచి. యేలికసాని యానతి దండనూన శరసుదద్దయుఁ నెల మి కొరుచున్నది.

దే. నీవేగి వేళంబ యార్యపుత్రుండాదోహించు వాహంబు కుశలంబుగనుం గొనిరమ్ము.

కం. దేవి యానతి విరిసరిఁ దలకై సేతగ నాయెవని నెలువడి యట్లొనరించి వెండియు నేగుదెంచి ఓయేలికసానిగానూ విసుండమ్మావు మెయినిఁడ గాయంబులు గ్రమ్మియున్నవి. ఇది యేమని యడిగిన నాసాహిణి యానదుమం దొరగాను దీని నెక్కి యడవికి వేటకై వెడలినారు - వెండియుఁ గొంతరేతిరరుగ విజయంచేసి యుప్పుగలోనికి వేంచేసినారు - పిమ్మట నేజూడ నిత్తేజియిట్లు కానుపించె - దానికి మందులిచ్చుచుం గాపాడుచున్నానని నుడివెనని వాక్రిచ్చి తన తావుకేగుచున్నది.

దేవియుఁ బరిజనంబును ముహూర్త మాత్రంబు చిత్రంబునఁ జిత్రప్రతిమల కరణి నొప్పి యన్యోన్యవదన ప్రసారిత నిభృతలోచన లగుచున్నారు.

దేవి. స్వ. ఆహా యాయమ మహిమ ఈమె శక్తింగాన విదూషకుండు నా మానసంబను నియనంబునకు సిద్ధాంజనంబయ్యె ఆయన మంచి వెరవరి - అట్లగుట నే కదా పరివిస్తృతాహారాప్త జనాదికుండగు నార్యపుత్రునకు గ్రహంబుకై బలి ప్రసానం బొసంగించి శదీయస్తృతి కలిగించె - ఇట్టిగ్రహజేత వికారంబె కాకున్న నార్యపుత్రుం డిట్లుండునా - హా యోతకష్టంబు పస్థితంబయ్యె - అని యించుకతటి చింతించి - కానిమ్ము - ఈయవసరంబు పరికింపఁ గష్టాపనోద ప్రవణంబకావచ్చు - ఇట్టి యదృష్టార్థ వక్త్రముగు నీయమ దీనికి నుపశమ విధాన ఏకారంబును జెప్ప నోపుఁ గావున నద్దీయు నీమె ననుయోగింపవలయు నీమెయు దాని వాక్రువ్వం దగునని తలంచి. ప్ర. ఓభగవతీ తధ్యంబ వచించెద నవధరింపుము - ఆర్యపుత్రుండిదివర కిక్కతంబున నిట్టివాడయ్యెనని యిసుమంతైన నేనెటుంగ - హాయకాయ సంకాంతంబులగు గాయంబుల నిద్దియంతయు నైహిక సుఖ దుఃఖాద్యనుభవంబులం బ్రాకృతన సుకృత దుష్కృతంబుల భంగి నశ్యంత విశ్వసనీయం బగుచున్నది - కావున భవశృతిపాదితంబగు నుదంతంబంతయుఁ దధ్యతమంబె - మహానుభావపు గావున నీగ్రహం బుచ్చాటితంబు నేయందగు నుపాయం బర్థించెద.

యో. తోడెంటుతటి చింతించి - ఈగ్రహంబు సనిదానాగమంబు గావున నీయెడం బారదోలుటకు నేరికి శక్యంబుగాదు - భవదీయ జీవితస్వామియు సమయ వశంబున నాతి విరవసరం బిట్లుండవలయు - దీనికియ్యెడ నుపశాంతి విధి యొక్కం దుగలదు - కాని యది మిగుల దుర్లభతమంబు అయిన నిదియు నవ్యవహితంబ సంఘటించునని తోచుచున్నది.

జే. భేద సంవళిత మోదంబుగ భగవతీ మీవంటి మహాత్ములకిట్టి కార్యంబులు సుకరతరంబులేకదా - మఱియుఁ భవాదృశులు పరోపకారపరులని జగంబుల విగితంబు - కావున నేవకులమగు మముంగనికరించి యార్యపుత్రున కనామయంబు ప్రతిబంధ నివారణ పూర్వకంబుగ నొనరించి మదీయ సౌభాగ్యంబునకు రక్షణం బొనరింపవలయునని ప్రార్థించుచున్నది.

ఆ. కృతార్థోన్మాదో యగుచున్నది.

రా. స్వర్ణంబనుభవించి. స్వ. ఆహానాభాగ్యవిషయవిభవంబుదేవిద్వష్టియో
గిద్వష్టిననుకరించుచున్నది. నేనీయెడశిక్షకసాక్షికంబుగన పరాధవిధాతృత్వంబునొంది
దర్శకర గృహీతంబగు దద్దురంబు దశకు వశంబయితి. ఈయెడ సమాశ్రియంబుకం
టెనొండగు నుపాయం బపాయ నివారకంబుగానం బడదని పశ్చాత్పరిసారితంబులగు
పాణుల దేవీచరణంబులు వట్టిలొని. హృ. దేవీ ప్రణిపాత ప్రతీకారస్మరంభోహి
మహాత్మనామను నభియుక్తోక్తి మన్నింపుమని ప్రార్థించుచున్నాడు.

దే. నిజకరంబులం దనీ శుకరంబులం జరణంబులం దొలగించి ముంగలజేరి.
ఆర్యపుత్ర యభియాత్ జనోక్తుల సంభావింపం దదనుగుణంబుగ వర్తించు బాల్యం
బాదిగ గురుజన సంశిక్షితులును ధర్మసంరక్షణక ప్రయోజనులునగు మీవంటి పండి
తులకుడగుంగానియాబాల బాలికులము ప్రకృతి ప్రతీపదర్శినులునగు మాబోటిబో
టులకు నేసాటిపాటుగలదు. కాబట్టి సాశీల పరీశీలనంబున నిట్టిమీకు మేమొక్కింత
యు గణనీయులము గాము. కావుననీవింక నొక్కటి వచింపనక్కరలే దూరకుండుమ
ని యక్కన్నియలంగని మిగులందర్జించుచు నధిక్షేపించుచున్నది.

అయ్యవసరంబునం బ్రవేశించుచున్నది. శంపాలత శృంఖలాద్వయాకలిత హ
స్తయగుచు.

దే దానింగాంచి ఓసీ నేత్రేష్పకున్నను గాంగేయమయ నిగళంబులేవీరలకర్ణం
బులు తెచ్చితివి గావున నాకనుచితాచరణంబు కలుగమింబట్టి నీతెలివికి మిగుల సంత
స్థితిగానివేత్రంబానయింపమిగడు బొడవగుతెలివి దానవుకాకపోతివి.

శం. ససంకోచంబుగ. దేవినాతప్పు పైరింపందగు నానతికంటె నదనంబాన
ర్చిన నదియు నేరమగునని నేదేలేదు.

దే. ఓసీమించిది. నీవు నాయాజ్ఞామానించిన దానవుగాన నాలోపంబు నీకులే
దు. ఇప్పుడేగి దానింజేకొనిరమ్ము.

శం. దేవి యానతి శిరంబునకై నేత నెంచెనని వెడలుచున్నది.

రా. సభయవ్యాకుల మనసుండగుచు స్వ. ఆహా ఎంతకష్టంబు పశ్చింతంబయ్యె
ఈమె నిగళయుగళంబు దెప్పించె. నాకునీబాలికకునో కాక యీబాలికలకోదీనిసం

తి యొక్కంతయేని స్వోపకృత జనంబులవలన నెద్దియైన సేకరింపం దగదని నియమించు - అక్కతంబున నేనెద్దియు నీయెడఁ బరిగ్రహింపం జాల - నీవితకంటె నుత్తరోత్తర సౌభాగ్యం బనుభవించుచుం జిరంబుల్లాసంబులు వెలుంగ వెలయుదువు గావుతమని యాశీర్వదించి కరుణాభరంబున నూరడించి నిర్గమించుచున్నది.

దేవి. సుబ్రహ్మణీ యీభగవతి వర్తనంబు గంటివి కదా.

బ్రా. దేవీ యాను వారి ప్రకారం బట్టిది - విమలజ్ఞానైక లభ్యపరానందానుభవాస్వాద నిపుణులైన మహాతపస్వులు సంసారమాత్రసారంబులగు నైహిక సుఖంబుల నెల్లంగనకమయ బిసకిసలయరసాస్వాద నిపుణంబులగు మానసావాసంబులు శంబూకంబులం బోలె నిరసింతురుకాని చేకొనుదురా - అట్టివారేయైన నిటువంటి మనకు నటువంటి వారికియు నేమి యంతరంబు గలుగు.

దే. సుబ్రహ్మణీ నీవచనంబు నిక్కంబ సంసార సంబంధంబుచేతనే కదా యవాప్తలాభ సంతృప్తి వీడి యనధిగత పదార్థార్జనం బభిలషించి యీజన్య కోటి మాన్యామాన్యతలం దలఁచక నానావిధ వ్యాపారంబుల పర్తిల్లు.

బ్రా. దేవీ నీకు విదితంబుగానిది యెద్ది.

దే. సుబ్రహ్మణీ యీవాసరంబు నీయాగమంబున నాకు మిగుల నుపకారకరణంబయ్యె.

బ్రా. దేవీ నీవిట్లు వదించుటకు నేనెంతదానను - మరియు నేజేసినదెద్ది.

దే. సుబ్రహ్మణీ యిట్లు వక్కాణింపకు నీరాకనేకదా యార్యపుత్రుని బాధా నిదానం బెల్లఁదెల్లంబయ్యె.

బ్రా. భవదిష్ట దైవప్రాప్తితయగు యోగినిచేతనని వచింపవలయు అచిరంబు గ మీరు వీలీనాధులై పరమ ప్రమోదంబున వర్తింతురు గావుత - ఈయెడం గతిపయంబులగు నిలయకృత్యంబులు నెరవేర్పవలయుఁబనివినియెదనని నిర్గమించుచున్నది.

దేవి. స్వ. అహం దైవంబెంత భక్తజన పరాధీనంబు - అహం నుప్తంప్రమత్తం విషమస్థితం వారక్షంతి పుణ్యాని పురాకృతాని యను నార్యవచనంబెంత ప్రమాణంబు - ఆధునికంబగు నీవాధఁ దొలగింపనే కాఁబోలు దైవంబు పేటికనుండి యాక

న్యాయద్యయంబు గృహంబునకనిచె - కాకున్న మానిను లేరు లోకంబున నిట్టి రూప విజ్ఞాన లావణ్యాది సమగ్ర గుణగణాశ్రయములు - గగన సంచార ప్రవీణులు నగుదురు. మరియు నాయోగినీమణియు నార్యపుత్రునకుం గొంత శ్రీమావసాన సమయంబుం డుటచేఁగాఁబోలు ఖేచరీదర్శనం బార్యపుత్రుని బాధ కుపశామకంబగుననియు నది యు నచిరంబున సమాకూడుననియు వచించి యపుడ ననుం దత్ప్రకారబుభుత్సాప రం దెలిసి యిక నడుగకుండుమని వచించి సత్వరంబుగం జనియె - కావున నార్య పు త్రుని యారోగ్య లాభంబుకై వాసిం గనుపరచి చూతము అయితే వారితువురతిమమో హర సౌందర్య జనుర్తుంది రాయమాణ సంహననవల్లికలు అయినం బెద్దయగు ఖేచరి తద్దయు నియమ స్వభావయై కానంబడు - ద్వితీయయైతే యభినవాంకురిత తారుణ్య యు నాగంతుక దుర్నిరూప యత్కించిన్నిదానతపసిని యైన శృంగారైక నికేతన స్వాంతతాబోధ కలావిలాసినియై కన్నట్టు కావున నిది మదవరోధ నిరుద్ధనైసర్గిక మదన చాపలుండగు నార్యపుత్రునకుఁ గానుపింపందగు - అక్కతంబునం బ్రధను నార్యపుత్రునకు దృష్టివిషయం బొనరింతునని తలంచి యట్లొనరించుటకు నిర్ణమించు చున్నది.

పిమ్మటం బ్రవేశించుచున్నారు - రాజు విదూషకుండును.

వి. ఓవయస్యా నీవదనం బీయెడ నపర్యాప్తస్వాంత నిశాంతంబగుట వంతర్ని స్ఫుతంబగు నాశ్చర్యాధ్యాన వికాసంబుగ నావృతంబగు కరణిఁ గానంబడు.

రా. నర్త సఖామర్త వేత్తవై తివి.

వి. సాత్కంతంబుగ - నాయనుయోగంబు సనిదానంబేనా.

రా. సుమతుల వితర్కంబులు వితథంబులగునా.

వి. అట్లయినం దత్కారణంబు శ్రవణ శరణంబు సేయందగు.

రా. ఇంతకంటెఁ బ్రియతమం బెయ్యది.

వి. ఆహా స్నేహసంరంభంబు.

రా. ఇద్దియొక యభినవంబా.

వి. కాదునైసర్గికంబె.

రా. జౌనుగదా - సావధానత నాలింపుము వచించెద - దేని యీదినంబున నొక్క కన్యారత్నంబు వెంటనుంచికొని యేతెంచి నాకుం గానుపించె.

వి. విస్తృత నిష్పందనయన సంవృతోన్నమిత వదనుండగుచు నాహా యిది మిగుల విస్తయంబ యియ్యది సంభావింప శార్దూలి హరిణశాబకంబునకు సర్వశృణ నిష్కషణ చకచ్చకదశ్చ గర్భ విభ్రమంబగు దూర్వాంకుర ప్రకరంబు దినిపించు నటులుండె - దేవీ నిసర్గంబెల్ల యెడల రూపరులగు తరుణులు నీకంటంబడఁగాంచి కంటకంబుల కరణి ఖరతర ఖదిర శిఖిఖండంబుల సరణి దలభోలి భిత్తదంభంబుగం బ్రత్యగ్రనిర్దుక్త నిర్నొక మేచక దర్శికరిమాది దుస్సహవ్యాధా నర్థ సందాన నిసర్గలం దలంచు - అట్టిదేవి టుట్టు సలుపుట యాశ్చర్య ద్వారంబు విఘటిత కవాటంబై సంఘటింపం బడియె.

రా. ఓయీ సాంప్రతికంబగు నద్భుతంబు తదానయన నిదానంబు గాదు - తదానీతయగు నామె ఐయోలావణ్యాది మహిత తమ గుణగణవశాలి మణియయ్యు నియ మపరయగుట మాదృశులకు నభివంద నీయయే.

వి. అట్లయిన నేతాదృశాద్భుతంబునకు మూలంబెయ్యది - తాదృశలగు తప స్వినుల దర్శనంబు దేవితే నప్పడప్పడు నీకుం బ్రాపితంబేకదా.

రా. మదీయ వ్యాహారంబు సమగ్రంబుగ శ్రోత్రపాత్రం బొనరింపక నను యోగించెదు - అందుల కే నేమి వచించెద.

వి. ససంఖ్యాచంబుగ - ఓయీయాభవద్వాక్యా వసానంబు నేనూరకుండెదఁ గాని వక్తవ్యబంతయు వచింపుము.

రా. అటుల ముహూర్తమాత్రంబు సావకాశంబుగ నాకర్ణింపుము. పిమ్మట మేలుగ నాలోచింపుము - లోకడ నీతో స్వప్నవృత్తాంతం బంతయు వచించి యుం టినిగదా అందు - మదీయ ధైర్యమణి విశేషసంద్రావా హరిణకిరణ ఘృణిగణ నై పుణి సర్వస్వహరిణిమగు నొక హరిణేక్షణామణి సకల రాజన్యకన్యా మాన్యలక్షణ యిదిపరకును నామనోమహార్ణవంబను మదీయమానస సుధాకర మండలి భంగి సంక్షు బ్ధంబుగావించు చున్నదను సంగతియు మీకు విదితంబకదా-పరికింప నిజ్జగంబున నదృ ష్ట పూర్వంబున శ్రుతచరంబునైన వస్తువు స్వప్నంబున ననుభూతంబగుట యాశ్చర్యం

బు - అద్దయ బాగ్రద్దశం దాదృశ భావ భరితం బగుచుఁ బ్రత్యక్షంబగుట యాశ్చర్య తరంబు - మఱియుం దదవసరీయ దశావశాత్తయగుట యాశ్చర్యతమంబు.

వి. ద్వాపర పరీతచేతసుండగుచు - ఓయీ నీవ ప్రస్తుతంబగు వప్రస్తుతార్థవా జ్ఞుఖంబు సల్పుట నాయుల్లంబు వేద్యాంశ విమూఢం బగుచుఁ దదుపలబ్ధికి మిగులఁ దొందర నొందుచున్నది - కావున ముఖ్యార్థంబు వెసగవచియింపందగు.

రా. అట్లయిన నట్ల వినిచెద వినుము - లోఁగడ స్వప్నంబున నొక్క రమణీ య సౌధకాల నిరువురఁ గన్నియలం జూచితి ననియుఁ జిన్న పడుచునందు నామనంబు తద్దయఁదగిలి దానిం బ్రార్థింపుచుండం ప్రథమ నాయెడలం గనికరించి తదీయ సం గతికై సహాయం బొనరించెనని వచించితిఁగదా-ఈ మె పరికింప నాపెగాఁ గనుపించె.

ఉ॥ అద్దియగాత్ర లక్ష్మీశుణ మద్దియమం జిమకాంతి వై భవం । బద్దియ స న్నుత ప్రణయహారిప లోకనసౌమ్య విభ్రమం । బద్దియ యాత్మమానురినుతా మృతవ ల్లకి వాగ్ధురీభరం । బద్దియ దైన్యసక్తహృదయ ప్రమాదార్జన తత్పరత్వము॥౧౯॥

గీ॥ అయినదొల్లింటికంటెఁ గృశాత్తయగుట । భిన్నయై కనుపడును వివేక దృష్టి । నరయనటుకాదు బహుల పక్షైఁ లత్తు । మూర్తిలాతిగఁ దలచు నమోహుఁ డెవఁడు॥ ౨౦॥

క॥ కడువిస్తయంబు మోమున । నడరఁగ నతిచిరవిలోకితావుని కరణిక్ । విడువక చూచెను నన్నా । పడతిరవికర ప్రమృష్టపద్మక్షణయై ॥ ౨౧॥

ఇంతకంటె మరియొక చిత్రంబు సేత్రపాత్రంబయ్యె వినుము.

మ॥ మరియుం జేరువదేవి యున్నయెడ నామాన్యాత్తతాటఘ్న భా । వరతిం జూచు నుశీలతన్ను మహావాత్సల్య పూర్ణాక్షయై । పరిచర్యావిధికి యటిట్టరుగ వి స్వస్థాగరోల్లాసయై । చిరసంవీక్షిత విస్తృతావుని వలెక జింతించుచుకా జూచె డుక॥ ౨౨॥

మ॥ అశరీరాత్త కమే పిశాచ పదుక్యార్థంబు హృజ్జన్తరా । దృశుఁడౌటం బ రికింప భూతమగడుక దీవ్రాత్తతక సోకినక । చకుఁగాఁజేకొని భూరి విక్రియల నావార్తక జగుప్సాదశా । రశనాబద్ధము నేని మర్కటివలెక రాగంబు నాడిం చెడిక॥ ౨౩॥

సీ॥ మదన పిశాచ నంపాదిత జ్వరభారవిక్రియాభంగ ప్రవీణుడగుచి । కిత్సక
మణిగలగేళిఁ గూడిన కన్నెదానిమై పూత యతిగు విభూతి తదధర రసమ మంత్రా
భి సంస్కృత తీర్థమతి దీర్ఘతద్వేణి యమరు వేత్రి । ఇల్లిక కవచమతల్లి కవలమాన
తదుదార చరణాంగద రశనాది । మహనీయ మండన మహితశింజితములే శ్రవణ సౌ
భాగ్య సంత్రాణ ఘృణులు । గురుతరసౌరభా గురుధూప ధూపిత తత్కచబర్హగంధా
ను భూతికలిత ధూపానేప కలశీని నాగుంబు మాధుర్యధుర్య తన్తాన్యగీతినిబిడోప గూ
హావి నిష్పన్నతన్తణీహార ముద్రలు రక్షణాంకములగు । లలిత మందాక్ష సంగత ప్రణ
యభరస । ముదిత సరసార్థ గర్భితా మోది జీవ । మయతదుదిత సుమావలీమహదఘా
ఘ । ఘస్తరత్వాత్తమా మంత్రకమ్మ సుమ్మ॥ ౬౮॥

సీ॥ మలకు జశ్యాదసంభరిత శీతమయూఖ మణిబద్ధగర్త నిర్జజ్జనంబు । స్వకి
రణోద్వాంత తౌషారభరాక్రాంత జగదిందుమండలీ సంగతంబు । అస్మాన్య కాష
సాంద్రాక్షిప్త శీకరోల్లొల సుధాసరఃఫేలనంబు । హైమన జలనీలికాలి కాంతన్యూత
నిబిడశయ్యస్థలీ నిత్యసేవ । యునుని సర్గోత్థ రాగోదయోయతైల । భరసు సంభృత
హృదయాంత విరహాదహన । జృంభణోద్భూత సంజ్వతాలంభవిధికి దంభముననైన గడ
ప సంరంభులగునె॥ ౬౯॥

గీ॥ శ్రుతిబహు శ్రుతులైనట్టి సుమతులెల్ల । స్వప్నదృష్టార్థములతో నసత్యవ
స్తు । వులను బోల్తురకట యది దలచవంధ్య । మనఁదగుఁ గ్రియాను భూతి ప్రిమాణ
ము గద॥ ౭౦॥

గీ॥ చేటుదడిజేర విపరీత చేతనయగు । నుడువుఁగలఁపగ నెడలానవిడిచి పో
వు । పీఠిదములెల్ల మిగుల నప్రీతిదముల । దృశ్యదృశ్యము విపరీతదృష్టిదనరు॥ ౭౧॥

మఱియుఁ దారకానికర పరివృతంబగు తుషార కిరణ బింబంబు విష్ణుపదంబును
తారతాతాగారంబున మేయ ఛాయ సంవ్యాప్త పుష్కరమణి కలితంబును మహత్తర
కుశీర మకరవైసారణాది సంచార సౌమ్యభీకర గ్రాహపూర్వా విహారాశ్రియంబునగు
నంబరంబునసం జాతసాగర భ్రమంబగుచు నపూర్వసరస్వదా వాసలాల నావశంబు
ననో కాకున్న నతిచిర సమయ నిష్పీత లవణోదశంబరంబగుఁ దజ్జనిత కైరస్యంబున
నతి పవిత్ర మధురతరనుర సరస్వతీ వారపూరాస్వాద కందళదమంధ తర్షణంబుననో

స్వావాస సముద్ధితంబై పరితః పరిస్ఫురదుడు పటోలకపట సముట్టికిత దహనకణగణ
పరివృతంబై పొడమిన బడబాసల మండలంబు కరణి నాడెందంబునకుఁ గడుజడుపు
వొడమించుచున్నది - చందన నిలయ శైలవలమానంబులును సదేశ సరస్సు మనస్సం
క్షేప సముదితా మోద కందశంబులును సాంద్రచంద్రా తపసం వలితంబులునగు మరు
త్కిశోరంబులుం దాదృశ శ్రయాశ ప్రిస్ఫురణ మయంబులగుచు నతంద్రంబులై మ
దాత్తకతిదుస్సనా విషాదంబు లొనరించుచున్నవి - కావున నామనం బనుకూలపాత
ప్రేరితంబగు గాలిపడగ చందంబునం బరివర్తితంబైన కులాల చక్రంబు సరణిసన్నిబ
ద్ధగుణాత్తిప్తంబగు కందుకంబు కరణినసం వెద్య వికారంబై పరిభ్రమించుచున్నది -
సన్నిత్రంబు శోకమకరాంక తారకంబనియు నానందకుముద సందోహ శోహిణీ క
మండలంబనియు లోకవిశిత్తంబు - కావున నీదురంత సంతాపంబు నంతంబు మొందిం
పఁ దగిన యుపాయంబు నిరపాయంబుగ నరసిననుం బ్రకృతिसంక్రాంతం జేయుము.

వి. స్వ. ఆహా ప్రియపయస్యుం డీయెడ మరుఁడు వొడమించిన జడుపునఁ
గడుబడలియున్నాఁడు - ఈతనికెట్లు మనోవిమోదనం బొనరింతునని చింతించి - కా
నిప్పు ద్రవప్యాహారంబులం బలికి చూతమని.

ప్ర. వయస్యా యాత్తాను భవసిద్ధంబు లోక ప్రసిద్ధంబును నైన యొక్క ప్ర
తిక్రియ కలడు - అను నర్థోక్తంబున.

రా. అగంతు కాగతచేతస్సావస్థ్యుని చందంబున, సవికాసవదనుడై సామ్రా
డితంబుగ - వయస్యా యట్టి సాధనం బెయ్యది వచింపుము.

వి. కమలా ఫలంబులు నుత్తమ కదలీ ఫలంబులు సిత సితాకల్పిత బహు విధ
సుగంధ వస్తు బంధుర పానక రసంబును పన్నీరక్షుల్ల ఘనసార మిళిత చందనపంక విలే
పనంబు నాదిగల శీతోపచారంబులు పెక్కులు గలవు - కావునఁ దత్సేవనం బొనరిం
చితివేని యాసంతాపంబు నితాంతంబు శాంతంబగు.

రా. సజగుప్సంబుగ - వయస్యా యివ్వి వేనెఱుంగనివే - ఎల్లపదార్థంబు
లెల్లయెడల నవస్థా వశంబునఁ జేతన వ్రాతంబునకు స్వగుణ కార్యంబులం బొడమిం
చుఁగాని సర్వ సమయా సమయంబులం గార్య నిర్వాహకంబులు గా నేరవు - మరియు
వైపరీత్యంబున విరుద్ధ గుణకంబులగు - దండశూక సంద్యునకు శర్కరాపిచు మొదల

బులు వ్యత్యస్తంబులై తోచుగదా - కావున నీయుపాయం బహు ప్రాయంబు గాని శర్మ సంపాదనంబు గాదు.

వి. స్వ. హా వయస్యండు సరళ చేతస్కుండగుట ననుం గుత్పితఁగాఁ దలం పక నాపలుకు పరిహాస గర్భితంబని యెఱుంగక స్వచ్ఛందా నభిజ్ఞతతో వచించునట్లు పలుకుచున్నాఁడు - కావున నింకం గొంత తడవిక్కరణిన జరిగింపవలయు. ప్ర. వ యస్యా నీయుదితంబు నూన్యతంబ అందుకింకొక్కటి వచించెద - అట్లొనరించితివేని నీకీ యిక్కట్లు దొలఁగు.

శా. ససంభ్రమంబుగ - వయస్యా నీకుం దోచెనేని తగిన వెరవు పరికించి వచింపుము.

వి. సస్థితంబుగ వినుము - ఇత్తటి దేవి రావించి యాయుదంతంబంతయు నామెకు శ్రవణ సంగతం బొనరింతుమేని యీసంతాపంబింతైనలేక హరించిపోవు.

రా. సవిస్మయంబుగ - అది యెట్లు.

వి. స్వ. ఆహా వయస్యం డిదివరకును నాభాషణంబులు ప్రతారణా కరణం బులని యెఱుంగఁడు కానిమ్మింకం గొంత తడవునీచొప్పునం గాలయాపనం బొనరించె దనని. ప్ర. ఓయీ వయస్యా యట్లొనరించితివేని నైసర్గికా శంకా కలంకాత్తయగు దేవి నీయెడ నెట్లొనరించునో యెఱుంగుదువుగదా అయ్యెడం దదీయ తర్జనాజన్య సంతాపంబున నీసంజ్వరంబు లయింపం గలదు

రా. సరోషాశ్చర్య హాసంబుగ - వయస్యా మేలుమేలు వెరవరులలో నెఱ జాణ వీకదా మిగుల బాగుగ వచించితివి. ఇద్ది యవిధేయం బీయెడఁగాని నిపు ణాగ్ర గణ్యుండవగు నీయుపదేశ శ్రవణ మహిమంబున వర్షధారా మేళనంబునం బట్టి నిర్దురంబుకరణి ఘనతరంబగు నొక యుపాయంబు నాకుఁ దోచుచున్నది దాని విని రెంటి తారతమ్యంబు పరికించి యెద్దిలగ్గు నది వచింపు - దానిన యేమరక నొన రించెద.

వి. సవైలక్య సంకోచంబుగ - వయస్యా యెన్ని విధంబుల నాకంటె ఘనుం డవకదా - ఉత్తమోపాయంబు పరికించితివేని వచింపందగు.

రా. వయస్యా నీమంత్రంబు ననేకవిధ వ్యధాహాని గలిగియు నితర బాధా సంబాధంబు గలుగు - శరీర పరిత్యాగం బొనరించిన నాధుని కయావద్బాధా నిరోధంబగు - కావున వీనిలో గరిష్ఠంబగు దాని వచింపుము.

వి. స్వ. ఆహా సారస్యం బుషన్యసింపంబోవ వైరస్యంబు పస్థితంబయ్యె - వయస్యుని యుల్లంబు మిగులఁ గనలుచున్నట్లు దోచు - దానిం బ్రసన్నంబు నేయఁ దదభీష్ట కార్య నివేదనంబున కంటె నొండొక్క యుపాయంబు గానుపింపదు - కావున కొదవ్వుటనాశుత్నం బొనరింపవలయు - ఐన నీయెడ నీతండు కర్కశభావంబు గానుపించుట నేనందుల కనుకూలంబుగన వచించెదనని. ప్ర. సవికాసంబుగ - వయస్యా నీనన్నిటం బ్రవీణ చూడామణివి - కావున మదుక్తోపాయంబునకంటె భవదుదితంబవరంబగు - ఇద్ది లెస్సయే కానిమ్ము శరీరపరిత్యాగం బెయ్యెడ సెత్తీరునఁ జేయందలంచితివి.

రా. స్వ. ఆహా సర్వంబు విపరీతంబయ్యె - ఆహా యిట్టివి వర్తిల్లుటనే కాబోలు అరిక్తిత్రం విషంపథ్యమ ధర్తోధర్తతాంప్రజేత్ | అనుకూలే జగన్నాథ విపరీత విపర్యయమును వార్యోక్తి విదితంబగు - సర్వ ప్రకారంబులఁ గైర వాకరంబున కుడు మార కిరణుని కరణి నలిన వనంబునకు దినకరుని లాగునం దృషార్తచాతక వ్రాతంబు నకు జీమూతంబు రీతి నశ్చన్ననో విమోదనైకతానుండగు నీవయస్యుండు వానధునా తనంబగు నావిషాద నిదానంబు తెలిసియు నవి దితమదీయాశయుని చందంబున నా తెంపునకు సొంపునేయు మినుకులు పలుకుచున్నాడు - దూరంబుగ నూత్నదృష్టిం బరికింప మదీయ హృదయ ప్రమోదమ్ముకై యొక్క వెరవు పరికించి యది నిశ్చితఫలం బగుట నన్ను నాడింపం దలంచి యిట్లు వచించునని తోచు - మంచిది ఇంక నేమి వచించునో తెలియ వలయుఁగావునఁ తదాశయానుయాయితన వచించెద. ప్ర. వయస్యా యీయెడం దదుపాయసాధనాది నిరూపణ నైపుణ్యంబు నిదియ కావలయు.

వి. స్వ. ఆహా వయస్యుని తొంతదూర దృష్ట్యాది గుణంబులు - సేవక కల్పిండ్లనైనను నాయనాచితంబులుగు లపితంబుల మాదితంబులరీతిఁ బ్రీతి మన్నించి సౌహృదంబ ప్రకటించు - మంచిది - ఇంకం గొంతతడ వింగితం బవిదితంబగునట్లు వర్తించునని. ప్ర. వయస్యా యిట్లైన నాకుం దోచినది వచించెద నాలింపుము - నీ

పు స్వస్థతః గోరి కథా యుక్తి జతనం లభింపించితివి - ఈశరీరం బైట్లైనఁ బ్రనుదవనం బున కర్పించితేని నీకడి లభించు.

రా. వయస్యా విషాది సాధనంబులు దారుణ వికార జనకంబులగుట వానికం టె మలయానిలకాముదీందిరినిన దాదులు శుశుమార వికార జనకంబులనియో యి ట్లంటివి - అవి యాయెడక మిగుల నున్నవే అవి సేయు వగల మిగులఁ గుండియ కాదా యట్లు తలంచితి.

వి. ఇవి చిరపరిచితంబులగుట విశేష వికృతి సంధాతలు గానేరవు - అచ్చ టివి యిత్తటిఁ గ్రొత్తలగుటం గార్య విశేష నిర్వాహకంబులగునని తలంచెద.

రా. స్వ. ఈతండెంతసేపునకు నెన్ని యనుయోగంబులకైనం జేతఃపిహితా ర్థంబు బయల్పడనీయఁడు - కావునకా దడిచ్చాను సరణంబు సేయఁ బిమ్మట నీతండ వచించునని. ప్ర. వయస్యా యట్లైన వయ్యారామంబు దేవీశాసనంబు వీడి య ప్రవేశ్యంబుగదా.

వి. సహసంబుగ శరీర నిరపేక్షునకు నితరాశంకతో నేమి ప్రయోజనంబు మరియు నట్లు శపథ పూర్వకంబుగం బ్రతిననూనితివా.

రా. అట్లు లేదు.

వి. అట్లైన సుండియం వేల.

రా. కార్యభరంబునంబట్టి యట్లుండదు.

వి. వయస్యా యిట్లు సాధక బాధక విచారంబు సలుపనవధి ప్రత్యక్షంబు దవీ యంబగు నక్కారణంబున నాలోచనంబును నిర్ధారణా విషయంబు కానేరదు. దీనం గార్య సిద్ధియు వితర్క విషయంబునకైనఁ బాత్రంబగుట కనర్హంబకావున నసాహ సనునారుహా న్యనరోధద్రాణి పశ్యతియను నయం బవలంబించి మన మచ్చటి కేగ వలయు.

రా. వయస్య నీకై యద్ది తుశించు నామార్గంబునం బ్రవర్తింపజేయుము.

వి. వయస్యా యట్లైనం దదీయ నిత్రపటంబు నాచేతికిచ్చి కూడ రమ్మ వెడ లుము. మనము పవనమ్ము సేరిన పిదప నమ్మటి కనుకూలంబుగఁ దర్కింతము.

రా. అట్లయిన యతని తోడంగూడి యుపవనాంతర ప్రాసాదసదేశక్రీడా కాలా ప్రాంతంబున కరుగుచున్నాడు.

వి. స్వ. అంతట నవలొకించి. ఆహా యాయవసరంబు శయనార్హంబయ్యు పీఠలిరువురు నిద్రావిశులుగాక యాయారామాంతరంబున మెలంగుచున్నారు. కర్త కరీవచన ప్రకారంబున లాస్యాభ్యాస జన్యాయాసాప సోదనంబుకై యాపె యా బాలిక నుపవనాంతరంబునం ద్రిప్పుచుండు. ఇద్దియు నస్తచ్చిక్రీడితంబునకు నవ్యా ట్టెపోభవిష్యంత్యాః కార్య సిద్ధిర్ని లక్షణమ్మను నభియుక్తోదితంబున సిద్ధి నూచకంబ. తన్మాత్ర విదితంబుగ నంగులిచే నిర్దేశించుచు వయస్యా యట్లవలొకింపుము.

రా. నిరీక్షించి. వయస్యా యిది ప్వప్నదశ యనుకొందునా. యద్ది కా గ్రడవస్థయనుకొందునా. లేక యుభయంబేకంబ యనుకొందునా కాదు తాత్కాలిక భాగ్యంబ యిపుడు ప్రత్యక్షం బయ్యెనని తలంచెద.

వి. పయస్య పీఠ పవనసంచారం బొనరించి క్రీడాకాలం గూర్చుండ నుద్యోగించుచున్నారు. కాని కీడ్మశంబగు గోష్ఠియగునో యీవికచవిచికిలని కుంజాంతర్నితులమై యాలింతము.

రా. వయస్యా యిది మిగుల విమోదకేరంబు అని యట్లొనరించుచున్నారు. ఆమోదరేఖ ఉపవన సంచరణ ప్రశమితాల సతయగు మంజరితోడ నుచిత ఖట్వయంతుం గూరుచుండి. సఖి యీయెడ నీప్రదేశంబు విలొకించితివా.

మం. సఖి చూచితి.

చ॥ స్ఫటికశిలాని బద్ధము రసాతల మిద్ది మొగిల్చదారి వి| న్ముటవిలసిద్వి ధూప్రముల తోభిలు నివ్వియు దాని సక్తిసం | ఘటిత విభాభరంబులగు గాఢ విస్మత్వర హీర సత్ప్రభా | పటలమయాత్తతం దగు నపార ధరాంబర మధ్యమంతయు॥౨౯॥

గీ॥ నిబిడ నిష్క్యాత సౌధకణికము లయ్యునీకలానిధి విశదగోషాలలిపుడు | మత్సరగ్రస్త చిత్తుని మతికిఁ గరణి నాధి ఘటచిత్త నాకసహ్యముల యగును॥ ౩౦॥

మ॥ నయనానంద కరుండు చందురుఁడు కర్ణావ్లాద సంజీవనీ | నయభూముల్పిక కారికా కుకల సన్నాదంబులు॥ నాసికం | శ్రియభాగ్యములె ప్రసూనము

లు మూర్తి తెమను శ్రీలుమా । లయవారంబులు రాస నానువులు నీరాదుల్పసహ్యం
బులౌ ॥ ౭౧॥

మ॥ కపిత ద్వాదశమూర్తివోలె మిగులక గోకారి దుర్లభ్యుడౌ నిపతత్సం
ద్రుతలోహ వారికరణిక్ నిర్భిన్న కర్ణంబు లా । నుపికాది స్వరముల్లశద్భి దిరము
ల్పానంబులౌ జాడుమా । విపదుద్ధారము లర్చికా విషగతిక్ వేవాయుపానీయ
ముల్ ॥ ౭౨॥

గీ॥ వ్యధలు పరికింప దుస్తర భావమునను వారిఘలనియ వర్ణింపవరలు మిగుల
నట్లుగాకున్న హిమకరుడరుగుదేర భిన్నగర్భంబులై విజృంభించు టెట్లు ॥ ౭౩॥

చ॥ పగలుతమంబు లట్టి వనువాక్యతమః పదమంధకారశ । క్తిగవచియింతు
రారయవిగీతమ యయ్యదికాకయున్న నా । గగనమునెల్ల నాత్మజనకాత్మము సేయు
విధుడు దోపనా । పగలు నెలంగుఁగావున నవార్యతరాహ్వాభి ధేయమైతగుక్ ॥ ౭౪॥

చ॥ పవన గళత్పరాగములపైఁ బడి ముర్తురభంగిఁ గాల్చునీ । పవనము చా
యలాయ నిలబంధు శిఖావృతులట్లు దోచెడుక్ । గువలయ వాయువుల్లహను
ఘ్నూర్ణ న భంగిఁ దపింపఁ జేయునీ । నవమకరంద బిందువుల నంగశరాగ్నికిఁ దైలధా
రలౌ ॥ ౭౫॥

గీ॥ ఇట్టి సమ్మోద సామగ్రి యేఘమిటి మిగులఁ గహృషీ కవితతికి మేలుసే
య । నాదుడెందము మరునికి నాఁకపడకనున్న నెటువంటి సంతోష మొంద గ
లనౌ ॥ ౭౬॥

గీ॥ దైవకృతఁబల్లభ వియోగదైన్య విధుతమగుట నామన మిపుడు మదాంధ
సింధు రక్షుభితమగు మడుగు కరణిరసాత్మ సంస్ఫురణమున కర్హత సడలియుండె ॥ ౭౭॥

క॥- నామది జగుదుల్లాసర మామయ మలయానిలేందు మధుకవగీతుల్ । సా
మయద శీలములనీ సామయదశ దలఁచుఁ గడునసారం బగుచుక్ ॥ ౭౮॥

క॥ విధురవు లీయెడ వల్లభ విధురనగుట నేకరూప విదితాత్మకులౌ । మధు
మాస లక్ష్మీయిది దుర్మధు మాసమమగుచు వికృతిమహిమక్ జేయుక్ ॥ ౭౯॥

సఖి యాయెడ నాస్వప్నోప భుక్తుండగు ప్రియుండు.

చ॥ నిజగుణ విభ్రమస్తరణ నిర్దుతదర్శహభూరి చుర్విషా । ది జనిత సౌధసిం
ధు విహిత ప్రమదోద్ధముడయ్యు మన్నధ । ప్రజవిజయ్యు భుక్తచర వల్లభమా తన
రూపు దాచి య । క్కజముగ వామనంబునకుఁ గాకలు మాకలు గాఁగ నల్ప
డుక॥ ౮౦॥

ఆ॥ శతుఁడు గాఁడు వీఁడు శతుఁడైన బైకి సంతసము లీనుకరణి మసలుచంత ।
రంబునందు సౌర్య రాని యగ్గుల సల్పు సలుపు ముద్విషాదములను నొకిట॥ ౮౧॥

చ॥ మనమునకుఁ ముదం బొసగు మాన్యుడ యాపుఁడువంతసేయువాఁడ
నయముదుర్భుచుండనియు నందఱకుఁ విదితంబ యీతఁడై । ననునిజ సంస్కృతిక
మిగుల నాయెదకుఁ గడుమోద భేదముల్ । దనరఁగఁ జేయు నీతని విధంబెటువంటి
దొ యెంచి చెప్పమి॥ ౮౨॥

ఆమోద. స్వ. క॥ సుషమాత్మయయ్య నిపుడిది సుషమాసంగతిఁ దొలంగి
సుక్రిక్కెడు నకటా విషమేష ప్రహతోత్కట విషమేష ప్రహతి భిన్న విధురాశియ
యై॥ ౮౩॥

గీ॥ దీని యుల్లంపు తీరునేఁ దెలియఁజెరి యస్వహప్పదొకా మెకటడుగఁ దొ
లుత । నూటినొందినకలఁగెన్న సుద్దినంటి నుడువుఁగాని వచింపదయ్యడుగుదాని॥౮౪॥

కావున నిది పంచశర సంచిత పంచనా కుంచిత వివేకయగుటను దించదున్నా
ద యగుచున్నది. అక్కతంబున నీయెడ దీని యడలుట కెటులా మాటుపరుపం దగు
నని యాగమియవిశోకనంబు నన్గొంతసేపు సింతించుచున్నది.

వి. వయస్య జాచితికే నీయెడల దీనికిం బొడమిన మోహభరంబు.

రా. ఔను మన్విషయంబగు దీని మోహతిశయంబున కుషమానంబు తదాశ్ర
యంబగు నస్తద్రాగభరంబు.

వి. భవదీయంబులగు ననురాగంబులే యన్యోన్య సదృశంబులుగావు. సౌం
దర్యాది యావద్గుణంబులుం బరస్పర సదృశంబులగు.

రా. వయస్యావల్లరీ సౌరభంబులుం బోలే ముక్తానలీ తరళంబుల మాడ్కి
మాణిహీరణ్మయ పరిష్కారంబు కరణిఁ బరస్పరార్థంబులగు పదార్థంబు లన్యోన్య
మేలనంబున విలసిల్లె నేని శ్లాఘ్యతమంబగు నిరుపమ పరభాగం బొకటి దేవర్శిల్లుఁగా

వి. వయస్యా నీయంగితంబు నాకు హృదయ సంగతంబు నీయదితంబును తథ్యంబు యవిలంబితంబు యట్టి మీకును సంగతియగు.

రా. సనిశ్వాసంబుగ. వయస్యా యవ్విధాత విరూప సంధాతయని మిగుల విదితంబగదా.

వి. తత్తద్బుష్టాంత వక్తవగు నీకిట్లు వచింప నుచితంబేనా.

రా. ఇట్లు ప్రసిద్ధిలేదా.

వి. అద్ది మందభాగ్య విషయంబని వచింపండగు. నీవు మహాభాగ్య లక్షణ సంపన్నుడవు కావున నీకిష్టంబు సమకూరు.

రా. సప్రత్యయంబుగ. అట్లైన భవాద్యశ సుబ్రాహ్మణా శీస్సహకృతంబైన దైవప్రసాదంబ మూలంబు.

వి. అట్ల యగుత.

రా. సౌత్సుక్యంబుగ. వయస్యా దీని నుడువులకుం జెలి యదివరకు నేమి యు వచింపలేదు. ఏమి వచించునో వినవలయుఁ గావున నీవును హాపణికనుండుము.

వి. అట్లయని యిరువురును దదుక్తిఁ బ్రతీక్షించుచున్నారు.

ఆ. యోగవిదిత భావి వృత మగుచు దీనికి నసన్నంబగు భవుకం బాసన్నం బగునని తెలంచి మించినదైన దానిం బొడమిన సంతసం బించుకయేని వెలికి వెడలకుం డ వచించి. ప్ర. ఓబాలా నీవక దాచేలల కల్లం గోలవు. ఎంత ముగుదవైన నీ పుడమింగలఁ గన్నయరతంబులు నిక్కంబులని వక్కణ సజపువారైనంగలరా ఇద్ది యెఱింగియు స్వప్నాను భూతార్థంబులు జాగ్రద్దశ ననుభవ విషయంబులు గాలేదని వగలం బొగులుట దలువరితనంచే. కావున మనంబు దిటపఱచికొని ధీరత నేల చేకొనవు.

రా. వయస్యా వింటివా యీ మెయను నయోక్తి లోకవ్యవహారంబు ననుచి తంబైన నాత్మానుభవంబునం జింతించినన కించిత్కరంబయని వచించెద. తాదృశం బగు నాయవస్థ యంతయు. నీకు విదితంబగదా.

సఖి. అట్లైనం దడవు వీడి వెసగ నట్లొనరింపుము. నేనును వెండియు నే
తెంచెదనని నిర్ణయించుచున్నదిదేనియుఁ దాత్కాలిక కృత్య నిర్వహణంబుకై యవ్యో
గించుచున్నది.

పిమ్మటఁ బ్రేక్షించుచున్నది. ప్రాణశాధ సౌధంబహుజన సంచాహితత్రినయ
న ఫల పరిష్కాల మహాస్వాద ద్వాత్రింశల్లడ్డుక మహారజత పాత్రీయుఁ దాదృశపాక
పాటల గోక్షీర భరిత కనక కలశయుఁ బరిమిత పరిచారికానుగతయు దేవి.

వి. ఈషడ్వారంబున దేవింగాంచి- రాజాంజాచి-వీవయస్యా దేవియేతెంచుచు
న్నది గాని విషకుండవు గాక వైరస్యంబభినయింపుచు దేవితో నేవచించు విచనంబు
లకనుమాలంబుగ నప్రమత్తుడవై ప్రవేశింపుమని దేవి కభిముఖంబుగ.

దే. సుబ్రాహ్మణ యాజనముప్రణమిల్లుచున్నది.

వి. దేవి సమగ్ర సౌభాగ్య సాధ్వీమతల్లికయగుత.

దే. సుబ్రాహ్మణ భవదాగమంబునంజేసియియ్యెడ నిచ్చటికిరాగలగ.

వి. దేవి యిట్లు వచింపనేల యంతరమ్మునకేతెచ్చు.

దే. అందుకుఁదొల్లింటి ఆర్యపుత్రుండుగాదు గావున నేనొల్ల.

వి. దేవి యవశంబునం బొడము దోషంబు లెన్నుట మహితమతుల న
చింతించేనా.

దే. (స్వ) ఆర్యపుత్రునకట్టి వికారము బొడమ నొక్క కారణంబుండవల
యు - (ప్ర) సమనాగమర్షంబుగ - అవశతకెద్ది నిదానంబు.

వి. ఇయ్యెడ నేవచింపం బాలను గాని నేనుడివిన చొప్పుచేసితివేని యప్పు
దాలోచించి వచించెద.

దే. ఇపుడేమి సేయవలయు.

వి. ఈషదార్థంబులతోఁ గూడఁబ్రతిజెంత కేతేరవలయు.

దే. ఆర్య పుత్రుండు మిగులశలగఁడుగదా.

యంతయు నిటుండనిమ్ము. కాచ్చపాపీన సంసృష్ట క్షీర మహర్ణవంబని కదా నీవు వచించుచున్నావు. అత్త దృష్టాంతంబున నీవవచింపవలయు. అద్వియ నిక్కంబైన మనమింటనున్నతటి నాయెడల నీమనంబెట్లు వికాస శీలంబగునట యిప్పుడలదా దృశం బగుచున్నదా తథ్యంబుగ వచింపుము.

రా. వయస్య వింటివా యీబాల యుదితంబు ఆమెయిందు కేమివచించునో.

వి. యియ్యెడ నింగితంబు విదితం బొనరించు.

ఆ. (సంకల్పిత స్థితంబుగ) ఓనీ నాచిన్ని కూనకాన యిట్టిచగల మునింగియు నెంత చక్కగఁ జెప్పితివె.

మంజ. సఖి నీవతి నిమ్నాంతరపు గావున నీయింగితంబు విదితం బొనరింపక నున్నఁగరండ గర్భ గుప్తంబగు మృగమదంబు కరణి దానంతటఁదాన నిజామోదచి హ్నంబున సుశ్లేయంబ ఐన నధిక వ్యభాజయ్యుకారితాంత రంగనగుట నిట్లు వచింపవలసె త్నమింపందగు.

వి. వయస్య మాసితివా యామె లోఁగడ వచించిన నుడుగులు తాత్పర్యాంత రగర్భితంబులని వచించితిని గదా యీబాలయు నట్ల వచించె.

రా. వయస్య యామె యాత్మీయా కూతంబు ప్రకటింప నిద్వియ యవసరం బుగదా అద్వియ విస్తదము

ఆ. స్వ॥ ఆహా యద్వి యియ్యెడఁ గద్దయు ముద్దరాలగుట గద్దింప నలవడని పెద్దవగలం బొగులుచున్నది. భావి వృత్తంబంతయు దైలిపిన దీని మనంబెట్లుండు నో కావున హేతనూచకం బగునటుల వచింపందగునని ప్రయత్న నిగుద్ధ బాంధ్యమగుచు. (ప్రకాశంబుగ) సఖి చున్ని విధంబులం దుదకు నీకు మేలయగు యట్లైనం జరుగు దాని కతిధీరవై యీతేము. సహింపుము. తక్కిన దెల్లనెల్లి తెల్లంబగు.

మం. సఖి యీవగలనెట్లైన నట్ల యోర్తును గాని యిట్టి యవస్థకు నిక్కంబ గు నిదానం బెద్దియని వచింతువు.

ఆ. సఖి సమయం బేతేరఁ దాన విస్మయంబగునని యంతవరకు వచింపకుంటి యిప్పుడింతమట్టుకు నీవడిగితివి కానం జెప్పవలసె. నిత్య క్రిమత్వాది ధర్మంబులఁ

బురుషోత్తముండగు నొక్క క్షత్రియ సుత్రాముండు దొల్లి యుషాకన్యకుం బ్రద్యుమ్ను కరణి నీకు స్వప్నంబునం బ్రత్యంతుండయి కామకేశు లుపదేశించుట నిక్కంబ. అట్టులవాడ నీకుం బ్రాణేశ్వరుండగు. మఱియు దక్షిణుండయ్య నీ కనుకూలుండును. తన్నిదానంబగు భవదాధికంబుఁ ద్వన్తూలంబగు తదీయ వ్యధ బహు గుణంబుగ సంవృద్ధంబై యుండు ఇంతయు వెసగఁ దేటపడుఁ గావున సమయార్థినిపై యుండుము.

రా. వయస్య వింటివా యీభగవతి యుదితంబు.

వి. వయస్య నీమమోరధంబు ఫలిత ప్రియంబ.

రా. వయస్య నీయుదితంబు విశ్వసనీయంబై కాని యీబాలకు స్వప్నలబ్ధుండగు వాడు నేనయమట కెద్ది యుపపత్తి.

వి. వయస్య కతిపయ నిదానంబుల నూహించి వచించిన వచనంబుల కెల్లంబ్రమాణంబు లడిగెదవు అప్రత్యక్షంబులగువానిం బ్రత్యక్ష విషయంబుల నెట్లొనర్తు. ఐన నీభాగ్య విశేషంబును నావితర్క నై పుణ్యంబు నెట్లు కాలగతో యిప్పుడ ప్రకటించెదనని యుతండు లిఖించిన చిత్రపటంబు సేకొని వారిచెంతం జేర నవిదిత స్వదేశాభిజ్ఞానంబుగ విసరుచున్నాడు. ఆ. దానింగని. స్వ||మహారాజు మధుకరుండియ్యెడ దీనింజూడ నేతెంచి కొండొకచో డాగియుండవలయు. ఇత్తటి జరిగిన సల్లాపంబు లాలించి తన్నుం బ్రకటించం జింతించి కాబొలిట్లొనరించు. కాకున్న నితర దుష్ప్రవేశంబగు నిచ్చోటికిది రాగతం బేమి. మంచిది కాలగదెల్ల వేగంబ కావలసినదె. ప్ర|| సఖియిద్దియేదో యొక లిఖితంబు కరణిఁ గానుపించుచున్నది చూతము దానిం జేకొనిరమ్ము.

మంజరి. అట్టుల యని దానిం దెచ్చి సఖీకరంబునం దుంచుచున్నది.

ఆ. సఖి దీని యపిధానంబు విఘటించి కనుంగొనుము.

మం. మంచిదని దానిమాతం బాపి విచ్చికాంచి యిందు సందర్శనంబున నంబుధి భంగి క్షణ క్షణ ప్రవర్ధమాన సంభ్రమ సంభరితంబగు నంతరంగంబుతోఁ గ్రమ క్రమంబున వికస్వరంబులగు విలోకనంబులం గాంచుచున్నది.

వి. వయస్య నీయాశ్చర్యంబీ బాల యెట్లు చూచుచున్నదో కాంచితివా.

రా. తిలోహిత ప్రమదవ్యంజ నంబుగ | వయస్య వికచల్లోచన యగుచు ననిలోకించుచున్నదని లోచెడు.

వి. తేస్సగఁ గన్పెట్టియుండు.

రా. దీనికన్న నెఱుంగి యాశస్యంబు.

ఆ. అవిదిత తదీయాభిప్రాయకరణి. సఖి యిది యొద్ది.

మం. బధిరవలె నుంచున్నది.

ఆ. పెక్కుమారు లట్ల యనుయోగించుచున్నది.

మం. అన్ని సారలకు నట్లయుండు.

ఆ. కించి దుచ్చె స్వరంబుగ సఖి యిది యొద్దియంటె మారువల్క వేమె.

మం. సావిధేయ సమయాభి నయంబుగ తదుచ్చతర స్వరంబుతో ఆసఖి యుండవె వచించెదనని. డ్రాని యెడ నుపేక్షతోఁ గతిపయ నిమేషంబులు నిర్ని మేషంబుగ నాచిత్రం బానంద బాష్పపూరంబు నయనంబుల నిండువరకుఁ జూచి పడంపడి తొందర యితటాందనో చేలియా వీడెనుమీనాడు నామనం బపహరించిన చోరవతుం డెన్ని దినంబులకు నాకుం గిరగతుండయ్యెనే చూడు చూడు వీని నిప్పు డేమిచేసెదమో యని యాపటం బురంబునం బీడించుచున్నది.

రా. సఖేద మిదంబుగ. వయస్య చూచితె. దీనికల్పిన భాగ్యంబు నాకు లభింపదయ్యెగదా బింబ భాగ్యంబులకంటెం బ్రతి బింబంబుల యవి మిగుల భావుక ని కేతనంబు లగుచున్నవి యిద్దియం దలఁప విస్తయంబుగాదు ఈలోకంబున నా త్త ప్రతిమానంబులకుం గల్లు నుత్పవంబు లాదైవతంబులకు లేవుగదా.

వి. వయస్య నీవీయెడల విమృశ్యవాడివిగావు ప్రతిమానోత్పవంబులు ప్రకృతి సంమోదాధికాంబకదా కల్పింపంబడు నిందుకేమి నిదర్శనంబని యందునాభవ త్ప్రతిమానసంమాననంబున నీమనంబు సంతృప్తంబయ్యెనాలేదా.

రా. వయస్య నీవచనంబు నిక్కంటె కాని యాత్మకు స్వానుభవంబువలె స్వీ యానుభవంబు తృప్తి కరంబవునా.

వి. వయస్య యద్వియోసమయ వశంబున సమకూడు యాశాలికకు స్వప్న లబ్ధుండగు బురుషుండు నీవయనివి స్పష్టంబయ్యెగదా.

రా. యిమ్ముహూర్తంబున కిట్టుల తోచుచున్నది.

వి. పరికింపు మింక నేమి విశేషంబులు వ్రేడమునో.

రా. అట్లయని ప్రతీక్షించుచున్నాడు.

ఆ. అవిదితయుంబోలే ఓచెలియూ యెంతయున్నాదిని వైతివే. అనల్ప శిల్ప కలా కల్పలగువారు మహారాజా ప్రసాదంబు వడయగోరి యధిక యత్నంబున నుడు చిరంబులగు నాలేఖ్యంబులు లిఖించి సమర్పింతురు. అందులో నిది యొకటి యొక్కతంబున నో నాతవిఘాతంబై కాబోలు నిచ్చట వ్రాలె. అద్ది తద్దయు సాం పగుట మక్కువం గని వీడ నారమణుండని యక్కునం జేర్చికొనుట వివేకంబునకు లక్ష్మణంబేనా. నిక్కంబుగం జింతించి నీవ వక్కాణింపుమా.

మం. ఈషదం కురితరోషంబుగ! సఖి- యట్టి సాధుక్షత్ర గోత్ర వతంసుండ గు జననీ జనకులకుం జన్తించి మహామహిమవగు నీచే శిక్షితయగు నాకుం చాద్యశాన చ్చాత్తకంబగు నిచ్చవిచ్చ వితం దుచ్చంబకాక సచ్చాయత వెట్టువుట్టునే నీమూర్తి సవిమర్శంబుగ నాతోకింప సకలోపమాన ద్రవ్య సందోహ సారాత్తకంబుగ శతధృతి సంకల్పితంబగు నామనస్తస్కరుని యాకారంబ యెఱుఁతంబుగం గానపించుచున్నది దీన నేదోషం బుండిన నది నాదిగాదనియ నానిశ్చయంబు.

వి. వయస్య వింటివా.

రా. కృతార్థ కల్పండ నైతి.

వి. కృతాధుకాండవె కాగలవు

రా. (సప్రమాదంబుగ) భూదేవ కులదేవతా ప్రసాద మూలంబగునట్టి భాగ్యంబుండినంగదా.

వి. అద్ది నీకు విండుగ నున్నదే యయ్యెడఁ గనుంగొనుము కనుంగొనుము.

రా. అట్లని నిరీక్షించుచున్నాడు.

ఆ. సస్థితంబుగఁ దీచెలియా నీనిశ్చయధైర్య సాహసంబులు విశృంఖలంబులు గదా.

మం. లోక వ్యవహార బాధ లాలోచించుచుఁ దధ్యంబ పహ్నావించుట నీతి నిమిత్తంబేనా. స్వప్నంబునం గనుపించి నప్పుడెట్టి వేషంబు గలిగె నట్టి వేషంబ యిప్పుడుం గానంబడుచున్నది.

ఆ. సఖీ నీవంత నిక్కంబుగం జెప్పు నేనేమి వచింతునని దానిం గైకొని తొలుత మంజరిచే లిఖించి యుపధానాథ స్థాపితంబగు చిత్రంబు సంస్కరించి సర్వ ప్రకారంబుల వానికి పైకాత్మ్యంబు నిశ్చయించి సఖి యింకొకటి కానంబడు నిది యుఁ జిత్రపటంబై తోచు. విచ్చి కనుంగొనుము.

మం. అట్లొనరించి దాని ముడుచుచుం ద్రిపావనత పదన యగుచున్నది.

ఆ. సఖీ దీనింగని సిగ్గునం బెగ్గిలుచున్నావు. పూర్వ ప్రతిజ్ఞాతార్థ బాధ కంబు పస్థితంబయ్యెనా యేమి.

మం. స్వ. ఆహా యెంత యపత్రిపా నిదానంబుద్భవితై. దీనందాదికా కల్ప చిహ్నితంబగు నాయాకృతియుఁ దాదృశంబగు నాతని యాకృతియునే కాక సాప దిక కీర్తిదా చిహ్నంబులును వ్రాయంబడె. దీనికెట్లునే దీనిం గానుపింతు. లేదా చూపింతునా యీమె మామకీన విస్మింభై కనికేతనగదా. అట్లైన మరియు దీనిఁ గన్నం బ్రాగుదితంబగు మదీయచాపలదోష వితర్కంబున మనంబు దొలఁగించు ఆహా యిద్దియు మిగుల నుచితంబై చూపట్టదు. సంభోగ చిహ్నంబు లొరులకుం దెలిపె నేని వారు గన్గొనఁ గీర్తించెనేని పీనికి నంతరం బంతయుఁ జింతింపందగు. ఎట్టి విస్మింభవతియైన నెట్టిచెలియైనం జూడఁ గీర్తింతుట నుశీలాశీలంబేయని వితర్కించు చు వివర్ణానన యగుచున్నది.

ఆ. అవిదిత తదభిప్రాయ మాది. చెలియా యేమే యిది యవలోకించుచు నెట్లొ యుంటివి. నేఁ జెప్పినట్లై చుర్యెనాయని దానిం జేకొనఁ గరప్రసాదణం బొసర్చు చున్నది.

మం. కృతబలాత్కార కరణి విడుచుచున్నది.

ఆ. సవిమర్శంబుగ నంతట నాలోకించి సస్థితంబుగ ఓసి నయస్యా యిప్ప టికైన నానుందరమర వీడవుగదా. వెనుక నేనన్నమాటకు నలుక వొడమెనా. ఈయవసరంబునం దదీయాధ్యానైక తానత్వంబు హృదయ ప్రసాదకరంబుగ్గామి దానిం దొలగించుటకయ యట్లు వచించితి సుమీ. కావునం బ్రసన్న మనస్కువగుము.

మం. సఖి త్వరధ్యాహృత దోషం బాత్మీయ నూహాప్రమృష్టంబు గావున నింక నట్ల యగుదు.

ఆ. సఖి స్వప్నవృత్తంబగు నీవృత్తంబు సత్యం బెప్పుడగునని మిగులఁ బ్రతీ ట్టించుచున్నాను.

మం. సకాతుకంబుగ. సఖి యట్టిభాగ్యం బెన్నటికైన నాకబ్బునా.

ఆ. సఖి కాకున్న నిచ్చో నే నెందుకుందు.

మం. సఖి నీవు సర్వదా ముదీయ దయితార్థ సంధానైకతానవనే నమ్మి యుండునుగదా.

ఆ. మంచిదికాని యిద్దియు నొక చిత్తరువేనో పరికింపుము.

మం. మంచిదని దాని విఘటించి యంతట విలోకించి సంచిత నిశ్వాస యగు చున్నది.

ఆ. సఖి యెందుకే యిట్లు వగచెదు.

మం. సగద్గదంబుగ. నాకబ్బిన వితత పాతక వాక్రతంబునకే.

ఆ. సఖి సద్వంశ ముక్తారత్నాయ మానగుణ శరణంబవగు నీకు దురితకథా లేక వితర్కంబునకైన నిదానంబు గానంబడదుగదా.

మం. సఖి యట్లంటివేమే. మహాగిరి కరణిన విజ్ఞేయ ప్రమాణంబై దృగ్దో చరంబగుచున్నది.

ఆ. సఖి నీయభీప్రాయం బీయెడ నతి గూఢంబైయుండుఁ గావున వ్యాఖ్యానం బొనరింపకున్న నాకు సుఖవేద్యంబు గాదు.

మం. ముహూర్త మాత్రంబు తద్వదనంబు తేరిపారం జూచి సఖి సుధీగణ్య వగు నీకు విదితంబుగాని యర్థం బెద్దియు నెక్కడనైన నుండదు. అతి ముగ్ధునగు

నాయుదితరముల యరతంబులట్లుండవని వచింపనేల. ఐన నీవడిగితివి గావునఁ బరి గుణగములవలె నాత్మదోషంబులు వివరించుట శుశీలమూలంబను సదాచారంబు వట్టి నిశ్శంకనై వచించెద నాలింపుము.

వి. వయస్యా వింటివే వీరల సల్లాపంబు లీయెడ నీశ్రోత్రంబున కాసేచనం బులగు వ్యాహార నిర్జరాహార ధార లుదితంబులగు సావధానుండవయి యవధింపుము.

రా. కృతార్థుండగుదునని యట్లుంచున్నాఁడు.

మం. సఖి చూచితివే యిప్పటంబు. మహారాజ శేఖరుండీయెడ శరదాద్య వ్యవహిత ప్రాక్కాలిక కైరవబంధునాజఁ బ్రావృడా విర్భావ ప్రాక్తన ధూళీసంఘ లితంబగు మణిరత్నంబు కరణి నాసన్న దినకరకరపాళీలాలన భావుకంబగు కమల కోరకంబు మాడ్కి సంస్కారార్థ సంతాపిత జాతరూప పరిష్కారంబురీతి నతికార్య మూల చిరసమయసంగత సంరోధ విఘాన నోత్పత్తిష్టు కంఠీరవంబు చందంబునం బరి చ్చన్న నిజచ్ఛాయా నచ్ఛాత్తుండై తుచ్ఛావస్థకుం బాల్పడెఁగదా. ఇందుకు మూలం బగుటకంటె దురితనివానంబొండు మఱి యెద్దియైన నుండునా.

వి. వయస్యా వింటివా భవద్విషయకంబగు దీని యనురాగ భరంబు.

రా. వయస్యా ధన్యుండనైతి. ఈసుడువునం బొడమించిన సంతసంబునకు మూల్యంబుగ నేనేమి సేయంగలె.

వి. వయస్యా సత్యంబు వచించితివి. సర్వోపచారంబులకుం ప్రణామోప చారంబు ప్రధానంబు గావునం దదీయ చరణకంజ రంజితమంజుల లాక్షారసంబున నిటాలం బలంకరించికొనుము.

రా. ససమ్మదంబుగ వయస్యా యద్ది లభించిన నే ధన్యజనమార్థ న్యుండను గానా.

వి. మంచిది యందుకు ముందు విచారితము. ఇంక నెట్టి శ్రమ మహోత్సవంబు మిగుల నుల్లసిల్లునో వినుము.

రా. భాగ్యంబు భాగ్యంబని యప్రమాదుండై యుండు.

ఆ. సస్తితంబుగ. ఆహా సఖి యేమి వచింతు నే. దీనియందు నీకున్న ప్రేమభరంబు ఉపమామోపన్యాసంబు సాపదిక కార్యమాత్రబోధకంబ కాక భావ్యభ్యుదయ వ్యంజకంబగుచున్నది.

వి. వయస్య తెలిసికొంటివా వీరి యాకూతంబు. అప్పుడు మనకు వ్యక్తంబు కాదయ్యె ఇద్ది నీమనూరథ సిద్ధికి ముఖ్యనిదానంబగు వ్యంజకంబు.

రా. ఆహా వయస్యా వీరల వచనగాంభీర్యంబు తద్దయు నాశ్చర్య దుర్యంబు.

వి. సస్తితంబుగ వయస్య యిద్ది యదూష్యంబగు నీవైదుష్యంబునకు భూష్యంబై.

తా. సజా గుప్యంబుగ. వయస్య యిట్లు వచింపకు భూషణంబని వచింపుము.

వి. మంచిది యింక నెట్టి శ్రవణ భావుకంబు లుద్భవించునో యవధరింపుము.

రా. అట్లయని ప్రతీక్షించుచున్నాఁడు.

మం. అంకురద పత్రపయగుచు సఖియింత. నేనెఱుంగను గాని యెందుకో యానుడు వప్పుడట్టుదయించె.

ఆ. సఖి నేవచించెద వినుము. తద్దృష్టాంతంబని యభ్యుదయంబు నక.

మం. సత్యమస్తు వచస్తప యని యభినందించుచున్నది.

ఆ. సఖి యేదీ యాపటంబని దానికరంబునం జేకొని యాపటంబంతయు విచ్చి ప్రాక్తన వేషధారిణియగు నిజవయస్యకుం బద ప్రణామం బాచరించు గతిదీనంబగు తదాత్మంగని. సఖి యిద్దికంటివా నీహృదయ దయితుండు స్వావస్థా ప్రకాశన పరుండుగాని పరావస్థాస్వరణ నిపుణుండుగాఁడు గదా యని దానికిం జూపించుచున్నది.

మం. దానిం గని యలతి తఱియం కురిత వీడా చకితచేతస్క యగుచుం దద్విషయక రాగభర సంఘన్న తద్వికారయగ్గుచు సఖియిదోషం బీతని యందారోపణియంబుగాదు. ఎందునుండి యని యందువా యితండిట్టి నా యవస్థం గాంచినా మంచిది యాత్మ దృష్టాంతంబున నెదిరి వాఁకింగల యవస్థ నూహనీయంబేయని యందువా మదీయానురాగ భవంబు మామకీనహృదయంబున జీర్ణంబగుచున్నది. కాని

యతని కెట్లు తెలియబడు. మరియు నెట్టి దోషంబులఁ దలంపమి కేకాబోలు ప్రణమిల్లె.

ఆ. పస్తీతంబుగ. సఖి యిప్పుడ యీతని దోషంబుల కెట్లు పరభాగాత్త తం బొడమించు చుంటివి. ముందెట్లుందువే.

మ. సఖి పెక్కులు నేచెప్ప నేల. అట్టి భాగ్యంబు నాకుంగలిగినేని నీకు దానంతటఁ దాన తెల్లంబగునని హాహృదయవల్లభ సకల సామంత భూకాంత సంతత ప్రణామైక నికాంత నిజపీత చరణ సరసిజాండవగు నీకు నాకతంబున నపదకులకు నుందయనీయయగు నిట్టి దీనదళ ప్రాప్తించెనా యాహా యిట్టి పాతకంబున నేనెట్లు విడువంబడుదునని వయస్యాంకపాలి మూర్ఖిల్లు చున్నది.

రా. మందర పరిలోడిత కలశవారాళి సోదరాంతరుండగుచు హా మదీయ జీ విత జీవనంబా నాభాగ్యం బింతయేనాయని ససంభ్రమంబుగం దదీయ మంటపంబు నేరం జనుచున్నాడు.

ఆ. స్వ. దీని కతిదుష్టంబగు కష్టదిష్టంబు సుదిష్టాదిష్టంబై న వష్టంబగుటకు నిర్వాహోన్ముఖంబగు దీపంబు కరణి మిగులం బ్రజ్వరిల్లుచున్నది ఇంక యామత్రీ యంబు దీని యాభీలం బనుభవింపవలయునని యెదుటం జూచి. స్వ. ఆహా యీచి త్రీపటం బిచ్చటి కెట్లు చేరెనోయను నాలోచన మాత్రకలిగెఁగాని వ్యాసంగాంత రంబున విమృష్టంబు గాదయ్యె ఎట్లొయాబాలిక యిక్కడ నుండుటం దెలిసికొని దీనిం గాన నవిదితంబుగ నీయారామాంతరంబున నొక్కచో నిమిడియుండి యిప్పుడు దీని యవస్థం జూచి వై పనోపక యేతెంచు. ఈయెడ కిద్దియ యుచితంబ యనుచు వెండియు మ్రోలవిలోకించి యాహా నుహారాజ మధుకరుండు సమీప గతుండగుచు న్నాడనుచు నిజోత్సంగ నిపతితయగు నాబాలిక నవలంబించి యభ్యుద్ధతి యొనరింప నుద్యమించుచున్నది.

రా. భగవతీ నీచే విరచిత సత్కారుండనే -యధిక కష్టభరంబు పస్తీతంబు య్యెఁ గావున నుపవేశింపుము. నేనిచ్చటం గూర్చుండెదనని యతివిపణ్ణుండగుచుఁ దదభ్యాశంబున నుపవేశించుచున్నాడు.

ఆ. మహారాజ విడుము విషాదంబు పాణిలకెల్లం గాలవశంబున నుఖదుఃఖంబులొలిం బ్రాప్తింమట వినితంబకదా. నీచైర్లచ్చత్యుపరిచ డకా చక్రమేమి క్రమేణయను నార్యోక్తి విస్తృతం బయ్యెనా.

రా. భగవతి నుఖదుఃఖంబు లుద్భవిల్లినం దద్వికారంబులు మీబోటి విజ్ఞాన సిధులం గతిపయులందక్క తక్కిన నేవాండ్రొదీంద్రంబుగం బరిభవింపవు.

ఆ. మహారాజ నీవు దయామయ హృదయుండవు గావున నిట్లువచింతువు గాని ధీరుండవు గాకనా.

రా. భగవతీ ప్రతిభాదృష్టులకు మాదృశ చార్తణ చతుష్క రెద్దియు వచించుట కెంతవారు.

ఆ. మహారాజ యిద్ది యిట్లుండనిచ్చి నీయాధి నివాసం బంతయుఁ గొంత యైనఁ గొంత వడకుండ నిక్కంబుగ ఎక్కాణింపవలయునని యాజనంబు వేడుచున్నది.

రా. భగవతీ యనుగృహీతుండ నైతిని. సూన్యతంబుగన వచించెద నవధ రింపదగు. అలి స్వప్నవృత్తాంతం బాడిగఁ దత్తజావధికంబగు నాత్మీయ వార్త నంతయు నార్తమనస్కుండలు తెలుపుచున్నాడు.

ఆ. స్వ. ఆహా దైవం బీయిరువురకు నివ్వెదంబున సంబంధంబు సంఘటింపం దలంచి కాబోలు నీనడుమ నింత వ్యాపారంబు గల్పించె. కాకున్నఁ జందయోగి న్యాగమనాది శ్రవృత్తి యెట్లు సంధిల్లు మంచిది వీరికష్టం బల్పవశిష్టంబు గావున మిగుల వగవందగదు. ఈతని యంగస్పర్శనంబు గలిగెనేని దీనికిం దెలివి గల్గునని. ప్ర. మహారాజ స్వప్నోప భుక్తయగు బాలిక యిద్దియయని నీకు నిక్కంబు గలదా.

రా. భగవతీ నేవేరుగ వచింపనేల నాచే స్వప్నభుక్తయగు బానిరూపంబు తద్గత చిత్తుండనై లిఖించితి. ఈచిత్రంబునకు నీబాలికకు నంతరంబు లేకున్న నిద్ది యయని విశ్వసించదగు.

ఆ. మహారాజ భవదుదితంబు సూన్యతతమంబే కావునఁ జంద్రకాంత శిలను ధాకరుండువలె నీవిద్వాని నిజకరస్పర్శనంబున సజీవనఁ జేయందగునని యాబాలిక నతని యంక దేశంబున నుంచుచున్నది.

రా. సగద్దదంబుగ. హా మహారాజపుత్రీ కలహా నాడు శృంగార సాగరస
ముద్భవయగు నరవింద మందిర మాడ్చి మహిత ప్రకాశలై యానంద విర్జిణివై ననిన్నీ
జాగద్దశనాతప ప్రభూత సంతాప సంకాంతంబగు నుపవనవల్లి పోలిక నిరంతర దుస్స
హ విజృంభణ తప విఘాతంబగు నారణ్య కదళికరణి గతవాసర గ్రథితంబగు విచికిల
మాలికపోలిక వాతాఘాత నితాంత తాంతంబగు ఘనసారసాల భంజిక యోజ
జాడవలసివచ్చె గదా యని కొంత తడవు మిగుల వగలం చొగిలి యితి యత్నంబు
న నాలంబిత ధృతి యగుచు.

గీ॥ అలకానేని పరస్పరార్హత యనంత । విధిక్యతంచేని యీ ప్రేమ విధము
మాకు । ధర్మతత్పరతయనాకుఁ దద్దయేని । శర్వదీనిస చేతన సలుపవయ్యె ॥ ౧౫॥

అని తలంచుచుం గరపల్లవంబునం దాని శరీరంబు నిమగ్నమయి న్నాడు.

ఆ. సానందంబుగ. మహారాజ నైదాఘరాకాభ్యుదితుండగు నమృత ద్యోతు
ని దీధితి వ్రాతంబున నుపలాలిత యగు కువలయ కలిక పోలిక నీబాలిక మంద
మంది సంస్పందమాన ప్రతీక యగుచు నుపగత జీవితరీతి నయనానంది కందంబగు
చున్నది.

రా. భగవతీ యిద్ది నీసంకల్ప మహిమంచే.

ఆ. మహారాజ యిట్లు వచింప నేనెంతదాన. దైవ సంకల్ప మహిమంబని
వచింపవలయు.

మం. నుప్తప్రాయయు నిమిలిత నయనయు నగుచు. ఆహా నాభాగ్యం
బిపుడమృత కిరణ మండలాధివాస సౌఖ్యంబు సంఘట్టెననుచు బాహువల్లుల నతనిం
బట్టుకొనుచున్నది.

రా. తదీశునుఖం బనుభవించి భగవతీ నేటికి నష్టధనంబు దిప్తప్రసాదంబున
సంలబ్ధంబయ్యె.

ఆ. స్వ. ఈయెడ నీబాల సంప్రాప్త చేతశ్చేతనయై పలవరించు చున్నదాని
వలె బలుకుచున్నది. కావున దీనిం బ్రవ్యక్త చేతనఁ జేయవలయునని. ప్ర. కల
స్వరంబున సకియా సకియా యని పిలుచుచున్నది.

మం. గాఢసుప్తకరణి డిఁ యూఁ యనుచున్నది.

ఆ. కించి దుచ్చె స్వరంబుగ వెండియు నాహ్వనించుచున్నది.

మం. దీర్ఘతమింబగు నిశ్వాసంబిచ్చుచు మిగుల భేదంబు నూచించుచు నబ్బ బ్బా, సకియా, యూరకుండవే కొంతతటి. నాటికల మదియ హృదయ చోరుం డగువాఁడు వెండియు నిపుడెట్లో కానంబడుచున్నాఁడు.

రా. సానంద సంభ్రమంబుగ సఖి యట్లైనం దొలఱతఁ బోతె వానింబోనీకు. వాఁడీయెడ నుండి కదలకుండ గట్టిగం బట్టుకొను.

మం. సఖివచనంబని తలంచి వయస్యా బాగుగ వచించితివే యని మరలఁ దోర్వల్లుల నాతనిం బీడించుచున్నది.

రా. భగవతీ ధన్యజన మూర్ధన్యండనైతి.

ఆ. మహారాజ యిదివరకు నిది ప్యాపవృత్తంబువలన నివృత్తి కాలేదునుమి.

రా. భగవతీ కావున దీనిం బ్రబోధించెదనని దాని ప్రవేష్ట వేష్టనంబల్ల నల్లన నదలించి నుంకపాలి నుపవేశింపుచున్నాఁడు.

మం. నుప్తాత్థాపితవలె హా సఖి సౌప్తిక నుఖంబునకుం బ్రత్యూహంబు వాటిల్లెగదా.

ఆ. కించి దుచ్చె స్వరంబుగ. ప్రత్యక్ష ముహూప లభినట్లగుట శోచనీయంబు గాదులే.

మం. ప్రబుద్ధప్రాయ యగుచు. సకియా యది యట్లే.

ఆ. సకియా కనుమూసినవానికి వస్తు ప్రత్యక్షం బెట్లు కలుగునే.

మం. సంప్రాప్త బోధయగుచు, తోచనంబుల నోలి విచ్చియాచి, సకియా యిది యెట్టినింతయో కాని జాగ్రద్ధక నెందినను స్వప్నావస్థానుభవంబ యగు చున్నదే.

రా. సవిహసితంబుగ, భగవతీ దీనికిప్పటికిని స్వాప్నిక సంస్కారంబు పోలేదు.

ఆ. సఖి సావధానవై విలోకింపుము. ఉభయావస్థా విశేషంబు తెల్లంబగు.

మం. సావధానంబుగం గనుంగొని సప్రదాభయ సంభ్రమ విస్తయ ప్రమాద
యగుచుండ దంకపాలిఁ దొలఁగి సఖి చరమదేశంబునకుం జనుచున్నది.

రా. తదంతికంబునకుం గూడఁజని. సఖి యిది యెట్టి నయంబు. చిరకాలా
భిలాష విషయంబగు వస్తువ ప్రయత్నంబుగఁ దానంతటదాన క్రీతప్రాయంబై కర
గతంబుగాఁగ ననాదరం జొనరింప నుచితంబేనాఁకుని బలిమింబోలే దానింజేకొని నిజ
స్థానంబునకు మరలం జేరి యూరుపీఠింజేర్చి తదవసరోచిత సల్లాపంబుల వారితో నభి
నందించుచున్నాఁడు.

వి. పార్శ్వదేశం బవలోకించి, అన్నా దైవసంకల్పం బిట్లుండునని యెప్పు
డు నొక్కింతయేని నమ్మందగనిది గదా. అది నిక్కంబ. చిరతరావసరంబున ననం
గానల సంతప్తుండగు నీపయస్యుండు గ్రీష్మాప్త సతాపితంబగు సారంగంబుకాదంబిని
కరణిఁ దపన మహాతపాక్లాతంబగు చకోరంబమృత మరీచిమండలి మాడ్చి దవదహన
సంజ్వలితంబగు సరీసృపంబు చందన శాఖ పగిది నీబాలిక నవలోకింప సమర్థు స
త్కుతూహలుండైయెట్లొ యీయవసరంబున దైవశంబునం గృత కృత్యుండగు
టనిస్తీర్ణ విషాదార్థపుండయ్యెనని మిగుల సంతోషించుచుంటిని. ఇట్లుండగనే
యీతనికి దుస్సహ పిపాసావ్యధనంబున సరసి నవగాహించిన వానికి నుగ్రత
రగ్రాహ సంగ్రహంబు గలుగునటుల దేవీదృష్టి విషయంబగుట తటస్థించె.
మరియు నీతండు ముదభాగ్యుండగుట నిత్తరిన వంచనా పరత దోషగవేషజైక
తాన యుగాసంతయేని యవకాశంబు గలిగినం జారస్యపాశ్చాత్య కృత్యవిలోకన
కనీనికా విహీనయుఁ జండతర నిసర్గయునగు దేవీదృష్టి వధంబునం బడంగలండు.
అట్టి యీతండభినవ ప్రసవ సంవర్ధిత బుభుక్షూర్మాత్మయగు శార్దూలీ సమక్షంబున
కతికార్యనిదాన బహుతర నిర్బంధన నిర్గళితంబై యశనాయాసశిష్టువగుట ననుప
మానానూప ప్రాయంబగు గుహంతరంబు సొచ్చి యతిథియగు మహోక్షంబెట్లుగాడు?

ఈబాలికయైన మున్నేహరిణ శాబకయైనది. అని వెండియు నించుకతటి సిం
తించి. ఆహానేనీయెడ నెంతయదూర విచారంబుండనైతి. నేనతాదృశుండగుదుననియెం
చవలయు. ఇద్దేవి మిగులఁ గలావతియ. వయస్యుండైతే చెలిమివీడిన రెండవకృతాం

తుండే. దేవియు నీబాలిక నిగ్రహించి సకల సద్గుణ కుసుమారాముండగు నీయభిరామునకుఁ బ్రతికూల వర్తినియగుచు ముందేమి భుజింప గలదు. మఱియు వీరియంద మరవర వర్ణి నీమనీష యాయోషిన్త మణికిఁగలడు. కావున వీరలకొక్కింతయు నపా యంబు వితర్కంబునకైన విషయంబుగాదు. మఱేమన్న నీయెడ నీమెనన్దాంచిన నిం తకు నేనమూలంబని తలంచి సంచిత కోధయై నన్నవంచించు. నేనపరిచితుండనగుట వారల విస్రంభంబునకు విస్రంసయిత నగుచు నేమోచుని వెళ్లకుంటిని గాని యిట్టికష్టం బుపస్థితంబగు నేమోయని వెళ్ళనివాడనుగాను. కావునం బవిసేతలంపున నిద్రియమే లయ్యె. కాననింక నిచ్చట నుండందగదని నిగూఢక్రమంబునం దరునికరాంతరింబు న వెలికి వెలువడుచున్నాఁడు.

పదంపడి ప్రవేశించుచున్నది దేవి. తచ్చేటికాద్యయా నేవితలుగుచుఁ దదు ద్యానంబు.

దే. ఓసి నుంపకాంగీ యీకన్నియు నీయెడ నేయేగోమల నుందురో చూత ము. కావున నవిదితగమనాభి జ్ఞానంబుగ నడచెదము.

చం. దేవి యొరులనడత నరయుట కిద్దియ వరపు.

దే. ఓసి నీకును నిదయ యుచితంబనితోఁచెనా యట్లయొనరింతము. నీవిపుడ నుల్బణ యానంబుగ నేగివారెచ్చట నెట్లువర్తించుచుందుకో దూరంబుననుండియ పరికించిరమ్ము. ఈశంపాలత నానుం దోడైయుండు.

చం. దేవియానతిమూలకుం బూలదండయని యవ్యక్త సంచారయగుచు నోలి శయన సౌధలాస్య శాలాదుల విలొక్కించి యాక్రీడమంటపంబు నసదుదవృన్దంగాంచి, సవిత్కరంబుగ, ఆహా యిక్కన్నియలు లగ్గులకు నిగ్గుల నిదురూపును, నడతయు దొ లుతఁగల యామేటి గొనంబుల వేల్పుల వెలందులయని యెఱింగిన వారలకెల్లఁ దెల్లంబ గు. ఇపుడుచూడ మూడవజనం బొకండుండుననితోచు. మఱియు మగవాడుగఁ గన్నడు. ఇతియకాక యాయలక్కణంబుల వీరిలో నేమెకోచెలుపుని తనంబునకుఁ దగి చెలువొందుచున్నాఁడు. తేనికైనం దెలుచుగజొరరాని యీటికు తోటకేతెం చుటకు నెవ్వండోపునని తద్దయనరసి. ఈతం దెవ్వండనుకొందు. తేడనేయనుకొం దునా దేవేరియానతి నిక్కడనుండు పనికత్తెలగు మామూపురకుం దప్ప నేరికి వీరియు

నికి తెల్లంబుగారాదు. అనుచుఁ దారుచుందారుచుఁ గొంత చెంతకరిగి లెస్సఁపరికించి యాహఁ యితండు మనయేలిక పోలిక గాఁగానుపించుచున్నాడని వెడియింబాగు గాఁగాంచి యితండు మనయొడయండే. మఱియు నీబాలికం గురువులనుంచికొని యే మేమా ముచ్చటలాడుచున్నాడు. దీనినీయెడ దేవిఁపరికింపక మానదు, నే నేమిసేయ నేర్తు. ఇప్పుడు పనికి తెలగు మాకును వీరికిని లేనా యేరకో కొందఱకుఁ దద్దయు నెద్ది యో యొక్క యొక్కట్టు నిక్కంబుగం గలుగకమానదు. అంతయు బవిసితలంపునం జగుఁడు. ఐన నేనిట్లని వచింపక నీలాగున నుడువుచునని యల్లనల్లనంజేరి, దేవీ వారీ యెడ నాకీడమంటపాంతతంబున నున్నవారు. పక్కానీంపందగునది యింకొకండు గలదు. గాని సందియంబునకుం దావగుట నేవచింపఁజాల. నిక్కంబుగం గానఁజేం తకుఁజేరవలయు. అట్లేన నాజాడవారు పొడఁగందురను బెగడునందగిన యటుల నర యనైతి. కావునంగన్గొన దేవికే విదితంబుగాఁగలదు.

దే. సవైమనస్యయగుచు, మిరిరువురు మెల్లమెల్లగ నావెనుకం జనుదెండు. ముందు నేవెడలి పరికించెదనని నియమించి యవిజ్ఞేయక్రమయగుచుఁ గొంతదూరంబ రిగి యెదుట విఱికించి కోరిధసంక్షుభిత స్వాంతయగుచు, అన్నన్నాయార్యపుత్రుం డెంత సాహసంబుసలిపె. ఇద్దియు నాదు నేరమే. మొదటితప్పు వీరలశీలంబు లెస్స గం దెలియక యింటనుంచుకొంట. రెండవది యోగినీభ్రమంబున నార్యపుత్రునకుం గానుపించుట. ఐన నిక్కన్నియలు సముల్లంఘిత సమర్థాదలగుట నిశ్చంకంబుగ దం డనీయతేయని తలంచి పాశ్చాత్యభాగం బవలొకించుచున్నది. చేటికలును సమీపిం చుచున్నారు.

దే. ఓని శంపాలతా నీవు గృహంబునకు నిభృతంబుగ నేగి యొకశృంఖలాద్య యంబుచేకొని నాయున్నతావునకు వెసగ నేరెమ్ము.

శం. దేవేరియానతి నాతలకట్టునకు రివణంపు తలకట్టు. పోయివచ్చెదనని వె డలు చున్నది.

దే. పెరవరవుడు దోడరాఁబెడదారినవిజితగతి యగుచుం బ్రియని పశ్చిమదే శంబునేరి పాణిపల్లవంబుల నతనిలోచనంబులు మూముచున్నది.

మం. భయపిన్వలయగుచు దొలంగుచున్నది.

ఆ. కృతార్థాన యగుచున్నది.

రా. స్వర్ణంబనుభవించి. స్వ. ఆహానా భాగ్యవిపర్యయవిభనంబుదేవిదృష్టియో
గిదృష్టిననుకరించుచున్నది. నేనీయెడశిక్షకసాక్షికంబుగన పరాధవిధాతృత్వంబునొంది
దర్శకర గృహీతంబగు దర్దురంబు దశకు వశంబయితి. ఈయెడ సమాశ్రియంబుకం
టెనొండగు నుపాయం బపాయ నివారకంబుగానం బడదని పశ్చాత్పృసారితంబులగు
పాణుల దేవీచరణంబులు వట్టికొని. పృ. దేవీ ప్రణిపాత ప్రతీకారస్సంరంభోహి
మహాత్మనామను నభియుక్తోక్తి మన్నింపుమని ప్రార్థించుచున్నాడు.

దే. నిజకరంబులం దనీ శుకరంబులం జరణంబులం దొలగించి ముంగలజేరి.
ఆర్యపుత్ర యభియాక్త జనోక్తుల సంభావింపం దదనుగుణంబుగ వర్తించు బాల్యం
బాదిగ గురుజన సంశిక్షితులును ధర్మపరక్షణైక ప్రయోజనులునగు మీవంటి పండి
తులకుదగుంగానియాబాల బాలికులము ప్రకృతి ప్రతీపదర్శినులునగు మాబోటిబో
టులకు నేసాటిపాటుగలదు. కాబట్టి సౌఖ్య పరీలనంబున నిట్టిమీకు మేమొక్కింత
యు గణనీయులముగాము. కావుననీవింక నొక్కటి పచింపనక్కరలే దూరకుండుమ
ని యక్కన్నియలంగని మిగులందర్జించుచు నధిక్షేపించుచున్నది.

అయ్యవసరంబునం బ్రేషించుచున్నది. శంపాలత శృంఖలాన్వయాకలిత హ
స్తయగుచు.

దే దానింగాంచి ఓసీ నేజెప్పకున్నను గాంగేయమయ నిగళంబులేవీరలకర్హం
బులు తెచ్చితివి గావున నాకనుచితాచరణంబు కలుగమింబట్టి నీతెలివికి మిగుల సంత
సిల్లితిగాని వేత్రంబానయింపమిగడు బొడవగుతెలివి దానవు కాకపోతివి.

శం. ససంకోచంబుగ. దేవినాతప్పు నైరింపందగు వానతికంటె నదనంబొన
ర్చిన నదియు నేరమగునని నేదేలేదు.

దే. ఓసీమంచిది. నీవునాచూజ్ఞానానించిన దానవుగాన నాలోపంబు నీకులే
దు. ఇప్పుడేగి దానింజేకొనిరమ్ము.

శం. దేవి యానతి శిరంబువకై నేతమొందెనని వెడలుచున్నది.

రా. సభయవ్యాకుల చ ననుండగుచు స్వ. ఆహా ఎంతకష్టంబు పత్థితంబయ్యె
ఈమె నిగళయుగళంబుఁ దెప్పించె. నాకునీబాలికకునో కాక యీబాలికలకోదీనసం

ధానంబు గావలయు. ఒక్కటే తెప్పించిన నాకేయగునని కొంత నెమ్మది నొందుదు. మఱియు వేత్రంబు నానయింపంబంపె. ఆత్మీయశిక్షకైతే యెట్లైన నొప్పుకొందు. నేను సజీవితుండనగుచు వీరలయాభీలం బెట్లు సహింతు. ఇప్పుడేమి సేయుదు. సాంత్య మొదిశంబులకంటె సాధనంబెద్దియుఁ గానుపించదని దయాధారాధారంబులగు మధుర వ్యాహారధారా ధరంబుల నాపెత్తీవ్రత రహిత శ్రయాశంబు కిమియింప బహుతర ప్రకారంబుల వేడికొనుచు దాననుపగత సనిశేప్పితలాభాకావకాశుండై ససంభ్రమంబుగ దేవియాయెడ వీరిని హింసించితివేని యాత్మీయాఘాత ప్రకటిత మదీయగ్రీవానిస్సృతా సృక్కల్పిత తిలకాంచిత నిటాలపగుడువని యెట్లువెట్లు చున్నాఁడు

దే. సవిషాద క్రోధకరుణంబుగ. స్వ. ఆహా యాయెడ వీరల దండింపంబూ నిన నామహోద్యమం బుపతత్త్రిరాత్నాంత్ర నియంత్రణంబున దందకూకంబు చందంబున నీతని శపథంబున విరథంబయ్యెనని తచ్చపనంబు సంస్మరించి ఆహా యార్యపు త్రిండా శపథవాక్యంబున నియ్యెడ ననినుడువుటంబట్టి నాతఁపున కిహ మంత్రే న యడ్డంకి నొడమదని తలంచి యొకసంకిలివిచ్చి యామోద రేఖా వృషశేఖరుల మోలంబరచి డెటికంగాంచి యోసీ యిట్టొనరింపుమని దానికిం జెప్పుచున్నది.

చే. దేవియానతి యనాక్రొవ్వెదకుఁ బూలదండ యగుచున్నది.

రా. విషాదవిషయ మనీషుండగుచు స్వ. అయ్యయ్యో దేవియెడల నేనొన రించిన వేడుకొంటలన్నియు స్థూలబుద్ధులకుం గఱపిన సుబోధంబులుం గృతఘ్నవిషయంబులగు నభిలాష నివేదనంబులు ధనజీవితోద్దేశ్యకంబులగు దానప్రసంగంబులు విరక్తలక్ష్యకంబులగు రాగగోష్ఠులుం కుంతితమతి సమాశ్రయంబులగు గూఢోక్తులు నగుచు విరథంబులయ్యె. ముందు నెద్దియోయొక శిక్షవిధింపంగలదు. దాని నేనెట్లు చూడఁగలను. మఱియు నేనిచ్చటనున్న నాయందలి యల్పక మిగులం జీకాకునుం ది దండించుఁ గాననీయెడ నీదండమండఁ గూడదని వెడలుచున్నాఁడు.

దే. వారింగాంచి ఇత్తరికి నేజీయంగల పనికి ననార్యుండగు నార్యపుత్రుని శపథం బీరేయికిఁ బ్రతిబంధకంబయ్యె. ఎట్లయితోచింతునని రోషకషాయ భీషణ దృష్టియగుచు నధిక్షేపించి నిజనికేతనంబున కరుగుచున్నది.

వి. దవ్యననుండి యంతయుంగాంచి నిదానంబు పరికించి యిప్పటికింత మాత్రతోఁ దేవిపోయెదా టేపటిదినంబున నెక్కతంబున నొయివాగలు రగిలిస్తర జీయతామాశ్రీ పాత్రంబులగు మఱియు నీయామోద రేఖముఖ విలాసం బవలొకింప దుఃఖాభి శేతగాని దుఃఖితంబై తోపదు. అంతయఁ వేగంబ తెలియునని యంతటవిలొకించి. ఆహా కల్యతుల్య యగుచున్నది. యారజని. అద్దియుక్తంబే.

చ॥ విగళితలాఙ్గణీ రసతవెల్వలఁ బారెడు ముత్తియంబులు । ద్విగగనుబెట్టి తాగకలతీరున నక్కట నీవయస్సు సాం । పగువరసమ్మదాకర విభాస్వరతర్న మహాశ్రీ రోహముల్ । విగతవిధంబులై స్ఫుటి వివేక నికేతనమందు దాగెడున్ ॥ ౮౬ ॥

ఉ॥ దేవిమనంజనం బొడముదీర్ఘతరంబగు తీవ్రరాగమున్ ॥ వావిరిచూపు కైవడి దివస్పతిది క్కరుణారణాస్యయా । పీవరబాష్ప బిందువులు మిక్రితకజ్జలము ల్ గనుంగవన్ । దేవులు వీడునట్టకుల దీనతఁ బూలవిడున్ గు ముద్వతుల్ ॥ ౮౭ ॥

గీ॥ విబుధ సంతోష సత్కలా విభవమునను । గువలయానందకృతి నిత్యకుతు కభూతిరాజతన్పాంధవుడగు నీరాజుదీన । దళవిలొకింప నొపకదరలురాజు॥౮౮॥

గీ॥ తమములెల్లను దేవిచేతఁ ప్రభూత । తమముదొరగను సేవింపదరవె నొక్కొ । తత్తిర స్మృతతరగాఢ హృత్తలమున । నరుణభీతిని దాగెనొయనఁ గవిరియు ॥ ౮౯ ॥

గీ॥ పగుషదేవీ తిరస్కార భాషణముల । టాధిసైపగ నొపక గాఢవృత్తి । నుండనితఁడేగఁ దనతావుబెండువడెన । యనెడు పోలికఁ జేరునస్తాత్రికి శశి ॥ ౯౦ ॥

కావుననే తదవసరోచిత కృత్యంబులు నిర్వర్తించికొని వయస్యునిం గనవలయునని వెడలుచున్నాడు.

పదంపడి ప్రేషించుచున్నారు దేవియు ముక్తామణియును బ్రయాసభియు.

మృక్తా. దేవీ యాయవసరంబున నిసర్గనిమ్నంబయ్య నీహృదయంబు కొండొక కతంబున మహార్ణవంబు తిమిసముచ్చిష్టనంబునంబోలె నతుచ్ఛంబగుననచ్చ భావంబున విచ్ఛురితం బగునటులఁ గానంబడుచున్నది.

దే. సఖియిద్ధిమందభాగ్యులకుఁ గరతలనిలయంబకాదా.

ము. దేవీ బహుతరులగు వసుమతి పతులు శేషాయుతంబుగ నూనుకాసనంబు నననూన విభవుండగు ధవుండభినవరతిగ వుండని యెన్నఁబడు వాడునిజనయనాంచల విలోకన పాశవశాత్తుండగుట నిరుపమాన సౌభాగ్యకాలినివగు నీవిట్లువచించుట యూహకిరణ మండలాంత రాశంబున వెడలు మల్కయు సువికచదరవిందోదర నిస్సృతంబగు దురాహేయంబునుగాదె.

దే. సఖి యిది యాహేలావతి యనుకొంటివాకాదు. అద్విస్తరణీయోదయ యయ్యె.

ము. స్వ. ఆహా యీదేవియిట్లు వచించుచున్నది. ఈనడుమ, దీనిగమణుం డస్వస్థుండై యుండెనని వింటి. ఇప్పుడాతండు మిగుల నవసియుండె గాఁబోలు. కాకున్న దీనికిట్టి విషాదంబునకుం బ్రసక్తిగానంబడదని. పృ. దేవీ భవదీయ హృదయ శంకరుండగు మహారాజ మధుకరుండు శర్తాకరుండై యుండెగదా.

దే. సరోషవిషాదనిశ్వాసగంబుగ. ముఖంబవనతం బొనరించుచున్నది.

ము. సత్తైక్లబ్యంబుగ. దేవీ యిదివరకు నామనకు నాలోగ్యంబు గలుగ లేదా.

దే. అస్తంభనీయ సంక్షోభాత్తులుగుచు. సఖియీయెడ నది వొడమియ నాడెందంబున నిట్టి క్రడగండ్ల నడరించుచున్నది.

ము. సత్తైలక్ష్మ్యంబుగ. దేవి యద్వి సమ్మద నిదానంబె. ఇట్టేల పరిణమించె.

దే. సనిర్వేదంబుగ. నాభాగ్యవిపర్యయంబున. మఱియు నీయుదంతంబు ద లఁబెడతంబు జాతవేదస్స హృతం బగుటకరణిసంజ్వర భరపరీతంబగుచున్నది.

ము. దేవి యద్వియూలించుటకు నాశ్రోత్రంబులు పాత్రంబులేనా.

దే. ససంకోచంబుగ. సఖి నీకిట్లునుయోగింప నవకాశంబిడుటఁబట్టి తావకం బగు శోషంబునకును నేనయాశ్రయంబైతి.

ము. సాధ్యాహారంబుగ. దేవీ నీయధునాతన వచన రిచనయశించన విస్తయ జనకంబగుచున్నది.

దే. సఖి యన్యతంబు నటంపక నిక్కంబ వక్కాణించితి.

ము. దేవీ నాయందలి సౌహృదంబు విశదంచేసి కొఱంత దురంతంబగునటు ల వాస్తవం బంతయు వచింపదగు.

దే. సఖియిదిసరకు దాపరికం బొనరించి తత్ఫలం బనుభవించుచుంటిఁ జాలిం కను గోపితంబొనరించెదనా । అంతయు వచించెద । ఇద్దియు నతీత వేళంబగుట భా విసహాయార్థంబ వాని స్నేహదోహదంబుకాదు. గతంబైన నామంతువు మన్నించి యాలింపుము.

ము. దేవి సమవహిత స్వాంత పైయుంటిని వినిపింపుము.

దే. ఈనడుముఁ గొన్నివారంబులకు లోఁగడఁబడమర చేడియ మింటిర తనం బు కలయుకంగడు గులాబీపూలరంగు రంగుమీఱు పుట్టంబు దట్టంబుగఁ గప్పకొన్న ట్టు చూపట్టుతదనంతరా రామసీమంబునఁ జెన్నొందు సౌధాగ్రదేశంబున నేనిరుమూ వురు పనికత్తెలు గొలువఁ గూర్చుండ నింగినుండి యొక్క మందసంబువ్రాలె. అంత నేఁ జెంతకుండేరి తేకపాఱంజాడ భూగర్భంబున నుండు మణిశలాకల కరణిఁ గంద రోదరంబున గఁదరించిన జాతరూపల తలతీరున నీరధరాంతరంబున మెఱయు శంకల సొంపున దాననిరువురు గన్నియులు కందలిత బాంధవ ప్రేమానుబంధలై కన్నులకుం బండువులగుచు నపుడు గానంబడిరి.

ము. దేవి యిన్నాళ్లకిందట నింత వింతగాఁగ నాకొకప్పుడైనం దెల్పవైతిని గదా.

దే. సఖియా, యపరాధంబే కాదా మన్నింపుమని యింతకుమున్ను వేడు కొంటిని.

ము. దేవి యిదేనా నీయాధినిదానంబు ?

దే. సఖీ మఱేమనుకొంటివి ?

ము. (సాశ్చర్యంబుగ) దేవి యదెట్లు

దే. సఖి యదేకాదా చెప్పమంటిని వినుమని. పదంపడి వారింగనుడు నేక తంబున నొ దివినుండి యేతెచిన యమరకుమారికలని యుల్లంబు పల్లవింప వీరుకొం తకాలంబైన నాయొద్ద నెట్లుండుదురను తమి నామనంబు నెల్లనావరించె. పదంపడి యనుకూల సల్లాపంబు లొనరింప నాయొచ్చుతోచ్చంబుగాకుండ నాకడనుండవయ్యె

డననుమతించిరి. ఆర్యపుత్రునియెడ నుండు నాదేందంబు చందంబు నీవెఱుంగుదువు కదా. వీరిజాడ యాయనకుఁ దెలిసెనేని యెత్తటి నెయ్యదిపుట్టునో యని వారినచ్చి టి సాధాంతరంబు నందయుండ నియమించి యప్పుడక్కడనున్న పరిచారికలనే వారి సేవకై యొప్పగించితి. మఱియు నాకర్తకరులకు నీజాడ యెక్కడనైనఁ బొక్కిన మీజాడ మాపించెదనని యొట్టువెట్టి యనుకాసించితి పడంపడి దినదినంబున నతీతని ర్ఘ్నరవార ముఖ్యాభరత కలాపరభాగంబగు వారివిద్యా విభవానుభవంబున నార్యపు త్ర వ్యాధిజని తాధినిర్ధూతంబు గావించుచుంటి ; ఐననార్యపుత్రుని యస్వాస్థ్యంబు బహుతాపధనేననంబు గలిగియు నుపశమింపమికిం జెంతించుచుండ నీనడుమ నొక్క నాడొకయోగినీమణి మేలెంచె. నేనా పెదీనింగురించి యనుయోగింపనామెయుం గొం తతటిఁజెంతించి నీనుడిగిన భవదార్యపుత్రా స్వాస్థ్యంబుగ్రహవేశ నిదానంబనియు నీ దివ్యయోషిత్వందర్శన ప్రతీకార్యంబనియు నిదయు నల్పవసరమున సంఘటించుట నాత్మప్రసాదంబాయనకుఁ గలుగుననియు సవిశ్వస నీయార్థంబుగ సంక్షేపంబుగ వచించి కావలసిన ముఖ్యసంగతులు వచించితి మీకందఱకు తెస్సయుగు నికేనచింపకు మని మద్దత్తంబగు నెద్దియు నింతైనఁ గొనక నప్పుడచనియె. పిదప నీనాబాలికలయుం దులొగడ దివిషద్యోషామనీష వంటియుంటిని గావున వీరల సందర్శనం బార్యపుత్రు న కాశోగ్యకరంబుగాఁ గలదని యెందియట్లున్న నాయార్యపుత్రుని యందవిశ్వస్త నయినారిలో ద్వితీయపరిణయ ప్రణయగావున దానిరానీక యోగినీవృత్తినలరు ప్రభ మందోడ్కొని యార్యపుత్రునికి దృక్పాత్రం బొనరించితి. ఓచెలియా, యేదియెంత వింతోకాని యామెవచించినట్టే యార్యపుత్రుండు తదనలోకన క్రమంబున నానా టికిం జిరతర పరిష్కానంబగు నుపవనవిటపంబు జలసేచనాది విధితేతంబోలెను సచితత నుండగు.

ము. ఓచెలియా! నీమాటకడ్డమువచ్చితిఁగాని నన్నొక్క సందియంబు దొందర నొందించుచున్నది ; అదివినివచింపుము. నీవిదివఱకుం జెప్పినపలుకులు మిగుల సంత సంబులీనునవే. జరిగినదంతయు సమ్మద నిదానంబే అట్టివానిం దొలుత నాధినిదానం బులుగ వచించుట చేతంబునకుఁదద్దయు నబ్బురం బొనరించుచున్నానుది.

దే. సఖి యాదియంతయు నిజంబే. వారివర్తనంబు ముసల్యత్వార్హదోష గర్భితంబని తేటగఁ దెలియంబడియుఁ గరుణం బొడమించుచు బలాత్కారంబుగ గుణో

ద్వారంబుల నాచే జేయించుచున్నది. ఇద్దినీకకాదు: నాకును నాలోచించుకొన విస్త
యించుచున్నది.

ము. దేవి, మట్లయిన నానంతర్య వర్తనంబునం బ్రకృతంబగు ముఖ్యాంశ
ము వచింపుము.

దే. అట్లవచించెద నాలింపుము. గతనిశీధంబున పీఠలయందొక యాశంక మ
నంబునం జిగురింప నప్పుడ యాయుద్యా నాంతరంబున కరిగితి. అచ్చట వారియ
పురు నార్యపుతుగిండు ను దత్రిత్యముక్తా మంటపాంశరంబున మామకీన స్థానంబున
నార్యపుతుగిండు ద్వితీయానంకపాలిం గీలించుకొని యుపవేశించియుండె. ప్రథమత
దీయ సదేశస్తంభ ప్రాంతంబున నాసీనించియుండె.

ము. సాశ్చర్యంబుగ. దేవి యచ్చటికి యార్యపుతుగిండు నిన్నుపీడి చొర
కుండని బంధనంబు కలదుగదా.

దే. సఖి యట్లు వాక్తాత్రంబు గలదుగాని శపథంబులేదు.

ము. ఆహా నీయార్యపుత్రుండెంత విపరీత వృత్తుండయ్యె! వాకును సాధారణ
లై యెంచఁదగియున్నారగుగాని నుశీలరై యుందురని తోఁచును. మరిచిది, పిమ్మట
నేమయ్యె?

దే. లోఁగడ నేనతిరోషకషాయి తమనీషనై యాచారికంగచంబునం బట్టి వి
యుక్త ప్రాణయగునట్లు దృఢతరంగు నుక్కుచపేటంబు ప్రేయఁజేయెత్త నెంగు
లో తెలియదుకాని యయ్యెడ నామనంబంతయుఁ గరుణరసమయంబయ్యె. ఐనదాని
నపహ్నవిండుచుఁ గోపచిహ్నంబుల నేధితంబు లొకరించి వ్రేయనుద్యోగింప నంతట
నార్యపుతుగిండు బహువిధంబులగు నుపసాంత్యనంబులు ప్రణామపూర్వకంబుగ
వచించె.

ము. సాశ్చర్యంబుగ. ఆహా దేవినీయార్యపుత్రుం డిట్టికర్జంబు నీకంటఁబడి
నొనరించుటయేకాక వెండియు వేడుకొనెనా? బాగుబాగునరించె. వింటివా? కా
ముకుల శీలంబిట్టిద. ఎదుటనున్న వేశ నిజమనంబునకే కనికేతనంబగుట నవిదిత క్షు
టంబుగం దెలుపుచుకొలొపల విపరీత వర్తనంబులు సలుపుట. ఇప్పుడు దెలిసినదే
నీయాధిమూలంబు. పదంపడి యేమయ్యె.

దే. సఖి నేవాని సరకుగొనక తదుదిత స్నేహధారా సంపర్ధిత క్రోధోషర్బుధ వ యితిరిగికొట్టసమకట్టగా శరుగుడు వానినివ్వేళ బ్రహ్మచితివేని యుస్తద్ధాతిని వ గుడువని యొట్టువెట్టె.

ము. దేవి యట్లైన నినిమకతి యవిదిత దండయైయుండు.

దే. సఖి యట్లువచింపడగుదు. ఇక నేమన్న నవి దితప్రహారదండయని వచిం పందగు.

ము. దేవి యట్లైనం బకారాంతరంబున శిక్షితయేనా.

దే. సాహోపంబుగ. ఎంతవంతయయ్యె. అట్టిగుళ్ళిల శిక్షణీయగాదో చా నిదండింప నెంతకసియైనం గలదు.

ము. దేవి పిమ్మట నేమిసలిపితివి ?

దే. సఖి, యాకితవచేతనుండు నారోషభాగ్య విశేషంబునం గాఁబోలునివ్వే శయని వచించె ; అదియునతని వశంబుగాదు. అధర్తమర్తభేదియచ నాదైవంబ య ట్లువినిపించె. కావుననతని యొట్టుదిట్టంబగునట్టును నాచండాభిలాషంబు సఫలంబ గునట్టును వగవుడుచే నయ్యెడ సంకలం దెప్పించి చానిపదంబులం దొడిగించితిని.

ము. దేవి మహానిపుణవుగదా విపక్షితమతియగు పతి గూఢానికి ననుకూలం బుగ నిజేష్టంబు నెరవేర్చుకొంటివి. తరువాత నీయార్యపుత్రుండేమయ్యె ?

దే. దృష్టరోషుండ గునాతండేమి నేయగలడు? పిమ్మటదీన పణతాననుండగు చు నేమోవచింప దొరకొనుడు నిదివరకు నీవచించిన యానతికి వేరునేయలేదు. ఇక మీఁదనుండు నుడివితవేని నిజకర జాగ్రచ్చరికా నిర్భిన్న మదీయ పపుస్సంక్షర ద స్రీపూరంబున సరికల్పితాంగ రాగుండవగుగువని శపించితి.

ము. ససంభ్రమంబుగ- దేవి, రాలినూతికి నినుపచ్చెద యనునట్లు నీవాయన కుం దగినదానవే ! పదంపడి యాతండేమయ్యె ?

దే. ఏమగునస్రస్థిన్నవయనుండై గరణీనిధ్యావైకతాన వయనుండగుచు నంతర్గ తంబగు కపటంబున పహ్నవింపంజాలక సంలక్షితంబు సలుపుచువచ్చిన దారిన నిజని

ము. అంతయు మిగులలేస్సగ జరిగె. ఇయ్యెడనీకు విచారవిషయంబైన యం శంభయ్యెడి ?

దే. దాని నెట్లు శిక్షించుననునది.

ము. దేవి, శిక్షా తారతమ్య విషయంబేనా.

దే. సఖి, యేమివచింతు ? ఆర్యపుత్రుండియ్యెడ నిట్టి నాడయ్యెఁగాని. యంత కుమున్ను నాయానతిలో నటకత్తిలో వక్కచిక్కినట్లుండలేక దానంబట్టి యూర కుందునంటే యట్లైనవి శృంఖల విహారుండగు ; కాకున్న నతిసిగూఢంబగు సెక్కినా ముంగితంబునకు నతివిరోధంబు సంఘటిల్లు; దీనియాగడంబునకు నతిదాతుణంబైన దం డంబు విధేయంబై ? అయిన దండవిధిదలంప దీనిగుణగణంబులు దానినడంచుచున్నవి. కావున నియ్యెడ నాయాత్మ పిపీలికా శతపదీ సమాకాంతంబు గరణినున్నది.

ము. దేవి, యశాను. మనంబొకమార్గంబున సంచరించెనేని నిరర్థశంబుగంగొం తతటిజరుగు. ఇయ్యెడనైతే విప్రతిపన్నంబగుట నందు గర్తకంటకాడి సావృతంబ గు దుష్పథంబునం బోలి సంచరించుట నసావ్యప్రయంబైయుండు.

దే. సఖి మనంబిట్లుండుటనేకాదా నేనిట్లుంటిగాని నేనెప్పుడు నిటువంటి యుల్లంపువంత నెరుంగనే.

ము. దేవి, యియ్యెడ మిగులఁ దొందర నొందఁగూడదు. యోగినీమణి వచిం చినట్లార్యపుత్రునకు నారోగ్యంబు గలుగుఁగాదా. కావున యద్దిమహాభాగముని వ చింపందగు. నీవుదీనికిం దండంబొనరించితివేని యామెయలుగ నేమియగును ? నీ యార్యపుత్రుండు నేమిదలంచునో : యిట్టిసంగతులంబట్టి యట్టవచించితి.

దే. సఖి తాదృశ వితర్కంబుచేత నేకాదా మనంబు డోలాయితంబగు చున్న దని చింతించుచుండ నయ్యెడం బ్రవేశించుచున్నది.

వేత్రిహస్త. జయించుగావుత : దేవిజయించుఁగావుత.

దే. ఓద్వారపాలికా, యేమియుదంత విశేషంబు.

వే. దేవియుల్లంబు గనికరంబునం దెల్లంబగుత. వారణాసీ పురంబుననుండి యేలికసాని గారికి బిన్నమ్మగారు గమ్మపంపించినారని వరపుడు దెచ్చి యిచ్చినది.

దే. (సప్రమోదావేశంబుగ) ఓ, దానినిచ్చటికి వడిగ రావింపుము.

వే. కడిదియానతియని వెడలుచున్నది.

ము. దేవి, భవద్యువ జననీవృత్తాంతంబు కార్తికరాకాని శాకరబింబంబు కరణి నింతలోఁ దావకీనమనస్సంగూఢ తమస్తోమంబంతయు నపహరించెనే

దే. సఖి, యట్లే లెస్సగ వచించితివి. ఒక్కభాగ్యవశంబున నీసమయంబున నామె యుదంతంబనుభవ విషయంబయ్యె.

ము. దేవి, యామెయట్టిగుణవతియె ?

దే. సఖి, యామెనిసర్గం బీవెరుంగవు గాని పరికింపఁదనీయ పరభాగంబు నిరూపింప నేరు వెరవరులు. ఆయిచ్చ రసావాసలాలసత సాక్షాత్కరించిన లక్ష్మీయయ ని లక్షణీయ.

ము. దేవి, యాపెనీకు నిజజననికంటె నభినందనీయయని వితర్కంబు వొడ ముచున్నది.

దే. సేర్వ్యంబుకరణి నాకుమాత్రంబకాదు ; గుణజ్ఞులందఱకును.

ము. (సాశ్చర్యంబుగ) సఖి, యట్లైన నామెసౌశీల్యసంపత్సృధారసంబు పూర్ణంబుగంగ్రోల నాకర్ణంబులు తూర్ణంబులగుచున్నవి.

దే. సఖి, మానుగవచిరిచితి పట్లయిన వచించెద నాలింపుమని యెదురంగాంచి సఖి, పత్రికాహస్త యేతెంచుచున్నది. ఈయెడ నయ్యుదంతంబులం దెలిసికొని పిమ్మటవచించెద.

ము. దేవి, యట్లగానిప్పు ; అయ్యెడ వేత్రహస్త పత్రికాహస్తతోడం బ్రవేశించి 'యామెదేవి' యని చూపున నూచించున్నది. అంతనయ్యది 'దేవిగారూ, జయింపుఁడు, జయింపుఁడు' పాదపీఠమూలంబునందు నొరగి దేవీపురః ఫలకంబు నందుంచుచున్నది.

దే. (ఆకమ్మంజేకొని దానింగాంచి) స్వ. తొల్లిత నెప్పుడెప్పు డేతెంచెడి వార్తాహరిణులు సవికాస వదనలై యుందురు. ఇద్దియేమో, వింతగాఁగాన్పించుచున్నది. అని వైవ్రాలుగాంచి ఇది యువజననీ లిఖితంబయని తలంచి సఖీహస్తంబునం

దుంచి వెండియంగని యోసీ, యచ్చటివారి కందఱకుం గుశలంబేకదా

పరిచారిక. దేవిగారూ అచ్చటివారందరికి లెస్సయ్యెను. నావిన్నవంబు నై పవేడెద. అమ్మగారియానతి మిగుల వెసగ నేలెంచినదాననగుట బడలిక నడగింపఁ గోరెద.

దే. స్వ. ఇదిమిగుల నలసియుండుట నేకావచ్చు నిట్టిచందంబు ప్ర. ఓసీ వే త్రహస్తా దీని నంతిపురంబులోనికిఁ గొనిపోయి మావచనంబు గనచటి కర్తకరులచేఁ దగిన విశ్రాంత్యుపచారంబులం జేయింపుము.

వే. దేవి, యానతి గడిదియని యట్లొనరించుచున్నది.

గే. సఖి, లేఖాపిధానంబు ధ్వాటించి తదుదంత సుధారసాసేకంబునం బరిశాం త సంతాపంబుగ నాహృదయంబు నానందమందిరం బొనరింపుము.

ము. దేవి, యట్లయగుంగాకని దానిమూతందుఁటితంబొనరించి దేవి, క్రమాం కచిహ్నితో పరిభాగంబులగు మూడువత్ర సంపుటంబులున్నవి.

దే. (కొంచెముచింతించి) ఏదోయొక కార్యభరంబుండునని తోచుచున్నది. కానిమ్ము, ప్రథమంబు విఘటించి వచింపుము.

ము. అట్లొనరించుచున్నది.

స్వస్తిశ్రీమదాత్మీయరూప సౌభాగ్య సౌశీల్య లావణ్య ద్రాక్షీణ్య ప్రముఖ మ హాగుణ సంఘాత శ్లాఘాందోళిత వివిధమణి గణకణ పూర్ణకర్ణాభరణ పరితః ప్రస్ఫుమ ర కిరణ కాముదీ సంవళ నాపర్యాప్త చేతస్సద్వతాబహిన్ని స్ఫుత చిత్రాధ్యాహార స్థూలలక్షముఖ మృగలక్షలక్షీత్వా భృదధ్యక్షతనుజావలక్షాం గీప్రభృతి మరవరనారీ నికురుంబయఃఽబ్రాహ్మంబు కరణిః(చే)మాస్పద త్వాది ధర్మంబులంగని స్త్రీకృతాస్తాక మంజరిఃయు సకలసమాట్కు మ్రాంగీవినమృతాచార్యదేవీ శబ్దైకవసతియుం ప్రేమగా

రవా పహృత మామకీన ససర్గజఘన్య తాకలిత సవిత్రీభావయునగు నస్తత్కుమారి హేలావతి నత్యవధివళక్ష పక్షనక్షత్రే శసేద్యక్షతడిన దినప్రవర్ధమాన సకలసౌభాగ్య భాగ్యవతియగువటుల నిరంతరం బపరిమితంబులగు నాశిషంబుల వెలయింది లేఖనీ యంబగు నిధునాతన ప్రవృత్త విశేషంబు అని యాహా, యామె శబ్దార్థగుంభా గాంభీర్యంబు!

దే. సఖి, తావన్నాశ్రింబకాదు. వాత్సల్య గాంభీర్యంబు నట్టిదయ. ఆ మె యస్తాదృశులకు సహజంబగు మాతృత్వాది దర్శంబులచేతన గరిష్ఠగాదు సద్గుణంబుల చేతయునని-స్వ-తొల్లింటికంటె లేఖనవైఖి విభిన్నంబైయుండె గాని ము. పెంటనే తెలియంబడునని-వయస్యా, పదంపడి వచింపుము.

ము. ఇచ్చట వారణాసీపురంబున మేమందఱము నియతి వశంబునఁ గుశలి కల్పులము అని దేవీవదనంబు సాకూతంబుగ విలీకించుచున్నది.

దే. విషణ్ణనయనయగుచు సఖి, కుశలప్రకృతిక కల్పప్రత్యయంబా యమ్మ కు నెద్దియొయస్వాస్థ్యంబు గలుగునని వివరించుచున్నది. దానంజేసి నామనంబు జల క్షీప్తంబగు శుష్కమృత్పిండంబు కరణి విశీర్ణంబగుచున్నది. ఈదినంబున నెట్టివేళ లేచితినిో యేదురంతరంబు వినవలసియుండునో దానికి సిద్ధంబైయుండవలసివచ్చె బిమ్మటం జరుపుము.

ము. అట్లని అచట మీసకల కల్యాణ సమ్మద నివానోదంత సుధాసేకంబున నాస్తాకీన శబ్దగ్రహంబు లందనుపవలయు. ఈనడుమంగొంత తటికిలోఁగడ మననికే తంబున నస్తన్ననా వినోదన ననసౌరభ మంజరియగు మంజరిచెలియగు నామోదరేఖ తోఁగూడి ప్రమదవనంబునం గాలయాపనంబుకై సంచరించుచుం జమత్కార కరం బుగ నాగంతుకంబగు నొక్క హరిణంబందులమెలంగుదానిం గని బాల్యలౌల్యంబున దానింజేరి చేపట్టి పదంపడి యవిదిత కపటంబగు దానిచే మింటితెరువునఁ జెలియతో డంఁగూడఁ గొనిపోఁబడియెననియు ననునర్థోక్తంబున.

దే. హా, సకలసద్గుణ సమ్మాన్య కన్యాకుంజరి మంజరి మామకీన హృదైకనికేత నమానుతి నిరూఢంబులగు నామసౌరధంబు లెల్లవితథంబులుగాఁ గనస్తద్గురదృష్టం బున మునుపజ్జీవదనునిచే జానకి కరణి నొక్క పాపపు హరిణంబుచే హరియంపఁ బడితివానిని విలపించుచుఁ బుడమింబడుచున్నది.

ము. దేవి పైరింపుము. పైరింపుము. అర్థోక్తంబున నిట్లు పరిదేవింపం దగదు. తత్ప్ర త్యకల్పప్రత్యయంబు కుశలంబునకు నసాకల్య సూచకంబకాని యభావబోధకంబుగా దు. మరియు నొక్క యుపశ్రుతి కల్యాణ నివానంబగుచుఁ గానంబడు- అద్దియం ద్యదుక్తంబగు జానకీదృష్టాంతంబు, కావున మదిదిరంబొనరించి యవంతర వృత్తాంతం

బాలింపవలయు.

దే. సఖి దాని కేమవార్త వినుటకుందగిన భాగ్యంబునకు నా శ్రోత్రంబులు పాత్రంబులగునా. అయినం జదువుము. సముద్రంబునం బడి తరంగప్రహరములకు జడియం బయోజనంబేమి.

ము. దేవి, యూరక డెందంబు దొందరనొందింపకు. అనంతర వృత్తాంతంబం తయు వింతవడక యాలింపుము. అనిచదువుచున్నది వారిజాడఁ జాడ మావురౌతు లంతటం బంపఁబడిరనియు నొక్కవారంబువరకు వారిసేమంబు దెలియకుండిన భాగీ రథీభావుకాత్తయగు నార్యపుత్ర సవిత్రియనల ప్రవేశంబు సలిపి శరీరత్యాగం బొన రింతునని శపథంబుసలుప నస్తత్పురంబుననుండు నాప్తజనంబులందఱునట్ల ప్రతిన నూనిరనియుం దత్రత్య ముత్రిశేఖరుండు లేఖ లిఖియించి మాకునంపె.

దే. హా మంజరి, సకల బంధుజనంబులకు ననువరిత్యాగలాలసాపదంబగు నా పదంబు నొందితివా నియతిచేతనని వెండియు మిగులవిలపించుచున్నది

ము ఓదేవీ, యీవృత్తాంతంబునకు నసమగ్రశ్రోత్రివై సారసారకెందుకుఁ బ రిదేవింపుచున్నావు? ఇకనట్లైన మన్వోహిణి వగుదువునుమీయని నివారించుచున్నది.

దే. దుర్నివారంబగు సఖీ శపథంబున సంరుద్ధశోక ఝరియగుచు సఖి, నా భాగ్యంబుకొలది శ్రోతవ్యంబు శ్రుతంబగు నవలవచింపుము.

ము. దేవి. యట్లుదిరంబుగ నుండుమని వెండియుఁజదువుచున్నది. ఆర్యపు త్రుండొక్కప్పు యవలోకించి కించిదనే హంబకించనుని కరణిం బరికించి పిదప నం చితవదన వికాసుండయి హృదయంగమంబగు మంగళంబు సంగతంబగునంచు నన్ను వీక్షించి వంతలంబొగలకుమని ఎచించి వాచేతంబెట్టెనని వచించి సాశ్వర్యంబుగ దేవి, యీమె యార్యపుత్రుండు దైవజ్ఞుండగునని తోచుచున్నది.

దే. సఖి, దైవజ్ఞ సత్తముండని వచింపవలయు.

ము. దేవి, యట్లైన వానికి సేమంబు నిక్కంబకాని వగలందొలగి సావధా నవై యాలింపుము.

దే. ఎట్లైన నేమిసేయగలను తరువాత వచింపుము.

ము. (చదువుచున్నది) పదంపడి ద్వితీయలేఖయు అవధి సమాయంబువరకు నాహయసాదులు వితథమనోరథులై యేతేర నార్యపుత్ర సవిత్రిస్వాంగసంగంబునఁ బావనంబొనరింప నప్పావకంబుఁ బ్రజ్వలింపంజేసి యిష్టదైవతంబు నిమిలితనయన యై పార్థింపుచుండఁ దదర్థవిఘాతంబగు నంజలిపుటంబున నొక యోగినిప్రేషితం బగుగంట మోయుచు నొకలేఖంబట్టుకొని యచ్చటనుండు నందఱు నకదర్యాశ్చర్య చర్యాధుర్యులై కనుంగొన నామెదోసిటనిడి యయ్యెడ వెండియు నెగసి చనియెనని యుండల్లేఖా లిఖిత వృత్తాంతం బెట్టిదనిన నాహరిణం బొక్కదుప్తయోగినిచే నియమి తుండై జిఘాంస నేతెంచిన యొక్కదుప్తనిశాటుని పరిణామంబనియు నను నర్థో క్తంబున.

దే. (సవిలాపంబుగ) హా, యతసీకుసుమ దామకోమల ధామవల్లి ఎనవార ణంబుచే నభినవమృణాలినికరణి దారుణ సురవిద్యేషణునిచే హరింపంబడి యెట్లులిటి నే యేమయితివే కాన్దో లగ్నహీత హరిణ డింభంబువోలె మాంసలమార్జాలగ్రస్తశుకకా బకంబు కరణినుంటివి కాబోలు. హా, యెంతమంద భాగ్యనైతినే॥

ము. దేవి నాశపథంబు వితథంబు సేయనుచితంబ కదా!

దే. హరిహరీ, సఖీద్రోహినైతిని. ఓవయస్యా, నాయపరాధం బతివితత విప త్కృతకోక ఝరీకల్పితానవ ధానతాకృతంబు త్నమింపుము.

ము. ససంకోచంబుగ దేవి, నీవూరకుందువని యిట్లంటినిగాని మనకోక ప్ర త్యవాయంబగునని కాదుగదా. ఇకనయిన సావధానవై యాలింపుమని పెక్కుజనప దంబులు గడచిన పిమ్మట మొక్కమహారణ్య మధ్యంబుననుండు నెవ్వడోకాని యొ క్కండు బాణంబులేయ నామరంగం బాత్మీయ భీకరనక్తంచరా కృతించూని మన బాలికల స్వకల్పితంబైన యొక్కమందసంబునందునుంచి కొంతసేపు నాతనితో గడు ఘోరంబులగు నాయుధంబులం బ్రధనంబొనరించి తుదకీడుందసంబు నాకసంబున మిగుల దవ్వగరువ్వి సమసేననీయుం దదరణ్య బహిష్ఠితౌరంగిక దృష్టక్రమంబున జ రిగెననియు నియ్యెడ నాబాలికలున్నతావుఁ దెలుపన్మగాని వీరుసేమంబున నన్వృథా నంబున నుండిరనియు ముందునుందు భావుకభాజనులు గాగలరనియు మీరందఱు శరీర విసర్జన యత్నంబువలన విరమింపవలయుననియు నిట్టిముఖ్యసంగతులు దెలుపు

నదియు నందులసంగతులైనం బెక్కుతార్కాణంబుల విశ్వసనీయంబులగుట నందఱుం దదుద్యమంబునం దొలంగి యసమగ్రప్రమదులమయి యున్నామనియో ననువుత్తాంతంబు బోధించునది యేలెంచెనని సవికాసంబుగ దేవి ముఖం బవలోకించుచున్నది.

దే. సమంకురితానందంబుగ ఓపయస్యా నాప్రాణంబులిప్పుడు సంగతంబగు వాతయంత్రదశ వీడుచున్నవే. వామాంశస్పందంబులు శోకంబువాడిమి నడంచుచున్నవి గాని మీదఁజదువుము.

ము, దేవి, యెట్లొశుభంబగుఁ ధీరపయియాల్లింపుమని ఆర్యపుశ్రుం డదియుం బరిశీలించి కతిపయవాసరంబులకు నాబాలికలు మేలుగాతురని వచించెంగాని తదన్వేషణంబునకై యొక్కింతైనం జతనంబు సలుప నుద్యోగింపకుండు. ఆధీరుని విజ్ఞానధైర్యంబు లెట్టివైకాని యెన్నఁదైన నొక్కింతయేని మనంబునం గలంగఁడు. నామానసంబార్య పుత్రధైర్యరాకావికాసితంబయ్యు నవ్యద్విపత్కలషితంబగుట నైంహికేయసంగ్రస్తసామి బింబంబగు నక్షత్రనాథ మండలం బనుకరించుచున్నది. ఎట్టివారికిం గాలవశంబున నెటువంటియంగదలును సంప్రాప్తంబు లగుటలోక విదితంబ. ఐనం దెలవరులగు మానినులు దమకడిమికొలది వానిందొలగించుటకుం దగిన జతనం బొనరింపవలయుఁగదా. కావున నీకు నేనెఱింగింపవలయు సుద్దియిద్దియైయున్నది. ఎద్దియంటివేని నెఱుఁగుము. అను నర్థోక్తంబున.

దే. సఖి, యాహా యాయుష్మవాత్సల్యంబు ! జనకప్రముఖులగు బంధువు లనేకులున్న నిట్టికష్టసమయంబున నన్నాప్తతమగా నెంచి నియోగింపం దలఁచె దానినా లింపనావీనులు మిగుల నుశ్కలికా నిలయంబులగుచున్నవి. వచింపుము. వచింపుము.

ము. వారికుశలం బియ్యెడ విశ్వసనీయంబై యుండెఁగదా వచించెన; సంప్రీతపయి యాల్లింపుమని మాకుంజామాతృ కల్పండగు నీయార్యపుత్రుండు క్షత్రియ సముచిత సకల సద్గుణ గణైక శరణుండు కావున విచారపరులగు చారవరులవలన నస్త్యత్కన్యాపహర్తయు నపుణ్య జనాగ్రగణ్యుండునగు నాపుణ్యజనాధముం డెయ్యెడ నెవ్వనిచే సమయింపఁబడెనో యాయసురయు జీవితవీత స్పృహండుగువేళ తొలుత వీరికాధారంబుగ గల్పించిన మందసం బెక్కడవ్రాలియుండునో యిత్తటి నెత్త

రున వారుత్తలంబునం దత్తరపడు చిత్తముల మెత్తవడికత్తలగుచుఁ గత్తుల బోనులో నత్తుకొన్న కరణి నెచ్చోట శరీరధారణం బొనరించుచుండఁగో యిద్దయంతయు బాగు గవిమర్పించి జానైన తెఱంగున వారిరావించి నీయొద్దనుంచుచుటల నొనరింప వలయు నను నర్థోక్తంబున.

దే. బాగు బాగు ఓ చెలియా, నాయుల్లంబియ్యెడఁ బల్లవించుచున్నదే. ఏమంటివా యెక్కతంబుననో నాచెలి యలుసురులతో నర్హస్థానంబున మండిరనియు ముందుల గ్గుగానంగలరనియు సర్వజ్ఞ కల్పండగు మాపిన్నయ్యగారికి నమ్మికగలిగియున్నదనిగదా పిన్నమ్మయభిప్రాయంబు అదియనిక్కంబు కావున నార్యపుత్రుని యాజ్ఞప్తి నిష్ఠాతు లగుగూఢచరుల నచ్చటచ్చటకుం బంపిదాని జాడందెలియుట సుకరంబే; కాని యి

■ యద్దంకి గానుపించుచున్నది.

ము. దేవి, యది యార్యపుత్రుండ స్యాస్థ్యందై యుండుటా?

దే. సఖి, నాయార్యపుత్రుం డియ్యెడ నుపహితా నుచిత మహాసరాధుండ గుట మామకీన మహాప్రసాద నార్థంబుకై మదీయాను కాసనంబు నెరవేర్పఁ దద్దయుఁ బ్రతీక్షించుచుండు. మఱియు నాయన నయప్రతాప మహిమంబు నిసర్గ నిరర్గళంబు గాదా. అక్కతంబున నదియొక యంతరాయంబుగాదు.

ము. దేవి యట్లయిన మఱేది.

దే. సఖినిగూఢ ప్రణిధులచ నవనీకాంతర్ని కాంతవాసినియగు దానియుద్దం తంబుచేత స్సంగతంబు గావింపవలయు దానిరూపుజాడ తెలియమి నది దులకభం బని తలంచెద.

ము. దేవి నీవచనంబు నిక్కంబ కావున నీయొక దానియొకారంబు వ్రాయించి పంపుమని శ్రేణునంపించి తత్ప్రేక్షితంబగు దాననాజతనంబు సలుపవలయు.

దే. సఖియట్లయిన మిగుల విలంబం బవలంబింపవలసియుండుగదా. కాని య్దు పిమ్మటంజిఁ తింత మనంతరవృత్తాంతంబు వచింపుము.

ము. మంచిదని పశ్చాత్తన వర్ణనలి నవలోకించి. సవికాసవదన భానురయగు చు. ఆహా నీవెంతవిధేయ భాగ ధేయవయితివి.

దే. సానందాతిరేకంబుగ. సఖి. వెండియు నేమివిశేషంబు.

ము. దేవి మనమియ్యెడ నాబాలయాపు తెలియమికిం జింతించుచుంటిమి గదా. యింకనద్దెయ్య నిరవకాశంబు.

దే. సఖి యిదియెట్లొవచింపుము.

ము. మంచిదని చిరంజీవినియగు. మనమాంజరి శైశవాపగమంబైన పిదప నీక దృష్టపూర్వయగుటక బ్రకృతతదన్వేషణోప యోగంబుగదా నియాకృతి పటంబున విరచించి దానిద్వితీయ సంఖ్యాచిహ్నితంబగు శేఖ్యపుటంబునందుంచి పుత్రైంచితిన ను నర్థోక్తంబున

దే. సానంద గద్గవోడితంబుగ. సఖి నామ మూరధంబు లన్నింటితోడ సఫలం దయనైతి నే దైవంబుకరుణించుట.

ము. దేవి యిదానీంతనంబగు వేతద న్వేషణ పర్యాయన మాత్రంబకాక నిం కంబెక్కులు చిరంతనంబులు తెద్విషయంబులగు మహాస్పృహలున్నట్లు నీవచనంబు న నూచితంబులగు చున్నవి.

దే. అవు నేవయస్యా. మందఘాగ్యులకుఁ దర్జనంబులకేమి కొదువయగు.

ము. దేవి ముట్లనకు నీవు భాగ్యసంపన్నవు గావున నీయభిలాషంబులన్నియు విశేషలాభ విషయంబులేయగు. దానికిద్వితీయ నిదర్శనంబు. గాని జాడం దెలియఁజింతిం పనప్పుడ తత్సాధనంబగు తవీయప్రతినిధి సిద్ధంబయ్యెడదా. ఇత్తీరుననే యావ త్కామంబులు నికామంబుగ ఫలింపఁగలవు. కాని యాయభిలాషంబు లెట్టివో యా లింప మిగులతాలస విలసింపచున్నది.

దే. (స్వగతము) ఆహా. చిరతరావసరగుప్తంబగు నభిప్రాయంబు సమ్మేదావే శవశంబునం దెల్లంబునీసితిగాని యివ్వేళ నాళియను యోగంబు విప్రలంభనీయంబు గాదు గావున నిజంబవచింపవలయునని. ఓసఖి. నీప్రశ్నంబు సప్రయోజనంబ నా యభిప్రాయం బిదివరకు ననసరంబు రాగ్రియ వేదేట పడవలయుఁ గాని యీన డును నెవ్వనికైన విదితంబుగాఁగూడదనియ నానిశ్చయంబు. ఐనన్దాదిక ప్రమద వశంబున నుదితంబై నీచేననుయోగింపంబడుట ధాసందగదు. కావున వచించెద. విని విస్మృతప్రాయవగుము.

ము. దేవి నీతాత్పర్యంబునకు నేవేరుసేయుదాననే.

దే. మంచిది. యిది హృదయంబునం దొలంగ నీకు మిద్దిమిగుల రహస్యంబు వినిచెదవాలింపుము. లోగడనది శైశవంబున నంకురిత కల్పలపితయై యున్నయెడ నొకప్పుడాయుత్తుచే నాకారితనై చని తన్నిలయంబునఁ గొన్నిదినంబులుంటిని అప్పుడీ బాలిక రూపలావణ్య మధుర వ్యాహారాదికంబుల మిగుల ముద్దులగులుకుచు నప్పయ ప్పయనుచుఁగడుమచ్చికతో నెల్లప్పుడు నాయొద్దనయుండునది. అదియాదిగ దాని నార్యపుత్రునకుం ద్వితీయఁగావించి నేనద్వితీయ సమ్మద నిదానయై యుంచునను మనోరథంబు ప్రధానంబై యుండె. దానింబట్టి యనేక తర్షణంబులుగలవు.

ము. దేవి దానింబట్టియేనా నీయార్యపుత్రుండు నుజోత్తరులగు కతిపయథా తీర్చి నేత్రాత్మజాతలచేఁ గామింపంబడుటఁ దదాయత్తస్వాంతుండయ్య భవద్విసుటి త తర్షణంబయ్యెనని జనశ్రుతి విలసిల్లు.

దే. సఖియాను. అప్పాపంబున కిద్దియమూలంబు.

ము. దేవి యిద్దియునొక పాపంచేనా.

దే. సానుతాపంబుగ. సఖిసతులకుఁ బతిలాలసా నిరోధంబునకంటెఁ బాపంబుగలదా.

ము. చెలి అట్లయిన ధర్మచరణకు నీవిటులెట్లువీర్తించితివి.

దే. సఖి నీయనుయోగంబు తద్దయులెన్నే. అట్లయిన మదీయ తాత్పర్యంబంతయు వివరించెదవిను. ఈకన్నియం బెల్లి సేయుట నిక్కంబ దీనింజేపట్టిన పిమ్మటఁ బూర్వగృహీతలగు పాణిగృహీతు లార్యపుత్రుని వదనావలోనగులునకైనం బాత్రీలుగా లేకనగలం బొగులుదురని తలంచి వారీయంగదలకేల పాల్పడవలయునని కరుణించి పరిణయంబువలన స్థూలఁగించితి.

ము. దేవి నీయభిప్రాయం బార్యపుత్రునకు విదితంచేనా.

దే. సఖి సర్వజ్ఞుండైన యీశ్వరునకుఁ దప్పనిదివర కేరికి నెరుకపడదు. ఈయెడన్బ్రసక్తివశంబున నీకుఁజెప్పవలసివచ్చె. ఇద్దిమిగుల గోపనీయంబునుమీ. తర్వాతవచింపుము.

ము. వచించుచున్నది. మఱియు నాత్మీయ నిలయంబుననుండువేళ వారికి
యాపదవచ్చుటకుం దొలుత నొకనాటి కేయింగలతటి నాయుష్షతియగు మనమణి
రికి నొక్కచక్కని మానిసికలయి కయియుండుననియు నందు కావవాలుగ దానిచే
నొక్కండగు చిట్ట లిఖించి తలిమంబు నడుగున నుంచబడినదియనియుఁ గమ్మ
వ్రాసి యాయారేఖంబుచే గర్భతంబుసలిపి దానివయస్య నాకడకుం బుత్తెంచె
అదియుం దృఢీకృతపత్రపుటికయందు సంగించి పంపించితి. దీనింబరీశీలించి యాపు
రుషపరేణ్యుండు చింతింప మహారాజలక్షణ లక్షీతుండై కానంబడుఁగావునఁ దగువా
రివలన నతనివంశ వృత్తాదికంబులు పరికింపం దగునను నర్థోక్తంబున.

దే. సవిషాదంబుగ. అయ్యో నాస్పృహలన్నియు నుత్పత్తిమాత్ర ఫలకం
బులయ్యెనా.

ము. దేవీ యిట్లంటివేమి.

దే. సఖి యది స్వప్నంబున నెవ్వనితోఁ గలిసెనో వానియంద యాదరంబు
దిరంబుచేసెనా మనమేమి సేయఁగలము.

ము. దేవి యిదియొకటి నీతర్జనంబునకు ప్రహర్షదంబని శంకింపకు. దైవవశం
బున నది యానీతియైనపిమ్మట ననుకూలోక్తులు దెలిపి యను గతాస్తదభిప్రాయఁగ స
లుపవచ్చు.

దే. సఖి మామక మనారధంబులు భాగ్యానుసారంబుగ ఫలింపఁ గలవుగాని
యనంతర వృత్తాంతంబు వచింపుము.

ము. అట్లని తదుత్తర వర్ణావళినవలోకించి యత్యాశ్చర్య ప్రమదసదశానన
యగుచున్నది.

దే. సఖిమఱియు నేదోయొక విశేషంబు న్నట్టుతోచెడు.

ము. దేవి భవన్తనారధ ప్రకర్తారామంబు వసంతసంగతంబగుటకంటె నొం
డెద్ది.

దే. సఖి యట్లైన వడిగొవచింపుము.

ము. దేవి సావధానత నాలింపుము. మఱియు దానియొడల నాకుండెక్కుల

గు క్రచ్చులు విచ్చులవిడి హేచ్చయున్నవి. అవియన్నియు నీయెడ నియతించే నెట్టి యవస్థ నొందగలవో నిరూపింప నలవడవు. వానిలో ముఖ్యంబైయ్యెడియనిన నా యుష్మతీయగు మనమంజరి దేవీ పద్దక నికేతనంబవగు నీచేంతబట్టి నీదలలామయై యుండఁ తెస్సఁగనుండునను వదియను నర్థోక్తంబున.

దే. సప్రహర్షాతిరేకంబుగ. ఓయమ్మా నీకును గోరికయట్లయ్యెనా మిగుల సంతసిల్లితి. నీమాదరంబు మన్నించెద నియతినంకల్పం బెట్లగునో తెలియదుగదా యను నర్థోక్తంబున.

ము. దేవి నీమనోరథంబు ఫలితప్రాయంబు. ఫలించుట కాటంకంబు దాని నెమకి రావించుటేకాదా. దానియమ్మ యభిప్రాయంబునీ కామంబునకు నికామ సాధకంబు.

దే. సోత్సాహంబుగ. సఖి జీవనంబని వచింపుము.

ము. దేవియట్లై.

దే. సఖి యనంతర వృత్తాంతంబు వచింపుము.

ము. మంచిదని దానినొక్కయొడ భావత్కజనక చరణులకుం దెలుప నాసౌ భాగ్యవతియ ద్వితియయైయుండ మనఁబుగలదిగ నుండుఁగావున మనమది తలంపం దగదని యానతిచ్చెనను నర్థోక్తంబున.

దే. ఆహా చిన్నయ్య వాత్సల్యాభినయంబుగాం భీర్యాతిశయంబు నతిశయిం చుచున్నది. ఇంతకుమునుపు నెప్పితిగదా యార్యపుత్రుండీరినైనఁ జేపట్టినట్టు నేసేతి నని. అందునుండి యెట్లొనాయభిప్రాయంబు మనంబునం గైకొని తాదృశమామక తాత్పర్యాను సారికరణి నమ్మకైన స్వాభిప్రాయంబు ప్రకటించిన వాఁడుగాడు. కాని నాచేతననుఁదొంగింపఁ బడి యుట్లొనరింపవలెనను తాత్పర్యంబు వహించు. ఇం కమనమొవరింపవలసిన పని దానిన న్వేషింపి చి రావించుటయయై యున్నది. మంచి ది తరువాత వచింపుము.

ము. మంచిదని. నీవు బంధువత్సలవగుట మేడభిలషితంబు మన్నించి యర్థో చితంబుగ నాత్మీయోపాయ బలంబు వినియోగించి నాకు సంతసంబు గలుపుదువని సమయవశంబున ననన్యసాధననై మిగుల విశ్వసించుచున్నాను. అను నర్థోక్తంబున.

దే. సజగుష్పంబుగ. సఖి పిన్నమ్మనాత్సల్యం బంతయు సరేకాని యాపె నాయందు నితర సాధారణ దృష్టియ యయ్యెనని తలంపఁదగి కానంబడు.

ము. దేవీ యిట్లంటివేమి.

దే. సఖి యామె నీవిట్టాసరింపవలయునని యనుకాసింపందగిన స్వాతంత్ర్యింబు గలిగియుం బెరవాకింబోలే నాకు నిట్లు ప్రార్థనారీతి వ్రాయుటంబట్టి.

ము. దేవి యంతమాత్రంబున నామెయం దన్యధాభావంబు సంభావింపం దగునా యెందుచుండియుని యందువేమో వినుము. ఆబాలిక కేతెంచిన యగద యంతంతని వచింప నలవికాదుగదా. సద్బంధమాత్రమ్మున మన మనంబిట్లు కలఁగ నొందుచుండఁ గన్నతలి కెంతవంత యగు నిది యొక వింతయేనా యట్టి స్థితిలో నేమి నెమ్మది గలుగు. కావున నాపె యప్పగిది వ్రాయుటయొక్కంతయు నచ్చెరువు కాదుగదా.

దే. సఖి యాను బాగుగ వచించితివి. శోకపార వశ్యంబుననే యిట్లు వ్రాసియుండు పదంపడి వచింపుము.

ము. అట్లని. ఇద్దియం బ్రకృత దశావిశేషంబునం బట్టి వ్రాయందగనిద య్యు భవదీయత త పాదమహిమంబునంబట్టి యిట్లు లిఖించితి అట్టి మమోరథం బులు పెక్కులు గలవు కాని యెట్లు పరిణమింపఁగలవో తెలియఁ జాలననునర్హోక్తం బున.

దే. సఖి యాహా చూచితివిగదా మాయమ్మ హృదయ పయస్పరస్వంతంబునకు నీకష్టంబు మంథాన కరణీధరంబయ్యె అక్కటా విధివిధానంబు.

ము. దేవి శోకఁపకు మీభాగధేయ మహిమంబున నెట్లో యాబాలిక వేగంబ మన నయనోర్పలంబులకు నతివిశదంబగు కాముదికాగలదు.

దే. సఖి యట్లైన నస్తద్భాగ్యంబామూల ఫలితంబు గాదా.

ము. దేవి దిష్టంబు కతిప్తయ దిష్టంబున - నీయిష్టంబుల కష్టంబుగఁ బుష్టంబు లంజేయు.

దే. సఖి మంచిది నీయుదితం బవిత్రధంబగుత. ఇంక నేమి లిఖింపఁజెనా.

యదియును నచింపుము.

ము. అట్లయినీ. నీవు నాకాప్తవగుట నీవృత్తాంతం బంతయు నీకుఁజేటసలు చితి. కావున నిద్ది యంతయుం బరికిరించి రేఖనీయంబులగు యావదంశంబులతో యథావిధితంబుగ లిఖియించి యవిలంబితంబుగ నంపందగు. ఇదియ యనేక భావు కాశీర్వాదంబులని దేవి యాయన్న మిగుల నాకులమానసమై యుండుఁగావున నతిత్వ రితంబుగ దాని జాడం జూడఁజరవం బొనరింపవలయు.

దే. సఖి యందుకింక సంశయంబు దానింగవికాని తాంబూల చర్వణంబు నేయనుగాదా. అట్లుగాకున్న సార్యపుత్ర చరణ దోహినియగుదు.

ము. దేవి యాహా మొంత సాహసం బొనరించితివి.

దే. సఖి యాయెడం దదశ్వేషణంబు పలిపియకార్యాంతరం బాలోచింప వలయునైనఁ జరదృష్టయగు మన మంజరింగని కాని రెండవ కార్యం బొనరింప మన ను గలుగము. కావునం ద్వితీయ పత్రపుటి భేదింపుము.

ము. దేవి యట్లానరింపందగు. ప్రత్యాసత్తియు నూచీకటా హన్యాను ప్రసక్తియు మెండుగ నిండియుండెనని పత్రపుటికం దదారేఖ్యంబు దొలగించి విత తంబు గావించిమించిన వేడుకం గాంచి సంచితాశ్చర్య సుస్థి రాత్త యగుచు. స్వ.

చ॥ ఆజాఁడు స్వస్థుష్ట శుంగరుల కందఱకుం బ్రతిగాఁగ సౌందరికా । సుజన మతాత్తనీ సుదతికోభిల నొక్కతె వెక్కతంబునూ । సృజవిషయం బొనర్చె నొకా శిర్ధమిదే యిటుగాకయున్న నా । త్రిజగతి యోషలెల్ల నెటుదీనలు దీనికి మ్రాల నుండినక॥ ౯౦॥

చ॥ ఇదివిధి సృష్టిగాదయిన నిట్టి మహాపము నెన్నడైన నా । త్రిదివమునందు నేని నొకతెక మగనారిని నేని జేసెనే । మదిగన సౌందరీరమయ మర్త్య జగత్కుదిత ప్రసాదయై । ముదముననే తదాకృతినిఁ బొప్పుగ బుట్టెనటంచుఁ దోచెనుక॥ ౯౧॥

ఇట్లు వితర్కించుచున్నది.

దే. సఖి దీని రూపంబు నేవచించినట్లుండలేదనా మిగుల నచ్చెరువుగం బరి కీరించుచున్నావు.

ము. దేవి యిందుకని నేపదింపనేల నీక లేటవడు నవలొకింపుమని దేవికిం బట్టంబు నానుపించుచున్నది.

దే. సాశంకంబుగ నవలొకించుచున్నది.

ము. దేవి యిప్పుడేమిది నీవదనార విందంబునకు నభినయ సముదయ నినకర లింబంబును దావకీన నయ నేందీపరంబులకు నమృత కిరణ మండలా విర్భావంబును గావలయునని లోగడనగు నీ సుదువుల నాకుందోచెడు. ఈయెడ నాకు మిగుల వైలక్షణ్యంబు గానంబడు. కావున దీనికతంబు నచియింపగ గోరెద.

దే. తొందరం నొప్పు దెందంబున సంకుచద్వారన విలాసయగుచు. సఖి వ చించెదఁగాని మహూర్త మాత్రంబు పైరింపుమని పార్శ్వంబుననుండు చామర గ్రాహిణిం గాంచి యోసీ నీవు వేగంబుగి శయన గృహంబునం బర్యంకాంతరంబున నొక్క యాశేఖ్యంబున్నది గాని దానిం గొనిరమ్ము అద్దియు దేవి యానతి మూలదండ యని యట్లొనరించి దేవి కందించుచున్నది.

దే. దానిం జేకొని యిరుచిట్టలమాలి సారె సారకు నవిరతోచిత చేతశ్చింతా వ్యంజక సంకోచాకాశ్రంత శీతశర కరవిసుత పదన తామరసయగుచుం గనుగొను చున్నది.

ము. దేవి యాయవసరంబున నీస్వాంతంబు క్షాంత సంగత చింతా సంకాశ్రం తత ననుకరించుచున్నది.

దే. సఖి యాను బాగుగ భావవేదిని వైతివి. ఆచింత యెట్టిదని యనుయోగిం తువా నేసిన తప్పుదామటచేలాభంబు లేమియకాక యవస్థోదయంబునగు. కావున నచించెద వినుము. ఆచింత యాత్మఘాతనికంటె నన్యాయున వివేకిని జగంబున నెద్దియేనిం గలనాయని విచారాత్మకంబై యుండె.

ము. దేవి నీచేతం బపరిమిత హృత్ప్రతాప పరీతంబగునటుల విదితంబగుచున్నది.

దే. సనిశ్వాసంబుగ. సఖి మల్పబుద్ధులగు మందభాగ్యులనుం దొలుత నల్ల క దొందరల మెలంగి పదంపడి వగచుచుంటి. సాశంబే కావాయని యాచామూ గ్రాహిణిచే సమానీతంబగు నాయుత్తమాశేఖ్యం బొసంగుచున్నది.

ము. స్వ దానింగని యాహ మహారాజ మధుకరుండు ప్రార్థించుచున్న యీచిత్రగత ప్రతిమ యవ్యవహిత ముహూర్త విలోకిత చిత్రలిఖితమూర్తియయి కానంబడుచున్నది. దీనికి సంబంధంబెట్టివో తెలియదు. గాని యద్దియో నొక్కటి యుండవలయు కాకున్న దేశాంతర గోచరయు విశిష్ట ప్రాయయు నగు నా బాలిక యొక్కడ నపర్యాప్తాతరాశ్రియంబగుట బహిష్కృత శృంగార ఝరీపరీతాంగియు నేతద్ద్రాజ రాజీవ ధ్వజసంప్రార్థితయు నగు నీ బాలిక యొక్కడ. ఇరువురు వేరుగానుండురని తలంచుటయు నేయంశంబున నైన నొక్కంతయేని భేదంబున విమర్శ విషయంబున నిర్విషయంబగుట సుభావింపనైన సంభవింపఁ దగదు. దీని మూలంబు నాకుఁ దెలియకున్నఁ గొన్ని చేష్టావిశేషంబుల దేవికిఁ దెలియుననియ తోచుచున్నది. కావున నీమె వలన నే వినవలయునని. పృ. దేవి యిది యేమిటి.

దే. సఖి యిదే కాదా నాయజ్ఞాన ధనపేటికా సముద్భూటనంబు.

ము. పేవి సాంప్రతికంబగు నీయవస్థంగాన నామనంబు పారదసోదరంబగు చున్నది. కావున నైరణంబూని దీని నివాసంబు నాకుం దేటపరుపుము.

దే. సఖి చేసిన తప్పితంబు చాలు. నీకుం జెప్పమి యను లిప్పితంబుగూడ నొకటి గావతేనా విను. ఇద్దియ మనమంజరి. జరిగిన తేయిందె బుద్ధిని దాని దండించిన నేను బిడాలబుద్ధి బిడ్డంగొట్టికొన్నదాననైతిని.

ము. దేవి యిది మిగుల నాశ్చర్యకరంబై యుండు. మానిసిచిబోలు మానిసులు జగంబుననుండరా. ఇంతకుమున్ను మనము కలితోఁగూడ నది యేదేశమందుండునో యని తలంచుచుంటిమిగదా. ఇంతమాత్రంబున నిద్దియ యని నిర్ణయింప నెట్లుగ నలవి యగు.

దే. కాదే చెలి మా విను. నేనవివేక గ్రస్తయు మందభాగినియు నగుట గానశేకపోతిని. గాని యీమొడ వివేక దీపచ్ఛాయంగన నద్దియ యిదియని నిశ్చయించుట కిసుమంతైన కొఱంత గానంబడదు ఇందుకుం బ్రధాన కారణంబుల నవరీణంబులు పెక్కులు గలవు. అవి యెవ్వయింటివా తెలిపెద విని యాలోచింపుము. మొదటిది దానిశైలి యంతయు ఎప్పుడే. భేదరకన్యభ్రమంబు గలుగుట దాని నొక్కంతయైన లెక్కంపకుంటిని. రెండవది దానియందు నాకుం బొడమిన

యర్థిలివెఱతెఱి వచింపనేల. ఆర్యపుత్ర సహసీనయై యున్నవేళ దాని రూపుమాప
వ్రేయ నెత్తిన చేయి యత్యుత్కృష్ట కృపాసాహార్ద్రా విప్రభంబగుట వ్రాలదయ్యె
మఱియు నమ్మవ్రాసిన కమ్మకరణిఁబేటి కాంతర్వర్తినియై చెలితోఁగూడ నిది యేతెం
చుటయు. నర్హస్థానంబుననుండుటయుగా నడుమనే యార్యపుత్రుండు మహార
ణ్యంబున నొక్క రక్కసి సమయించుటయు సర్వజ్ఞ కల్పండగు మాపిన్నయ్య దీనికిం
గలిగిన యంగద విని నిర్వికారుండై కతిపయదినంబుల దానికి లగ్గు చేకూరునని నచిం
చుటయు నిత్యోద్యమిత సుతర్క హేతుజాతంబున నిది మన మంజరియని నిర్ణయిం
చుటకు సంశయంబు సంగతంబుగాదు. మరియు నార్యపుత్రునికును దానికిం బోలె
విధివశంబున స్వప్న సంగతంబు గావలయు. కాకున్న నాయనకు నీనడుమం బొడ
మిన యమితంబగు నాత్మవికృతియు నాధిమూలంబకాని యాధినిదానంబు గాదు.
అట్లైన దివిషద్భిషగ్విశేష విషయలైన నత్రత్యచికిత్సకులు నిర్విచిత్సంబుగ దాని వా
రింపలేరా. మఱియు నొక్కటిగలదు దానికి స్వప్న సంగతియైన కాలంబునకు సరి
గానే యార్యపుత్రుండ స్వస్థుండై యుండె. నాకు వెఱచి యాయుదంతంబు నాకు
శ్రోత్ర సంగతం బొనరించినవాఁడుగాఁడు. అయ్యెడన దీని తెలిసింగూడ గాంచి
యుండు. కాకున్న నేతద్దర్శనంబున స్వస్థకల్పండెట్లగు. విప్రశ్నికయుఁ జాల
సంగతులు సదృష్టాంతంబులుగ వచించి దీని సంగతి తెలిసియుం జెప్పునట్లు తోచు
చున్నది. అందుకు మూలంబు నేనీయెడ నిట్టి విప్రదంబునకుం బాల్పడి యుండుట
వైధింబనియుఁ గాబోలు ననునర్థోక్తంబున.

ము. నీ చెప్పినదంతయు సత్యంబకాని యందుకు మూలంబు దానిక యిట్టి
యవస్థానుభవంబు వైధంబని నచింపవలయు.

దే. సఖి యిట్లనకు. ఇంతవరకును దాని సురవరఃర్థినింబోలె నమ్మానించుచు
నేయుంటిని దానికి నిర్బంధావ మానంబులు గానంత యెక్కువు తక్కువుగా మూడు
జాములగును. ఇంక నాయుపాయంబున వీని మఱిమనట్లు చేయంగలనుగాని యె
ట్లైనను నాకుం బోరయై యుక్తిడ నివసించుదానిం జూచునెడల నామనఁబెట్లు నీ
బ్బితి నుత్థియొండదు. మఱియుం బరివ్రతా శిరోమణియగు నాయమ్మగలనీనప్పడో
బిడ్డా యజ్ఞానంబున నీపట్టినిట్లు నేసినందుకు నాకుఁ జింతలేదు కాని పనికిట్లు విమతం

బొనర్చుట సంగతంబేనా యని చూడుగ నేమని వచింపను. కావున నిద్దియంతయు నాయభాగ్యంబయని వచింతు.

ము. దేవి యిట్లు వింతింపకుము. ఆమె సౌశీల్యవై దుష్యాది సకల సద్గుణ శరణంబని నీవ యెఱుంగుదువుగదా కావున దానికీదశ దైవికంబయనియెంచి మించిన వాత్సల్యంబున నిన్ను మిగుల మన్నించుఁ గావున నెట్టి సందియంబును మనంబున నుండ నీక ప్రసన్నాత్మవై ముందు చేయఁగలచెయువు పరికింపుము.

దే. ససంభ్రమంబుగ సఖియా హా యొకప్పు డొక్క పొరబాటు పొడమ నయ్యెడనఁ బెక్కులగునపి యేతెంచుఁ గదా. వెనుకఁ జేసిన తప్పుకంటెను జ్ఞాన పూర్వంబగుట మఱియొక నవరాధం బొనరించితి

ము. దేవీ యది యేది.

దే. సఖి మంజరీ జ్ఞానం బెప్పుడు నాడెండంబునం బొడమె నయ్యెడన దాని బంధంబుఁ దొలఁగించి మానించి పదంపడి యీవృత్తాంత విచారం బంతయుఁ జేయవ లసియుండె. అట్లొనంప కింత తడవు దాని నిర్బంధం బోర్చితఁగదా. ఇంతకంటె దుశ్చేష్టితం బెయ్యది నాకు.

ము. దేవీ యశాను. గతంబునకుఁ జింతింప నేమి లాభంబగు వేగంబ యట్లు నరింపుము.

దే. సఖీ సరేకాని మనమంజరి యుపాధ్యాయులు నామె నేఁజేసిన తప్పి తంబునకుం గినిసి మహామహిమ యగుట నాకు నేమైనఁ గీడు వొడమించునా.

ము. అలఁతి తఱి ఎంతరఁగంబునం జింతించి. పృ. దేవీ నీవిట్లు సందియం బు నొందకుము. ఆమె మహామహిమయని నీవవచించితివిగదా. శాంతి కృతజ్ఞు లాది మహానీయ గుణులుగాని వారు మహామహిమ లెట్లుగుదురు. కావున నీవి ట్లొనరింపు. మీద సేమంబయగు.

దే. సఖి యిప్పుటి కిద్దియ లెస్సయై కానంబడు. నీవును రావలయునని దానితోడ మంజరీ నివాసంబున కరిగి యామోదరేఖఁ దొలుతఁగాంచి. భగవతీ య విదిత కృతాపరాధయగు హేలావతి వినీతయగుమఁ బ్రణమిల్లు చున్నదని యామె పదంబుల నొరగుచున్నది.

ఆ. అధర స్ఫురణ సంవళిత బాలాత పానుకారిస్తీతరోచి రలంకృత వదనార విందయగుచు. దేవీ యభిమతార్థ లాభంబుల నెల్లయెడల వర్ధిల్లుచుండుము.

దే. సమ్మద సౌహృద వినయంబులు ముప్పిరిగొన భగవతీయనుగృహీత నైతి ని. అస్తదభీష్ట లాభ సంపత్సమృద్ధులను భగవతీయలగ్నకత నొందునని కరణ త్రయంబున విశ్వపించుచున్నాను.

ఆ. దేవీ దైవంబట్ల యనుగ్రహించెదనునని సఖి మంజరి నీయక్కటం బ్రణ మిల్లుము.

మం. కృతోత్థానయగుట శృంఖలాబద్ధ చరణయగుట యత్నం బొనరించు చున్నది.

దే. సభయ లజ్జారాగంబుగ ఆయుష్షతి దేవీపదైక వనతి నైరింపుము. నేజేయించిన యపరాధంబునకు నేనప్రతీకారం బొనరించెదనని దాని చెంతకుం జనుచున్నది.

ఆ. దేవీ నీకిది చెలియలుగావున దీని నిగళవిమోచనంబు పదస్పర్శ మూలం బగుటఁ బరిచారిక రావించి చేయింపందగు.

దే. భగవతీయట్లు వచింపందగదు. పెద్దలు పుత్రాదుల వాత్సల్యంబున కాల్యం బునందు మస్తకివన్యస్తలం జేయతా యనుచు సంకలం దొలగించుచున్నది.

మం. ససంకోచంబుగం బరాఙ్ముఖియగుచున్నది.

ము. సఖీ మంజరీదేవి యాయెడలఁ బిన్నవ్వు శృంగారవల్లియంపిన కమ్మం గాంచి నిన్నుఁ జెలియలుగా నిక్కంబుగం దెలిసికొని స్వాపరాధపరిమార్జనంబునకై నిగళ విగళ నచ్చలంబున నెద్దియో సలుపుచున్నదని నిందుగం దెలిసికొనుము. దేవి నేయుపని కపకాశం బొసంగుము.

ఆ. సఖి మంజరి యన్న రేఖనంపెఁగాని దాని సంగతులు దెలుసుకొందము స్వస్థవై యుండుము.

మం. అట్లొనరించుచున్నది.

దే. దానిపదంబుల గళితనిగళంబు తొనర్చి యుచితవచన రచనంబుల దానిం

బ్రీసన్న మనస్కుంజేసి యంకపాళినానీనింపఁ జేయుచున్నది.

ము. దేవి మాచితివా యీభగవతి కాంతి సౌహృదాది పరభాగంబు.

దే. సఖీ కృతాపరాధనగుట నేనీయెడ నీమెయిదుట నేమియు వచింపనేర.

అ. సఖీ మంజరీ యకలుషమనీషవయి యత్తికకుం బ్రణమిల్లుము.

మం. సప్రసాదంబుగ నట్లొనరించుచున్నది.

దే. భగినీ నన్ను సఫలజీవిత సంపూర్ణ మనారధం జేసితివి. ఇంక నవ్యవహితంబుగ మదీయదేవీపదచడంబవయి పీరజననివగుము.

అ. దేవీ యాహా నీసాహసంబు దీనిమాత్రపితల యభిప్రాయంబు పరికింపక యిట్లంటివి గదా.

దే. భగవతీ యార్యపుత్రునకు దీనికింగలిగిన సంబంధంబు నీకు విదితంబకదా నాయభిప్రాయం బంతయు నిత్రుడు నేఁజెప్పజాల. పిదప నాప్రియ వయస్యయగు నీముక్తామణిలన విశదంబగు. మాత్రపితల తాత్పర్యం బెట్లుండునోయని యంటివా యీరేఖ వీక్షింపం దగునని యొసంగుచున్నది.

అ. దానినంతయు బఠిశీలించి దేవీ నీయాశయంబు సర్వానుకూలంబై యుండుగాని మనతలిదండ్రుల తాత్పర్యంబు విశేష విభవ ప్రకాశంబుగ దీనికిం బఠిణయంబు నేను మనంబుగలదు.

దే. భగవతీ యట్లైన మనమందరము విహిత పాణిగ్రహణలైన యీదంపతుల లో వారికడకేగి కొంతతటి యచ్చటి మహాత్మవంబులనుభవంతము. నీవుసత్యాశీర్వచన వయితివేని యొండు దలంపందగదు.

అ. దేవీ యట్లైన నీయిష్టానుసారంబుగ జరుగందగు.

దే. భగవతీ నీచే జీవితనైతి సంభూత విస్మంభ నగుట నొక్కటి యడిగద. మీకిచ్చట నియతపర్తనంబు.

చే. నలినకనంబు భూవసుతి నాగవధూటికిఁ జేటికాంతర . ప్రలయక రావతో ధము కలానిధిమండలికింద మోగ్రహా . కలనము మాలతీలతకుఁ గాశవికాసదకాల లా

భముఁ । సలలిత సస్యరేఖ కతికాత నిదాఘ భరంబునుంగదా ॥ ౯౩ ॥

ఆ. దేవి. ఇట్లు వచింపం దగదు. నీయాదరంబునఁ గుశలంబుగానే యున్న వారిము. మాత్తుదృష్టి నాలోచింప.

ఉ॥ ఈకమనీయమూర్తికిటులేటికి రావలెనంగదంచు నే । గాకల నొందరా దెవుడు గాలవశంబున నెట్టివారికిన్ । తాకతోలంగవాపదలు రామ నలేంద్ర యుధిష్ఠి రప్రియల్ । లోకమునందు నన్బవిసికొనిన నందరె పెక్కుకష్టముల్ ॥ ౯౪ ॥

కావున నియతి నియమనంబునం జేసి యెల్లనారును గాలవశంబున సంకోశవి కాసావస్థలం జెందుట యాచాల గోపమాపండితంబును విదితంబుగాన దీనికి వగవం దగదు.

దే. భగవతీ నీవతి నిశ్చణాత్తవుగదా తొలుత నేనడిగిన యెడనైనం బదంపడి యెప్పుడయిన గోష్ఠీవశంబుననైనం బ్రణయంబు సఫలంబగునటుల నొక్కింతయేని మీవృత్తంబు విదిత చేల చేయకపోతివి.

ఆ. దేవిప్రచ్ఛన్నతనున్న మాకుంగొంత గోరంతయిన నుంటెకదా యద్దిలే కుండుటకుఁ జెప్పవలయు. మాకువిస్మంభంబు పూర్ణంబుగ నుండుటఁ గతంబు గానం బడదుకాని యాప్తతవలనం జెప్పవలసినదే. అట్లు గాకుండుటకుఁ గారణంబడుగు వ చించెద. దీనిజన్మ కాలగ్రహస్థితిఁ జింతింప మధ్యకాలంబునం బరిభవాంతంబగు పా రతంత్ర్యంబనుభవింప నలసియుండె అద్దియుగత ముత్తమార్తయితోడ సమాప్తఁబయ్యె ఇంకనిది మండలేశ్వర వల్లభయై సవిశేషంబులగు మానుషానందంబు లనుభవించు. ఇద్దియంతయుం బరిశీలించి యుచ్చట నిట్లుండుట మిగుల కల్యాణకరంబని యెంచియు నమ్మవచ్చుచిన యడియాలంబుల నీవు హేలానతి వనియు నెఱింగియకరంబు సమ్మ దంబున నుంటి. భవద్విషయంబగు పారతంత్ర్యంబును దీనికి శిష్యునకు నద్గురు విష యక పారతంత్ర్యంబు కరణి పరభాగ కరంబయగు.

పదంపడి చింతాపరీ తస్వాంతుడగుచుం బ్రవేశించుచున్నాఁడు రాజా.

రా. ఆహా నియతి నియమనైదిత్యంబు । శరీరులకు సమ్మద విషాదంబు లు నెట్టివారికైన ననిరూపణీయ కారణంబులగుచు నేతెంచుచున్నవి । అద్దియెట్లం జే! దేశాంతరవిషయయు నద్భుతచరయునగు నాచారికయొక్కడ నిజగృహాంతర వా

సియగు నేనెక్కడ । అట్లైన స్వస్థు సంగమంచెక్కడ తద్విషయ విషాదంబున కనధ్య
నదుర్నివారతయొక్కడమతీయం జాగ్రద్దశఁడల్లాభంచెక్కడ స్వప్నాను భూతావస్థా
ప్రత్యక్షీకరణంచెక్కడ । మతీయం జరతరావసరంబునఁ దర్నవిషయంబగుట సం
తోషవిశేష నిధానంబగు నాముప్యవస్తు సంబంధంబు యాదృచ్ఛికంబై లభింపనప్పుడ
జేపీనిరోధంబు మద్వర్తనంబున కనిరోధకంబుఁ గాక తత్త్వదంబులకు నిట్టిదియ్యె । ఆ
హా దేవియెంత చండూరాలు । చిరికాలాను వృత్తవర్తనండగు నన్నేగణింపక నవమా
నించె కట్లుండ వారినవమానించుటన నెంత । గుడిమింగు వానికి గుడిలోనుండు లింగం
బుట్టివడియుంబైనఁ గాదను లోకోక్తియతి రిక్తార్థంబే । కాలనర్మితంబగు నదృష్టంబు
మహిమయేరికి విజ్ఞేయంబగు । నేనితివరక్తతేఁ బెక్కుతరినుండి దేవిరంద్రాన్వేషణ త
త్సరయగుచుండినం దానికందకయను పాలంభనీయుండనై యుంటిఁగాని యియ్యెడ
నియ్యదియంతయు వితథంబయ్యె కానిమ్ము నాకు నేతెంచునది యేదియెట్లైన మిగుల
విషాద ప్రభవంబుగాదు. దేవియీబాలిక దెసఁ జేసినదండంబు నాడెందంబు శిలామ
యంబైనను దీండ్రంబుగ మండుచున్న మెండుకొలిమి కరణినీరు సేయుచున్నది. మ
తీయు దానిపీడి యేతెంచినపిమ్మట నచ్చట మతీయేమివింతలు గలిగినవో తెలియంబ
డవు. పి యవయస్కుండు తదనంతరంబునం జరిగినవృత్తం బంతయు నంతరంబునకు
సంగతం బొనర్చుకొని యేతెంతునని వెడలి తడయచుండె ననుచు జింతించుచు నె
గుట దూరంబుగ దృష్టిబఱిసి, ఆహా ప్రియవయస్కుండు గడు నేగంబున నేతెంచుచు
న్నాడు. నతాననుండగుట ముఖలక్షణంబ లక్షణీయంబగు నీయెడ నేమివినవలసి
యుండునో యని తలంచుచున్నాడు.

అయ్యెడం బ్రవేశించు విదూషకుండు.

వి. వికచ కమల విమల పదనుండగుచు, వర్ధిలైదుం బ్రియవయస్కుండు చిరత
రావసరంబున నభిలాష సంకాపంబగు నభీష్టలాభంబునకు లగ్నకర్తృ ధురీణంబైన దే
వీప్రస్థాదంబున.

రా. సందేహదేహ మనస్కుండగుచు. స్వ. ఈతఁడెప్పుడెప్పుడు పరిహాస
ప్రకృతియగుట విరుద్ధార్థంబుల వదించువాఁడు గావున నియ్యెడను నట్లననియించు
ఇద్దియు విశ్వసింపం దగదు. ఏతాదృశ వ్యాకులావస్థా దుస్సాన్వితస్థావసరంబున మన్న

నూవినోదన పరుండగు నీనుహ్యద్వయండు మృషాప్రతోషా పాదక సంభాషణుండ
గునా యనుచు తదవసరోగిత దక్షిణేక్షణా దిస్పంద ప్రముఖ శుభలక్షణంబుల నతిక్ష
ణా నభిమత పఠుండగుచు సంతోష విషాదంబుల గళావిశేషంబుల దైవప్రేషితంబు
లగు టండ్రత్వాప్తి కెంతసేపు గావలయు, నియతి సదయ హృదయంచేని తాత్కాలికా
నిష్ఠం బమపేష్టంబై పరిణమించునని. ప్ర. వయస్య యాధివిఘాతస్వాంతుండన ట
నీభాషితంబు తెలియనేరనైతి. వెండియు పచింపుము.

వి. సాశ్చర్యంబుగ. ఆహా వయస్యా యాయుడితంబై యిపుడు శ్రుతిసంగతం
బుగాలేదా యని యట్లతిరిగి వచించుచున్నాడు.

రా. కందళవానంద హృదయుండగుచు. వయస్యా నీయుడితంబు నిశ్చితార్థ
గర్భితంచేనా.

వి. స్య ఆహా యితని కిదివరకును నావచనంబునందు విశ్వాసంబు దితశ్వా
సంబుగాదు. కావున నిట్లువచింతునని. ప్ర. వయస్యా నే బ్రాహ్మణుండనైతి నేనియిది
వేది విధియని విశ్వసింపుము.

రా. ప్రమదమయ మానసుండగుచు. వయస్యా యిట్లేని విషాద విపన్నంబుల
గు శాస్త్రాణంబుల కీవ్యాహారం బమరాహారంబయని విశ్వసించెద.

వి. నేనియ్యెడఁ బెక్కులు వచింప నేల అచిర్రంబ నీకన్యది ప్రత్యక్షంబగు.

రా. సవిస్మయంబుగ. వయస్యా జీవితండ్లనైతిఁగాని తేము మనమాయు
ద్యానంబున ఉండివచ్చిన పిదప నేమిజరిగెనో దేవికిట్టి ప్రసాదం బెట్టుకలిగెనో విష
మనంబతి కుతూహల సంభ్రమ సంభరితంబగుచున్నది. కావున నీ వచింపవలయు,

వి. వయస్యా యద్దయంతయు సవిశేషంబుగ వచింప నిది యవసరంబుగాదు.
కావున ముఖ్యాంశంబు వినిచెగవినుము. త్వదీయహృదయాప హరిణియాగు నాబాల
దేవికింబిన్నమ్మ కూతురు మంజరియనునది. నీవు మధుకరుండవగుట భవత్సంజీవన ని
దానంబు. దానినీకుం బెండిలియఁ దమిళన యితర రాజకన్యా పరిణయన. వారిణి
యయ్యె ఈశిసంబునం బ్రభమప్రహారారంభంబునం దనయువజనని యుంపిన కమ్మల
నీ బాలిక తన చెల్లెలని నిక్కంబుగాఁ జెలిసికొని సముదితానురాగ పరిపూతచేత
యగుచు విస్తృతావమాన యగునటుల దానిమన్నించి చెలితోఁ గూడ సంతోషురంబు

న నునిచె. ఆవిలంబంబ తత్కరగ్రహంబు నీకగు.

రా. పయస్య యిద్దితథ్యః బైన సచర్చాధ్యాహారంబుగ వచించెద నాక నాయ కుండు దేవతాత్మయగుట నింకచున్నింపంబడు.

వి. పయస్య యిద్దియ యుదితంబు. ఈబాలిక నీకబ్బేనేని నతిపురుషాచార సంపత్తివి కావా అట్లయగు.

రా. మరియేమి యుదంత విశేషంబులు.

వి. దేవియు నీకడ కియ్యెడ నేతెంచుఁగావున నవిద్దితైత దుదంతంబుగ నతిభిన్ననికరిణి నిపుడు నీవుండవలయు. ఎందునుండియని యుండువా దేవి యిదివరలో నతిచండస్వభావ యువంచనావ సరాశ్వక్షణ జాగరూకియు ననునది నీకు విదితంబ కదా ఇది యెంతమాత్రంబైన మనమెఱుఁగునట్లుంటిమేని దేవిప్రలంభ వారంభయగుటఁ గాఁజేయునుద్యమం బీయెడ నిలిపిన నిలుపుఁగావున నిట్లు వచించితి.

రా. పయస్య మేలుమేలు నీవవించిన నుడువంతయు నిక్కంబు. ఔను దేవి యట్టిద. మనమియెడ నేమిసేయవలయు.

వి. పయస్య నీవీయెడ విషాద కియనంబునం బన్నుండుము. నేను నీచేతన కూర్చుండి యుండెద. నీవు తాత్పర్యోల్లంఘనంబునం గలుగునను తాపంబభిన యించుచుండుము. నేనునునీకు బుద్ధులు వచించువానివలె నుచితోదితంబులు పలుకుచుండెద.

రా. సప్రమాదంబుగ. పయస్య బాగుబాగు. నీవొంటిగం బ్రత్యుత్పన్న మతివకావు అనాగత విధాతయు నగుదువు.

అని రాజట్టొనరించుచున్నాడు.

వి. బహిర్జనాంతక్షణీయ స్థితియై దేవీమార్గం బహోకించుచు రాజాశో నుచిత ల్లాపంబులొనరించుచున్నాడు.

పిమ్మటబ్రోవేకించుచున్నాడు. దేవియు సఖియు.

దే. ప్రకటిత ప్రమాదంబుగ. సఖి యిపుడుగదా నేనుబీవితనైతి.

స. దేవీ నీకోర్కెల కప్పుడేయడ్డంకులు వాటిల్లె. నీవెల్లయెడల విధేయభాగ

ధేయ వగుట ఫలితమాలసవే.

దే. సఖి యింతకుం దొలుతవరకు నెప్పాపంబుననోకాని యుత్తరంబు రాక మునుపు భర్తృపరాధ కాలవ్యంబునం బిమ్మటనే తదపరాధ కాలవ్యంబునను నిట్లు జే వింతునను తలంపు గలుగదయ్యె.

స. దేవి యిట్లుండుట సతులకు నైజంబకాదా. నీవంటి సతులయందు దైవం బు దయ దొలంగి యుండునా.

దే. సఖి నా సతీత్వంబు వదింపకుము. అదిదలచి నాయుల్లంబు గల్లగాదును మీ యపత్రోదనవ్యంతంబున మునుంగు. దైవంబకారణ కరుణ సర్వశరణంబగుటనో భర్తృపరుండగు నార్యపుత్రునిం బ్రేమించునది యగుటఁ దదీయత్వాను సంధానంబు ననూ మనమంజరి భాగ్యవశంబుననూ యప్పుడ య లేఖనందజేసె. కావున నెంత తుపాయంబు గాఁగలదని తలంతువు. వచించెద నాలింపుము. ఆలేఖచూచుజరికుం గాని మంజరినిగా నెఱుంగమి బలాత్కారంబున సమయింపజలయు నంతయులుక గ లిగె. అట్లుజరిగించిన నార్యపుత్రుండేమగు. ఆయనమాట యటుండనిమ్ము. పదంపడి యైన నీన్యత్రంతంబు దెలిసిన విషాస్వాదంబుననై నరజ్ఞు బంధనంబుననైన జలానల ప్ర వేశంబులనైన నయ్యెడన యొడలు విడువనలయుఁ గాని యొక్కతంబుననయిన నొక్క నిముసంబున నైనను సురులఁదాల్చుఁ గలనా.

స. దేవి యింతకును నీయదృష్టంబు ప్రధానంబని యేనెఁగెద.

దే. సఖి యాప్రశ్నోత్తరంబు కయ్యదికడ ఇది యిటుండినిమ్ము. ముందేమి సేయవలయు.

స. దేవి యిదివరకు నాకన్యాద్యయంబునకుం బూర్వ బాంధవాద్యభిజ్ఞాన పేదనంబున సవిస్మంభంబగు ప్రీతిపుట్టింది మంజరికివైనాహిక సంవిధానంబులు నే యందగు. వారిసమకూర్చితివిగదా. ఇప్పుడింతకంటె ముఖ్యంబగు నొకకార్యంబుం దునని తలంచెద.

దే. సఖి యదియెద్ది.

స. దేవి మహారాజ మధుకకుం డయ్యెడనీచేత విధూతుడయ్యుండునో తెలి

సికొందువుగదా కావున నీయుదంతం బాతనికి విదితంబొనర్చి ప్రిసన్న మానసుంజేసి పరిణయార్హ వేది భూషితుండగుటకు నివేదింపవలయు.

దే. సఖి యాను నీవననంబు లెస్సగనున్నది. నేనైతే యంతకుమున్ను మంగళస్నాతయూ సముచిత ప్రసాధితయూ నగు నామంజరిందోడ్డొని మదీయాపరాధ పంకప్రమార్జితార్థంబుగ నర్పింపవలయునను తలంపున నుంటినిగాని యంతవరకును వికృతచేతనుం జేయ నుచితంబుగాదు. కావున నీయెడ డెడలి యార్యపుత్రు సప్రసాద హృదయ నొనరింప వలయునని యొకనిముసంబుసెంతించి, సఖి యార్యపుత్రుని కట్టి యపరాధంబు సలిపి యిప్పుడే మోమువెట్టికొని యతనిచెంతకుం జనుదు మఱియు నెత్తీరున నాయన వదనం బవలోకింతు నెటులమాటలాడుదు నేమివచింతు.

స. దేవి నీవు వచించినదంతయు నిక్కంబ. విన నాన్యపసత్తముం డెయ్యెడ నేని నర్తిలితోఁ గూడిన కనికరంబు విడిచివోడుగాఁడు. నీపప్పు డప్పుడాయన కనిష్టంబగు పట్టులువట్టినను దువ్యకు దుర్జనయను ననుంబున వానిం గణింపకుండుగదా ఇయ్యెడ సయితమట్లయ్యెడు. గాకున్నం బ్రధమా పరాధం బుత్తంతవ్యం బనివేడుకొంటివేనిఁ గరుణించు.

దే. సఖి వేడుకొనుటయన నెంత. దీనికిం దెండిలిసేయ నుద్యోగించియే యుంటినిగదా నాదేవిశబ్దంబు దానికిఁ గానుకగా సమర్పింతుననియు వేడుకొందు

స. దేవి యట్లైన నతండు వేతన జీవితండు కీర్తితుండగుట ననుకరింపఁదా.

దే. సఖియంత దూరంబు నాకాశలేదు. ఎట్లైననాకు సమ్ముఖుండైన నేనక్రీతనగుదు.

స. దేవి యట్టినిశ్చయంబు నీకుంగలిగిన నెద్దియనుగమంబు. అట్లైన నేను న్యచ్చెద వెడలుము.

దే. సప్రిసన్న స్వాంతయగుచు. లెస్సయని దానితోడంగూడి పతి వసతి సగేశంబున కరిగి గవాక్షాంతరంబునర దదంతరంబున దృష్టి ప్రసరింపజేసి యధర స్పంద నవేద్యంబుగ. సఖి యార్యపుత్రుండు విదూషక మాత్రసహాయుండై చింతా శయనంబున నతిఖిన్నాత్తుడగుచు శయనించుచున్నాడు.

స. దేవి యియ్యెడ నిట్టులుండుటకేమి యబ్బురంబు.

దే. విషణ్ణహృదయ యగుచు. సఖి నాజననం బిందుకయ్యెగదా.

స. దేవియియ్యెడ నని వచింపందగు.

దే. సఖి యిద్దియెన్నిజన్మంబులకుఁ జాలదు.

స. దేవి యిది యెంతమాత్రము. విలాస విలసితంబగు నీయాననంబు దృష్టి విషయంబగుటతోనని రివకోధ నిశీధినీధవ ప్రాదుర్భావంబున హరిన్మండలంబు కరణి నతఁడు పుసన్నాంత రంగుండుగాఁ డనుకొందువా.

దే. అట్టి భాగ్యంబు నాకబ్బునా.

స. దేవి సందియంబేల గుపుడ నీకది ప్రత్యక్షంబగు.

దే. సఖి యట్లేన నే దైవానుగ్రహంబునకుఁ బాత్రంబైతిని తలంతు. మఱియు నీయెడ వీరలేమా సంభాషించుచున్నట్టు తోచునద్దియెట్టిదో యాలకింతము గావున నీవును హావణికనుండుము.

స. అట్లునుని దేవితోఁగూడ నట్లుంచున్నది.

గా. పయస్య దేవిహృదయంబునకు నసహనంబు మాత్రము లేకున్న జాంబూ నదంబునకు మృగనుదామోద లాభంబైయుండుగదా.

వి. పయస్య లోకంబున సపత్ని యెవ్వతె కులిస్సావిషయంబగు.

రా. నయస్య యట్లువచింపకు సాధ్వీమాత్రంబునకెల్లఁ దదసహ నాభావంబు సాజంబు. ప్రాచీన మహీనులెల్ల బహుకళత్రులై యుండలేదా.

వి. అనాదరసూచకంబుగ నట్టహాసంబుసల్పి. ఆయోవయస్యా యింతజాన పదుండ వైతివేమి.

రా. సానూయాభినయంబుగ. యేమిట్టంటివి.

వి. నూత్నదృష్టివినుము. ఇద్దిదేవికిఁ జరభాగకరంబ కాని దోషంబుగాదు. ఎట్లంటివేని పాక్తన రాజదారలు దమభర్తలయందుఁ బరిచ్ఛిన్నాను రాగులగుట స్వరాగాను గుణంబుగ ననుభుక్తలై తృప్తులగుదురు. దేవి యపరిచ్ఛిన్నాను రాగయ

గుట భవదనుభవ సౌఖ్యభితరులకిడఁ దనకుఁ దృప్తి కలుగదను భావంబున నే తద్విషయంబై యిట్టునేయుఁ గావున నీవు దేవీమనోవిమోదనైక సరాయఁబండవు గావలయుఁ గాని పెఱతెరువున డెదంబు నడిపింపం దగదు.

రా. వయస్య బాగుగ పచించితివి సరేకాని మదాసక్తయు మత్కామితయు నకు దానినిట్లు నాఁడొదుటచ. పంచుకుకంటె దానిమన్నించి చన్నదండించుట నా కమందసమ్మద నిదానంబుగదా. మఱియు దేవి యయ్యెడఁ దనపాదంబులకు బ్రణామ గ్రహణంబునకైన నవకాశం బీలేదని. ఈపదవసరంబధ్యాపారించి. వయస్య నీయుక్తి యుక్తియుక్తంబ దేవీమతంబు విదితంబయ్యు విమతాచరణం బొనరించుట నీశప్పితంబు నాదేయని యొప్పుకొనవలయు. ఇయ్యెడ నాకుంగ్రహంబుల సుచిత స్థానంబులనుండి వ్యధాసంధాయులుగాఁగ దేవి యేమిసేయు. స్వకర్తవశ సంప్రాప్తంబులగు కష్టంబులు వచ్చినయెడల స్వకర్తచింతనం బొనరింపక నితరుల దూరుట మూఢలక్షణంబకాని విపశ్చిత్ప్రకృతిగాదు. ధీరులగువా రాదులేతెంచి నప్పుడు నిర్వికారులై యుందురనియు శోకవ్యాకులగుట ధీరలత్తుగాదనియు నేనెరుంగుదు. ఈబాలిక కేతెంచిన కష్టంబును గాలానుగతంబుగావున దీనికి వగవనుగాని దేవియ్యయ్యెడల చండ్రోధయగుట నింక నేమిసేయునో యేదుగంతంబు శ్రవణవిషయంబగునో యని నామనంబు వికలంబగుచున్నది. ఉసురులును గంపించుచున్నవని తూష్ణీకుండగుచున్నాఁడు.

స. దేవి యీమహారాజు తాత్పర్యంబంతయు విదితంబయ్యెఁ గదా యనునర్థోక్తంబున.

దే. ససంభ్రమంబుగ. సఖ పెక్కుమాయలకిడి యవనైకానంబడదు. అయ్య పుత్రుండు పచించుచు పచించుచును సురులు చలించుచున్నవని యూరకున్నాఁడు గావున నిది యత్యాహితకరంబై యుండె. అక్కతంబున నేగంబేగి యతని సాశ్వాసింపవలయునని సత్వరంబుగ దానితోడఁగూడి పతిపర్యంకాంతికంబు సేరి యార్యపుత్ర యిదుగో నీజీవ సంజీవనవల్లియని యువజననీ సంతోషితంబగు నామంజరిపటంబతనికి దృష్టివిషయం బొనరించుచున్నది.

రా. తడలొకన జనితమహితాద్భుత విధుతతదవసరీయాధి చేతస్కుండగుచు

స్వప్నాను భుక్తతదీయరూప వేషాదికంబు దలంచి నిర్ని మేషంబుగ దాని నవలొకిం
చుచున్నాడు.

దే. ఆర్యపుత్ర దైవవికీర్ణా విషయంబగుట నీ యభిలాషింబున కేకనికేతనంబై
న దీనిపాణిగ్రహణంబు సంఘటింపం బూనిన యాగ్రహంబున నేనొనరించిన మహా
పరాధ వాస్తవంబెల్లఁ గనికరించి సహింపంగోరెద నదియు నానియతి నీయెడ ఫలితం
బగుతయని ప్రణమిల్లుచున్నది.

రా. సాశ్చర్యానందంబుగ. కృతోత్థానుండై దేవిగర సరసిజంబులనెత్తి య
ధోచితంబుగ సంభావించి మహాపీతంబున దేవితోడం గూడ నాసీనించుచున్నాడు.

అతని యానతిఁ దద్యయస్యయు నుచిత పీతంబున నుపవేశించుచున్నది.

రా. ససమ్మదాద్భుత ప్రసూచితమై స్వర్యంబుగ. దేవి యీవృత్తాంతం బం
తయుఁ జింతింప ననూహవిషయంబై నామనంబునకు మిగుల మహామోహం బొనరిం
చుచున్నది గావున నీబాలిక యెవ్వతో వచింపవలయు.

దే. సఖి నాలొకించుచున్నది.

స. మహారాజ.

క॥ తావకహృచ్చశిమణి సంద్రావణచణ సుగుణకిరణ ధన్యవిధుతకృ । స్థావి
ర్భవనఘజనియగు నీవాసువు దేవి చెలియలే యని కన్పన్త ॥ ౯౫ ॥

రా. అమందసమ్మదోదన్వంతంబున మునింగి కొంతతటికిందేలి దేవీ విస్మయభ
రితాధి రూఢుండై. దేవి యీవృత్తాంతం బుత్తరోత్తర వర్తిష్ణువులగు విస్తయప్రమ
దంబులశీనుచున్నది గావున నిదియంతయు సంతతంబుగఁ దెలుపవలయు.

దే. సఖి యీవిమూషకుండు మనకుం బరమాత్తుండు గావున నాకమ్మ యీత
నిచేతికమ్మని వచించి యశనింగాంచి యోయీ దీనితాత్పర్యం బంతయు నార్యపుత్రు
నకు విశదంబొనరింపుము.

వి. దేవి యియ్యెడ భవత్ప్రణయ మహార్ణవం బతికూలంబగు.

దే. తమస్మయంబునం దన్నివారకంబగుటఁ గదా దృష్టామాన్య గణితం
బగునది మహామణియని తెలియంబడుచున్నది.

వి. దేవి మహానుగ్రహంబని యట్లొనరించుచున్నాడు.

రా. సాశ్చర్యంబుగ దేవి యిందలి యనేకసంగతులు నాకుం బ్రత్యక్షానుభవ విషయంబులే.

స. మహారాజు పరికింప నన్నియు నిక్కంబులే.

దే. ఆర్యపుత్ర! స్వప్నవృత్తాంతం బెన్నదేని వినోదంబుననైన పచింపితివేని నిట్టి కష్టంబులు మనకుం బ్రాపింపకుండు గదా.

స. దేవి యిట్లనకుము. మహారాజు సర్వదా సాధారణ సంభాషణంబులను నేమివచించిన నీకేమిదోచునో యని సంశయించుఁ గదా యిట్టిసంగతి నీతోఁజెప్పుట కెట్లువేడుకపడు.

దే. నిట్టూర్పునిగుడించి. సఖియిట్లు ప్రచ్ఛన్న వృత్తి నేలయుంటివని మనమంజరి చెలియగు నామోదరేఖ నేనడుగ దీనికిఁ గొంతకాలం బిట్లుండవలసెఁ గావున నిట్లంటిననియు నికమీద నిదిమహాభాగ్య నేవధియగుననియు నామెవచించెగదా అక్కరణి దానికిట్టి కష్టానుభవంబునకై యింతయు సమకూడెనని తదాగమనంబు మొదలుకొని యావద్యవృత్తాంతంబు వచింపుచున్నది.

రా. దేవి సంభిన్నాధి బంధంబుగ నేననుగ్రహింపఁ బడితి.

దే. ఆర్యపుత్ర! యీమాదమాతోఁ గూడ నీకు నభివ్యంజిత స్వాభి ధేయంబగుఁగావుత.

రా. దేవి యశ్యుడెట్లు.

వి. వయస్యా యిదివరకును నీమనంబు చరమసరణిఁ దొలంగలేదా.

స.- మహారాజ యీరజని ద్వితీయ ముహూర్తంబున దేవి తన చెలియలి చరణారుణాంబుజంబునకు భవదీయ పాణితరుణా రుణాంశు సంపర్కం బొనరింప సమకట్టి యున్నది.

రా. సలజ్జాంతరిత సమ్మదుండగు చున్నాడు.

వి. సానందాతి రేకంబుగఁ బీతంబునం దిగి నిలువంబడి. ఆహావయస్య నీభాగ్యం బామూల చూడ కుసుమితంబయ్యెఁగదా. ఆవ్యవహితంబుగ నట్లఫలింపనున్నది

దైవంబు ప్రసన్నంబయ్యెనేని తత్ప్రసాద పాత్రులకు నెయ్యది దుర్లభంబు. సకలగుణంబుల నఖిలలోక బాలికా మతల్లిక స్వప్నోపభుక్తయగుట యెక్కడ నద్దయు విదితయై నిజస్థానంబు సేకుట యెక్కడ. మఱియు నది కాలవశంబున నిర్బద్ధయై సావ్యప్రకవాసనావశంబున నాధివిధాయని యగుట యెక్కడ పదంపడి విదితబాంధవయై స్వరక్షిణియగు దేవికి సత్యసంకల్పతా నిర్వాహకత్వంబున నమంద సమ్మద సంధాయని యగుచు నీకుంగర గతయగుట యెక్కడ. ఇద్దియంతయు మీరందఱొనరించిన యారాధన నతి తుష్టంబగు దిష్టంబు విలాసంబుగ నా. సరే నేనిప్పుడ వచించెద. నన్నీదినంబున హైయంగనీన సిక్తంబులగు మహాభక్త్యంబుల ముంచి యెత్తవలయు. భలీ వీరట్లానరించుట నీదివంబు నాకును సుదినంబయి నిర్దగ్ధంబుగం బలుమారు నటించుచున్నాఁడు.

దే. సస్థితంబుగ. సఖి చూచితివే యీ బ్రాహ్మణుండు మిగుల నల్పసంతోషి. మనమింతవైభవంబు దలంప భోజన మాత్రంబ కోరఁగాని యొండు దలంపడు.

స. దేవి బ్రాహ్మణో భోజన ప్రియయను నుడువు ప్రసిద్ధంబేకదా.

దే. సప్రసాదంబుగ. నుబ్రాహ్మణ యింకను నీకుంఁగావలయు నర్థంబులం గోరుము. ఆర్యపుత్రుడటండనిమ్ము నేన నీయభీష్టార్థంబు లొసంగెద.

వి. దేవి నాకుంఁగావలసిన దింతయ తక్కిన యర్థంబులు మా బ్రాహ్మణివలన నెఱుంగవలయు.

దే. అట్లేన నీతేయి నార్యపుత్రునకుం బరిణయ మహోత్సవంబు గావున సాయంతిన సమయంబువరకు బ్రాహ్మణింగొనిరమ్ము.

వి. సప్రమోదంబుగ. దేవి మహాప్రసాదంబు. మీకు మేమెకదా శోభన దేవతలము.

దే. నుబ్రాహ్మణ నీవచనంబ తథ్యంబ సర్వదేవమయో విప్రయను పురాణవచనం బేనును నెఱుంగుదు.

వి. దేవినిర్భరంబు నీదయాభరంబని యభినందించి అట్లేన నియ్యెడఁ జేయందగు కృత్యం బెయ్యదియని మనుయోగించుచున్నాఁడు.

దే. సఖీ పదనం బాలోకించుచున్నది.

స. సుబ్రాహ్మణ్య యియ్యెడ నొనరింపం యె కష్టంబులు పెక్కులున్నవి. దేవి యీపగిణయంబునకై దాని పుట్టింటివారి యావద్భరణమును దాన తాల్చియున్నది నీవీ యెడ మహారాజ పక్షంబునఁ గావలయు వైభవ చిహ్నంబులన్నియు నాలోచించి మంత్రికిందెల్పి సిద్ధంబులు సేయింపవలయు నిక్కార్థం బతివేగంబునఁ గావలయు. ఎందుకంటివ్రా దేవి యీలేఖ తాత్పర్యంబు కొంతయసవరకు దానిరావించి యార్య పుత్రునకుం బరిణయం బొనరించువరకుం దాంబూల చర్వణం బొనరింపననియు నది య చెలియలని యెఱింగినపిమ్మట నంతవరకు నారగింపననియుఁ బ్రతిననూనె. కావు న సత్వరతరంబుగ నిమ్మహారాజునకు మంగళస్నానాది కృత్యంబులు సలిపించి యర్హా లంకార లలితకేపధ్యం గావింపుము నను నర్థోక్తంబున.

రా. ససంభ్రమంబుగ. హా కష్టంబు పస్థితంబయ్యె. దేవి యంతవరకు నా హార సేవనంబొనరింపక యెట్టుశరీర ధారణంబున నీకార్య జాతంబు నెరవేర్చు.

దే. సోత్సాహంబుగ. ఆర్యపుత్ర యతివిరసమయ సమభిలషితం బగునీయ భీష్మలాభంబునం బొడము మహానంద ప్రభవ సత్వ సువర్ణ ధరణీధరంబున కీయాయా సంబు సర్వపమాత్రంబుం గాదుగదా. నేను ధానిఁగృతశుభ మజ్జన ప్రసాధనం గా వించి యుచితకృత్యంబు లొనరించి యిక్కడక తోడ్కొని వచ్చెదఁ గావున నీప్రసాదంబు మణిమయంబునటని నప్రేక్షిత పరికర్తకంబయ్యుఁ గృతసంస్కారంబు గావలయుఁ గావున నీవయస్కుండు ననుజీవులకు నియోగించి యట్లొనరించు. నేవరిగెదనని సఖీయుతయై నిజస్థానంబునకు నిర్గమించుచున్నది.

విదూషకుండును మంగళస్నానపయితృ ప్రసాధక జనంబుల రావించి. వయస్య దేవి నివేదిత ప్రకారంబున సన్నద్ధుండవయి యుండుము. నేనుం బ్రధాన జనంబులతో వైవాహిక సంభారంబుల సజ్జీకరించుటకై నీయానతి వక్కాణించి మాభ్యాప్నీకకృత్యంబులు నిర్వర్తించి యేతంచెదనని వెలువడుచున్నాఁడు.

అనంతరంబు ప్రవేశించుచున్నాఁడు. రాజకృతకల్యాణస్నానంబు వభీష్మలాభపరి లంభిత సమృద్ధి కోభాద్విగుణిత నిర్భయభూషణా మ్రేడితనైశ్చర్యక ప్రకాశుండగుచు సకల మంగళ సంభార సంభృతంబగు ప్రాకారశిఖరంబు.

రా. అహా వయస్కుండు సమయస్థుండయ్యఁ దడయుచున్నాడు -

విదూషకుండుం బ్రవేశించి ప్రియవయస్యం డభిమత మంగళ శర్తంబుల
వర్ణిల్లుత.

రా. వయస్య యీకశిపున నుపవేశింపుము.

వి. వయస్య యిద్దీయఁ నీవువచింప నలెనా మని యట్లొనరించుచున్నాఁడు.

రా. వయస్య స్రద్ధోతనుండు చరమగిరి శిఖరంబున కెంతదూరంబుననుండు

వి. వయస్యమంజరీ కరగ్రహణంబుకై నీమనంబు మిగులఁ దొందర నొంది
యున్నదా. అద్ది యుచితంబ. ప్రయోజన వ్యాసంగంబున నన్నంబువ్యవహితంబై
యుండ సమయంబతీతంబయ్యా సాత్తకు వ్యగ్రతం గలుగఁజేయలేదు. పాత్రస్థంబై
యెదుటనున్న సహనంబసహించి మిగుల వ్యాకులత గలుగఁజేయు.

రా. స వితర్కంబుగ. వయస్య నీవేమయిన ననుకొనుము. అబాలామణి దే
వీకృత పరిభవంబునం బొడమువగల నను నయంబులం దొలగించి ప్రసన్నులని స్వా
ప్నికావసరవ్యవహారంబులం బ్రశంసింప నుదీయఁబగు హృదయం బెంతైన సరభసం
బగుచుం జకోరనికరంబ మృతకిరణ సందర్శనంబు కరణి నభిలషించుచున్నది.

వి. వయస్య నీవయితే యిట్లంటివిగాని నాతోవచించు నపుడు నీరసనసిత ని
తా సంసక్తసుపక్వసుపేయక్షీరాన్నంబు కరణినన్తివచింపుము.

రా. ప్రహసన్తుఁలుండగుచు నాహా నీజిహ్వచాపల్యంబు.

వి. వయస్య యింతకంటె నాకుంగావలసినదెద్ది.

రా. అట్లయగుఁగాక. దేవికిం బ్రసాదపాత్రుండవు గావున నలయునపుడె
ల్లతలుల నట్లభుజింపందగు.

వి. అనుగృహీతుండనయితి.

రా. వయస్య దినకరుం డస్తగ్రావంబున కెంతదవ్వునుండు.

వి. మరల మివలొకటియు వయస్య కనుగొనుము.

క॥ రావపజయ చండిమాభర । తావకచీసప్రతాప తర్జితుడగుటన్ । జీవో
త్తముఁ డరిగెడువరు । తావసధదిశకు ముదంబుల మరుపనీకున్ ॥ ౯౬ ॥

రా. వయస్య జగద్బంధుండగుట స్వేనాభిధాన వాహన జీవనుండగుట నాకు సన్నదంబు జేయనని వచింపుము. మఱియుం జెప్పెదవినుము.

మ॥ ఉదితుండై నిగమాగమాత్తుఁ డగుచుం బ్రోస్యన్నిజౌజళ్ళటా । విది తధ్వస్తమహా ద్విషత్తిమిగుఁడై వృద్ధై ధర్మంబుల । న్నదమొప్పారఁగఁ బద్మినీ ప్రియ త సమ్మాదంబులం దేలిద । త్వది వీచారవిరక్తుఁడై యినుడు ప్రత్యగ్గోత్ర కుక్షిం జనుక ॥ ౯౭ ॥

వి. వయస్య వీవు రాజర్షివిగదా స్వోచితంబుగన వచించితివి.

రా. వయస్య మరియు వచింపుము.

వి. వయస్య యివుడునాకుఁ దోచువిధంబున వచించెదనని

గీ॥ కమలమణి చష కాంతరకలిత మధుర । మధురసంబులఁ గరముల మహితవా స । రంబుఁగొని యానివారుణీ రచణిరాగ । మమరపసువుల నన్నించు చరుగుఁ దరణి ॥ ౯౮ ॥

రా. రసాలంకార పూర్ణప్రజ్ఞుండ వగుదువు.

వి. వయస్య పరగుణ పరమాణూన్నర్వతీ కృత్యనిత్యం నిజహృది వికసంత స్పృతీసంతః కియంత యను నయంబున వచించెదవుగాని నే నెంతవాడను. ఇద్దియు భవత్సహ చర్యలభ్యంబకదా.

రా. వయస్య యీయంశంబున గుణజ్ఞులే ప్రమాణంబు గావలయు పదంపడి వచింపుము.

వి. గీ॥ కుమహితామోద శోభలవోద్యమమరఁ । బద్మినీలతోడ రమియింప బవినీయచ్ఛఁ । బరదిశకు నేగుచును దదంతరసముత్థ । రాగసంక్రాంతిచే ననురక్తు డినుడు ॥ ౯౯ ॥

రా. పదంపడి.

వి. గీ॥ సాంధ్యరాగంబు విలసిల్లు సవితయాత్మ్య సంగమేచ్ఛవసువుల బ్రసా రితములఁ । జేయుచేతేర తత్ప్రితి సిద్ధికెదురు । కొనుప్రతిచీ కుసుంభానకుంఠ మపగఁ ॥ ౧౦౦ ॥

రా. మరియు.

వి. గీ॥ స్వరమణుండగు తరణిదేశాంతరమున । కరుగదడయోగ తాపభారా
సహాయులు । దినరమవహించు నీలవసకముకరణి । దమము సరముల మాద్రినివారల
మరు ॥ ౧౦౧ ॥

రా. ససంభ్రమంబుగ. ఓయీ గ్రీష్మాగమసముదితోష్టాభకర విసరపీడిత చ
కోరవికర ప్రమాద సంధాన నిపుణ జలధర సంఘటిత స్తనిత సౌభాగ్య పశ్యతోహ
రంబు మనోహరంబునగు నొక్కమహారవంబు వినబడుచున్నది. ఇదియేమగును.

వి. సస్తితంబుగ. ఓయీ గ్రీష్మాగమేత్యాది విశేషణస్థానంబున నవసరలా
భసంతుష్యద సమశర శరాసన శింజినీరణన సౌభాగ్యంబున కని వచింపుము.

రా. సవిస్తయంబుగ. అదియెట్లు.

వి. దేవి తనచెలియలి నీకుం బెండిలిసేయ నుద్యోగించెగదా లగ్నంబాసన్నం
బుగానచ్చె ఇచ్చటికివచ్చుటకై యాయితంబొనరించి మించినవేడుక సంచితప్రమాద
లై కల్యాణప్రయాణ నూచకంబుగ నగారాలమ్రాయించిరి.

రా. సవికాసంబుగ. ఓయీ నీవునన్నుం బరీహాస తత్పరుండవై యట్లంటివి
గాని యామ్రాగుడు నాయుడుకు నుడికించుటకు గండుమిరియున్న కతంబుననిక్కం
బేయగును. కానిమ్ము వారలీయెడ కెట్టిపరిభవంబుతో నేతెంచుచున్నారో ఇప్పుడు
మనము చంద్రకాలంజేరి కనుగొండము అని యట్లిరువులు శిరోగృహంబున కేగి య
చ్చట నుచ్చంబులగు వీరంబులకా గూర్చుండుచున్నారు.

వి. వయస్యా కనుగొంటివే యాయాడంబర డంబరంబు జరిగినతరి నొక్క
గొప్పదగు పటహంబు మ్రోతయేవినబడె. ఇప్పుడు నిజనినాద విరచిత దిగంతరాశ
కారణంబులగు వీరణంబులు నిజనిస్వన విదళిత కందరంబుల నందంబు దప్పియున్న మ
రువులుగల డమరువులును మానసంబులకు సంతసంబులఁ జేయుట గుమ్మటంబులంబో
లు తమ్మటంబులు నెల్ల నులివులమించుటచే సంపృతికరంబులగుట జిరాలగు తంబురాల
యు దిగ్గజంబుల కర్ణంబులకుం గృతహాళాహళులగు కాహళులును సమ్మదకళికలగు జ
తుళికలును నుగుచిర ముపీర నాళంబులగు పంశనాళంబులును మొదలుగల వాద్యవిశే
షంబులు మ్రోయుచున్నవి. గోవిలాసంబులకుం గొట్టంబులగు ననాయిగొట్టంబులు

నింగికెగయుచు నేలదుత్సవ దర్శనాగత మరతరుణీవదనంబులం గని సముదిత సుధా
 కర చింబభ్రాంతులై వానిమిగ్గింగ గనుకించునట్టి వియుఫణాతల సంరూఢమణి ఘృ
 ణీగణ విశీర్ణ ధ్వాంతంబులు నగు నల్లత్రాచులం బోలుచున్నవి. సురుచిరహీర ప్రిభా
 నికర చోరంబులగు వెన్నముద్దలు సర్వాలంకార విభూషితయు క్రొత్త పెండిలికూతు
 రగు నీవయస్య నాలోకించి మింటికెగయు తారలంబోలి విలసించుచున్నవి. మత్తా
 బులుండమ్ముఁ జేసినవారి నేర్పుపెంపునం బొగలేమిని నయనానంద కరంబులై దుర్గం
 ధంబులేమిని నాసాబాధావహంబులుం గాక విడివిడి యేతెంచు విశదకర కరనికరంబు
 ల లీలమెలంగుచున్నవి. మరియుఁగొన్ని బాలాతపంబు విలాసంబు సలుపుచున్నవి.
 మరియు మరకతమహాసల ప్రిభాపటలంబుల వెదిజల్లుచున్నవి. మరియుంగర్తక
 రకరధార్యమాణ కరదీపికా నికరంబులు నిరస్త తమస్తోమంబులై సమస్తదిశలం దేజో
 మయంబులం గావించుచున్నవి. మరియు జిత్రకర నిర్మితంబులగు కదళీరసాల పు
 న్నాగాదితరులు పల్లవపలాశముకుల కుట్టలబాలశలాటు శలాటు పరిణిత శలాటుఫలం
 బులం గృత్రిమంబుల నొప్పారుచున్నవై యింతకు మున్నులోచనంబులకుం గోచరంబు
 లుగాని సంతసంబుల వింతగాఁగ వెలయుంగుచున్నవి. మరియు గర్భారసమేధితేం
 ధనంబులగు ధనంజయంబులు మత్తాబులంబోలి పరనయనాధి సమాధాయకంబులగుటఁ
 దమకేతనంబులగుధూమంబులవిడిచి యధిగతకవిరుచిరుచిరంబులగుచు వెలుంగుచున్నవి.
 బలభిదుపల మయవిపులాధరంబు పురోభాగ తిర్యక్సం ప్రరూఢహారమయ కిఖరద్వ
 యంబయ్యెనేని మరియు నిజకాంతి పీహితాశాంతర నానాధాతునాతా వృతంబగునే
 నిప్పుష్టసముదిత సుందర కందర విరాజమాన హిరణ్యమయ శృంగ సంగతి మంగళం
 బయ్యెనేని దీనియుద్దినొందునను బుద్ధినిద్దంబుగ నద్దించునని గొండాడందగు మతంగ
 జంబుమీదం గల్పించిన చౌడోలునడుమఁ గామరూపియగు నీరధరాంతరంబున నచ
 లతవెలయు నైరంవతింబోలి దేవీ వయస్యా మధ్యగతయగు టంబ్రభూత్సహశక్త్యం
 తగ్గతయగు మత్రిశక్తికరణి స్వాహాస్వధామధ్యగత యగు ధనంజయ జ్వాలబోలెభూ
 నీశాంతర్గతయగు క్రిదేవింబోలి నీవయస్య విలసిల్లుచున్నదిని వచింపుచు నంతట
 సానందంబుగంజూచి ఓయీ వయస్యా యనవంతపూత భజదర్శిత హవిష్యంబునం
 బీనతమవగు శతక్రితుండు కృతజ్ఞుండు గావున నీయందలి నెలమింబంపిన నచ్చ
 రల కరణి మెలంగుచున్న వారముఖ్యులు సఖ్యంబునవలె ముఖ్యులగు లాస్య

ప్రచారంబుల నవహితలై నవహితలైన తెఱంగు నలాస్యరహస్యంబుల వెలయించుచు
న్నారు. మఱియు నజుసింబు రణించు ద్విజకుంజరంబులందఱు మంజుళంబులగు నిగ
మ వచనంబుల మంగళవచనంబుల నిఖిలనినదంబుల జిందరవందర నొందించుచున్నా
రు. నీకీయెడం బొడమిస హాయిలు పోలుచున్నవానివలె వానెల యుదయంబున
నుదయంబునొంది హీరచుయంబుల శేఖరంబగుచున్నాడు. మఱియు నీమతంగజత
ల్లజంబు మస్తునీటం గఱఁగిన సిందూర బిందువుల నిటువలె మీరు నేతదుత్సవాంతరం
బున వసంతోత్సవంబు చేసికొనుడని నుడువు నదివలె వెడలింపం జేయుచున్నది. మ
ఱియుం బరిధౌత కలధౌత పత్ర చిత్రమాలికల నొప్పారుచు విద్యుల్లతావలయిత నీ
లాచల శిఖరలాలితిం బొలుచుచున్నది. దేని యిట్టిసన్నాహం బొనరించినది. కావు
ననీచెలియందు పదితసోదరీ భావయై మిఁకులుగ నర్చిలిగలదై వెలయుచుండెడు దయా
దాక్షిణ్యంబులు జేకున్న నేతాగృహోత్సవ సంధానం బెట్లుసేయు మీకుం బరిణయంబు
గావించువరకు నీరంబైన జేకొననను బ్రతినయేలపూను. కావుననాదేవి మనోవాక్కా
య క్రియల మీకు నభీప్సితంబ సేయంగోరె. నీబొబ్బట్టు కేతిలో బద్దదిగదా చిం
కంబునర బొంకంబుగ నుండుము.

రా. స్థితాలంకృత వదనుడగుచు. ఓయీ వీరుచరణంబులం బురః పసరణం
బులఁ జేయని వారికరణినుండిరి. అక్కడనుం డిక్కడకు వచ్చుటకై యంతసేపు
పట్టునా.

వి. శకపక నగుచున్నాడు.

రా. ఓయీ యేమిట్లు నగుచుంటివి.

వి. ఒకమాట మతింజేరి నగవువచ్చినది.

రా. అది నేవినఁదగినదేని వచింపుము.

వి. ఓవయస్యా నీకు దాపరికంబు సేయందగిన దొకటిగలదా.

రా. అట్లేవచింపుము.

వి. సహాసంబుగ ఒకడు పడునెనిమిది యేడులకు లోగడనే నూరామడ
లెడమగల దేశంబునకుఁ జని మరలి తనయ్యారి చెంతకుంజేరి పరుగెత్తెనట. అంతట
నొకఁడు దానింగని యోయి యొడులకిట్లు పరుగెత్తెదవని యడుగ నతడు మాహా
రింగని చిరకాలంబయ్యెఁ గావునఁ దొందరిగ నడచుచున్నానని వాక్రుచ్చెనట. అది
మనంబునకు రాగనగవేతెంచె.

రా. ఓయీ యాయోడ నీసద్దిబుద్ధిజేరుటకుఁ గతంబెద్దియైనం గలవా.

వి. కారణంబులేకున్నఁ గార్యంబువుట్టువా!

రా. అందులకుం గారణంబేమి.

వి. నీవ దానికిం గారణంబు.

రా. అదెట్లు.

వి. ఇన్నిదినంబులు దేశభయంబున నావయస్కుఁ జూడ నేరక యిప్పుడు విదితవృత్తాంతముగుట పశ్చాత్తాప పరీతయై యాపెనీకు సమర్పింప నేతెంచుచుండ గనుచుండియు నాపెవిరహంబు సహింప నొపక యిట్లు వేగిరపడుచున్నావు. ఇందువలన నదిచేతంబునకు వచ్చి.

రా. సస్తితాపత్రీపంబుగ, ఓయీ వారినడకంగని యిట్లాడితింగాని తత్సంగ మత్వరిత చేతనుండనై నుడువలేదు.

వి. నీమనంబు నేనెరుంగుదునులే నాతోడనున్ నిక్కంబు వచింపవుగదా. నీయభిమతంబునకే ననభిమతుండనా దానినిక్కంబు నీకేదలియును.

రా. వయస్యా నీకుందాపదగిన మనోగతంబైన యరతం బొక్కంతయులేదు కాననానమాని వచింతును. దేవీయాచెలిని నిర్బంధించినది మొదలు దాని నెప్పుడు గనుంగొనుదునని మనంబు విస్మయించుచున్నది.

వి. ఓయీ యిదియుచితంబు. ప్రియజనంబునకు నాపద గల్గినం దద్విమోక్షణంబైనను నెప్పుడు వానింజూతునని యభిలషించుట మహాత్ములకు నైసర్గికంబగు ధర్మంబుగదా.

రా. దివాతన వికర్తని సంజాత పృథాప శోషితాత్మంబగు చకోరంబుల చందమామంబోలి తదీయవదన సందర్శన త్వరమాణ చేతనుండగుచు విమాపక మాత్రసహాయుండై నిరీక్షించుచున్నాడు

జే. తాదృశుండగు గమణు నిరీక్షించి యుబ్బారివలన దిగి యభిముఖంబుగ నేతెంచి మంజరినిం బ్రణతియొనరిపుమని వినిచ్చి మొక్కించి వినీతాత్మయగుచు.

ఆర్యపుత్ర విజయంబునొందుము విజయంబునొందుము. మనములభాగ్యంబులనఁ దిన్నువ్వుపంపిన యక్కవ్వు నాతావునకుంజేరఁ గానదీనికి నాకుం జరకాలంబు

మనిశియింపొండె. ఇంతకు నపయశంబు నాకుం బొడమకుండ నాకమ్మయ్యిగ్గడనలకుం
దొలుత నేతెంచె. దీనమనమందఱము వెలలేని లగ్గులకె పాల్పడియున్నారము. కా
వున సంశయంబు వీడిదీనిజేకొమ్ము. ఈమీద దేవీశబ్దంబు దీనికింభట్టిని శబ్దంబు నా
కునుంగలుగుఁగాత మని మంజరికరంబు ప్రియునికరంబున నునిది యింకనీయెడ నే
యభిమతం బొడఁగూర్తును.

రా. ప్రిసన్న వదనుండగుచు.

గీ॥ తొలుతఁ బొడమినకోపంబు త్రుంగణంచి । యాదరంబున దానినాయా
లుజేసి । మోదమొనరించితిని నీవుముదముతోడ । నితకంటెను బ్రియమెద్ది యిపు
డు చెపుము ॥ ౧౦౨ ॥

అయిన నీభరతనచనంబగు గాత.

గీ॥ సకలజీవులు సంపూర్ణ సౌఖ్యులగుచు । దైతానుగ్రహంబున ధైర్యమమ
ర । చిరసమయ ముపహిత బాధసేవులగుచు । మనుమనుందురు గావుత మహిమమీర.

ఇట్లని ముగ్ధోనితంబుగ నేడలు వెడలుచున్నారు.

ఇద్ది చతుర్థాంకము.

ఇది శ్రీసకల మునిజన మండల మండవాయ మాన కాండిన్య

గోత్ర ప్రభవ శ్రీకోరాడ రామచంద్ర కృతం

బగు మంజరీ మధుకరీయంబు

సంపూర్ణము.

Errata

PAGE.	LINE.	FOR THIS.	READ THUS.
3	3	సంప్ర	సుప్ర
4	2	ప్వని	వ్వని
4	14	కృత	కృతు
5	13	చులీల	చుచునులీల
9	26	ధీవన	ధీన
16	22	కోడ	కోడం
18	18	తంల	తలం
30	4	యెడన	యెడలన
30	13	నేసి	సేసి
31	18	లుప్పియునిరే	లుంబియునా
డిటో	డిటో	నెద్ది	నద్ది
32	1	హవణి	హవణిక
41	24	చుది	చున్నది
48	21	సంయోగ	సమవాయ
70	19	యంత	యెంత
73	21	యది	యిది
73	23	ఐన	లీన
79	4	కటాకటా	కటాకటా
79	9	జదివి	దమినిజదివి
80	2	హాపుమి	నేపుమి
82	7	విసంభం	విస్రంభం
92	8	ప్రతిమ	ప్రతిమ
95	15	కుల	కులను

II

96	22	కుండుడే	కుండుడే
105	3	కిల్లి	కిడ్లె
106	9	బొగలు	బొగులు
109	3	రకు	జరకు
110	5	పధాన	ప్రధాన
113	2	వంశం	వశం
130	8	మెత్తనిది	మెత్తనది
139	5	ఖంజీ	ఖిజీ
156	4	మహత్తా	మహత్తరతా
186	2	కాశ్మై	కాశ్మై
189	15	నిదయ	నిదయ
193	10	యా : పీ	యాం : పీ
219	12	విదిత	విదితం
221	2	నతిక్ష	నతిక్షి

